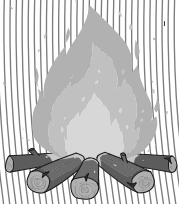

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 432

פנינים לפרשת בהר תשפ"ד

"תיכף בשמעו את דברי, הוציא בעל ה'מנחת יצחק' בקבוק 'לחיים' וגביעי כסף קטנים והורה לי לשתות עמו 'לחיים' לכבוד הדפסתו של הקונטרס החדש, בשוחחו אתי בקדושת הרשב"י. "אמור נא ר' בן ציון", אמר לי "כיצד ביארת דברי הפייטן - קשרת קשרי שין קשריך"??"

שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי בן ציון גוטפרב שליט"א ראש ישיבת תורת ה' ומראשי קהילת 'המתמידים', על זהירות בכבוד חברו בימי הספירה

אליעזר (לייזר) רוט

לפני 42 שנה בדיוק, זכיתי בס"ד להדפיס קונטרס, ובו פירוש רחב על הפיוט הנודע 'בר יוחאי', המושר בפי כל ישראל ביום ל"ג בעומר, אשר חיברו המקובל האלוקי רבי שמעון לביא זצ"ל. החיבור מיוסד ומבוסס על עשר הספירות, וכל מילה בו רומזת לעניינים רבים ונשגבים. את החיבור שלי הקדשתי לעיון בעומק הפשט של הפיוט, וב"ה אחרי עמל ויגיעה יצא מתחת ידי קונטרס מכובד.

מן השמים זיכו אותי שהחיבור נתפרסם באותה עת ועשה רושם, והודפס גם בספר 'הוד שבהוד' בהוצאת חסידי צאנז, אשר בו דרשותיו וחיידושו של הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז זיע"א, ובסוף הספר צירפו את הקונטרס הזה. באותה העת, ימים אחדים לפני ל"ג בעומר, כשכבר היה תחת ידי הקונטרס המודפס, עליתי לאבי מורי הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל, והבאתי לו את חיבורי.

אבא זצ"ל נורא התרגש ושמח בזה, הוא עיין בו בחיבה רבה והחמיא לי על העבודה היפה, ולאחר מכן הוסיף ואמר שמאחר ואנו זכינו להיות מקורבים מאוד למרא דאתרא של ירושלים עיר הקודש, הגאון בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, מן הראוי שאני אתן לרב באופן אישי את הקונטרס שחיברתי כדי לזכות בברכתו.

בקשה זו נראתה לי קצת מוזר. לו הייתי מחבר חיבור תורני לשם ולתפארת, או איזה ספר הלכתי ובו אני יורד לעומקה של הלכה יש טעם לגשת עם זה לרבה של ירושלים, אבל עם כל הכבוד מדובר

רק בקונטרס, שעוסק בביאור לפיוט. סברתי שאין טעם לבוא עם זה לרבה הגדול של ירושלים עיה"ק ולהתהדר בפניו ראו גידולים שגידלתי... זה היה נראה לי לא כ"כ מקובל. "אכן אבי מורי דחה את דברי מכל וכל ועמד על דעתו שזה קונטרס מעט הכמות ורב האיכות, וכדי לכבד את רבה של ירושלים חובה עלי לעלות אליו ולהציג בפניו את הקונטרס שחיברתי. והוסיף לומר אלי שאין לי מושג בגודל ענוותנותם של תלמידי חכמים ובפרט מגדולי ישראל שמכבדים ומעריכים כל אדם.

חזקה עלי מצוות אבי מורי, ולא יכולתי לסרב לו כמובן

במידותיו לפני שעלה לגדולה.

"זכורני סיפור נפלא שהיה עם ראש ישיבת מיר הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שכידוע היה איש קדוש מאוד עם מסירות נפש מופלאה לתורה, והמידות שלו היו לשם ולתהלה.

"שמעתי שמספרים שפעם יצא הגאון רבי נתן צבי מהישיבה לראות בהתקדמות הבניה שבנו עבור ישיבת מיר באותה עת, (אולי לקבל איזה החלטה לגבי עניין מסוים וכדומה). כשהגיע למקום, הוא הבחין בכמה מתלמידי הישיבה שעמדו שם וצפו במלאכת הבנייה בהתעניינות.

"כמובן שהבחורים הרגישו מאוד לא נעים. הם נתפסו בקלקלתם. במקום לשבת בישיבה וללמוד, הם עומדים בחוץ ומסתכלים על פועלי הבניין איך הם סוחבים בלוקים ושופכים מלט. ועוד על ידי מי הם נתפסו? על ידי ראש הישיבה בכבודו ובעצמו!!! אוי לאותה בוש..."

"אבל רבי נתן צבי לא נתן להם אפילו רגע אחד כדי להתחיל להתבייש. הוא מיד נעמד יחד איתם, וצפה בעניין רב במלאכת הבנייה. "זה מאוד מעניין לראות את קצב ההתקדמות" אמר להם כאילו גם הוא נהנה מהמחזה בדיוק כמותם. הבחורים הבינו טוב מאוד שהוא עושה זאת רק כדי להקל מעט מעל משא הבושה שהם נושאים על שכמם ברגעים אלו, רבי נתן צבי ביזה את עצמו יחד איתם, כדי שלא יתביישו בגינו!

"אכן לא חסרים סיפורים ועובדות על הגאונות העצומה של רבי נתן צבי במידות ובכל העניינים שבין אדם לחברו, אבל אני אספר כאן מעשה שזכיתי להיות עד לו, וכך היה המעשה:

ואז פנה אלי מורנו ורבנו הגאון רבי לייבל מינצברג זצ"ל

"באותם ימים נקלעה הישיבה שלנו, ישיבת 'תורת ה' למצוקה כספית קשה. היינו צריכים לשלם משכורות ולממן את העלויות של החזקת הישיבה, אבל השאלה 'כסף מנלן' העיקה עלינו באופן מיוחד באותם ימים.

"ואז פנה אלי מורנו ורבנו הגאון רבי לייבל מינצברג זצ"ל, ראש הקהילה הקדושה קהל עדת ירושלים שניצח על מלאכת הקודש במסירות מיוחדת, ואמר לי שהיות ששמע שרבי נתן צבי פינקל זצוק"ל ראש ישיבת מיר המעטירה נוהג לסייע מפעם לפעם לישיבות הנמצאות במצוקה. ועל אף שהוא עצמו מנהל ישיבה גדולה עם הוצאות עצומות, אין הדבר מונע ממנו לשאת בעול גם עם ישיבות נוספות ולהעניק להם נתינות מכובדות אותן הוא מפריש גם מהכספים שאסף באמריקה עבור ישיבת מיר, כי לימוד תורה הוא לימוד תורה בכל מקום, וכידוע שגם הסבא קדישא הגאון הגדול רבי אליעזר יהוד'ל זצוקלה"ה נהג כן להעניק מכספי הישיבה לתלמידי חכמים שלא למדו בישיבת מיר.

"ואכן רבי נתן צבי היה מגייס סכומי כסף עצומים במסירות נפש מופלאה בנסיעותיו לארצות הברית. וידוע שבערוב ימיו כאשר תש

"חזקה עלי מצוות אבי מורי, ולא יכולתי לסרב לו כמובן, ולכן עם כל אי הנעימות שהרגשתי, לקחתי שני קונטרסים, ועליתי לרבינו בעל ה'מנחת יצחק' והצגתי בפניו את פרי עמלי.

"מיד כשראה אותי קיבלני הרב בשמחה גלויה ובחביבות ושאלני לשם מה הגעתי אליו, ובפנים סמוקות הצגתי בפניו את הקונטרס שחיברתי, והתנצלתי שאולי זה לא חשוב לבוא ולגזול מזמנו של הרב בעבורו, אמנם אני באתי במצוות כיבוד אב.

"תיכף בשמעו את דברי, לקח את הקונטרס והוציא אלי מחדרו הפנימי בקבוק 'לחיים' ושני גביעי כסף קטנים, וביקש שאשב לידו. תחילה מזג לי ולאחר מכן מזג גם לעצמו מעט משקה, והורה לי לשתות עמו 'לחיים' לכבוד הדפסתו של הקונטרס החדש. בשוחחו אתי בקדושת הרשב"י ע"ה.

"בתוך השיחה שאלני הרב, "אמור נא ר' בן ציון, כיצד ביארת דברי הפייטן "קשרת קשרי שין קשריך"???"

"ממדת דרך ארץ ומחובת כבוד התורה עניתי לו תיכף, אדרבה אני רוצה לשמוע כיצד מבאר הרב משמעותו של קטע הפיוט הזה.

"ואכן ענה לי שיש לו ביאור יפה בפיוט הזה שדרש בבית המדרש 'זופניק' ב'סעודה שלישיית' בשבת האחרונה". הרב חזר בפני על הביאור הנפלא שאמר, ולאחר מכן אמר: "עכשיו בוא ונראה איך אתה ביארת את המילים הללו בפיוט". הוא פתח את הקונטרס ועיין בביאור שכתבתי בהנאה גלויה, ולאחר מכן אמר לי: "אכן, אתה אומר פירוש יותר טוב ממני בפשט של הדברים", והטעים את דבריו שהוא מתייחס לפשט, כי החיבור שלי הוא לפשוטו של הפיוט, בעוד שהרב אמר ביאור יותר עמוק.

"כמובן שלקבל מחמאה כזו מפיו של הגאון בעל ה'מנחת יצחק' זה לא דבר של מה בכך. הסמקתי בהתרגשות מהתגובה.

"כשחזרתי לאבי מורי, וסיפרתי לו שרבה של ירושלים אכן נהנה למראה הקונטרס ושיבח אותו מאוד, ואף שתה עמי 'לחיים' באופן מיוחד, אף שאני בסך הכל אברך צעיר יחסית שחיבר קונטרס קטן, ואילו הוא אחד מגדולי הפוסקים בדור גאב"ד דירושתי"ו..."

"נענה אבי ואמר לי שזה התיקון של ימי ספירת העומר... ההיפך הגמור מ"לא נהגו כבוד זה בזה", כאן מגיע גדול הדור ומכבד אברך צעיר ממנו בכמעט חמישים שנה בכזה כבוד גדול, זאת העבודה של ימי הספירה!".

זכורני סיפור נפלא שהיה עם ראש ישיבת מיר

"האמת ניתנת להיאמר, שסיפורים של מידות טובות ומתן כבוד לבריות, שלובים בד בבד בכל תיאור על כל אחד מגדולי ישראל, וזאת מהסיבה הפשוטה: מידות טובות היא דרישה בסיסית והכי הכרחית כדי לצמוח גדול בתורה. אין שום אפשרות להיות אחד מגדולי הדור ואפ"י להגיע למדרגת ת"ח מבלי להשיג מעלת הענווה ובמידות טובות, ולא היה גדול אחד בישראל שלא היה מושלם

כשאני שמעתי את ההצעה זה הצחיק אותי, כי מרן אף פעם לא היה שותף תה. הוא היה תמה ביותר על המושג הזה של שתיית תה, ולא הבין מה זה בכלל. הוא היה מנסה להבין איך זה שהקצת חום הזה שיש במים מוסיף משהו למישהו, מה העניין להוסיף תה למים?

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א ומחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן' בשיחה נוספת מיוחדת לרגל הדפסתו של הכרך החדש בסדרה, על 'בין אדם לחברו'

יעקב א. לוסטיגמן

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ומחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן', ששוחח עמנו על מידת הוותרנות המופלגת של מרן זיע"א, לרגל ההוצאה לאור של הכרך החדש בסדרה, העוסק בסוגיות שבין אדם לחברו, בהשקפתו הטהורה של מרן הגראי"ל.

הרב סחייק שיתף אותנו עם כמה תובנות עמוקות ועובדות מרתקות, ששמע מפיו של מרן זצ"ל, וכעת אנחנו מביאים עוד חלק מאותה מסכת מופלאה בס"ד, ויה"ר שנזכה לגעת בקצה המדרגה המופלאה הזאת של הווייתו המוחלט לכל אדם.

במאמר הקודם, הציג הרב סחייק את הוותרנות המופלאה של מרן זצ"ל, כחלק בלתי נפרד מאמונה מוחלטת וגורפת, שהכל מאתו יתברך, ואם בא על האדם צער או נזק כלשהו, זה רק כדי לרמוז לו שהוא צריך להתחזק או לתקן איזו מידה או איזו הנהגה שעשה שלא כשורה.

הפעם ממשיך הרב סחייק להרחיב מעט בעניין זה, אבל לא רק: "אצל מרן זצ"ל היה זה דבר ברור לחלוטין, שאם הוא מרגיש לא טוב, זה רק בגלל החטאים והעוונות שלו. אם היתה לו שפעת שלושה ימים, הוא היה מתבייש לצאת לרחוב. "אני אצא עכשיו לרחוב וכולם יגידו הנה בעל העבירה הלזה יוצא החוצה מביתו בלי בוש", הוא היה אומר, כי מבחינתו היה ברור שכולם מבינים את מה שהוא מבין, שהוא נדבק בשפעת רק בגלל שהוא 'בעל עבירה'.

ולכן, תמיד כשביקר אצלו רופא ורשם לו תרופות או נתן חוות דעת, מרן היה מקשיב לו כי 'ניתנה לרופא רשות לרפא', הוא לא היה מזלזל בדברי הרופאים חלילה, אבל יכלו לראות עליו שהוא מקשיב להם כי אין ברירה, ולא כי זה באמת מעניין אותו מה אומרים הרופאים שמנסים להסביר מה הגורם לכאבים או לחולשה. מבחינתו התשובה היתה ברורה עוד לפני שהרופא הגיע... זה הכל בגלל שהוא צריך לעשות תשובה, אם הוא יעשה תשובה כראוי ויזכה לזכך את עצמו, הכאב ממילא יחלוף.

על החלק הזה של האמונה האבסולוטית ישב כל הנושא של

הווייתו. כשאדם יודע בוודאות שאף אחד לא נוגע במוכן לו אפילו כמלוא נימה, אין לו שום מניעה לוותר בכל ויכוח ובכל נושא. ממילא זה לא יגע אפילו לא בקצה של מה ששייך לו, אז למה להתעקש ולהתווכח?

אבל על כך נוסף עוד חלק, חשוב לא פחות, ואני חושב שהחלק הזה במשנתו של מרן פחות מוכר בציבור, ואולי ראוי לעסוק בו יותר.

הדוגמה של צעדים היא הדוגמה שקל מאוד להבין אותה

מרן היה מביא את דעת החזו"א, ומקור הדברים מופיע גם בספר חסידים [קס"ב], שכל אדם נולד לעולם עם מכסה מוגבלת של הכוחות השונים הטבועים בו. למשל, כמה צעדים יוכל האדם הזה לצעוד, נניח שעשרה מיליארד צעדים - אם הוא ינצל את כל המכסה הזאת ב-30 שנה הראשונות לחייו, לאחר מכן הוא לא יוכל עוד לצעוד כי מלאי הצעדים שלו אזל.

שום השפעה על התוצאה הסופית, וכל אחד מקבל את מה שמגיע לו בלי שיחסר ממנו אפילו כמלוא נימה. מעבר לכך, לא רק שמוויכוח לא מרוויחים כלום, אלא שגם מפסידים כוחות. אדם שמתווכח על עניינים גשמיים, מפסיד מהיכולת שלו להתווכח על סוגיא בגמרא או בהלכה. הוא משתמש ב'כח הוויכוח' שלו ומנצל אותו לדברים שאין בהם תועלת. אחד כזה הוא ממש בבחינת שוטה המאבד מה שנותנים לו.

ובהנהגה זו לא רק החזו"א נקט אלא עוד גדולים כגון החפץ חיים והביא מרן שהחפץ חיים היה נמנע מלהתווכח בוויכוחים מיותרים, כפי שכותב נכדו: טבעו של החפץ חיים היה, שכאשר לא רצה להתווכח עם האדם העומד למולו, היה מפטיר בזה הלשון: "אם אינכם רוצים אז לא, אני כן רוצה!".

והנה החפץ חיים היה אומר בברכת המזון "בונה ברחמי ירושלים", ואבי שאל את הח"ח שזה אינו תואם עם כללי הדקדוק, "בונה ירושלים ברחמים" יש פסוק כזה, אבל "בונה ברחמי ירושלים" לכאורה אינו נכון?

ועל כך ענה החפץ חיים: אם אינכם רוצים להגיד כך, אל תאמרו! אני כן רוצה להגיד כך. הוא לא רצה אפילו להיכנס לויכוח בענין זה, וכך היה בעשרות דברים.

בדרך כלל לא היה החפץ חיים מספר את הסיבה האמיתית שהכריעה אותו לנהוג כך וכך, רק על כל דבר היית יכול לשמוע ממנו עשרה טעמים, [ואת הטעם הכמוס עימו לא אמר]. ונימוקו עמו, משום שאם אני אוהז שאני צודק, לשם מה לגרום שיבוא להתווכח איתי שסברתי אינה נכונה, שטעמי אינו נכון, ולכך לא היה מסביר את עצמו לאלה ששאלוהו רק בכדי לברר מקחו אם הוא צודק או לא [ספר מאיר עיני ישראל ח"א דברי נכד הח"ח]. ובדרך זו ממש נהג ראש הישיבה!

שהראש ישיבה ישתה כוס תה

אני זוכר שהיה פעם משהו שבעיני נתפס כמעשה פלא של ממש. היה זה לעת זקנתו של מרן זצ"ל, כשתקפה אותו חולשה. אולי הוא היה קצת מצונן באותה הפעם.

ישב אצלו אחד מבני הבית, שראה שמרן חלוש, והציע לו "שהראש ישיבה ישתה כוס תה".

כשאני שמעתי את ההצעה זה הצחיק אותי, כי מרן אף פעם לא היה שותה תה. הוא היה תמהה ביותר על המושג הזה של שתיית תה, ולא הבין מה זה בכלל. הוא היה מנסה להבין איך זה שהקצת חום הזה שיש במים מוסיף משהו למישהו, מה העניין להוסיף תה למים? ראש הישיבה כמובן דחה את ההצעה, הוא לא צריך תה ולא מבין איך זה יעזור לו לחיזוק הגוף. הרי כבר דיברנו על כך שה'חטאים' שלו הם שגרמו לו להרגיש לא טוב, והוא לא שמע מעודו על כך ששתיית תה מעוררת לתשובה באופן מיוחד...

אבל האורח התעקש והפציר במרן שוב ושוב שישתה תה, כי זה דבר ידוע ומוסכם על כולם שתה הנו משקה בריא ומחזק. חשבתי באותה שעה לעצמי: אם אני תשעים שנה לא הייתי שותה

הדוגמה של צעדים היא הדוגמה שקל מאוד להבין אותה כי זה משהו שאפשר לספור בקלות, אבל הרעיון נכון גם לדברים אחרים, כמו למשל הנאה, כמה נגזר על האדם ליהנות בעולם הזה? ברגע שהוא יעבור את סך ההנאות שנגזרו לו, הוא כבר לא יוכל עוד ליהנות, אותו הדבר גם להיפך, לגבי סבל ולגבי כאב או כל תחושה וכוח אחר שיש לאדם.

ולכן מי שרוצה לפעול בצורה חכמה, צריך להשקיע את הכאב שלו בתורה. מי שכואב לו כשהוא לא זוכר היטב את הדף שלמד אתמול, זה מוריד לו מהמכסה של הכאב שהוא אמור לעבור, וממילא מציל אותו מכאבים אחרים, גשמיים. לעומת זאת, מי שמשקיע את כל כח ההנאה שלו בצלחת עמוסה בטשולנט בשרי ב'ליל שיש', מבזבז את ההנאה שיכול היה לחוש במקום זאת בדף גמרא.

מרן הגרא"ל לקח את זה כדרך חיים, והוא אמר פעם שההצלחה האדירה של מרן הזון איש להטביע כזה חותם עצום על העולם, יותר ממה שזכו לו הרבה גדולי תורה אחרים, נעוצה בכך שהחזון איש היה מחשב על פעולה וכל מעשה, שלא לבזבז את הכוחות שלו לדברים שאין בהם תועלת. הוא חישוב כל פסיעה אם היא נחוצה וכדומה. בעיקר הדגיש את הענין שלא לבזבז כוחו בוויכוחים מיותרים, אף שבמושכל ראשון אדם אומר מה זה משנה אם אתווכח היום? ממילא מחר יום חדש מה שהיה אתמול היה, נמשיך הלאה להתווכח על דברים אחרים. אבל זה אינו נכון, כי מה שבזבז היום בוויכוח לא יחזור, והוא הפסד עולמי ובמיוחד למי שעמל בתורה כשמתווכח ולא מוותר, הוא מפסיד את כח החידוש שנועד לו משמיא לחדש, ובדבר זה הקפיד החזו"א ביותר והתרחק מויכוחים סתמיים! ולכן כל דבר ובמיוחד הנושא של ויכוחים, היה מחושב אצלו עד קצה גבול היכולת האנושית כדי להשתמש במאה אחוז מהכוחות שלו להתעלות בתורה וביראת שמים, ולהשפיע על אחרים להתעלות בתורה וביראת שמים.

זכורני שפעם שאל אותו נאמן ביתו רבי יצחק לוויןשטיין זצ"ל

את קו המחשבה הזה, יכולנו לראות אצל מרן בכל תחום. זכורני שפעם שאל אותו נאמן ביתו רבי יצחק לוויןשטיין זצ"ל, אם לעשות איזו פעולה של השתדלות לטובת עניין כלשהו. אמר לו מרן זיע"א, אל תעשה זאת. הוא הסביר שזאת השתדלות רחוקה, ואילו בזבז הכוחות הוא ודאי ומייד, לכן חבל לבזבז כוחות על השתדלות רחוקה שספק גדול אם היא תעזור, במקום לנצל את אותם כוחות לדברים יעילים יותר.

"יתבזבוזו לך הכוחות וזה לא חוזר", אמר מרן, "אנשים צעירים יש להם הרבה כוחות, אבל הם מבזבזים אותם לריק, וחבל, כי הכוחות לא חוזרים".

היוצא מדברינו הוא שמי שאינו מוותר לזולתו, מפסיד פעמיים. קודם כל הוא מתווכח ומתקוטט בשביל להשיג משהו שממילא יגיע אליו, או משהו שממילא לא יגיע אליו, כי למריבה או הוויכוח אין

תה, אז רק בשביל העקרון שיקרא שעמדתי בהנהגה שאני לא שותה תה, אפילו יכריחו אותי אני לא אשתה. אבל עמדתי נפעם מהצד וראיתי שהנה מגישים כוס עם תה, ומרן פשוט הסכים לשתות, אחרי שלא שתה תה במשך עשרות שנים, אולי אפילו כל ימי חייו. וכל זאת למה? כי מישהו ביקש ממנו לשתות שוב ושוב. הוא פשוט לא רצה לבזבז את כח הוויכוח שלו על דבר הבל שכזה, והעדיף לשבור את המנהג העתיק שלו, לשתות כוס תה, רק כדי שלא להתווכח לשווא.

למרן זצ"ל היתה תפילה מיוחדת שחיבר

למרן זצ"ל היתה תפילה מיוחדת שחיבר לבקשתו של תלמיד חכם אחד. זו תפילה קצרה שהוא עודד אנשים לומר אותה בסוף תפילת שמונה עשרה, כסגולה להינצל ממחלוקת ומשנאת חנם, וזה לשון התפילה: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שניזהר מלשון הרע ממחלוקת ומשנאת חנם, ותיטע בליבנו ובלב כל עמך בית ישראל אהבה בין איש לרעהו, ויקוים בנו 'שנמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם'".

היו גם מי שדאגו להדפיס את התפילה הזאת בכרטיסים שחילקו לכל מאן דבעי, כדי שאנשים יוכלו לומר אותה בסוף תפילת שמונה עשרה.

במשך השנים באו כמה אנשים למרן וביקשו ממנו שיחתום את שמו בסוף התפילה הזאת, כי הדבר יעודד רבים לומר אותה כשיידעו שיש לה מקור מוסמך ושהרב שטיינמן חיבר אותה, אבל מרן אמר לא הסכים לכך.

אגב, מרן סירב לכל סוג של פרסום במשך הרבה מאוד שנים. הוא תמיד היה אומר "למה שהשם שלי יופיע בעיתון", זה לא היה לרוחו. רק לאחר שעלה להנהגת הציבור כולו, הוא הבין שאין מנוס ובהתאם לכך שינה את הנהגותיו בעניין זה, שכן היתה לו 'עת לעשות לה'.

לקראת הנסיעה הגדולה של מרן לארה"ב, באו אליו ואמרו לו שאחינו בית ישראל שבארצות הברית יוכלו לקבל חיזוק גדול אם תחולק להם התפילה המודפסת עם חתימתו של מרן, אמרו לו שזה יכול מאוד לעזור ולסייע, עד שלסוף התרצה מרן אבל היה לו תנאי: אם כל גדולי התורה של ארה"ב שישתתפו במעמד יחתמו על התפילה הזאת, וכך זה לא יוחס רק אליו הוא מוכן שגם שמו יופיע

שם בין שאר החותמים.

שלחו את הנוסח לכל גדולי התורה שכמוכן הסכימו לחתום בלי להסס, אבל היה אחד מהם שהיתה לו הערה. הוא טען שהמקור של הפסוק הזה של למצוא חן ושכל טוב ובעיני אלוקים ואדם, נמצא בספר 'משלי', ושם כתוב "ומצא חן ושכל טוב", ולא "ונמצא", ולכן ביקש למחוק את ה'נון' המיותרת לפני שהוא חותם על זה. מרן זצ"ל אפילו לא היסס לרגע והסכים על אתר לשינוי בתפילה שכתב.

לימים הודפסו מחדש הכרטיסים בארץ, והפעם מרן חזר לנוסח המקורי "ונמצא חן", כלומר, מלכתחילה הוא לא קיבל את התיקון והמשיך להחזיק בדעה שכך צריך להיות כתוב, אבל הוא לא התווכח על כך אפילו לא לרגע.

עם זאת, מרן לא ציפה מכל אדם להתנהג בצורה כזאת של ותרנות כל כך מופלגת. הוא היה משנן באוזניו את מה שהמהרש"א כותב על המעשה עם אותו גוי שביקש להתגייר ובא לפני הלל הזקן וביקש שילמד אותו את התורה כולה על רגל אחת. אמר לו הלל הזקן "מה דעלך סני לחברך לא תעביד". מה ששנא עליך אל תעשה לחברך.

שואל המהרש"א, איזו מן תשובה זו? הרי בתורה לא כתוב דבר כזה, והלל הזקן רואה בזה את עיקר העיקרים של התורה כולה? מילא היה אומר לו את הפסוק שכתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך", אפשר להבין. אבל למה הלל נתן לו מימרא חדשה שלא כתובה בכלל בתורה?

אלא, מסביר המהרש"א, שמה שהלל הזקן אמר, זה הפשט הפשוט של 'ואהבת לרעך כמוך'. כי הרי אי אפשר לצפות מכל יהודי שיאהב את זולתו כמו שהוא אוהב את עצמו. זאת דרגה מאוד גבוהה בעבודת ה' ובבין אדם לחברו, לא כל אחד מסוגל להגיע לדרגה כזאת, וגם יחיד סגולה שכן הגיעו הצליחו רק אחרי עמל ויגיעה רבה לאורך שנים, וכי ניתן לומר שעד אז הם לא קיימו את מצווה של 'ואהבת לרעך'???

אלא סובר המהרש"א שהפשט של 'ואהבת לרעך כמוך' הוא שלא תעשה לו את מה שאתה לא רוצה שיעשו לך. זה הפשט הפשוט. יש בזה כמוכן רבדים עמוקים יותר של אהבה לזולת עד לדרגה של ממש לאהוב את השני כמו שאני אוהב את עצמי, אבל זאת כבר דרגה מאוד גבוהה, וצריכים להתחיל מהבסיס, מה ששנא עליך אל תעשה לחברך, ואיך פירושא הוא, זיל גמור...

המבצע הגדול יוצא לדרך...

לקראת תחילת הלימוד בחלק ג' של 'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה', והלימוד במסכת אבות בימי הקיץ, 'דרשו' יוצא במבצע מיוחד:

כרך חלק ג' 'משנה ברורה'
+ מסכת 'אבות' עם פירוש 'דרש דוד'

פנינים מגדולי ישראל ומאמרים מרתקים על אבות

במחיר מיוחד של 55 ש"ח כולל משלוח

הזמנות בכל עמדות 'נדרים פלוס', ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

זכיתי להיכנס כמה פעמים אל מרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ואמר לי שללמוד על מנת לעשות הוא הלימוד הקשה ביותר, והוסיף, שיש הרבה תלמידי חכמים שיש להם ידיעות רבות בכל חלקי התורה, ובכל זאת לא הצליחו ללמוד אליבא דהלכתא...

נשיא 'דרשו' הגאון רבי דוד הופשטטר שליט"א על 'איך לחיות כיהודי'

וְהַלּוּמָד עַל מְנַת לְעִשׂוֹת (אבות, פרק ד, משנה ה)

במשנתנו מוזכרים שני אופנים של לימוד - "לומד על מנת ללמד", ו"לומד על מנת לעשות". והנה, בעוד על הראשון נאמר שמספיקים בידו להשיג רק את מגמתו - ללמוד וללמד, הרי שעל השני נאמר שמספיקים בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. והדבר צריך ביאור, כי אף שבודאי מעלתו של השני גדולה יותר, שכן "לא המדרש עיקר אלא המעשה", מכל מקום מצד השכר על טוב כוונתו, לכאורה היה די בכך שאכן יזכה אל המעלה הגדולה לה נתכוון - לשמור ולעשות, ומדוע הוסיפו לו על שכרו שיזכה גם "ללמד"?

הלימוד לעשות נהפך לחלק מעצמיותו של האדם

ונראה לבאר, שבלימוד על מנת לעשות אין רק תוספת מעלה בעלמא יותר מאשר בלימוד על מנת ללמד, אלא יש כאן שתי צורות שונות לגמרי של חיי תורה, שני מהלכים שונים לחלוטין במהות הלימוד ובשייכות אליו.

הלומד על מנת ללמד - אין צורך לומר לדברי רש"י שזה הוא הלומד על מנת שיקראוהו רבי, או לדברי רבנו יונה שזה הוא אדם הלומד תמיד לפי פשוטו בלבד ואינו חפץ לטרוח בעיון, אלא אף לדברי התפארת ישראל שהכוונה היא למי שעוסק תמיד בעניינים שאינם נוגעים למעשה - בכל האופנים הללו אין התורה נעשית חלק מחיי המעשה של הלומד, והיא נותרת בגדר לימוד גרידא, שאף על פי שגם כוחו גדול להשפיע על הלומד, מכל מקום אין הלומד מתאחד על ידו לגמרי עם קדושת התורה, ולכן אין מספיקים בידו להשיג אלא את כוונת שאיפתו בלימודו - ללמוד וללמד.

לעומת זאת, הלומד על מנת לעשות, הואיל וכל לימודו מכוון לתכלית של קיום התורה בכל דרכיו והנהגותיו - לכונן את כל חייו על פיה ולשנותם מן היסוד - הרי היא הופכת להיות חלק מחיי המעשה שלו, המקבלים כבר בתחילת לימודו צורה אמיתית של חיי תורה, והרי הם הולכים ומתקדשים בה מיום ליום, עד שהוא מתאחד עם קדושת התורה ונדבק בה והיא אכן משנה את חייו לחיים אמיתיים

של תורה.

ומאחר שהוא דבק בקדושת התורה, ממילא נמצא כי לו נאה ולו יאה ללמוד לתלמידים ולהורות את דיניה מתוך ירידה לעומקה של הלכה. ולא עוד אלא שמתוך שהוא דבק בקדושתה, ממילא הוא זוכה לכל מעלותיה - הן לפסוק לאמיתה של תורה, והן להבין ולהשכיל בכל מקצועות התורה, ואפילו ברזי תורה, ובעיקר - שתהיה התורה שמורה ומתקיימת בקרבנו, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות.

'ללמוד על מנת לעשות' הוא הלימוד הקשה ביותר, אבל גם הנצרך ביותר

זכיתי להיכנס כמה פעמים אל מרן פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ואמר לי שללמוד על מנת לעשות - דהיינו "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא" - הוא הלימוד הקשה ביותר, והוסיף, שיש הרבה תלמידי חכמים שהם בעלי כשרונות גדולים ויש להם ידיעות רבות בכל חלקי התורה, ובכל זאת לא הצליחו ללמוד אליבא דהלכתא.

עם זאת, לגבי לימוד ההלכות עצמן, שמעתי מכ"ק מרן האדמו"ר מגור שליט"א ש"בלי לימוד הלכה דבר יום ביומו, אי אפשר להתנהג

כיהודי". כלומר, לימוד ההלכה לא נועד כדי להשיג מדרגה גדולה יותר בידע התורה, אלא פשוט כדי לדעת לחיות כיהודי...

בעת ביקורי אצל כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א

בעת ביקורי אצל כ"ק האדמו"ר מסקווירא שליט"א לקראת סיום המשנה ברורה במחזור הראשון של 'הדף היומי בהלכה', דיבר האדמו"ר שליט"א אודות העניין של "ללמוד וללמד לשמור ולעשות..."

בתוך הדברים סיפר לי שהשתתף בשמחת שבע ברכות אצל מלמד תשב"ר הפועל גדולות ונצורות להצלחת תלמידיו, ואמר שם בשם ה'דעת קדושים' פירוש נפלא על דברי המשנה באבות (לעיל פ"ג מ"ט): "כל שמעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת" - שהנה כאשר אדם לומד הרבה, אין הוא יכול לעסוק גם בחסד ובמעשים טובים. העצה היעוצה, אפוא, היא שלא ילמד לבדו, אלא יחלוק את לימודו עם אחרים, ובוה שמשפיע מלימודו על אחרים, יתרומם אף הוא בעצמו, וממילא יתרבו מעשיו על ידי חכמתו, ואזי תהא חכמתו מתקיימת.

(מסכת אבות 'דרש דוד', פרק ד' עמ' רד)

המשך מעמוד 2 | רבי בן ציון גוטפרב שליט"א

"לאחר מכן התנצל וביקש סליחה כמה פעמים על כך שהוא נאלץ להשיב את פנינו ריקם, ואינו יכול לעזור לנו". לימים חיתן הגאון הגדול רבי רפאל שמולאביץ זצוק"ל מראשי ישיבת מיר את בתו, והמחותן היה הגאון הגדול רבי משה שפירא. החתונה נערכה באולם 'חפצדי' שהיה בירושלים, כשלצד שולחן הכבוד ישבו גדולי ראשי הישיבות ורבים מגדולי התורה של אותה העת וביניהם גם הגאון הגדול רבי נתן צבי ראש ישיבת מיר. "בהיותי מקורב מאוד להגר"מ שפירא זצ"ל הגעתי לחתונה וכיבדו אותי לשאת דברים לכבוד השמחה של גדולי ישראל, אז נענית בקול ואמרת שזכות גדולה עבורי לשאת דברים בנוכחותו של ראש הישיבה הגדולה בעולם, רבי נתן צבי נבון קצת מהתואר שאמרת עליו, מ"מ המשכתי בדברי ואמרת בקול שישבת מיר לא רק שהיא הישיבה הגדולה בעולם, בכמות התלמידים אלא שזו גם ישיבה שבה לומדים רובא דרובא תורה לשמה, וכדי לבאר את דברי הוספתי ואמרת שהרי דבר ידוע הוא שבמיר לומדים הרבה מאוד בחורים מארצות הברית.

"ורוצה אני לדעת אמאי באים הבחורים הללו מארה"ב הרחוקה כדי ללמוד בישיבת מיר? וכי הם באים לכאן כדי לקבל תנאים גשמיים טובים יותר? בוודאי שלא. כולם יודעים ומבינים שהתנאים הגשמיים בבית באמריקה עולים בהרבה ומשופרים יותר מבישיבת מיר, האוכל יותר טוב, כל העניין הגשמי יותר נוח ויותר נעים. נשאלת השאלה למה באים הבחורים הללו ומטלטלים עצמם בתשוקה עזה? כדי להימנות בין תלמידי הגאון רבי נתן צבי זצ"ל? וגם האימהות הצדקניות שלהן מלוות אותם באמרם אליהם עלו לארץ הקדושה לארץ ישראל ולמדו תורה לשמה כי אוהבים הם את התורה ואם כן מדובר בלומדים תורה לשמה! יותר מכל ישיבה אחרת בעולם!". "כשמוע רבי נתן צבי הדברים האלו שיצאו מפי על ישיבת מיר, התרגש מאוד, וקם ממקום מושבו והתכופף מולי וניגש אלי נשקני על ראשי, והודה לי בחום על הדברים מתחמי הלב".

כוחו לנסוע ירד אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ואמר לו שאין לו עוד כח לנסוע לחו"ל לגייס כספים שמדובר בנסיעה מפרכת וקשה מדי עבורו, השיב לו מרן הגרא"ל זצ"ל בלשון שאלה אולי בכל זאת עדיין יש לכם כח לנסוע ללא כח? בשמוע רבי נתן צבי דיבורים אלו ענה על אתר אם כך אומר ראש הישיבה, עדיין יש לי כח לנסוע ללא כח...

"בכל אופן הגענו לרבי נתן צבי, מורנו הגר"ל מינצברג זצ"ל ואבדל לחיים טובים גם אני, וכה אמרנו לו היות ששמענו שראש הישיבה תומך בעוד ישיבות לפי הצורך, ומאחר ואנחנו ניצבים בפני שוקת שבורה וזקוקים עכשיו בדחיפות לסכום כסף גדול לייצב מצבה הכספי של הישיבה, לכן אזרנו כח ובאנו לבקש עזרתו.

"נאנח רבי נתן צבי ואמר לנו שבדיוק עכשיו ממש חזר מנסיעה שנסע לאמריקה לאחר שתם אצלו הכסף ונסע לגייס עוד, אכן לצערו הרב הוא לא הצליח לגייס שם כלום, וחזר מבלי הסכום הנדרש אפי' לטובת ישיבת מיר עצמה. המצב קשה מאוד, ואין לו שום אפשרות לעזור לנו.

"בכל זאת כדי לפייס אותנו, שלא נחשוב שמדובר חלילה בחוסר רצון לעזור לישיבה שלנו לעומת ישיבות אחרות שהוא כן עוזר ומסייע להן, אמר לנו רבי נתן צבי שהאמת שיצא לו שם של מי שעוזר לעוד ישיבות, שלא בצדק.

ולקחתי הלוואה על חשבוני, ונתתי לראש הישיבה ההוא סכום גדול

"וכך הוא סיפר לנו, שהגיע אליו ראש ישיבה נכבד של אחת הישיבות הגדולות, וביקש את עזרתו: "הרגשתי שאני לא יכול להשיב את פניו ריקם, אבל לא היה לי כלל כסף לתת לו" סיפר לנו רבי נתן צבי, "לכן הלכתי ולקחתי הלוואה על חשבוני, ונתתי לראש הישיבה ההוא סכום גדול, ומאז ועד היום אני משלם את אותה הלוואה מדי חודש בחודשו, אבל לצערי זה לא שיש לי סכומי כסף שעומדים בצד ומכונים כדי לחלק לכל ישיבה שזקוקה לעזרה".

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

סיפר הרב אפשטיין, אמו הישישה, בשבת האחרונה החלה לספר בדמעות: "הניגון הזה של מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי, הסכמתי לחיות על פחות מלחם צר ומים לחץ, רציתי בעל שישב וילמד, ככה, כמו רבי שמואל, שלא יהיה לו בעולמו אלא את הגמרא!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם לימוד מיוחד אודות הקביעות האמיתית שצריך יהודי לקבוע בחייו

פרשתינו פותחת במצוות השמיטה ועוברת למצוות היובל, כשהמשך עובר לפרשיות של אדם שהעני והזקק למכור שדותיו או ביתו, פרשת עבד עברי וכו', חז"ל (קידושין כ ע"א) גילו לנו שסדר הפרשיות כאן אינו מקרי, אלא שהכל הוא תוצאה של, תוצאה של מי שנכשל וסחר בפירות שביעית, אדם הסוחר בפירות שביעית יורד מנכסיו. בתחילה הוא מוכר את המטלטלים שלו, לאחר מכן הוא מוכר את שדותיו, ובהמשך הוא נאלץ למכור גם את ביתו והופך להומלס. אם עדיין הוא לא הבין את המסר ואינו חוזר בתשובה, הוא יאלץ למכור את בתו לאמה, ואם גם אז לבו ישאר אטום והוא לא יבין מדוע באו עליו כל הצרות, לבסוף יאלץ למכור את עצמו לעבד, לחטוב עצים ולשאובה מים עבור עבודת כוכבים.

לכאורה יש כאן פלא עצום: מדוע העונש על איסור זה הוא כה קשה? הרי ניתן להבין שקשה לאדם לקיימו, והקב"ה אינו בא בטרוניה עם בריותיו, ובייחוד שהוא כלל אינו מפורש בתורה, ומקורו בדרשת חז"ל מהפסוק "וְהִיָּתָה שִׁבְתְּ הָאָרֶץ לְכֶם לְאֶכְלָה" - "לאוכלה ולא לסחורה" (עבודה זרה סב ע"א), כך שחומרתו פחותה בהרבה מאיסור לאו, והוא נחשב כלאו הבא מכלל עשה!

במאמר זה לא נבאר "למה" אבל ננסה ללמוד "מה", מה המסר המרכזי אותה רוצה התורה למסור לנו. "וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתָּת פִּי-לִי הָאָרֶץ פִּי-גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אִתָּם עַמְדִי" המפריע הגדול ביותר לעבודת האדם בעולמו של הקב"ה היא התחושה שהוא חי בעולם הזה לנצח, וקנייניו הם קנייני נצח, אדם צריך לחיות שיש רק דבר אחד שהוא לנצח - "תורה ומעשים טובים" כל השאר חולף הולך לו, וכשאדם לא עומד בתרגילים אלו שנותן לו הבורא לעשות כדי להפנים שאינו קבוע כאן בעולם, הוא מקבל את זה בשיעור ארוך וכואב מאוד.

בסיום בין הזמנים ניסן היה לי את העונג להשתתף בסיום מסכת בבא קמא

בסיום בין הזמנים ניסן היה לי את העונג להשתתף בסיום מסכת בבא

קמא של אחד מבחורי הישיבה, ראש ישיבת וילקומירר הגאון רבי מיכל דוד רוזובסקי שליט"א סיפר את מה ששמע מאיש ירושלים הרב שמואל רוטמן זצ"ל, בבית הכנסת "אחוזה" בירושלים היה מגיד שיעור בדף היומי ששימש כשמש בית הכנסת הרב פייבל מלמד זצ"ל, רבי פייבל היה שמש ולפרנסתו היה מזכיר בוועד הישיבות לצידו של הלוצקער רב רבי זלמן סורצקין, כשרבי זלמן היה צריך מבואה ממדרש או מזוהר היה קורא לר' פייבל ושואלו למבואה זו, והוא היה מצטט את דברי המדרשים מילה במילה כאילו ספר פתוח לפניו.

כשסיימו את הש"ס כיבד רבה של ירושלים מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל את המעמד, ורבי פייבל אמר את ההדרן, הוא שאל מה עניינה של אותה ברייתא "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא" לסיום המסכת האחרונה של הש"ס שעוסקת בדיני טומאה וטהרה?

וענה ואמר: המסכת עוסקת בטומאות שכדי להיטהר מהן יש לספור שבעה ימים, אבל אם בתוך שבעת הימים, ואפילו ביום השביעי תהיה טומאה נוספת, היא תסתור את כל הספירה ויהיה

צורך להתחיל לספור מהתחלה. כלומר, הספירה חייבת להיות ברצף אחד, בלי שום 'עצירות' ותחנות ביניים'. מסיימת המסכת ואומרת שכך הוא בתורה "כל השונה הלכות בכל יום!" אם מישהו טועה לחשוב שאולי ניתן לסיים ש"ס גם אם פעם מדלגים יום ומשלימים את הדף למחרת, באה הברייתא ומדגישה שצריך להיות "שונה הלכות בכל יום", בקביעות! הקביעות היחידה בעולם היא קביעות בתורה, ורק' אז הוא בן עולם הבא, ולא צריך להתחיל את הכל מהתחלה!

רבי צבי פסח שמע את הדברים וקם בהתרגשות ונשק לראשו של רבי פייבל!

אמנם פעם בשעת רעווא דרעווין סיפר לו חותנו

בתום דבריו של הרב רוזובסקי השלים את דבריו הגאון רבי אליעזר דוד אפשטיין שליט"א מראשי ישיבת 'תורה בתפארתה', וסיפר שחותנו מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל כמעט לא סיפר סיפורים על עצמו גם לא בחיק המשפחה, אמנם פעם בשעת רעווא דרעווין סיפר לו חותנו:

כבר בעת בחירתו קיבל על עצמו מרן הגר"ח את תחילת לימודי הקביעות שלו, אז הוא החל עם לימוד שבע דפי בבלי ביום כדי לסיים את הש"ס בשנה, לאחר מכן כבר הוסיף ירושלמי סיפרא וספרי, מכילתא ומסכתות קטנות, זוהר ומדרשים ועוד, ללימודים אלו כידוע היה קורא "חובות".

סיפר ר' חיים, שכשהלך לעולמו מרן החזון אי"ש היה זה בשבת קודש וההלווייה התקיימה ביום ראשון, רבי חיים היה גם אחיין וגם תלמיד מובהק ואף התגורר עם החזון איש באותו הבית יחד עם אביו הסטייפלער. כידוע רבי חיים לא היה נשאר בשבתות בישיבה, כי לא ויתר על סעודות השבת במחיצת דודו החזון איש, הקשר הלימודי והנפשי בינו לחזון איש היו מיוחדים במינם, כך שפטירתו של החזון איש היתה עבורו משבר לא פשוט, ההשתתפות בהלווייה סחט את כל כוחותיו, וכשחזר מההלווייה היו לו החובות - שבעת דפי בבלי שהיה צריך ללמוד, הוא הרגיש שאיננו מסוגל בשום פנים ואופן ללמוד אותם, הוא ניסה אבל זה לא היה שייך, ולרגע החליט שהוא ילך לישון ולמחרת עם בוקר ישרים את לימודם.

אבל אז נזכר במשפט שאמר לו חבר החדר שלו בישיבת לומז'ה, הגאון הגדול רבי משה סולווצ'יק, [הם ישנו שלשה בחדר, ר' חיים ור' משה והגר"ר רבי חיים סרנא], היה זה כשרבי משה נשלח ללכת להציל ילדים ממחנות עולים, שם אנשי הסוכנות ניסו להעביר אותם על דתם ועל דעתם, רבי משה הלך, ונתפס ע"י המדריכים והוכה קשות על ידם, הוא הצליח להינצל מידיהם בעור שיניו, וכך הגיע לישיבה פצוע וחבול, עייף ומותש.

לרבי משה היה קבלה שאינו הולך לישון לפני שהוא לומד דף גמרא שהיה לומד על סדר הש"ס, ראהו ר' חיים שהוא יושב עם הגמרא לומד שורה ונרדם, מתעורר, לומד עוד שורה וראשו שוב נשמוט, וכך הוא נלחם עם עצמו בכל כמה מילים.

אמר לו ר' חיים אינני מבין בשביל מה הנך לומד כך, הרי לא יקלט

לך אפילו שורה אחת, אני במקומך הייתי הולך לישון ובבוקר מיד משלים את הדף ברעננות, אמר לו רבי משה, אמת, שזה לא צורה של לימוד והרבה יותר תועלת תהיה אם אלמד זאת מחר בבוקר, וברור שמחר אלמד דף זה שוב, אבל אם אאבד יום אחד של קביעות, בעוד חודש אפסיק לגמרי את הקביעות!

אמר רבי חיים לחתנו, כשנזכרתי במשפט זה התיישבת לי ללמוד בלי להבין כמעט כלום, אבל את הקביעות של לימוד שבע הדפים ביום לא ביטלתי, אולי לכן עד היום יש לי את הקביעות הזאת!

הניגון הזה, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי

הוסיף וסיפר הרב אפשטיין, אמו הישישה שה' ישלח לה רפואה שלימה, בשבת האחרונה פתחה את עיניה והחלה לספר בדמעות, בעלה היה אברך שישב ולמד בהתמדה רבה, היא פתחה ואמרה בזמנינו כשהקמנו את ביתנו לא היה כמעט מושג "אברך", אנשים הלכו לעבוד היה תקופת צנע, וגם אלו שלמדו השתדלו למצוא משרה כדי להתפרנס, אבל אני רצייתי שבעלי יהיה אברך שרק ישב וילמד, יודעים אתם מדוע?

הם דרו שם בשכונת אחווה כשחלון ביתם היה מול חלון ביתו של רבי צבי פסח פראנק, בשבתות היה מגיע אליו חתנו הגדול מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, ומיד בתום הסעודה היה מתיישב עם סטנדר במרפסת עם גמרא ולומד עם כל הנעימות של רבי שמואל, כשכל מילה בגמרא נחתכת, וכל משפט מוסבר באידיש עסיסית, והמנגינה, המנגינה הכי ערבה בעולם היתה מנגינתו של רבי שמואל בעת לימודו.

הניגון הזה, הגישמאק המיוחד שבה את ליבי, לא חיפשתי כלום, הסכמתי לחיות על פחות מלחם צר ומים לחץ, רצייתי בעל שישב וילמד, ככה, כמו רבי שמואל, שלא יהיה לו בעולמו אלא את הגמרא!

דבר אחד היה ברור אצל רבי חיים, מספר הגר"י גליק זצ"ל

ומידי דברי בקביעות ומונחות בלימוד אספר מה ששמעתי מהגר"ר יהושע גליק זצ"ל ראש ישיבת ערלוי, בעודו אברך צעיר זכה ללמוד חברותא עם רבים מגדולי ישראל מדור העבר, ביניהם למד שנים מספר בחברותא עם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, כידוע רבי חיים היו לו חברותות למשך כל שעות היממה כמעט, כולל באמצע סעודת שבת, הוא יושב אצל חותנו נוטל ידיים אוכל במהירות את הדגים ורץ לחדר השני שם היה ממתין לו החברותא.

"דבר אחד היה ברור אצל רבי חיים", מספר הגר"י גליק זצ"ל, "קביעות לא מתבטלת ויהי מה, כשלמדנו הודעת לי לו שלא אוכל להגיע כי רעייתי לא חשה בטוב ואני חייב להישאר בבית, לרבי חיים לא היה הווא אמינא שהקביעות תתבטל, כשהגיע השעה שמע נקישות בדלת ביתו, ורבי חיים התייצב שם עם גמרא, אם האברך הצעיר לא יכול להגיע לראש ישיבת מיר, ראש ישיבת מיר יגיע לאברך הצעיר, אבל קביעות לא תתבטל!"

על מושגיו בלימוד של רבי חיים מספר רבי יהושע: "פעם צעדתי עמו לחתונת אחד מתלמידיו, בדרך שוחחנו בכמה עניינים חשובים במילי דעלמא. הגענו לחתונה וכנהוג בימים ההם כבדו את רבי חיים לשאת דברים, הגר"ח אמר את דבריו ואז ביקש מהמחותן שיכבדו את ר' יהושע לדבר..."

ר' יהושע מצדו סרב בטענו שלא הכין דרשה, אמר לו ר' חיים: "מה פירוש שאין לך משהו מוכן, תגיד את מה שחשבת בדרך! לא יתכן שלא חשבת מהלך מסוים בדרך!!!".

אצל רבי חיים שמואלביץ היה דבר אחד קבוע - הלימוד, וממילא לא יתכן שכשקבועים בתורה לא מחדשים, ומה זה משנה אם עכשיו חתונה, ברית מילה או בר מצוה מסתמא כולם חושבים בלימוד אפשר לדבר בכל נושא שחשבו העיקר בלימוד!

אבל השאלה שאנחנו רוצים לשאול עכשיו קשה עוד יותר, איך אפשר?

סיפר הגאון הגדול רבי בן ציון פלמן זצוק"ל: "בשנות בחרותנו בלומדינו בישיבת פוניבז', מזגנים לא היו בביהמ"ד, בקושי מאווררים היו, היו ימים שהחום היה מעיק מאוד מאוד, [עד שהעיד הרב פרישמן שהיה סימן היכר לבחור בישיבת פוניבז' שבחולצו היה שני פסים חומים מהצבע שהיה יורד מהספסל ונדבק לחולצה הרטובה מזיעה].

"ביום מן הימים החום היה נורא ואיום והחברותא שלי טען שלא שייך כך ללמוד יותר והם פטורים מהלימוד... התיישבנו בדעתנו ששאלה כזאת צריך להעלות בפני האורים ותומים של הדור ה"ה מרן החזון אי"ש, עלינו לביתו בגבעת רוקח, החום היה נורא, נכנסנו והוא מרן זי"ע ישב שקוע בתוך הגמרא ולא שם לב בכלל שנכנסנו, וכך עמדנו לידו דקות ארוכות מאוד כשהוא שקוע מבלי משים לב שאנו על ידו..."

"משהרים את עיניו וראה אותנו שאל לבקשתנו, אמר לו החברותא שכבר קבלנו תשובה לשאלתנו... אבל השאלה שאנחנו רוצים לשאול עכשיו קשה עוד יותר, איך אפשר? כיצד ניתן ללמוד בשקיעות כזאת עד ששום דבר לא מורגש???

ענה ואמר מרן החזון אי"ש: "זה הכל רק עניין של התחלה, רק היא קשה! מיד אחרי ששוקעים בלימוד כבר לא מרגישים שום הפרעה!!!".

את המציאות הזאת כתב החזון איש באגרתו, והדברים נוקבים וחודרים על תהום הלב:

"ידיעת התורה אין זה פשוטו של סוגיא בחיי אדם, כי הלא אמרו אין

דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, המיתה שבכאן הוא הנטיה מפשוטו של החיים, לעומקו של החיים, לתוך תוכו של החיים, כל שהאדם מרבה בשבירת המידות - מרבה חיים, כי שבירת המידות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר, הממלא כל הגוף, הוא החיים המוליך בדרכה של תורה. מידות המושחתות רבות הנה, והם עצמו ובשרו של האדם, והממית אחת מהן המית את עצמו ככל עצמו, ואומנם מיתה זו תחיה בעליה ודברי תורה מתקיימין בידו... עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח. מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד.

ונסיים בעוד נקודת אור מה הוא קבוע וקובע בחיינו ומה לא מהווה שיקול לשינויים בחיים, בעצרת זיכרון להרה"צ רבי משה קנר זצ"ל רב קהילת טשחויב, שכיהן עשרות שנים כמנהלה של ת"ת "תורת אמת" בחיפה, דיבר דברי חיזוק אחד מבוגרי הת"ת הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, ושם סיפר, איש ירא אלוקים היה בחיפה הר"ר שאול רוטמן זצ"ל [אביו של רבי שמואל שהוזכר בתחילת המאמר] ר' שאול נכנס למרן החזון איש ושאלתו בפיו, הוא מסודר כלכלית בחיפה, מסודר מאוד, יש לו משרד גדול לבניה שמשגשג ונותן הכנסה מצויינת, אבל ילדיו גדלו ואין מקום חינוכי ראוי לשמו.

החזון איש ענה לו מיידית, מה הבעיה, אורזים את המטלטלים ועוברים למקום בו יש מקום חינוך, וכך עשה מכר את המשרד ועלה לירושלים, שם העמיד בית של תורה.

לאחר תקופה - מספר הרב מישקובסקי, נכנס אבי ז"ל למרן החזון איש, הוא עובד בחשבונאות, ובחיפה אין לזה כל כך ביקוש אולי יעזוב את חיפה לטובת מרכז הארץ שם יש ביקוש רב יותר, ויוכל לפרנס את בני משפחתו, שאלו החזון איש ומה עם חינוך הילדים? אמר לו עם חינוך אין בעיה כי ב"ה הרב קנר פתח תלמוד תורה ואני אחד מוועד ההורים של הת"ת.

אמר לו החזון איש אם כך, הת"ת צריך הורים כמוכם שיודעים מה צריך לחינוך יהודי שורשי, תשאר בחיפה, שאל אותו ומה עם בעיית הפרנסה?

ענה החזון איש, זה לא שיקול, תשאר בחיפה! לימד אותנו החזון איש, הקבוע שלא ימוט זה רק שאלת הרוחניות שלנו, כל השאר לא מהווה שיקול לשום תזוזה, ולהיפך כשהפרנסה קובעה וטובה אבל אין ברירות להמשך חיי הרוח לוקחים סיכון לאבד מקור פרנסה מובטח, עוזבים הכל ומבטחים את החינוך הרוחני.

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

האם הפרופסור המקריח שיודע לחשב במהירות משוואת מתמטיות סבוכות זוכה למקום של כבוד בתור, לעומת הנגר שנחתך באמצע שעסק בהרכבת ארון? לא ולא! בבית החולים, אין למעמדות הללו שום משמעות

5 תובנות ומוסרי השכל שלמדתי בזמן ששהיתי בבית החולים

מאת: הרב עמרם בינעט

אף אחד מאיתנו אינו שמח להכיר את מיטת האשפוז בבית החולים, ואני לא מאחל לאף יהודי לפגוש אותה, אלא אם כן זה קורה בנסיבות משמחות.

ובכל זאת, בחג המצות האחרון, היתה לי ה'זכות' לאכלס מיטה אחת כזאת בבית החולים הדסה, לאחר שסבלתי מחסימת מעיים. לא נעים בכלל, וכשזה מגיע בתוספת ניתוח ולאחר מכן חיבור לזונדה ואינפוזיה ועוד שאר צינורין בישין שנכנסים לי לוורידים, אי הנעימות אף מתגברת קמעא...

הצוות הרפואי הסביר לי שהמסקנה שאני צריך להסיק מה'טיול' הזה היא בעיקר להקפיד על שתיית מים במקביל לאכילת מצות, כך הן מתעכלות טוב יותר ולא חוסמות את המעיים.

אבל היה לי מספיק זמן לחשוב שם, ולהפיק עוד כמה מוסרי השכל שלמדתי בזמן ששהיתי בבית החולים, וכך הרווחתי בדרך אגב עוד מאמר יפה ל'לקראת שבת'.

1. אל תקיש בדלת, אנחנו רואים אותך ויודעים שאתה כאן

בבית החולים, המאושפז נמצא כל הזמן תחת השגחה. מרגע כניסתו ועד רגע צאתו, יש צוות רפואי שמשגיח עליו. בכל פינה קבועה מצלמה, ולכל אורך היממה נערכות בדיקות שגרתיות שכוללות לקיחת מדדים, מתן תרופות, מתן נוזלים, חלוקת ארוחות, ביקור רופאים, חילופי משמרות של אחיות ועוד ועוד.

לא זו בלבד, אלא שבכל מקום יש גם לחצן מצוקה, בדמות כפתור או חוט שמושכים ובכך מפעילים את ההתראה בתחנת האחיות.

וכשהמאושפז נשלח לצילום רנטגן או לכל בדיקה אחר במכון דימות או בכל אחד מהמכונים והמחלקות בבית החולים, הוא נאלץ לשבת על ספסל ההמתנה מול הדלת הסגורה שעליה יש שלט: "אל תקיש בדלת, אנחנו רואים אותך ויודעים שאתה כאן".

רבותי, זה הרי בדיוק מה שקורה לנו גם מחוץ לבית החולים, בעולם האמיתי!

אנחנו כל הזמן תחת השגחה, הקב"ה לא מסיר את עינו מאתנו אפילו לא לרגע קט. אם נקלענו למצוקה, אנחנו תמיד יכולים 'ללחוץ על הכפתור' ולזעוק לאבא שבשמים, במקום לצעוק 'אחות', אנחנו צריכים לצעוק 'אבא', והוא תמיד שומע ותמיד מתייחס בכבוד ראש

לבקשה שלנו.

אבל יש הבדל אחד גדול: בבית החולים אומרים לך "אנחנו יודעים שאתה כאן, אל תקיש בדלת", ואילו אבינו שבשמים אומר לנו תצעק עוד ועוד, קווה אל ה' חזק ויאמץ לך, ואם לא נענית, קווה אל ה' פעם נוספת. להקיש על שערי רחמים שוב ושוב, עד שהתפילה נענית.

2. הרופא לא יודע אם אתה חכם או טיפש, עשיר או עני, גבוה או נמוך

בבית החולים ישנה תופעה מעניינת מאוד: אנשים רבים נכנסים בפתחו של חדר המיון. חלקם עשירים וחלקם עניים, חכמים וטפשים, מבוגרים וצעירים, אנשי השכלה גבוהה לצד עובדי כפיים ופשוטי עם.

האם הפרופסור המקריח שיודע לחשב במהירות משוואת מתמטיות סבוכות ושכתב כמה וכמה מאמרים מדעיים ביסודות תורת הקוונטים זוכה למקום של כבוד בתור, לעומת הנגר שנחתך באמצע שעסק בהרכבת ארון? לא ולא!

בבית החולים, אין למעמדות הללו שום משמעות. הרופא לא יודע אם אתה חכם או טיפש, עשיר או עני, גבוה או נמוך, זה בכלל לא משנה לו. הוא מודד אותך לפי פרמטרים אחרים לחלוטין: מידת הדחיפות הרפואית, ועוצמת הכאב. אלו שני הפרמטרים היחידים

מאושפז בבית המדרש", והתשובה הזאת אמורה לשחרר אותנו מכל הלחצים ומכל הדברים שנותרו מחוץ לכותלי בית המדרש.

4. מתמלא שמחה עצומה כשהוא מסוגל להתחיל לצעוד על רגליו.

רוב האנשים שקוראים את השורות הללו, מברכים כל בוקר ברכת 'המכין מצעדי גבר' בלי להשקיע בזה מחשבה רבה. ברוך ה', אני צועד! הקב"ה נתן לי את היכולת לצעוד ואני מודה לו על כך. רבותי, אני מאחל לכם שלעולם לא תרגישו על בשרכם עד כמה צריכה השמחה להיות גדולה על כל צעד שאתם מסוגלים לצעוד.

אדם שמרותק למיטתו בבית החולים, אחרי חוויה רפואית קשה ולפעמים גם אחרי ניתוח, מתמלא שמחה עצומה כשהוא מסוגל להתחיל לצעוד על רגליו.

אבל הצעדים הם רק משל. בבית החולים לומדים להעריך כל דבר, בלי יוצא מן הכלל. כשהורידו לי את הזנדה והייתי מסוגל לאכול מעדן 'באדי' בפעם הראשונה אחרי מספר ימים שלא בא דבר מאכל לפי, הרגשתי אושר אמיתי. פשוט לפתוח את הפה, להכניס כפית ולאכול! זה לא מובן מאליו, בכלל לא! לאו כל אדם זוכה!

וכשאפשר לאכול מאכלים מוצקים, זאת כבר ממש התקדמות, ומי מדבר על שחרור מצינור האינפוזיה ועל ירידה מהמיטה וצעידה רגלית איטית ומדודה.

ב"ה אני מתאושש מהר ועד שאתם תקראו את הגיליון, כשבועיים אחרי כתיבת הדברים, סביר להניח שכבר אהיה בבית בעז"ה מתפקד באופן מלא כמו שהיה לפני פסח. אבל אני מאוד מקווה שגם כשאהיה אחרי החוויה הלא נעימה שאני חווה היום, אזכור להעריך כל פעולה שהגוף שלי פועל, ושעוד כה בכלל לא חשבתי עליה.

מורי חמי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א

מורי חמי, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, משפיע ותיק בק"ק לעלוב, אומר ווארט מאוד יפה: בברכת 'אשר יצר' אומרים 'גלוי וידוע לפניך שאם יסתם אחד מהם'. מה זה 'גלוי וידוע לפניך'? כאילו מדובר באיזה סוד כמוס, כל אחד יודע שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר לעמוד ולהתקיים אפילו שעה אחת, מה הסוד הגדול פה???

אלא, אומר השווער תשובה מאוד חריפה, אנחנו מקווים ומתפללים שלא נצטרך לדעת שום דבר על גוף האדם. מתי האדם לומד על הגוף שלו? כשמשוהו לא תקין. כואב לו הבטן אז הוא יודע איפה המעיין, כשהוא מקבל התקף לב הוא יודע איפה הלב ואיפה העורקים, כשהוא סובל מצרבת הוא יודע איפה נמצאת הוושט וכיצד מיצי הקיבה עולים כלפי מעלה, ומי שיש לו סוכרת נאלץ לדעת גם על תפקידו של הבלבל ועל הפלא הגדול שנקרא 'אינסולין' שברא הקב"ה בגוף האדם.

שקובעים מי יטופל קודם ומי ימתין עוד קצת בתור, ובזמן ההמתנה כולם יושבים על אותם ספסלים. כשדוקרים אותם כדי להחזיר וריד לעירוי, כולם מקבלים דקירה עם מחט מאותה הסוג.

ומה המוסר השכל שלנו? אוי, זה מוסר השכל כל כך חזק וכל כך כואב!

אנחנו כאן בעולם הזה מכבדים אנשים לפי הישגים. פלוני עשיר, פלמוני יודע את כל הש"ס - אשריו ואשרי חלקו, ההוא כבר הוציא היתר הוראה ודיינות, ומישהו אחר מעבר לכביש קיבל תעודה רשמית שמכירה בכך שהוא מהנדס מוכר על ידי הרשויות. כל אחד מעריך הישגים אחרים, אבל הצד השווה הוא שכולנו מעריכים אנשים לפי הישגים.

אבל מה קורה כשבאים לשמים, שם מסתכלים עלינו בצורה שונה לחלוטין. אף אחד לא מתעניין אם היתה לך תעודת מהנדס או לא, וכמובן שכסף וכבוד ומעמד אין להם שום משמעות בשמי מרום.

בבית דין של מעלה יש פרמטרים שונים לחלוטין שלפיהם נמדדת חשיבות האדם: יראת שמים והשקעה! אין הקב"ה מונה דפים אלא שעות, כמה שעות למדת, כמה השקעת, עד כמה התאמצת והתייגעת להבין את דברי הגמרא, זה מה שחשוב בשמים, מי שמגיע אחרי שהתייגע והתאמץ במשך שנים רבות, מקבל קידום לראש התור, מכניסים אותו באופן מיידי למחלקה שלו בגן עדן, והוא זוכה להיות במקום גבוה במיוחד. מגיע החבר שלו שנולד עם כשרונות ברוכים ואף שניצל אותם רק במקצת זכה לדעת את כל הש"ס, ומוצא את עצמו הרבה מתחת למדרגתו הגבוה של קשה ההבנה שעמל והתייגע שנים רבות. למה? כי הפרמטרים שלפיהם מודדים אתה אדם בשמים, הם פרמטרים שונים, ממש כמו בבית החולים.

3. מאושפז בבית המדרש

אדם שמתאשפז בבית החולים, מאבד את השליטה על סדר היום שלו. יש אנשים שבאשפוז לא עונדים שעון על היד, כי הוא פשוט מיותר להם. אנחנו צריכים לקרוא קריאת שמע בזמן ולהתפלל בזמן, אז השעון כן נחוץ לנו, אבל אנשים שלא זכו להיות יהודים שומרי תורה ומצוות, לא צריכים שעון בבית החולים. אתה מתעורר כשהאחיות מעירות אותך כדי לקחת מדדים רפואיים, ישן כשמכבים את האור כי זה מפריע לאנשים אחרים בחדר, אוכל כשמחליטים לחלק ארוחה, וממתין בתור לעשות צילום כשהרופא החליט שאתה צריך לעשות צילום.

זה שבחוף זורחת השמש ויש עכשיו פגישה חשובה במקום העבודה שבה אתה לא יכול להשתתף, זה בכלל לא מעניין. "אני בבית חולים", זה ההסבר שאף אחד לא מתווכח איתו, גם אם הלקוח הכי חשוב שלך מתקשר כשהוא בלחץ אטומי ודורש שתספק לו ציוד במהירות, מילות הקסם הללו משחררות אותך מהלחץ, ושולחות אותו לחפש בכוחות עצמו פיתרון חלופי.

אני חושב שאנחנו צריכים לקחת את זה מבית החולים לבית המדרש. הטלפון מצלצל, יש עניין דחוף לסדר, צריכים לברר איזה משהו או לטפל באיזה עניין - התשובה לכל אלו צריכה להיות "אני

העניין הוא שכשאני מכין שיעור, אני תמיד יושב קודם לכן עם עיפרון ומסמן על הדף סימונים שעוזרים לי במסירת השיעור. כך למשל אני מדגיש את הגרסה הנכונה, שהרי כידוע בירושלמי יש חלופי גרסאות שלפעמים ממש הפוכות ממה שכתוב בגמרא עצמה. כמו כן אני מסמן לעצמי סימני שאלה, פסיקים, נקודות, ועוד סימונים שמסייעים לי למסור את השיעור בצורה חלקה וכמה שפחות בעיות.

אני נמצא בבית החולים, מוכן ומזומן למסור שיעור, וחסר לי רק עיפרון כדי לסמן את הסימונים הנחוצים לפני השיעור, כדי שהוא יזרום בצורה חלקה.

בני ביתי היו עמי באותה עת, ואמרו לי שאין שום סיכוי למצוא עיפרון בבית חולים. מי מחזיק היום עיפרון? רק תלמידים בתלמוד תורה או ילדות בבית הספר. אנשים מבוגרים לא מחזיקים בעיפרון, יש מקלדת ובמקרה חירום יש עט, אף אחד כבר לא משתמש בעיפרון.

אבל אני אמרתי שזה לא ייתכן, הרי אני צריך למסור שיעור בירושלמי, ואם כן בוודאי הקב"ה יזמן לי עיפרון כדי שתהיה לי יכולת להקליט שיעור.

שאלתי אנשים פה ושם, בצעדים מדודים עקב חולשתי, ניגשתי לתחנת האחיות, אין שום עיפרון בסביבה. אבל לא אמרתי נואש, ניגשתי לאחיות בחצי השני של הקומה, במחלקה מקבילה, וביקשתי עיפרון. האחיות השיבו בשלילה, אבל אז קרה דבר פלא. היה שם אח ערבי שעמד במרחק של כמה עשרות מטרים ממני ומהאחיות, ופתאום הוא רץ אלי במהירות ושואל אותי: מה אמרת? שאתה צריך עיפרון? הנה, יש לי פה עיפרון, אתה יכול לקחת אותו!"

שאלתי אותו, אמור לי? מהיכן ידעת שאני צריך עיפרון, הרי לא דיברתי איתך בכלל? והוא השיב לי שהוא שמע שאני מבקש עיפרון. הוא היה במרחק של חמישים מטרים לפחות, ואני לא דיברתי בקול גדול, ובכל זאת הוא שמע ורץ ממרחק כדי להביא לי את העיפרון. ב"ה זכיתי לחדש את מסירת השיעורים בירושלמי, וכולי תקווה שעד שתקראו את השורות, כבר אזכה למסור גם שיעורים מצולמים, בס"ד.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

על כך אנחנו מבקשים, רבונו של עולם, תעשה בבקשה שיהיה גלוי וידוע לפניך, תן לגוף שלנו לתפקד כראוי בלי שום 'תקלות' וכך אנחנו נמשיך לא לדעת שום דבר על הגוף שלנו...

המוסר השכל שלנו בחלק זה של הסיפור הוא כפול: קודם כל אנחנו צריכים לדעת להכיר טובה לבורא עולם על כל החסדים המופלאים שהוא גומל עמנו, ושנאנחנו כל כך רגילים אליהם כי מעולם לא קרה שנאלצנו להסתדר בלעדיהם אפילו לא לרגע.

אבל החלק השני חשוב לא פחות: אנחנו צריכים ללמוד להעריך כל הישג קטן, כל התקדמות קטנה, אין דבר כזה התקדמות קטנה, על התקדמות היא עולם ומלואו. אדם שיודע להעריך את ההישגים שלו, קטנים כגדולים, מצליח להשיג הרבה בחיים, זה בדוק ומנוסה!

5. אני רוצה לשתף אתכם בסיפור מופלא של השגחה פרטית

לסיום אני רוצה לשתף אתכם בסיפור מופלא של השגחה פרטית שזכיתי לחוות כאן בבית החולים:

ב"ה זכיתי למסור שיעורים ב'דרשו' תמידין כסדרן, אני מוסר גם שיעורים בתלמוד ירושלמי, בהקלטה טלפונית קו השיעורים של 'דרשו' ובנוסף אני מוסר שיעורים ב'עמוד היומי' על הש"ס הבבלי, מול המצלמה.

בעיקרון אנחנו משתדלים תמיד להקליט שיעורים שלושה שבועות קדימה, כדי שבמקרה של אונס כמו מה שקרה לי, לא יחסרו שיעורים גם אם אני מחסיר שבועיים וחצי ולא מוסר שיעורים במהלכם. אבל בפועל הימים היו ימי ערב פסח, התאחרתי מעט במסירת השיעורים, יחד עם זה החג וימי חול המועד שבהם לא הקלטתי שיעורים, מצאתי את עצמי מתאשפז כשבקנה יש מעט מאוד שיעורים קדימה.

כמובן ששיעור מצולם אני לא יכול למסור מבית החולים, אבל את השיעורים בירושלמי אני כן יכול למסור.

בימים הראשונים הייתי מאוד חלש, הייתי מחובר לזונדה, מה שהטריד מאוד את שלוותי ולא אפשר לי להתרכז בהכנת שיעור, אבל עבור כמה ימים, והורידו לי את הזונדה, ומיד התחלתי להתכונן למסירת השיעור, למדתי דף 'ירושלמי' והכנתי את השיעור.

זכות הדפסת והפצת עלונים לשבת זו.

לעילוי נשמתו של אבינו מורנו

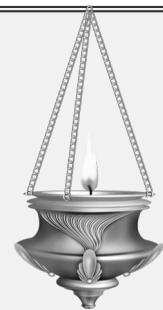
רבי משה חיים בן אברהם יונה בירנצוויג זצ"ל

שהיה עבד נאמן לה' ולתורתו מנעוריו

הרביץ תורה לעדרים במשך עשרות שנים

וזכה לדורות ישרים מבורכים

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

"וסיפר לי איש אמונים מסלאנט כי כאשר נגמר השידוך, היה בעיר איש נגיד מפורסם ממיודעיו של רבי זונדל, שהיה שוכב כנהוג על הזאפע שלו [כורסתו], וכאשר הגיע לאוזניו סיפור זה נבהל ונפל על הארץ מרוב פחד, באשר הכיר ובעיניו ראה - כי מעשה ד' הוא! יוצא מדרך הטבע!"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

וְכִי תֹאמְרוּ מָה נֹאכַל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית (כה כ)

הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בספרו 'לב אליהו', מאריך בקושיא; מדוע תולה התורה את ה'צוית' את ברכת' בכך שיטענו 'מה נאכל?' אדרבה, הרי אם התורה היתה כותבת מיד 'צוית' את ברכת' לא ישאלו 'מה נאכל'?

מביא ה'לב אליהו' את דברי הספורנו: **"ואכלתם לשובע - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן, כאמרם ז"ל אוכל קמעא ומתברך במעיו, ויספיקו פירות השישית גם לשביעית. כי תאמרו מה נאכל - וכאשר יסופק זה אצלכם ולא תבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו. ועשת את התבואה - באופן שתשבע עין מראות ותראו שיספיק הכמות"**.

מבואר בספורנו, מסיק רבי אליהו, כי ישנן שתי אפשרויות כיצד יצוה השם את ברכתו בשנה השישית:

האפשרות הראשונה, כאשר יבטחו בהשם יתברך ולא ישאלו 'מה נאכל', אז תהיה הברכה של 'ונתנה הארץ פריה' באיכות. כלומר, היכול שגודל כל שנה יספיק לשלוש שנים, על ידי שיאכלו קמעא ויתברך המזון במעיהם. בצורת הברכה הזאת ירויחו את הטורח והעמל, שבמקום לאסוף תבואה כפולה ומכופלת לשלוש שנים בסוף השנה השישית, לעלות על עגלות ולהטמין באוצרות, יוכלו לעסוק בתורה במנוחה.

האפשרות השניה, כאשר יסתפקו וישאלו 'מה נאכל בשנה השביעית', אז יהיה 'צוית' את ברכת' באופן אחר, באופן של 'ועשת התבואה לשלוש שנים' בכמות. כלומר: מפאת חוסר הבטחון, תהיה הברכה בכמות התבואה ולא באיכות, ואכן יצטרכו לקצור בסוף השנה השישית כמות תבואה עצומה של שלוש שנים, וטרחה זו תגרום לביטול תורה ולחוסר מנוחת הנפש.

כעין זה כותב המלבי"ם, שכאשר ישאלו מה 'נאכל', ה'צוית' את ברכת' לא יהיה בדרך ניסית, אלא בדרך הקרובה לטבע. במקום שתצמיח השדה שנה אחת תבואה מרובה שתספיק לשלוש שנים, כאשר יבטחו בהשם יתברך ולא ישאלו 'מה נאכל', אז יאכלו קמעא ויתברך המזון במעיהם, יספיק להם בדרך נס כמות תבואה של שנה אחת לשלוש שנים. יאכלו וישבעו מבלי צורך לחסוך מפיתם כלום לשנים הקרובות, שזהו דרך ניסית.

לדבריהם נמצא, כי אכן הברכה עצמה תבוא גם מבלי שייכות וקשר

אם יאמרו 'מה נאכל' אם לא יאמרו, אלא רק אופי הברכה תשתנה, אם היא תבוא בדרך ניסית על ידי ריבוי באיכות או בדרך הטבע על ידי ריבוי בכמות.

מעורר ה'לב אליהו', כי כפי ההנהגה הזאת שנוהג הקדוש ברוך הוא בשמיטה, כך הוא מנהיג את עולמו באופן כללי, בכל יום, בכל פרט ולכל אדם. כפי רמת בטחונו של האדם בהשם יתברך כך הקדוש ברוך הוא נוהג עימו.

חז"ל במדרש (הובא בשל"ה הקדוש, שער הגדול) לומדים זאת מהנאמר בתהילים: **"השם שְׁמַרְךָ השם צִלְךָ על יְדִי מִיַּגְדִּי"**. הקדוש ברוך הוא הוא בבחינת צל: **"מה הצל הזה כשאתה מראה לו אצבע הוא מראה לך אצבע כנגדך. שתי אצבעות הוא מראה לך שתי אצבעות. מה הצל הזה כשאתה בוכה הוא בוכה נגדך, אתה שוחק הוא משחק נגדך - כך השם יתברך"**.

האדם בחוזק אמונתו ובטחונו קובע את צורת ההנהגה האלוקית כיצד ינהג עימו משמים. כפי המידה שהוא סמוך ובטוח עליו יתברך, כך הוא משפיע עליו שפע וברכה. אם האדם שלם בבטחונו ומגביה את עצמו למעלה מטבעי בני אדם, הקדוש ברוך הוא מודד לו מידה כנגד מידה, וההנהגה הנוהגת עימו תהיה בבחינת 'אוכל

קמעה ומתברך במעיו, הנהגה ניסית, ולא עוד, אלא שעל ידו יורד כל השפע הברכה והנדבה לכל באי עולם. אך אם חלילה שם האדם מבטחו בכוחו, בהשתדלותו, ביכולותיו, בחבר מרעיו וידידיו - הקדוש ברוך הוא כביכול אומר לו: "אתה מסתדר לבד?! מצויין! תסתדר לבד...".

אמנם גם אז כל קיומו זה בברכת שמים, אך אז ההנהגה מולו היא הנהגה טבעית, ולא יזכה לראות ברכה בעמלו בצורה ניסית כפי שזוכה הבוטח האמיתי.

כך כתב מרנא רבי חיים מוואלז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (א, ט): "בעת קריעת ים סוף, אמר הוא יתברך למשה: 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו' (שמות יד, טו): רצה לומר, **דבדיהו תליא מילתא**. אם המה יהיו בתוקף האמונה והבטחון, ויסעו הלון ונסוע אל הים, סמוך לבם לא ירא, **מעוצם בטחונם שודאי יקרע לפניהם, אז יגרמו על ידי התעוררות למעלה, שיעשה להם הנס ויקרע לפניהם**".

הגביר נפל מהספה לשמע את הבשורה

דוגמאות מעין אלו יש למכביר, נספר אחדים מהן:

בקובץ העתיק 'אור המוסר' (חוברת יב, שנת תרפז) שיצא לפני למעלה מתשעים שנה על ידי תלמידי נובהרדוק, מופיע מאמר נפלא שכתב אחד מגדולי תנועת המוסר, הגאון הצדיק רבי **נפתלי מאמסטרדם** זצ"ל, בו הוא מאריך אודות מידת הבטחון של האי גאון וצדיק, איש האלוקים, רבי **יוסף זונדל מסלנט** זצ"ל, תלמידו של מרנא רבי חיים מוואלז'ין זצ"ל.

הוא כותב כך: "הגאון החסיד אור עולם רבי יוסף זונדל זצ"ל עמל ויגע במידת הבטחון עד הקצה האחרון. סיפרו ממנו מעשים נוראים ונפלאים ממידת הבטחון שהיה משתמש בו, והשיג דברים למעלה מן הטבע, שהיה מבהיל כל שומעיו".

לדוגמא, מספר רבי נפתלי, כי כאשר בתו של רבי זונדל הגיעה לפרקה, היתה זו עבורו תקופה קשה ודחוקה מאוד מבחינה כלכלית. עני ואביון מרוד היה, אשר בביתו לא היה לחם לאכול כפשוטו. אך תמיד הכריז ואמר: "אני בוטח בהשם יתברך שישגי לבתי חתן תלמיד חכם גדול וכליל המעלות!".

רבים נדו לו בראשו על הכרזתו, שכן היה זה חלום חסר סיכויים למימוש. הן לא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, גם לא לצרכיו המנימאליים היום יומיים, ובודאי שלא להעניק או להתחייב נדוניה כבודה לחתן רם המעלה וכליל המעלות כפי שחשק והתאוה.

ברבות הימים הגיע לעיר סלאנט עילוי צעיר

ברבות הימים הגיע לעיר סלאנט עילוי צעיר מהעיר קיידאן בשם רבי שמואל, שמו הלך לפניו כאחד האריות שבבני גילו, שקדן, למדן וידען מופלג, וגם חכם פיקח וממולח במיוחד.

רבי שמואל התייחס מאביו רבי צבי הירש בגיל תשע, ומאז העתיק את משכנו לעיר קיידאן, שם קנה תלמודו אצל אחד מגאוני הדור, רבי זרח **שפירא** זצ"ל. משם עבר לילנא ללמוד אצל הגאון המפורסם רבי **אבלי פאסולער** זצ"ל, ראב"ד וילנא, ומשם הגיע

לישיבת וואלז'ין. בכל מקום הרעיש את סביבתו, כולם יצאו ממנו בהתפעלות רבה, ודברו אודותיו כמי שעדין לגאון ולתפארת להאיר עיני ישראל. לעיר סלאנט הגיע רבי שמואל לאחר שנישא לבת אחד מרבנותיו אולם הזיווג לא עלה יפה ונאלץ להתגרש, ובשל כך החליט להרחיק לעיר אחרת.

מאז בואו לסלאנט נקשר בעבותות אהבה ברבו הגדול רבי יוסף זונדל, ובבית מדרשו ישב ושקד על תלמודו עם החברותא, ידיו ורעו הטוב רבי ישראל מסלאנט, לימים מחולל תנועת המוסר.

בתחילה ניסה רבי יוסף זונדל להציע לו את בתו לזיווג, אך רבי שמואל סירב להיענות להצעה כל עוד גרושתו לא תמצא את זיווגה בשנית. אולם באחד הימים כאשר שמע רבי יוסף זונדל כי גרושתו התארסה, האיץ צעדיו לבית המדרש, ניגש לרבי שמואל וסיפר לו כי גרושתו מצאה את זיווגה, וכעת הוא מציע לו בשנית להינשא לבתו, קודם שיקדימו אחר.

רבי שמואל שנפשו היתה קשורה בנפש רבו, השיב להצעה בחיוב, וכך זכה רבי יוסף זונדל בכח בטחוננו להגשים את חלומנו הגדול לזכות בחתן תלמיד חכם משכמו ומעלה, שנודע ברבות הימים כחכימא דיהודאי, רבי **שמואל סלאנט**, רבה של ירושלים עיר הקודש ואב בית דינה הגדול.

מוסיף רבי נפתלי לתאר בלשונו את גודל הנס וההשתוממות:

"וסיפר לי איש אמונים מסלאנט כי כאשר נגמר השידוך ונעשה קשר תנאים, היה בעיר איש נגיד מפורסם ממודעיו של רבי זונדל, שהיה שוכב כנהוג על הזאפּע שלו [כורסתו], וכאשר הגיע לאוזניו סיפור זה [כי בתו של רבי יוסף זונדל השתדכה עם העילוי מקיידאן], נבהל ונפל על הארץ מרוב פחד, באשר הכיר ובעיניו ראה - כי מעשה ד' הוא! יוצא מדרך הטבע!".

סיפור מפעים ומחזק שמעתי

על תלמיד חכם יקר

סיפור מפעים ומחזק שמעתי על תלמיד חכם יקר ובר אוריין, הגאון רבי אברהם משה גרוסמן זצ"ל, מרבני כולל הר"ן בירושלים, ומחבר ספרים חשובים בהלכה ואגדה. שנפטר בשנה האחרונה שבע ימים בשם טוב.

בצעירותו שימש רבי אברהם משה ברבנות בקהילות כבודות בארצות הברית, ובשלב מסוים, משיקולי חינוך לצאצאיו, החליט לנטוש את הכל ולעלות לארץ הקודש. מאז התרחק מן השררה והקדיש כל ימיו לעמל התורה בשקדנות מופלאה כאברך מן השורה, מהשעה תשע בבוקר ועד אחת בצהריים, ומשלוש וחצי אחר הצהרים עד שבע בערב, כך עד יומו האחרון בעודו במעלה גיל הגבורות.

בין שלל המעלות הגדולות שהאירו את אשיותו של רבי אברהם משה בלטה במיוחד מידת הבטחון. הוא היה בעל בטחון אמיתי על כל המשתמע מכך.

בין היתר היתה לו הנהגה קבועה בשבת קודש לא לנעול אף פעם

יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מאוסטריה, על הקו היו מספר אנשים בו זמנית בשיחת ועידה, הם הסבירו שכעת הם לומדים מסכת ביצה והתחילו לשמוע יחד את ההקלטות של השיעורים שלי על מסכת זו ומאחר שכל כך מתפעלים מהשיעור המיוחד הם מבקשים לשמוע ממני דרך הטלפון כמה דברי חיזוק

מגיד השיעור בקו דרשו' הרב מאיר שפרכר, משתף בשיחה מיוחדת מהו ה'מתכון' לשיעור מרתק ועל המשוב המדהים שמקבל משומעיו הרבים

מאת: אלעזר גולדברג

שומעי שיעורי 'קו השיעורים' של 'דרשו' כבר מכירים שנים רבות את שיעורי 'דף היומי' הבהירים של מגיד השיעור הרב מאיר שפרכר שליט"א המתעדכנים מדי יום ביומו במערכת. ערכנו עמו שיחה מיוחדת ושמענו על היחודיות של השיעור שנמסר מפיו לאחר הכנה מדוקדקת ועל המשוב הנפלא שמקבל מציבור המאזינים הגדול, התועלת הגדולה שמקבל כל אחד הן בלימוד סוגיה מורכבת והן באגדות חז"ל.

• מהי היחודיות של השיעור הגורמת לאלפי בני תורה להאזין לשיעור שלך מדי יום?

על מנת להמחיש את מה שמייחד את השיעור שלי, אספר סיפור ששמעתי לאחרונה מפי אחד משומעי השיעור הקבועים. את אותו יהודי אני מכיר כבר שנים רבות אבל מה שהוא סיפר לי באותה שיחת טלפון הותיר אותי נדהם. הוא אמר לי כך: ר' מאיר, אני חייב לספר לך משהו. תדע לך שבשנים האחרונות לא הצלחתי ללמוד גמרא! עבדתי בכל מיני עבודות מזדמנות כדי לפרנס את בני ביתי ומחמת עומס העבודה כבר לא נותר בי כוח בסוף היום ללכת ללמוד דף גמרא. לאחרונה נחשפתי לאחד מהשיעורים שאתה מוסר ב'קו השיעורים' ובסיום השיעור הייתי המום מכך שהצלחתי לראשונה מזה שנים רבות לשבת וללמוד דף גמרא בהבנה! הרגשתי תוך כדי שמיעה כאילו אני מאזין לסיפור מרתק והלב שלי פשוט נמשך להמשיך לשמוע ולהתרכז בכל מילה.

בעבר הרגשתי בעצמי קושי להתרכז בזמן שמיעת שיעורים

בעבר הרגשתי בעצמי קושי להתרכז בזמן שמיעת שיעורים ולא הצלחתי לצאת משיעור עם סיפוק והבנה טובה, זה הביא אותי להתבונן במורכבויות ובקשיים שיש במסירת שיעורים יומיים, בפרט ב'דף היומי' ובדרכים לפתרון על הצד הטוב ביותר. כך למשל כאשר לומדים משנה שיש בה קושי בהבנה, ישנם מגידי שיעור שאומרים: כאשר נגיע לגמרא הדברים יתבארו, אולם קשה לשומעים להמתין, הם רוצים להבין כבר עכשיו את הענין הנלמד ואם לא מבינים את המשנה הם מאבדים את הריכוז. כמו כן כאשר מובא בגמרא 'אמר מר', שזה חזרה על מה שנאמר לפני כן כדי לבאר, השומע הממוצע שאינו מונח היטב בסוגיה אינו מבין על מה מדברת הגמרא, הוא כבר הספיק לשכוח את הנושא שדובר עליו לפני מספר ימים. כדי לפתור עניינים אלו, אני מכין לפני השיעור את כל ההסברים שמובאים בהמשך הסוגיה ומתמצת אותם בקצרה כבר בתחילת הנושא, כך שכל שורה תהיה מבוארת היטב לשומעים, מה שמעניק להם את הריכוז והחשק להמשיך הלימוד.

גם נושא ה'סדר' חשוב מאוד. לפעמים מובאים בגמרא כמה הסברים על אותו ענין ולא תמיד מובן היטב מה החילוק בין כל הסבר וכאשר

הסיפור הזה ממחיש היטב את הקושי הגדול עמו מתמודדים הרבה אנשים שרוצים ללמוד דף היומי אך אינם מסוגלים להתרכז ולהבין את ההסברים של המגיד שיעור. לכן אני משתדל מאז ומתמיד להיכנס לראש של השומעים ולהסיר תוך כדי הכנת ומסירת השיעור את המכשולים בדרך לריכוז ולהבנת הדף על בוריו.

שנעניתי לבקשתם ואמרתי ווארט קצר שחזק אותם להמשיך בלימוד המשותף... לאחר מכן הם אמרו לי שמבקשים להזמין אותי לאוסטריה למסיבת הסיום כאשר יסיימו את לימוד המסכת. אמרתי להם את מה שאמרו חז"ל: הכל מעלין לירושלים, על כן אתם אלו שתבואו לשבות בארץ ישראל וכאן נעשה שמחה גדולה ומשותפת...

סיפור נוסף שמעתי מאחד מעובדי ההפקה ב'דרשו'. כאשר ביקשתי ממנו שידאג לפרסום השיעורים בפרק 'איזהו נשך' לפני חג הפסח על מנת שלומדי ה'דף היומי' יוכלו לשמוע את השיעורים מיד כאשר יתחילו ללמוד פרק זה בימי החג. אותו עובד אמר לי: וכי אתה חושב שאעכב את פרסום השיעורים?! והרי אני הראשון שמכיר בחשיבות הגדולה של השיעורים שלך, איך אני יודע? כי הבן שלי לומד בישיבה מסכת קידושין ולמרות השטייגען הגדול שיש לו בישיבה הוא מתחילת השנה ועד עכשיו לא מוותר על שום שיעור שלך במסכת זו!

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אין סדר גם הבהירות וההבנה נחלשים. לכן אני מקפיד לעשות סדר בשיעור ולהסביר בכל הסבר מה כוונת הגמרא באותו ענין והאם הוא נשאר למסקנה. חשוב לי מאוד גם לנגן כל הסבר, יש מנגינה מיוחדת ל'הווא אמינא' ויש ניגון אחר ל'מסקנה'.

• איזה משוב אתה מקבל משומעים נוספים של השיעור, מלבד אותו יהודי עליו סיפרת בתחילה?

יש הרבה מאוד משובים חיוביים שאני מקבל, לאו דווקא משומעי 'דף היומי' על הסדר, אלא על שמיעת השיעורים במסכתות אחרות שמצויות במאגר השיעורים. אספר על שניים מהם ששמעתי לאחרונה.

יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מאוסטריה, על הקו היו מספר אנשים בו זמנית בשיחת ועידה, הם הסבירו שכעת הם לומדים מסכת ביצה והתחילו לשמוע יחד את ההקלטות של השיעורים שלי על מסכת זו ומאחר שכל כך מתפעלים מהשיעור המיוחד הם מבקשים לשמוע ממני דרך הטלפון כמה דברי חיזוק, כמובן

המשך מעמוד 15 | רבי אליעזר טורק שליט"א

רבי אברהם משה ובנו הצעיר עלו ראשונים, וכשבאו לקומה סמוך לדלת אכן ראו כי צירי הדלת פרוצים...
"אתה רואה!" הזדעק הבן בסערה, "הפעם כן היו צריכים לנעול את הבית!"

רבי אברהם משה נותר באותה ניוחחות ובאותה שלוות רוח, ואמר לבנו בנועם: "הבה ניכנס פנימה ונראה כי לא גנבו מאיתנו מאומה!".
רבי אברהם משה נכנס פנימה בבטחון גמור, והבן נסרך אחריו בהססנות, ואכן למרבה הפלא, הכל עמד על מקומו בשלום; הפמוטים, כלי הכסף, קופות הצדקה על מקומם הקבוע. יד זדים לא נגעה בכל חפצי הבית לרעה!

התברר מאוחר יותר, כי אכן בקרו שם הגנבים ובקשו להיכנס פנימה, אך לאחר שסיימו לפרוץ את המנעול, הבחינו לפתע כי הדלת פתוחה לרוחה. הם היו בטוחים כי בעלי הבית נמצאים בבית וברחו כל עוד נפשם בם, מבלי לקחת איתם מאומה.

שוב הוכח, כי כאשר אדם בוטח בהשם יתברך בכל מאודו, זוכה שיתמלאו כל צרכיו, ובהנהגה ניסית בכל קנה מידה, לא ניזוק ולא מפסיד מכך.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

את דלת ביתו, הוא טען כי זכות השבת עצמה הינה שמירה מעולה ואין צורך לעשות שום השתדלות בשביל שמירה ביום קדוש זה.

בעקבות הנהגה זו אירע פעם מעשה מופלא:

כאשר התקיימה שבת שבע ברכות לנכדתו הראשונה של רבי אברהם משה, בשכונת 'עזרת תורה' בירושלים, נסעו הוא ורעייתו מהבית כדי לשבות בשמחה. באותו שבוע אירע גל גדול של פריצות לבתים בכל שכונות הצפון בירושלים. בנוסף, השמחה עצמה הייתה מהולה באוירת גניבות, כי בליל החתונה פרצו גנבים לבית המחותנים ורוקנו את תכולתו.

בערב שבת לפני שעזבו את הבית בקשה אשתו כי חרף הנהגתו הקבועה היא מעדיפה הפעם שינעל את הבית בשל המצב הרעוע. אך רבי אברהם משה שכנע אותה כי אין סיבה לפחד ודאגה, והכריז בתומו: "הקדוש ברוך הוא שומר על הדירה, הוא לא צריך מנעולים כדי שלא יאונה לנו כל רע!".

במוצאי שבת כששבו הביתה, ליבה ניבא רעות. היא בקשה ממנו לעלות ראשון לדירה, והיא תעלה בעקבותיו, כי יש לה תחושה שאירע דבר מה בבית.

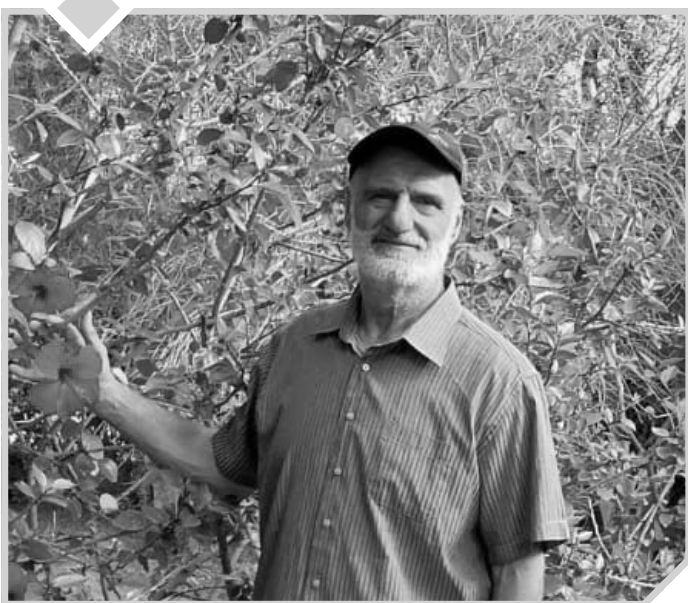
המבצע הגדול יוצא לדרך...

פרטים בעמוד 21

והוא מסתובב אלי ואומר לי בערבית, 'פיני, תשמע מה אני אומר לך, הארץ הזאת היא של היהודים, האלוקים נתן אותה לכם, זה ברור כשמש. אני ומשפחתי מגדלים פול למעלה מארבעים שנה, מעולם לא ראיתי ולא שמעתי שהפול מכפיל את עצמו, אין דבר כזה, אני פשוט משתומם מהתופעה ומנסה להבין את פשרה'... כמובן ששישית ושמיטה, הגוי הזה לא מכיר

החקלאי ר' פיני אפלטון ממושב מרגליות על הניסים שחווה בשנת השמיטה

מאת: הרב צבי גטקר

וְעֵשֶׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים (כה כא)

ידועה עד מאוד שאלת הז"ל המוזכרת ברש"י, "מה עניין שמיטה להר סיני", הלא השמיטה היא מצוות ארץ ישראל ואנחנו עדיין שוהים בהר סיני.

אחרי שיחה עם החקלאי ר' פיני אפלטון ממושב מרגליות, ששוחח איתנו מחדרו שבבית המלון בו הוא גולה בעקבות המלחמה המתנהלת כבר יותר מחצי שנה, למדנו תשובה חדשה לשאלה זו, והיא: 'מי ששומר שמיטה רואה אמונה בעיניים ולא נותרת לו כל ברירה, אלא לקבל את התורה', כי מהשמיטה הגיע ר' פיני להר סיני, לקבל את עול התורה באהבה. הסכיתו ושמעו.

השנה היא שנת תשס"א, מספר לנו אדון אפלטון, הייתה כבר התעוררות רוחנית בבתינו, אני ובני ביתי התחלנו כבר לשמור חלק מהמצוות, אבל עדיין היינו רחוקים מהיעד, ואף שהשנה שנת שמיטה, אני עובד בשדה כרגיל.

הייתי באמצע לבנות את ביתי שבמושב, וצרכי פרנסת הבית גדלו גם ככה, מצב הפרנסה לא היה מזהיר בלשון המעטה, כך שאת כל ימי שמיטתי ביבול שיצמח ויתן פרנסה, ולשם כך נטלתי הלוואות עצומות, לקניית ושכירת כלי עבודה מערכות השקיה, שתילים דשן ריסוסים וכל הנצרך, מנקודת מבטי לא יכלתי לוותר על עבודה בשנת השבע.

בחרתי לזרוע בשנה זו עגבניות

בחרתי לזרוע בשנה זו עגבניות, זריעת עגבניות מתבצעת שלש פעמים בשנה, ומכיון שהאדמה לא נתן את כל כוחה שלש פעמים, על כן זורעים בפעם הראשונה שליש מהשדה, בפעם השנייה שני שליש, ורק בפעם השלישית את כל השדה כולה.

והנה הגיע האביב, נגשתי עם כל המרץ, חרשתי את השדה, זרעתי את העגבניות, זיבלתי השקתי, ו- איזה יופי, כל השדה מלאה בעלוה ירוקה ומלבבת, מרנין.

עובר זמן ואני מבחין כי משהו משונה קורה לעגבניות שלי, הם יפות

הם גדולות, אבל הם ירוקות. עובר עוד שבוע, והבנתי כבר שזו בעיה שאינה ברת חלוף, ביררתי ונודע לי כי חברת הזרעים עשתה טעות וכל מי שקנה ממנה זרעים זה מה שקרה לעגבניותיו. וכמובן אפשר לבקש את דמי הזרעים חזרה..

טוב, הפסד צורב, התנחמתי שזה קרה במחזור הראשון והקטן, ותקוותי הייתה ששני המחזורים הבאים ישלימו את ההפסד.

ובכן, שוב הכנתי את האדמה, זרעתי השקתי זיבלתי ריססתי, איזה יופי של עגבניות, שכרתי פועלים, קניתי קרטונים לאריזה, נכנסנו לשדה לקטוף את היבול, ו- שוד ושבר חצי מהיבול מתולע, התברר כי דילגנו על ריסוס מסוים מבין סדרת הריסוסים, וחצי מתולע, מכרתי חצי יבול שחזקתו מתולע..

ההפסדים כבר היו למעלה ראש, שוב אני צריך ללוות, אבל עדיין כעת עומדים לפני זריעה מלאה של השדה, ליבול שיקטף בתקופת החגים אז הביקוש והמחירים מרקיעים שחקים. אם נצליח נוכל לשרוד את ההפסדים.

ואכן שוב זרעתי וביצעתי את כל התהליכים, עגבניות יפיות גדלו וצמחו, השדה התמלאה כולה, ביותר מ-60 טון של יבול מוצלח.

שוב שכרתי פועלים קניתי קרטונים, וביום ראשון עם אור ראשון אנחנו נכנסים לשדה

שוב שכרתי פועלים קניתי קרטונים, וביום ראשון עם אור ראשון אנחנו נכנסים לשדה, והמראה שנגלה לעינינו היה מחריד אין מילה אחרת. השדה היתה ריקה, לא עגבניה ולא עלה אחד היו בה לרפואה, פשוט שום כלום!.

בירור קצר העלה, כי בשבוע שעבר שכחנו את מערכת ההשקיה פתוחה, המים זרמו והאדמה העלתה ריח לאויר שגירה את בעלי החיים, והם פרצו את הגדר, וכיון שנפרצה הגדר עלו ובאו כל סוגי החיות שבאזור, אלו שאוכלים ביום, ואלו שבלילה, כך שבתוך יום יומים לא נשאר זכר לטונות היבול.

הכאב היה גדול, והקושי שבעתיים, בנוסף לכל החובות שהשתרגו על צוארי עקב שלושת ההפסדים הנדירים הללו, הרי שבאותה תקופה מחירי העגבניות האמירו והגיעו לפי 6 מהרגיל, כך שחישוב פשוט העלה כי תנובת השדה יכלה להניב רווח של חצי מליון ₪. ובמקום זה נשארתי עם שוד ושבר.

בלית ברירה, נכנסנו לגור בבית שאפילו לא טויה, ואת החובות וההתחייבויות סחבתי במשך השנים הבאות.

כשישבנו אני ובני ביתי, הגענו למסקנה אחת, אני לא עובד יותר בשמיטה, הקב"ה הסביר לי בדרך הקשה, ואני הבנתי את המסר, השמיטה הקרובה תהיה השבתה, כפי רצונו יתברך.

ואכן כבר בשנת תשס"ו נטלתי הלוואות חדשות בכדי שבשנת היבול הזאת קרי סוף שנת תשס"ו ובמהלך תשס"ז אצבור רווחים נאים שיאפשרו לי לשבות בשנת השמיטה הקרובה.

ואכן זרעתי את השדה בעגבניות, מלפפונים, קישואים, חצילים, ופלפלים מסוגים שונים. עדיין לא ידעתי מקיומה של ברכת שמיטה בתורה, עשיתי כך בכדי שיהיה לי ממה לחיות.

והנה שוב רודפת אותי הרעה, תיכף לאחר הזריעה, פרצה מלחמה בין ישראל ללבנון, כמובן שכישוב שנמצא בקו החזית הורחקנו מידית מהמקום, סגרתי את מערכות ההשקיה, ועזבתי את הבית והשדה.

עלו בליבי שאלות, כמו, אם הקב"ה רוצה שאשמור שמיטה, מה הוא רוצה ממני כעת?, וכולי.

ב"ה המלחמה הסתיימה די מהר, וכבר באלול היה אפשר לגשת לשדות, חזרתי לשדות הנובלים שלי, את הקישואים והמלפפונים היה עלי לקצור ולאסוף לאשפה, את החצילים והפלפלים לסוגיהם שצמחו היה צורך רק בגזימה והשלכה על הרצפה, במקרה שכזה משתמשים בבוסר הנובל כזיבול השדה לקראת הזריעה הבאה. בקיצור עבודה מרובה מרובה, והוצאות נוספות.

אתם זוכרים, העונש שלי בא, שהעגבניות נאכלו

באיזשהו שלב בתחילת השנה השישית, סוחר כלשהו בירר אצלי אם יש אצלי עגבניות סוג ג' המיועדות לשקשוקה, אמרתי לעצמי, אכן עדיין לא בדקתי בכלל מה קורה עם חלקת העגבניות, מי יודע אולי בכ"ז גדלו קצת עגבניות שראויות לשקשוקה לפחות.

ועכשיו שימו לב, אתם זוכרים, העונש שלי בא, שהעגבניות נאכלו עקב שמערכת ההשקיה היתה פתוחה רצוף, כעת בא התיקון, משמים הראו לי כי תשובתי התקבלה.

אני ניגש לחלקת העגבניות, ורואה שאכן היא צמחה יפה ישמה לראות, מזיז את העלים ורואה, זה לא עגבניות, אלו יהלומים!, כל העגבניות שמנמות אדומות אדומות, וקשיחות, כפי שלא יוצא מעולם, כי המים תמיד מרככים את החוזק, ומה שאדום אדום כבר לא קשית. אך פה בניגוד לציפיה, דוקא בגלל שלא היתה השקיה שלי העגבניות גדלו בצורה מיוחדת במינה. והביקוש היה כמובן מעל ומעבר, מכל האזור ביקשו להשיג מהעגבניות המיוחדות, במשך עשרה ימים קטפנו ללא הפסקה, ומכרתי לכל המרבה במחיר והם אכן הירבו.

תכף לאחר מכן קיבלנו פיצוי מהמדינה על נזקי המלחמה. וכך עם ההכנסה מהעגבניות המיוחדות, והפיצוי, יכלתי לשלם את החובות מנזקי שנת השמיטה הקודמת, סוף סוף להפוך את בית הבלוקים שלנו לבית ראוי ויפה, קניתי שוב רכב, ואפילו נשאר לי לקנות טרקטור.

בסיומה של השנה השישית ניהול החשבונות הראה במדויק כי הרווחים היו פי שלושה. וכפי שהסבירו לי מכרים כפי הכתוב בתורה, רב הישוב אמר לי כי אצל שומרי השמיטה כולם הוא רואה ברכת שמירת שמיטה, אבל אצלי התקיים ממש משהו לא רגיל שרואים בעיניים כי הברכה היא פי שלש. וכמובן בדרך לא טבעית ובדרך של מידה כנגד מידה. דבר שכמובן השפיע על התחזקותי ועל הסובבים עמוקות.

יש עוד הרבה הרבה מה להכביר במילים אומר לנו פיני, את הברכה של שנת השמיטה רואים אני ובני ביתי בשלל תחומים. אבל ברצוני רק להמשיך ולהשלים את התגלגלות הסיפור והאמונה שבאה ממנו למחזור השמיטה הבא.

הוא אמר לי הקב"ה איתך בשנה השישית

בא נהיה שותפים וגם אני אתברך

ברכת שנת השישית נשמעה בכל סביבתי, עד כדי שבשנה השישית הבאה שנת התשע"ד ביקש ממני קרוב משפחה להיות שותף איתי בשנת השפע, הוא אמר לי הקב"ה איתך בשנה השישית בא נהיה שותפים וגם אני אתברך.

ואכן הסכמתי ויחד חכרנו שטחים גדולים מאוד, ושתלנו מכל הטוב שיש, את הפול כבר בחורף הקודם טוב לו כך שהוא מוכן באביב לפסח, ולאחר מכן זרענו שפע של ירקות מכל הסוגים. וכאן ארענו שני דברים פלאיים, שמימיים, ממש גילוי שכינה.

הסיפור הראשון ארע עם הפול, הפול כבר החל לצמוח, ואכן ברכת השמיטה נראתה, הפול גדל בכמות רבה מאוד, אך מזג האוויר התקרר וירדו שלגים כבדים שממש לא זכורים באזורנו, כל הגידולים התכסו בשכבה עבה של שלג וקרח, ובליבי הבנתי כי הפול כבר איננו, משקל הקרח השכיב אותו לאדמה, וכזאת שכבת קרח מקפיאה והורסת את הגידול.

המשכתי במשך השבועות הבאים בהכנת הקרקע והזריעות, ומידי

המשך בעמוד 27

הכהנים שמסובבים על הפתחים מידי תקופה מוצאים אצלו אוזן קשבת לב רחב ויד נדיבה. הוא מקפיד על שלש פעמים בשנה לראות ולהיראות עם עולת ראייה שמינה בבית ה', תמיד גם נוסף לזה מעות מעשר שני לרוב בהם הוא עורך סעודה דשנה לכל עניי ירושלים

הסיפור הבא הוא בן אלפי שנים... יכול להיות שהוא גם התרחש במציאות, מכל מקום הוא מלמד אותנו משהו חשוב מאד!

מאת: הרב ישראל היימן

וַיָּצֵא בַּיָּלָד וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ (כה כח)

קשה לנו היום לתאר לעצמנו את המציאות כמו שהייתה אז, להבין את המשמעות של המצוות שנהגו בזמן שישראל על אדמתם. התיאור הבא ינסה לקחת אותנו אל אוירת אותם הימים. גם היום כשאין לנו כהן בעבודתו ובית המקדש עדיין לא עומד על תילו יש לנו את האפשרות לנסות להבין מה המטרה של המצוות הללו ולתרגם אותם לחיי המעשה גם בימינו אנו.

אליצור הוא חקלאי בעל חווה גדולה. מהערוגות הרבות המסודרות על אדמותיו וחלקות עצי הפרי השונים הוא מפיך פרנסה ברווח לכל השנה. יש את עונת האבטיחים ויש את עונת הקישואים. יש את עונת מסיק הזיתים ויש את בציר הענבים. מכל אחת מהם הוא מרוויח יפה וזה מספיק לו עד התקופה הבאה.

פרנסה שמספיקה בשביל כלכלת אנשי ביתו ומספיקה ברווח גם בשביל קורבנות נדבה עליהם הוא מוני ב'הוראת קבע' לבית המקדש. גם נדבותיו לבדק הבית הן מן המפורסמות, הכהנים שמסובבים על הפתחים מידי תקופה מוצאים אצלו אוזן קשבת לב רחב ויד נדיבה. הוא מקפיד על שלש פעמים בשנה לראות ולהיראות עם עולת ראייה שמינה בבית ה', תמיד גם נוסף לזה מעות מעשר שני לרוב בהם הוא עורך סעודה דשנה לכל עניי ירושלים.

אבל לא לעולם חוסן, ימים קשים הגיעו על יושבי ארץ ישראל. לא כל העם סר למשמעתם של נביאי ה', יש כאלו שקצת מזלזלים, בקצה העם יש את אלו שמייצרים קרירות בעבודת ה'. גם על ביתו של אליצור לא פסח הנגע. בן ובת שנתפסו לכתות ה'מתקדמות' שפעלו בירושלים, אליצור נלחם בתופעה בכל כוחו אבל לא תמיד העניינים היו בשליטתו.

כשבית ה' עומד על תילו והארת הבורא בעולם חושית ממש, לכל דבר יש מחיר. אליצור מגלה להוותו שעסקיו כבר לא כתמול שלשום. 'הנה יד ה'...' הפירות כבר לא כל כך משובחים, הירקות מרקיבים יותר מהר, חיש צונח הביקוש ואליצור לראשונה מזה שנים מתמודד עם גרעון בתקציב הבית.

כמו כל מי שחש מועקה או שהתרגשה עליו צרה הוא פונה במהירות

אל הנביא שבעירו ובחרדת קודש שואל את פיו לשמוע את דבר ה', על מה ולמה עשה ה' ככה לו?

התשובה הייתה ברורה מאד! זהו סימן משמים על הנגע הפושה בביתך. זה קריאת השכמה לך לעמוד על משמר בני ביתך ולהחזירם לדרך הישר, ולהם לשוב מהירה בתשובה שלמה ולחזור לעבוד את ה' בכל ליבם במקדם.

תקופה לא קלה עברה על אליצור. הוא הוצרך לשנות מהרגליו ולעשות דברים שהיו לו לא נעימים בעליל. אבל מדבר ה' שבא ביד עבדיו הנביאים הוא לא סטה כמלא הנימה.

את השדות הוא מכר כדי להחזיר את חובותיו, כיון שהשנה הייתה העשרים וחמש ליובל, בדיוק במחצית התקופה, ויש עוד עשרים וחמש שנים עד היובל הבא, הוא הצליח למכרם ברווח ניכר ולהחזיר את כל חובותיו. אליצור הפך מחקלאי לפועל בשכר. בהמשך הוא קנה כמה ראשי בקר, אבל לשדות שלו הוא עוד לא חזר...

תקופה ועוד תקופה, אליצור חזר לראות את ברכת ה'. גם בניו ובנותיו חזרו זה מכבר לדרך הישר כשהוא הולך בדרך אותה מנחה אותו הנביא, גם כאשר נאמרו לו דברים שהם בבחינת על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. לא פעם הרהר אליצור על הזכות

ממך דוד ועצ
 נבחר את
 המסכת
 ב"ש
**'פרקי
 אבות'?**

יש להבין מדוע נקראת המסכת בשם "פרקי אבות", על אף שאינה עוסקת כלל בענייני האבות?

המבצע הגדול יוצא לדרך...

לקראת תחילת הלימוד בחלק ג' של 'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה',
 והלימוד במסכת אבות בימי הקיץ, 'דרשו' יוצא במבצע מיוחד:

**כרך חלק ג' 'משנה ברורה'
 + מסכת 'אבות' עם פירוש 'דרש דוד'
 פנינים מגדולי ישראל ומאמרים מרתקים על אבות
 במחיר מיוחד של 55 ש"ח כולל משלוח**

הזמנות בכל עמדות 'נדריים פלוס', ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

מאז פיתחתי בתוכי שנאה לכלי הזה. כי ראיתי במו עיני איך הוואטסאפ פשוט הרס את התפקוד, והוכיח את עצמו ככלי לא יעיל... ובכל זה אני מתייחס לצד הטכני שבעניין, מעבר לסכנה הרוחנית הגדולה שבדבר

הר"ר עמרם רבינוביץ הי"ו על פעילות עניפה ללא סמארטפון וקידוש שם שמים בל"ג בעומר תשפ"ג באתרא קדישא מירון

ברוך ה', יש לי עיסוקים רבים ומגוונים. החל מ'דפס ראשי' בדפוס "קונטרולפי", דרך תפקידיניהולבעמותת'משביעלכלחי' האחראית על חלוקת אוכל למשפחות רווחה במגזר הדתי, ותפקידי ניהול ב'מינהלת קבר יוסף' האחראית על המקומות הקדושים ביו"ש, ועד ניהול פרויקטים שונים, כמו לקיחת חלק בניהול ציון הרשב"י במירון בל"ג בעומר האחרון, ועוד כמה פרויקטים נלווים.

רשימה מרשימה, נלך אחד אחד. נתחיל עם הדפוס, מה התפקיד שלך שם, והאם הסמארטפון יכול היה לבוא לידי שימוש?

מדובר בדפוס דיגיטלי גדול בעיר ירושלים בשם "קונטרול פי". אני משמש כמנהל המקצועי של אגף ההדפסות. במקום יש מאות עבודות ועשרות לקוחות ביום.

כל הפעילות נעשית דרך המייל בלבד. גם הצעות מחיר ללקוחות נשלחות אך ורק דרך המייל. אני רוצה לציין כי לפי הניסיון שלי בשנים האחרונות, הוואטסאפ זה ממש לא שיטת עבודה, במייל זה עובד יותר מסודר, יותר אמין. וברוך ה', כשאין מכשיר אז כשאתה מסיים את העבודה, אז סיימת!... אתה לא סוחב איתך את העבודה אל תוך הבית!

ולגבי מנהלת קבר יוסף, מה כוללת העבודה שם, ואיך הדברים מתנהלים?

מדובר בגוף האחראי על כל קברי הצדיקים אשר זקוקים לצורך ההגעה אליהם, לתאם את הדברים מול הגורמים הביטחוניים. זה כולל את מערת המכפלה, קבר יוסף, קבר יהושע בן נון, כלב בן יפונה ועוד. אנחנו גם מטפלים בעניין של הת'אום וגם מארגנים את כל הנסיעה, כולל הפרסום, הזמנת אוטובוסים, וכל הצרכים הנלווים מהחל ועד כלה.

במנהלת יש כעשרים איש הפועלים בתחומים השונים, והצבא והמשטרה היו מעוניינים להתנהל מול אנשי המנהלת בוואטסאפ. מה גם שצריך להיות לפעמים בקשר עם עשרים או שלושים אנשים, בכדי לתאם את הדברים. ומה שמפתיע הוא, שבעבר היו כאלו שניסו לנהל את התהליך דרך סמארטפונים, והתברר עם הזמן כי הכי קל והכי תועלת, זה להתנהל בטלפון פשוט. כי בזמנים שעבדו עם סמארטפונים, היו המון דברים לא ברורים, היה בלגן, דברים לא היו סגורים, יד ימין לא ידעה מיד שמאל. וברוך ה' כיום, כאשר הדברים מתנהלים בקשר טלפוני, הדברים סגורים, ברורים, ושום דבר לא נופל בין הכיסאות. הכול מתנהל דרך הטלפון והמייל

בלבד, בלי סמארטפון, טאבלט או וואטסאפ, וזה הרבה יותר יעיל וממוקד.

כמו כן, במנהלת מתקבלות הזמנות אוטובוסים, ואנו מנהלים מערכי אוטובוסים והיסעים למקומות ולאירועים שונים, כולל אירועים של מאות אלפי משתתפים כמו הפגנות בציבור הכללי, והכל מתנהל דרך הטלפון והמייל בלבד.

נעבור לעמותת "משביע לכל חי" - האם תוכל לספר לנו על קצה המזלג?

מדובר בעמותת שפועלת במגזר הדתי באזור יהודה ושומרון. מחלקים שם אוכל ומצרכים לחמש מאות משפחות בחודש. יש עשרות רכזי התנדבות בכל היישובים, ואנו צריכים לרכז מולם את הדברים. וכמו כן, גם מול ספקים, ומול מחלקות הרווחה בכלל היישובים. בתחילת הדרך ניסו לנהל את הדברים דרך קבוצות וואטסאפ, אבל זה לא הוכיח את עצמו... והיום אנחנו מתנהלים דרך הטלפון, והדברים פועלים כפי שצריך.

עכשיו נעבור לפרויקט מירון ל"ג בעומר תשפ"ג - מה תוכל לספר לנו מאותו מבצע מורכב שבחסדי ה' הצליח מעל למשוער?

עבדתי באותם ימים צמוד לידידי היקר הרב שמואל מאיר הולצמן שליט"א. זה היה קידוש שם שמים עצום!!! הוא פיקד על כל מירון, פרויקט אדיר מימדים, והכל עם שני טלפונים כשרים! הייתי שם

בחפ"ק, והיינו צריכים לתאם דברים מול העסקנים מהישוב הישן, מול המשטרה, ומול עוד גורמים רלוונטיים. כל דקה פעלנו עם אלפי שיתופי פעולה!!!... זה היה מורכב ברמה בלתי נתפסת! וכל פעולות החפ"ק התנהלו בטלפונים כשרים בלבד או במייל, בלי שום הזדקקות לוואטסאפ!!!

רבי שמואל מאיר שליט"א עמד כל הזמן בקשר עם המשטרה ועם מאות ספקים. הרי מדובר בהיקף שכל המוסדות בציבור החרדי ביחד לא מגיעים להיקף כזה, והכל התנהל ממש על טהרת הקודש!!! אפילו תיקוף הזמנים של הסדרנים הרבים שהיו פזורים בכל רחבי ההר התנהל למהדרין, כאשר אצל הסדרנים ששהו בציון ונקראו "המשמשים בקודש" התנהל הרישום בדף ועט... ולא נעשה כל שימוש בסמארטפונים למטרה זו.

ברוך ה', אכן זכינו לקדש שם שמים - כפשוטו!
מאיפה אתה לוקח את ההחלטה הנחושה לא להזדקק לכלי הוואטסאפ?

היה זה בתקופת הקורונה. אחד מקרובי משפחתי חלה קשות בקורונה, והגעתי לאחד מארגוני החסד שהפעיל מערך חשוב בעניין. אז ראיתי שיש לי מה לעזור, ואכן עזרתי להם לבנות תוכנה מיוחדת של מוקד פעיל. כך ניהלתי שם את המקום למשך שנה.

בתחילת הדרך עבדו שם המתנדבים השונים עם וואטסאפ, שלטענתם היה בזה פיקוח נפש, אבל בהמשך ראיתי שזה רק פוגע בהתנהלות... מתנדבים מקבלים קריאה לבית מסוים, אולם בשל ריבוי הודעות, הודעות חשובות וקריטיות נופלות בין הכיסאות ולא שמים לב אליהן. לאור כך בניתי שם מוקד טלפוני יעיל, עם תוכנות מיוחדות, וברוך ה', עברנו להשתמש רק בדרכים כשרות

בלי סמארטפונים, והשירות השתפר פלאים!
מאז פיתחתי בתוכי שנהא לכלי הזה. כי ראיתי במו עיני איך הוואטסאפ פשוט הרס את התפקוד, והוכיח את עצמו ככלי לא יעיל... ובכל זה אני מתייחס לצד הטכני שבעניין, מעבר לסכנה הרוחנית הגדולה שבדבר.

איזה מסר אתה יכול להעביר לבעלי עסקים המתמודדים מול לקוחות וחושבים שאם היה להם וואטסאפ היו יכולים לתת שירות טוב יותר?

בדרך כלל מדברים הרבה על כך שזה נותן זמינות ללקוחות. אני רוצה לומר, כי אכן זמינות נותנת הרגשה טובה ללקוח, אבל בסופו של יום זה דבר שלא זוכרים כל כך... העיקר מה שהלקוח לא שוכח, וזה המוצר שנשאר אצלו לאורך זמן. בסוף, הלקוח יזכור את האכפתיות ואת איכות המוצר, ופחות את הזמינות. וזה ברור כי ההיסחפות למדיה פוגעת בשירות, פוגעת באיכות המוצר ובהתאמה ללקוח, ובהבנת הצרכים שלו. ולכן גם מבחינת הלקוחות זה משתלם יותר כאשר בעל העסק מתנהל בצורה כשרה ואיכותית.

התחזקתם? חשוב לנו לשמוע חייגו למס' 033734777 שלוחה 1 והשאירו את ההודעה. תודה

המשך מעמוד 20 | הרב ישראל היימן

כמה צמחי פרא שצמחו סמוך לאחד העצים במטרה לעקור אותם. אבל פתאום הכתה בו ההכרה... יובל!! אסור לעבוד באדמה! יש לי עוד שנה ארוכה כנצח לחכות...

הוא התיישב על אבן סמוכה ומחשבות אפפו אותו. התקופה היא בה הוא מכר את השדות עלתה במוחו, הרצון להקריב את כל אשר לו רק בשביל לעשות את רצון הבורא, הכאב שבמכירת השדות וההקרבה העצומה לאורך כל התקופה שאחר כך. ההיצמדות להוראותיו של נביא ה' וההליכה בעיניים עצומות אחר דבר הבורא.

כל אלו עברו בסך והחיו את עצמם במוחו ובליבו של אליצור. הוא קם מן האבן והחל לצעוד חזרה אל ביתו. קולו נישא במרחב כשהוא מפזם לעצמו ניגון אותו הוא הדביק למילים שחזרו על עצמם שוב ושוב.

"כי לי כל הארץ!!"
נתח כל כך גדול מחיי השקעתי בשביל להתרגל להקריב את רצונותי תשוקותי אהבותי ומאוויי לכבודו של מי שאמר והיה העולם. עכשיו הזמן לקצור את הפירות...

שהייתה לו, שהבורא דיבר איתו בצורה כל כך גלויה, ממש לראות בעיניים את יד ה' המכוונת ואת רחמי המרובים ששפך חמתו על השדות והפסדים כספיים ולא חלילה על דברים אחרים... הנביא הסביר לו בהזדמנות שאת הפריבילגיה הזו הקב"ה שומר לעובדיו הנאמנים איתם הוא מדקדק בעולם הזה עד חוט השערה כדי להביאם לחיי העולם הבא.

כך או כך, עוברות להם השנים, הילדים כבר נשואים כולם ונכדים רבים ממלאים את הבית. ככל שמתקרב היובל לאליצור זז משהו בלב. השדות... הם חוזרות ביובל! לעת שנות הבינה אני אחזור להיות חקלאי! עכשיו זה כבר לא בשביל הכסף, ברוך ה' הוא מסודר. אבל ההרגל של כל השנים והזיכרונות מהעבודה המרגשת באדמה צפים ומתחזקים ככל ששנת היובל מתקרבת.

אחרי המתנה ארוכה היא הגיעה. שנת שמטיה האחרונה עברה, וביום כיפור נשמעה תקיעת השופר המיוחדת. התרגשותו של אליצור גברה, ממחרת יום הכיפורים הוא יצא אל השדות החדשות - ישנות שלו. הוא רכן אל האדמה ונשם אל קרבו את הריח המוכר. השדה לא מעובדת בכלל אחרי שנת השמטיה שעברה, הכרמים קצת שוממים והפרדסים מלאים עשבים שוטים. אליצור חפן בידי

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

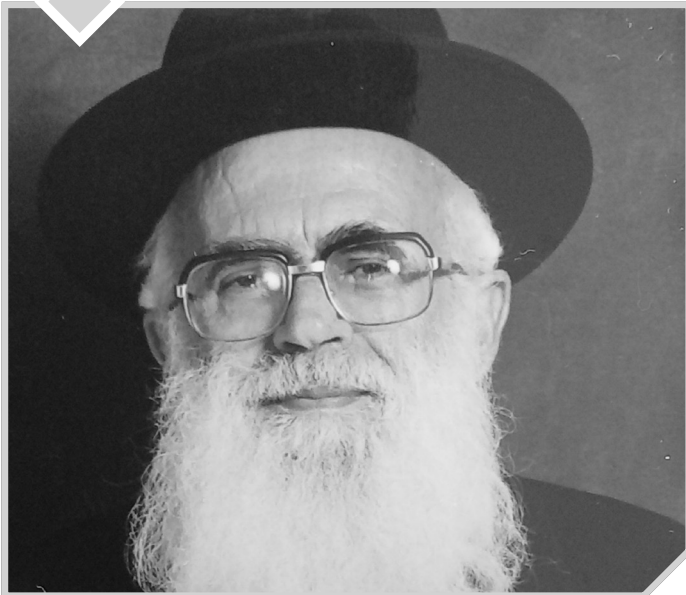
היה להם בגינתם עגבניות, והיו לוקטים לכל ארוחה כמה עגבניות, ואבא הלך לחזו"א ושאלתו בפיו 'למה אני צריך לעשר כל פעם שאני לוקח עגבניה, מדוע לא מספיק שאעשר פעם אחת על כל העגבניות מיום זה?!

דברים לזכות אבי מורי הרה"ג רבי משה חיים בן ר' אברהם יונה בירנצוויג זצ"ל הכ"מ

מאת: הרב בנימין בירנצוויג

יְיָדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר (כה, א)

מה שמיטה נאמרו כלולתיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כלולתיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני. (נש"י)

ברכתו, וכך שאלות של נער קטן שכל רצונו היה לשמוע בכל דבר דעת חכמים, היו נפתרות בנועם ובסבלנות על ידי גדול הדורות האחרונים הארי שעלה מבלל להשיב רוח תחיה לעם ישראל לקוממו ולגדלו לאחר השואה האיזומה.

שאלה נוספת ומעניינת שסיפר אבא ששאל לחזו"א שהמטכה התברר באופן מופלא במהלך השבעה: אבא סיפר שפעם אחת הכיור בבית התקלקל ונזלו ממנו מים וזה היה ביום שישי אחה"צ, ואבא כדרכו במרץ נעורים אץ רץ לביתו של החזו"א לשואלו מה לעשות. וכאן לא שמענו ממנו מה היתה תשובת החזו"א. ובמהלך השבעה כשספרנו מעשיות אלו ישב שם יהודי ת"ח נכבד, ששמע הדברים ואז אמר לנו שעולה בזכרונו דברים ששמע ממון ר' חיים קניבסקי זצוק"ל ויתכן מאד שהדברים כונו לאבא זצ"ל, הוא סיפר שמון ר' חיים זצוק"ל סיפר לו על נער אחד שהיה מגיע לשאול את החזו"א כל מיני שאלות ואף שאלות פשוטות, ואחת השאלות סיפר ר' חיים זצ"ל היה שהנער הגיע ביום שישי אחה"צ לחזו"א ובפיו שאלה: הכיור התקלקל להם והוא נזול מים, מה לעשות?! שאל החזו"א את הנער 'וכי אני אינסטלטור. לך תזמין אינסטלטור', ענה הנער 'אבל אין עכשיו אינסטלטור באלו שעות', אמר החזו"א 'וכי מה אני יכול לעשות', ענה הנער 'שהחזו"א יברך שהקלקול יתוקן שלא נסבול בשבת מהנזילה', ומיד ברך החזו"א. ומספר ר' חיים זצוק"ל שהנער חזר לביתו וגילו שהנזילה נסתמה מעצמה במשך כל השבת, והנה רק יצאה שבת והנזילה התחילה שוב. כך סיפר אותו ת"ח נכבד, ולנו לא נשאר לחשוב אולי מעשה נפלא זה אכן היה גם באבינו זצ"ל.

יסוד זה נאמר גם בדברי הפרוש המיוחס לרש"י בתחילת מסכת אבות - למה נקראת מסכת אבות בשם 'פרקי אבות' אלא 'נקראו אלו פרקי אבות מפני שנסדרו הנה דברי האבות הראשונים שקבלו את התורה זה מזה כגון משה ויהושע והזקנים עד אנשי כנסת"ג ושמאי והלל וריב"ז ותלמידיו, והודיענו רבי איך היו מעשיהם נכונים והיו מזהירים לאנשי דורם ומדריכים אותם בדרך הישרה, כמו כן ראוי לכל חכם להזהיר בני דורו לדרך הישרה'.

ומכן עלינו ללמוד את יסוד היהדות, שכולה העברת המסורת מדור לדור דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו, ואין לנו לחדש מעצמנו שום דבר מבלי לשאול את החכמים והגדולים שבדור בכל דבר וענין, כי כל פרטותיה ודקדוקיה נאמרו בסיני, אין שום פרט שהתחדש אח"כ, הכל עבר במסורה, וכך עלינו להמשיך בכל עוז את מסורת התורה תמיד לשאול ולברר את ההלכה וההנהגה הראויה בכל דבר ולא לחדש מעצמו שום דבר מבלי שיש לו מסורה ומקור בדברי חכמים. אבא זצ"ל הכ"מ, היה מופלא עד מאד בדבקותו בגדולי הדור, וכבר מנערתו התבלט מאד בהנהגה מרוממת זו, ומספר אבא [והדברים התפרסמו בספרי תולדות מרנא החזו"א פאר הדור ומעשה איש], שבנערותו היה הולך לשאול את החזו"א כל שאלה קטנה כגדולה גם שאלות שהיו פשוטות ומפורשות אבל תמיד רצה לשמוע מפה קדוש את ההלכה וההוראה בכל ענין וכך סיפר:

כשהיו גרים בסמיכות לבני ברק בשכונת ותיקים, היה להם בגינתם ערוגת עגבניות, והיו לוקטים לכל ארוחה כמה עגבניות, ואבא הלך לחזו"א ושאלתו בפיו 'למה אני צריך לעשר כל פעם שאני לוקח עגבניה, מדוע לא מספיק שאעשר פעם אחת על כל העגבניות שאלקוט ביום זה?! שאלה פשוטה שהיה מתאים לחזו"א לומר לנער הצעיר שלפניו שילך לרבה בחיידר שילמדו דיני תרומות ומעשרות, אבל מספר אבא שהחזו"א התיישב איתו ובנועם וסבלנות אין קץ הסביר לו את דין התורה של המעשרות שזה רק בתלוש, וכך יצא אבא בהרגשת התרוממות משיעורו הקצר של החזו"א בפניו.

עוד סיפר אבא שכל שאלה הוא היה רץ לשאול את החזו"א וכשגדל בחצר ביתם עץ אסקדיניה [שסק], רץ אץ לחזו"א לשואלו מה

בערוב ימיו סיפר על הקושי הגדול בחריטת החידושים על האבנים: "החריטה היתה קשה מאוד, ידי כאבו נורא מרוב מאמץ, אך הייתי מאושר עד מאוד... ידעתי שאיני עמל על דברים בטלים, אלא על תורה ה' הקדושה..."

משלים נאים על מאמר חז"ל: 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה...'

הרב ישראל ליוש

וְסִפְרָתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָת שְׁנַיִם שָׁבָע שְׁנַיִם שְׁבַע פְּעָמִים... (כה ח)

פעמיים הצטוונו לספור כפולות של שבע: בספירת העומר, שבעה ימים, שבעה שבועות. ובמצוות היובל, שבע שנים, שבע פעמים. ולשניהם ענין דומה ומטרה אחת, עפ"י מאמרו של הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל...

ספירת העומר היא ספירת היחיד, כפי שדרשו בגמ' (מנחות סה ב) עה"פ: 'וספרתם לכם': 'שתהא ספירה לכל אחד ואחד'. ואילו ספירת השמיטות עד היובל, הוא ציווי לבית דין הגדול המייצג את כלל האומה...

בספירת העומר, סופר כל יחיד ויחיד משעת חרותו האישית ביציאתו משעבוד מצרים, לקראת החירות האמיתית, קבלת התורה, כי הרי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. והספירה לקראת מתן תורה מלמדת את הסופר, כי חרותו לא תמה ונשלמה כאשר גופו יצא ממצרים, והשעבוד והעבדות הגופנית פסקו, אלא זהו רק תחילתו של תהליך חרות מהותי ומשמעותי יותר, חרות הרוח והנפש, עטית עול מלכות שמים, תחת עול דרך ארץ...

ספירת השבועות, במצוות ספירת העומר, מלבד ספירת הימים, מחדדת את מטרת הספירה, משום שהיא כוללת ספירת שבע שבתות. ושומרי השבת מתחנכים ביום זה, שהעולם הנשלט כביכול ע"י האדם, נתון באמת לשלטונו של בורא העולם, המנהלו ומשגיחו בכל עת, וכל תנועה ופעולה הנעשים על ידי האדם, מכוונים ומופעלים בידי ית'. ורק אחרי חזרה שבע פעמים, שבע שבתות על ענין נשגב זה, נהיה מוכנים וראויים לחגוג את חג החרות הרוחני, בכניעה מוחלטת למלכות שמים, ע"י קבלת התורה הקדושה.

בספירת שבע שמיטות עד היובל, האומה כולה, כשהיא מיוצגת ע"י בית דין הגדול, מחדדת את עיקרון ההכנעה לה'. אך לא רק בחרותו האישית והפרטית של כל יחיד ויחיד, אלא גם בחרות הציבורית והכללית. האדמה כולה, הקנויה כביכול לעם ישראל, מצהירה מידי שמיטה שאף היא כנועה לרצונו ית' ונשלטת על ידו בלבד. וחוזרים ומשננים עיקרון זה שבע פעמים, שבע שמיטות, עד היובל, זמן קריאת הדרור בארץ לכל יושביה...

"ספור את ערמות הזהובים הזו הללו!" פקד המלך על עבדו. המלאכה היתה קשה ומשמעממת, הערמות לא נגמרו, ופעמים רבות התבלבל העבד במספר, והיה עליו לספור שוב מתחילה. עבודת

פרך כפשוטו! אך לא היתה לו כל ברירה, הן למזלו הרע הוא עבד! אלא שהמלך, מלך טוב היה, בסוף העבודה המפרכת, הוא העניק לעבד במתנה את כל הזהובים שספר... הנה הובהר לו שעמל של בן חורין עמל, עמלו לא היה לשוא, ולא היתה זו עבודת פרך, אלא עבודה מתגמלת ושוה...

משל זה, מבאר הגאון רבי חיים מוולאז'ין ז"ע, מסביר את מאמר חז"ל: 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. העמל ומתייגע בתורה, הרי לעצמו הוא עמל, הרי הוא מתעלה ותורתו מוענקת לו במתנה גמורה!

בספר 'לקוט לקח טוב' הביא על כך את משלו של הגאון רבי רפאל אליהו אליעזר מישקובסקי זצ"ל:

אדם ממדינה נחשלת ביקר במדינה נאורה יותר, וראה שם אדם מטפס על עמוד גבוה, וכשהגיע לראש העמוד קשר עצמו אל העמוד בכבלים עבים...

"כך מתנהגים בארץ מתקדמת...?" - תמה האורח - "במדינת, כאשר היו כובלים מישהו אל עמוד הקלון, משום שעבר על חוקי המדינה, הוא היה מתנגד ומשתולל והיו צריכים להפעיל כח רב כדי לקשור אותו בעת כרחו, והנה כאן אני רואה במדינה הנאורה שאדם מטפס וכובל את עצמו אל העמוד... וכי זו נאורות...?!"

"שוטה שבעולם" - השיבוהו אנשי המקום - "עמוד זה אינו עמוד קלון, והמטפס אינו עובר על החוק... זהו עמוד חשמל, והוא מטפס עליו כדי לתקנו, וברצונו הוא כובל את עצמו כדי שלא יפול..."

כך הם התורה והמצוות, הסביר הרב את הנמשל, אלו כבלים הנראים לאדם מבחוץ ככבלי ענישה מייסרים ולא נעימים, אך למקבלים על עצמם עול תורה ומצוות, אלו כבלי אהבה, כלבי חרות...

עניות קשה שררה בבית הורי הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכשרצה לכתוב חידושי תורה, היה אוסף אבנים מהרחוב וחורט עליהם את חידושיו בקושי ובעמל רב...

בערוב ימיו סיפר על הקושי הגדול בחריטת החידושים על האבנים: "החריטה היתה קשה מאוד, ידי כאבו נורא מרוב מאמץ, אך הייתי מאושר עד מאוד... ידעתי שאיני עמל על דברים בטלים, אלא על תורה ה' הקדושה..."

"מי שעמל וחורט את תורתו באבנים, הוסיף רבי משה לנכדו, התורה תהא חרוטה על ליבו, ויזכה לחרות אמיתית, כי כגודל שעבוד הגוף לתורה, כך גודל החירות, שהרי 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה..."

כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א סיפר שבימי בחרותו זכה פעם בל"ג בעומר לפנות בוקר להתלוות לרבו הרה"ק ה'בית ישראל' מגור, ובעת לכתם פנה אליו ה'בית ישראל' ואמר לו: "אנו מזמרים בל"ג בעומר" - "תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו" --- איזו היא התורה של רבי שמעון שמאירה את עינינו???"

המסתורין רב הוא. -זה קרוב לחמש שנים שאין העליה למירון מתנהל כסדרו

מאת: הרב אליהו שור

זה קרוב לחמש שנים שאין העליה למירון מתנהל כסדרו. כל שנה וסיבותיה שלה, לא נפרטם כי מעציבים המה. וכפי הנראה, גם השנה, רובינו הגדול לא נוכל לעלות למירון בדיצה וחדוה כבימים ימימה. זה המצב. כך סיבב הקב"ה, זה רצונו, בטלים אנו להנהגתו אותנו, הכל בידיו, והוא בעל הבירה.

אך רבים נבוכים, כיצד צריך להתנהל בצל מניעת העליה מירונה, האין ינהלו את סדר היום של ל"ג בעומר אלה שנהגו כל השנים כולם לעלות אצל קברו של התנא האלוקי.

מה יעשו ביום זה? כיצד ינהגו?

הבה ניבחן את הדברים בפרספקטיבה של תורה וחסידות.

שמענו נא רבותי לסיפור נורא שהתרחש לפני למעלה מ 50 שנה:

בחיי חיותו של מורן הרה"ק ה'בית ישראל' מגור ז"ע, היה נהוג בחצר הקודש גור שבכל שבת היו מסתופפים בצילו ישיבה אחרת מרשת הישיבות של חסידי גור, שבת אחת הסתופפה ישיבת גור שבירושלים, השבת הבאה היתה שמורה לישיבה בתל אביב, וכן הלאה.

לקראת שבת אחת, פרשת תולדות, אשר היתה שמורה לישיבה בתל אביב, הודיעו לפתע ממעון קודשו של הרבי, שבשל קשיים לא צפויים לא יוכל הרבי לקבל בשבת זו את פני הבחורים מהישיבה בתל אביב, אלא ישארו הם על מקומם בתל אביב, ובשבת אחרת, בעוד כמה שבועות, ישלימו!

מפח הנפש היה גדול. הן כה הרבה התכוננו הבחורים בהכנה רוחנית ונפשית לקראת ההסתופפות בצל הקודש. הן ימים ארוכים מחכים הם לשבת נפלאה זו. והנה עתה, ימים ספורים לפני שבת קודש מודיעים להם שהשבת בצל הרבי מבוטלת.

נבוכים היו ביותר ועוגמת נפשם היתה רבה מכך. ולא ידעו כיצד להכיל הודעה מאכזבת זו.

בחור אחד היה שהחליט בנפשו לאור ההודעה: 'אכן, ההודעה מאכזת, הרי הלבבות כבר המו לקראת השבת הנפלאה, אך מה צריך לעשות למעשה?' החליט הבחור בנפשו: 'עבור עלי מה, אכן גופי ועצמותי הגשמיים אינם יכולים לשהות בצל הקודש, אכן. אך מחשבת, רעיוני ונשמתי יכולים הם להיות ספונים ואפופים תחת רוחו הטמירה והנהגות הקודש של הרבי שליט"א. לכן החליט

הבחור נאמנה שהוא אינו משנה במאומה מכל ההכנות הרוחניות שקיבל על עצמו לקראת שבת ההסתופפות כאילו פניו כן מועדות לנסוע אל הצדיק.

אף בשבת קודש התחזק בחור זה, והתנהג בכל אורחותיו כאילו הוא נמצא בצל הקודש, כמה שעות הגונות לפני תפילת קבלת שבת כבר התנועע על תלמודו כאילו הוא נמצא עתה במרכזה של בית המדרש ברלב"ח, ולא בישיבה בתל אביב. תפילתו בהתלהבות היתה ובשמחה, כבצל הצדיק, גם ב'פארטאגס' - השעות שלפנות בוקר כהכנה לתפילה, השתתף שעות רבות, כאילו הוא יושב, ובעל השמועה - הרבי הבית ישראל עומד לנגדו!

כה עברה עליו שבת נפלאה, מלאה בעבודת ד' ובסיפוק רוחני עמוק! שמעו דבר ד' החרדים אל דברו: לשבת האחרת, כשהישיבה בתל אביב זכתה סוף סוף לעלות ירושלימה ולהסתופף בצל הצדיק, עברו כולם לקבלת שלום אצל הרבי, אך בהגיע בחור זה אל הרבי, החזיק הרבי בידו, ונענעה בדביקות, בקוראו אליו לפתע: "הרי עימנו הייתה זה עתה אך לפני כמה שבתות, בשבת פרשת תולדות. עימנו יחד הייתה!"

הבחור היה המום. אך מיד הבין. וידע שהרבי דבריו אמת, אכן היה עם הרבי בשבת פרשת תולדות. הן כל הנהגותיו ואורחותיו בשבת זו

היו זהים לחלוטין להנהגות שאותם ביצע בצל הרבי!
כעת בימים אלו, כולנו נמצאים במצבו של אותו בחור מסכן שהפסיד
הזדמנות פז של שהייה בצל הרבי.
כל אחד חש תחושת החמצה והפסד, מלווה בחשש - איך יתנהל לו
ל"ג בעומר תשפ"ד, ללא אפשרות לעלות מירונה בהילולא דרשב"י.
נלמד מבחור חכם זה, וננסה להיצמד בכל אורחותינו והליכותינו
כאלו אנו נמצאים בצילו של התנא האלוקי, נשמח בשמחתו -
מריחוק מקום אך מקירוב הלב, נלמד את דברי תורתו במאמרי
הזוהר הקדוש ובשאר המקומות, ונישא תפילה אל אבינו שבשמים
לגאולת הכלל והפרט, ושישים לצרות כלל ישראל די, וישועה גדולה
יושיענו בהילולא דבר יוחאי!
ובעיקר נאחוז בחוזקה בהבטחה הגדולה שהבטיח לנו התנא האלוקי:
חס ושלום שתשתכח תורה מישראל!
וכך מסופר, אף הוא על אותו צדיק, הרה"ק הבית ישראל מגור ז"ע,

המשך מעמוד 19 | הרב צבי גטקר

הסיפור השני והאחרון להיום,

הסיפור השני והאחרון להיום היה באותה השנה עם יבול הפלפלים
החריפים שגידלנו בין השאר.
באנו לקטוף את הפלפלים החריפים וגילינו שברכת השישית פקדה
את חמשת החלקות שבהם זרענו פלפל חריף, חיכו לנו המוני
המוני פלפלים חריפים באיכות מצוינת. שמחנו לראות את ברכת
השם, אבל לא ידענו איך להתמודד איתה, כי אני רגיל לשווק את
סחורתי לסוחרים מקומיים, ועם כל הכבוד ליבול האיכותי שלי, כמה
פלפלים חריפים כבר אפשר למכור ברחבי קריית שמונה והסביבה?
מה אעשה עם כזו כמות.
שחתי את הבעיה לאחד הסוחרים, שסיפר לי כי יש סיטונאי חדש
בסביבה וכדאי שאצור איתו קשר, כמובן שדיברנו והצעתי לו לקנות
פלפלים חריפים, הוא ביקש לראות את האיכות, ירדתי אליו והראתי
לו את היבול, והוא בתגובה אמר לי תקטוף הכל ותביא לי אני אקנה את
כל הכמות. הסברתי לו כי מדובר בכמויות אסטרונומיות, זה פלפלים
חריפים בשביל חצי מדינה, והוא צחק, והסביר לי כי הוא ואחיו שותפים,
ויש להם עסק סיטונאי ענק שמשווק ממישור החוף הצפוני ועד הגבול.
שמחתי מאוד, וניגשתי יחד עם שותפי לקטיף השפע, לקחנו פועלים
רבים וקטפנו וקטפנו ולא הפסקנו לקטוף, סיימנו לקצור שלשה
חלקות באנו להתחיל את השתים הנותרות וכבר השלשה שקטפנו
זה עתה התמלאו שוב בפלפלים עסיסיים, כך קטפנו וקטפנו במשך
ארבעה חודשים! לא יאומן, היבול היה עצום, אבל הסוחר רק שמח
ושילם ברחבות, סיימנו לקטוף, ובאתי אל הסוחר לקבל את התשלום
האחרון, הסוחר סיפר לי כי העסק הסיטונאי שלהם נקלע לקשיים והוא
יסגר בקרוב ממש וביקש ממני לבוא לקראתו ולפרוס את התשלומים,
באתי כמובן לקראתו, והוא אכן שילם, ובסיום התשלומים, העסק
כבר נסגר סופית. פשוט העסק הזה הוקם רק כדי לשווק את ברכת
הפלפלים שלי, אין הסבר אחר.

פעם הבטתי באכזבה לכיון חלקת הפול שהייתה במרומי ההר.
בשלב מסוים הגיע הזמן שהתפנית והוצרכתי לראות מה קורה
בחלקת הפול, נגשתי וראיתי דבר מדהים, לא זו בלבד שהפול לא
קפא אלא גדל כראוי, נוסף לכך מאחר והקרח שיטח את הקלחים,
גדלו בין השורות שורות נוספות של פול, פשוט הפול שכבר כך גדל
הרבה הכפיל את עצמו!, אמנם הפול השני היה קטנטן יותר אבל
עדיין גדול מספיק בשביל שהא ראוי לשיווק.
הבנתי כי בלי שהתכוננתי יש לי כעת עבודת קטיף נרחבת ומידית,
בחפשי אחר פועלים, נזכרתי כי דרוזי מהאזור כבר מבקש ממני זמן
רב שאעסיק אותו, התקשרתי אליו, וסיכמנו שהוא יגיע למחרת
לקטיף.
הוא הגיע, אני הבאתי לו את מה שצריך, הראתי לו את החלקה.
ואני ירדתי למטה לחלקות הרגילות ממשיך בעבודתי. עובר כמעט
מחצית השעה ואני מסתכל למעלה ורואה שהדרוזי לא עובד, הוא
רק עומד כמו נציב קרח ומסתכל על השדה. כשראיתי שזה נמשך
עוד ועוד, נסעתי אליו ואמרתי לו, 'לא הבנתי באת לעבוד או לחלום'
מה אתה עושה? אתה מתחנן שאשיג לך עבודה ובפועל אתה ניצב
כבול עץ.
הוא מסתובב אלי ואומר לי בערבית, פיני, תשמע מה אני אומר לך,
הארץ הזאת היא של היהודים, האלוקים נתן אותה לכם, זה ברור
כשמש.
במקום פועל הבאתי פילוסוף אתם מבינים..
אך אז הוא המשיך והסביר: אני כבר חצי שעה משתומם, אני
ומשפחתי מגדלים פול למעלה מארבעים שנה, מעולם לא ראיתי
ולא שמעתי שהפול מכפיל את עצמו, אין דבר כזה, אני פשוט
משתומם מהתופעה ומנסה להבין את פשרה, והמסקנא שלי מזה
היא ברורה, זה מעשה אלוקי, שעושה האלוקים למי שהאדמה
שלו.. כמובן ששישית ושמייטה הגוי הזה לא מכיר.

ל"ג בעומר - רבי חיים ויטאל כתב בשער הכוונות, דרצונו של רשב"י שינהגו ישראל ביום זה בשמחה יתירה

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

מרבין בו קצת שמחה - כתב הרמ"א (ס' תצ"ז ס"ב): ומרבין בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון. מספר טעמים נאמרו על ענין השמחה בל"ג בעומר: רבי חיים ויטאל כתב בשער הכוונות, דרצונו של רשב"י שינהגו ישראל ביום זה בשמחה יתירה, וכן כתב 'המאיר' (יבמות סב:) לנהוג ביום זה בשמחה, מפני שבאותו יום פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות. ויש להבין מה השמחה שפסקו למות לאחר שכל 24,000 תלמידים מתו, וכי הקובר את אחרון בניו, כלום יש לו לשמוח על כך שמעתה פסקה מיתה מבייתו? והנה ב'מעין גנים' (לרמ"ע מפאנו פ"ג) כתב דנגזרה הגזירה על ר"ע להסתלק מהעולם, ובחמלת עליון לא נסתלק ר"ע, אולם ניטלו 24,000 אלף תלמידיו ונסתלקו לבית עולמם חלף נפשו של רבי עקיבא. והדברים מבהילים! 24,000 גדולים וצדיקים, תלמידי ר"ע, מתים תחת נפשו של ר"ע, וכשפסקה המגיפה ונשארו ר"ע וחמשת תלמידיו, נצטוונו לנהוג ביום זה בשמחה, לפי שעלה הקרבן ונתקבל לרצון.

החיד"א ('מראית עין' תצ"ג) מפקפק על המסורת שרשב"י נפטר בל"ג בעומר, וכתב טעם אחר לשמחה בל"ג בעומר: לאחר סילוקן של 24,000 תלמידי ר"ע היה העולם שמים בלי תורה, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם העמידו תורה. ומאחר שחבורה קדושה זו הפיחה תורה בגחלת שארית הפליטה בל"ג בעומר - הוא יום שמחה, יום שהחל מחדש בניינו הרוחני של ישראל.

ה"חתם סופר" תמה אודות מנהגי השמחה והילולא דרשב"י

ה"חתם סופר" (שו"ת יו"ד רל"ג רל"ד) תמה אודות מנהגי השמחה והילולא דרשב"י, וכתב: ואף שכוונתם לשם שמים ובדאי שכרם רב, אבל אני הייתי מהפורשים, אולם ה'בן איש חי' (ב'תורה לשמה') כתב להתיר: תדע כי מנהג ישראל שהולכים בליל ל"ג בעומר למירון, ושם מדליקים חתיכות בגדים חשובים לכבוד הרשב"י - אין לפקפק על זה, מאחר שהם מתכוונים לשם מצוה, אין חשש 'בל תשחית', ומנהג ישראל תורה הוא. ועוד תדע שהרי נוהגים להדליק כמה נרות בביהכ"נ ביום, אע"פ שאין המקום מאיר באורם, ועם כל זה אין חשש של 'בל תשחית', מפני שהם מדליקים לכבוד ביהכ"נ או לכבוד הצדיקים (דאיסור 'בל תשחית' מהתורה זה רק בהשחתת אילנות, אולם המשבר כלים וקורע בגדים כתב הרמב"ם שזה רק איסור מדרבנן). וב'ישועות מלכו' נתן טעם למנהג, דרשב"י ישב במערה בלי לבוש, ועסק בתורה, ונתעלה כמעלת אדם הראשון קודם החטא, וזה מרמזים בשריפת הבגדים שהצדיק הזה לא היה צריך למלבוש (ליקוטי תורה ח"ב דף ע"ו).

כתב רבי חיים ויטאל (כתב ב"שער הכוונות" דף פ"ז): ראיתי את רבי (האר"י) שהלך למירון בל"ג בעומר עם בני ביתו ושהה שם ג' ימים, וזה היה בבואו פעם הראשונה ממצרים. ורבי יונתן מתלמידי האר"י העיד על רבו: בפעם הראשונה לפני שבאתי אל האר"י ללמוד, הביא את בנו הקטן למירון עם בני ביתו, גם סיפרו לילד את שיער ראשו, כמנהג הידוע, ועשו משתה ושמחה.

מסופר שפעם היה הולך רשב"י לטבריה, ופגש אותו אליהו הנביא

"נחמד מאוד למעלה" - בזהר (פ' פנחס דף רמ"א) מסופר שפעם היה הולך רשב"י לטבריה, ופגש אותו אליהו הנביא. א"ל אליהו לרשב"י: שלום עליך אדוני. א"ל רשב"י: במה עוסק עכשיו הקב"ה בישיבה שברקיע? א"ל אליהו הנביא: בסוד הקרבנות הוא עוסק, ואומר שם חידושי תורה משמך בענין הקרבנות, אשריך שזכית לכך! ובאתי להקדים לך שלום. ביקש אליהו הנביא לשאול מרשב"י שאלה שנסתפקו בה במתיבתא דרקיעא, שהרי בעוה"ב אין אכילה ושתיה, והרי כתוב (שה"ש ה, א) 'באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי', וקשה, מי שאין בו אכילה ושתיה - איך הוא אומר 'אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי'? נענה רשב"י לאלהו: ומה הקב"ה השיב לשואלים? א"ל אליהו: הקב"ה אמר לבני הישיבה של הרקיע - רשב"י הוא יאמר תשובה על שאלתכם, ולכן אומר אליהו לרשב"י: באתי לשאול ממך (וזהו שייסד רבינו הבא"ח בפיט לכבוד רשב"י "נחמד מאוד למעלה"). השיב רשב"י: כמה חביבות חיבב הקב"ה את כנסת ישראל, ומרוב אהבה שינה את מעשיו ממה שדרכו לעשות, כי אע"פ שאין דרכו באכילה ושתיה - בשביל אהבת המלכות הוא אוכל ושותה. ורשב"י הביא דוגמא נוספת מיעקב אבינו, שנאמר (בראשית כ"ח י"א) 'ויקח מאבני המקום, שיעקב אבינו כחתן שבא אל הכלה, אע"פ שאין דרכו לשכב אלא בכרים וכסתות (שהם נשמות י"ב שבטי קה) והכלה נתנה לו אבנים לשכב עליהם, את הכל יקבל ברצון, אע"פ שאין דרכו בכך. וא"כ מסכם רשב"י בענין 'אכלתי יערי עם דבשי' - אע"פ שאין דרכו בכך, עכ"פ בשביל אהבת הכלה, כשיורד אצלה מסייע לה ועושה רצונה. וכמו שאכן מצינו במלאכים ששלח הקב"ה לאברהם אבינו, שבמקום בעולם היצירה, לא אכלו ולא שתו משפע אכילה גשמית, ועם כל זה בשביל אברהם אבינו אכלו ושתו כשירדו אצלו. א"ל אליהו הנביא לרשב"י: באמת הקב"ה רצה לומר חידוש זה לבני מתיבתא דרקיעא, ואולם העדיף שאתה תקשט בזה החידוש את השכינה, ותוכל השכינה

להתפאר לפני הקב"ה ולומר: ראה בן שילדתי וגידלתי שחידש חידוש זה וקישט אותי בקישוטים אלו. ומסיים אליהו הנביא ואומר לרשב"י: אשרי חלקך בעולם שקונך משתבח בך למעלה, ועליך נאמר (שמואל-ב- כ"ג ג) 'צדיק מושל יראת אלוקים' ('משכיל לאיתן').

ותמה ה'חיות יאיר': איך יכלו חכמים לגזור שאסור להלוות בריבית לעכו"ם, הא התורה התירה בפירוש?

"אל תקח מאתו נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית... וְחֵי אַחִיךָ עִמָּךְ" (כ"ה ל"ו) - אך לנכרי מותר להלוות בריבית, כמש"כ בפרשת כי תצא "לנכרי תשיך", וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' קנ"ט ס"א, ומקורו בב"מ ע"א) דמהתורה

מותר להלוות בריבית לגוי, אבל חכמים אסרוהו שמא ילמד ממעשיו. ותמה ה'חיות יאיר' (סי' קמ"ב): איך יכלו חכמים לגזור שאסור להלוות בריבית לעכו"ם, הא התורה התירה בפירוש? וידוע מה שכתב הט"ז (או"ח סי' תקפ"ח סק"ה) דחכמים יכולים לגזור גזרות דווקא בדבר שהתורה לא התירה בפירוש, אבל אם כתבה התורה היתר בפירוש, אין כח ביד חכמים לגזור. וא"כ כאן, שהתורה התירה להלוות לגוי בריבית, כדכתיב 'לנכרי תשיך' (דברים כ"ג כ"א) היאך אסרו חכמים? על קושיה זו ישנם כמה תירוצים: א. הא דאין יכולים חכמים לגזור על דבר המפורש, זה רק לבטלו לגמרי. אבל כאן, הרי להלוות לגוי בריבית עד כדי חייו של הישראל היתרו, וכן לת"ח מותר, א"כ לא נקרא דגזרו על דבר המפורש, כיון דאין מבטלין לגמרי (שו"ת חתם סופר יו"ד סי' ק"ט). ב. לא נחשב מפורש בתורה להיתר, דבגמ' שם מבואר דאפשר דהפירוש בקרא כשאתה מלווה מהעכו"ם תן לו ריבית, א"כ לא הוי מפורש שמותר ליקח ממנו ריבית, דאפשר לפרשו בעניין אחר (שו"ת רע"א מהדורא תנינא סי' ל"ב). ג. לא ציוותה התורה להלוות לנכרי בריבית, אלא שאם נלווה לו - ניקח ממנו ריבית, אבל אם נרחיק מצד עצמנו מלהלוות ממנו לא בחינם ולא בשכר - מזה לא דיברה התורה, ובאו חז"ל ואסרו הלוואה, ומי שמלווה לו מאיזה סיבה, מחוייב ליקח ממנו ריבית ע"פ דין תורה (חת"ס הנ"ל). ד. בדבר שנתחדש לפי הזמן והטעם, יכולים חכמים לגזור אף על דבר המפורש בתורה. ולפי"ז י"ל דחכמים ראו שבהמשך הזמן הלוואת ריבית תביא שילמדו הישראלים ממעשה הגויים, לכך ראו לגזור, אע"פ שהתורה התירה, משום דהחשש נולד רק אח"כ (שו"ת תורת חסד ח"א סימן י"א ס"ק י"א) (מעדני אשר).

חידות לפרשת השבוע:

- א. מי הוא הבעל חיים, אשר כאשר נמצא הוא ברשות האדם - אינו אוכל כלום עד שימות, ומאיך כשהוא משוחרר - מנגן ושר?
- ב. האם מברכים על ספירת השמיטין?
- ג. בזכות איזו מצווה נגאלים ישראל?
- ד. היכן רמוזה בפרשתנו המצווה לשמור שמיטה ויובל?
- ה. מדוע נקרא חומש ויקרא 'תורת כהנים', כיצד נקרא חומש ויקרא בשפה הלטינית ומדוע?

- **תשובה לחידה א.** כתב האבן עזרא עה"פ בפרשתנו "וקראתם דרוור", שכך נקרא העוף הקטן המקנן בבתים, שכל זמן שהוא ברשות עצמו - מנגן, אך כשהוא נמצא אצל האדם - אינו אוכל כלום עד שימות.
  - **תשובה לחידה ב.** כתב החזקוני עה"פ בפרשתנו "וספרת לך שבע שבתות שנים": לפי שאין כאן אלא ספירה אחת בב"ד אין צריך לברך, אבל ספירת העומר, דכתיב ביה שתי ספירות, אחת בפרשת אמור (לעיל כ"ג ט"ו) והשניה בפרשת ראה (דברים ט"ז ט"ו) - אחת לב"ד ואחת לציבור - לכך צריך לברך. אמנם, בתוס' בכתובות (ע"ב). מבואר שצריך לברך על ספירת היובל, והקשה שם מדוע לא מברכת הזבה על ספירתה כמו שמברכים בספירת העומר, ותר"ץ שאין מברכים אלא ביובל, שמברכים ב"ד בכל שנה, שלעולם יוכל לספור כסדר, וכן בספירת העומר. אבל זבה, שאם תראה תסתור ספירתה - אין לה למנות (ובשל"ה גרס בתוס' אין לה לברך). ומבואר בתוס' שבי"ד מברכים על ספירת היובל.
  - **תשובה לחידה ג.** כתב בדעת זקנים מבעלי התוס' עה"פ בסוף פרשת בהר 'אני ה' אלוקים', שבא ליתן טעם מדוע נגאל בלא קיום המצוות, מפני שמ"מ מקיימים אנו את הדיבור 'לא יהיה לך
- אלוהים אחרים".
  - **תשובה לחידה ד.** כתב החזקוני בשם התרגום ירושלמי עה"פ "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו": 'את שבתותי תשמורו' - היינו שנת השמיטה הנקראת 'שבת', 'ומקדשי תיראו' - היינו שנת היובל, שנאמר (לעיל כ"ה י"ב) "קודש תהיה לכם" וכדאיתא בתנחומא.
  - **תשובה לחידה ה.** כתב החזקוני בסוף החומש: "ספר זה נקרא 'תורת כהנים', על די שכל המצוות שייכי בכהן, כגון הלכות קרבנות ואיסורי מאכלות דשייכא בהו הוראה שהיא על ידי כהן, כדכתיב "וירו משפטיך ליעקב" וגו', והלכות טומאות וטהרות שלא לאכול דבר טמא להיות נבדל מלהיכנס למקדש, והלכות זבים ומצורעים ונגעים ובעלי קריין וילודות, שבתות וימים טובים שיש בהם קרבנות הקרבים על ידי כהן, והלכות ערכים שהכהנים מעריכים ומחרימין שהם כהנים, ושביעית ויובל שכהנים מקדשים השנים ותוקעים ביובל, כדכתיב "ובני אהרן יתקעו" וגו'. ובלשון לאטי"ן נקרא לזיטיק"ו על שם הספר שהוא תורת כהנים בני לוי, לשון נופל על לשון (מתוך עלונות של הרב צולק תשפ"ג)

האם מותר ללמוד לפני תפילת ערבית? האם מותר לאכול ארוחת ערב בחדר האוכל ללא 'שומר' לתפילת ערבית? והאם שעון מעורר נחשב כ'שומר'?

החל מחציי שעה לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול פת בכמות של יותר מ'כביצה' [יותר מ'100-150 סמ"ק, לשיטות השונות]. בטרם יקרא קריאת שמע של ערבית; מחשש שהסעודה תמשך, או שתגרום לו לעייפות ולהרדמות, וישכח לקרוא קריאת שמע. והחל מצאת הכוכבים, אין לאכול כל סעודה שהיא, בטרם יתפלל תפילת ערבית. וחצי שעה זו, היא חצי שעה 'זמנית'; [ויש שהסתפק, שמא הכוונה לחצי שעה רגילה - 30 דקות]. ואם עבר והתחיל בסעודה בזמן האסור, יפסיק עד לאחר שיקרא קריאת שמע. ואם התחיל בהיתר, דהיינו שהתחיל בסעודה יותר מחציי שעה לפני צאת הכוכבים - אינו צריך להפסיק את סעודתו אלא בכדי שישיאר זמן המספיק לקריאת שמע ולתפילת ערבית.

וכשם שאסור לאכול סעודה החל מחציי שעה לפני צאת הכוכבים כל עוד לא קרא קריאת שמע של ערבית, כך אסור לישון - ואף אם בדעתו לישון מספר דקות בלבד - וזאת מחשש שמא תמשך שנתו ולא יקרא קריאת שמע של ערבית. וכמו כן, אסור לעסוק בזמן זה בכל עיסוק העשוי להמשך ולהסיח את הדעת ממצוות קריאת שמע; ויש אומרים, שכל מלאכה אסורה. ויש שמצדד להתיר כל עיסוק שהוא, מלבד סעודה, עד לצאת הכוכבים. ולימוד תורה, מותר לכל הדעות עד לצאת הכוכבים, ואדרבה, מצוה היא. ואם דרכו להתפלל ערבית בציבור במנין קבוע, מותר ללמוד אף לאחר צאת הכוכבים.

מי שהעמיד 'שומר' שיזכיר לו לקרוא קריאת שמע של ערבית ולהתפלל, רשאי לאכול ולעשות כל מלאכה אף לאחר צאת הכוכבים. ובתנאי שה'שומר' אינו אוכל בעצמו סעודת פת, ולא עוסק באחד העיסוקים האסורים הנ"ל. ודעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל, שניתן להעמיד קטן כשומר. ובישיבות וכדומה, שזמן תפילת ערבית קבוע, וגם יש זמן מוגבל לאכילה ולא נותנים להשיאר בחדר האוכל לאחר הזמן - דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל שהדבר נחשב כהעמדת שומר. והארחות חיים מספינקא כתב, שבשעות שרוב בני האדם ישנים, אין העמדת שומר מועילה כלל, משום שיש לחשוש שהשומר ירדם.

ואם משתתף בסעודה גדולה, כסעודת נישואין, ברית מילה וכדומה - לדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, לא מועיל שומר, אולם, הבן איש חי כתב שמועיל שומר גם בסעודה גדולה, וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל.

ושעון מעורר - לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, נחשב כשומר. לדעת הגר"ש ז'אויערבך זצ"ל יש להחשיבו כשומר רק לענין אכילה, אבל לא לענין שינה, משום שיש לחשוש שיכבה וינמנם מעט וישקע שוב בשינה. ופתק לתזכורת - דעת הגר"י קמיניצקי זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שאינו נחשב כשומר.

מדוע לא אומרים 'והוא רחום' לפני תפילת ערבית של שבת? מי שלא שמע 'פָּרְכוּ' - האם צריך לחפש מנין אחר כדי לשמוע 'פָּרְכוּ' לפני התפילה?

מנהג כל ישראל, לומר לפני תפילת ערבית את הפסוק "והוא רחום יְכַפֵּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהַרְבֵּה לְהָשִׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעֲרִיב כָּל חַמָּתוֹ". והראשונים כתבו כמה טעמים לדבר, ומקום: א. בזמני התפילות

של שחרית ומנחה, היו מקריבים את קרבנות התמיד של שחר ושל בין הערבים, המכפרים על העוונות, ובערבית אין קרבן, ולכן הנהיגו להתפלל על הכפרה. ב. בשנים קדמוניות, היו שנהגו ללקות לפני תפילת ערבית, כדי לכפר על החטאים שחטאו במשך היום, ובשעת ההלקאה היו אומרים פסוק זה - 'והוא רחום' - אשר היו מקריאים אותו גם בשעת הלקאת ל"ט מלקות בבית דין. ולכן לא נהגו לומר פסוק זה בשבת וביום טוב, שהרי בימים אלו לא היו לוקים.

ומנהג רוב ישראל לומר לפני תפילת ערבית גם את הפסוקים: "ה' צְבָאוֹת עֲמָנוּ...", "ה' צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אֲדָם...", "ה' הוֹשִׁיעָה...". ורבים נוהגים לומר פסוקים נוספים, כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה.

ולאחר כל האמירות הנ"ל, לפני ברכות קריאת שמע, אומר הש"ץ: "פָּרְכוּ אֶת ה' הַמְבוֹרָךְ", והציבור עונה: "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", והש"ץ שב ועונה עם הציבור. ואמירה זו, היא קריאה לציבור לברך את השי"ת בברכות קריאת שמע, ולכן נחשבת כהתחלה של הברכה הראשונה של ברכת קריאת שמע; ולכן, מי שבדעתו להתפלל ערבית עם ציבור העונים פָּרְכוּ, יענה עמהם, ולאחר מכן אסור להפסיק בדיבור אף לדבר מצוה; ומותר להפסיק רק לעניית 'אמן' על ברכות מסוימות, 'אמן יהא שמיה רבה', פָּרְכוּ ו'קדושה', כדין אמצע ברכה של ברכות קריאת שמע [ראה במקורות].

ומי שהגיע לבית הכנסת באיחור ולא שמע פָּרְכוּ - הורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שרשאי להתפלל שם, ואינו צריך לחפש מנין אחר שישמע בו פָּרְכוּ לפני ברכות קריאת שמע. ומי שהגיע לבית הכנסת לתפילת ערבית בשעת אמירת פָּרְכוּ - כתב הלקט הקמח החדש, שיענה עם הציבור, וידלג על 'והוא רחום'. ומי שיצא מבית הכסא ונטל ידיו, ובשעת אמירת פָּרְכוּ טרם בירך 'אשר יצר' - הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שיענה עם הציבור, ויברך אשר יצר לאחר התפילה.

מה אמר ה'מגיד' ל'בית יוסף' על לימוד המשניות לפני השינה? האם על פי הקבלה מותר לומר תהלים בלילה?

חכמינו ז"ל הפליגו מאוד במעלת לימוד התורה בלילה ובשכרו של הלומד, והפליגו מאוד בעונשו של מי שאינו לומד בלילה. וכתבו רבותינו הראשונים, שצריך להקפיד על הלימוד בלילה יותר מאשר על הלימוד ביום. ואין כוונת הדברים, כמובן, שחובה ללמוד לאורך כל הלילה, אלא שחובה ללמוד לכל הפחות לימוד מועט, ואף בלילות הקיץ הקצרים.

ובנוסף, ישנה מעלה בלימוד לפני השינה, וכפי שאמר ה'מגיד' ל'בית יוסף': "קודם השינה תקרא עשרה פרקים [של משניות], וזוהו תתעלה נשמתך מעלה מעלה, ותשיג כמה מדרגות וכמה מעלות טובות בהרהור אותן המשניות שקרית קודם השינה". והגר"ש וואזנר זצ"ל כתב, שלמרות שיש תלמידי חכמים הנוהגים ללמוד עד שעה מאוחרת ולקום בבוקר, עדיף לשכב לישון בשעה מוקדמת, ולעסוק בתורה לפנות בוקר, ובכך מכינים את הנפש לתפילה כראוי.

ומה לומדים בלילה? על פי הקבלה, אין לקרוא מקרא בלילה, ולכתחילה טוב לנהוג כן. והאחרונים הראו מקור לדבר בדברי חכמינו ז"ל במדרש על משה רבנו ע"ה, בהיותו ארבעים יום וארבעים לילה במרום: "מנין היה יודע משה אימתי יום? אלא, כשהקדוש ברוך הוא היה מלמדו תורה בכתב היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד היה יודע שהוא לילה". וביסוד ושורש העבודה כתב, שבלי לשיי ובליל שבת קודש, גם על פי הקבלה מותר לקרוא מקרא. והבן איש חי, המהרש"ם והכף החיים, הוסיפו, שהוא הדין לליל יום טוב.

והמהרש"ם כתב בשם האבני צדק, שבקריאת מקרא בציבור יש להקל; ויתכן שמשום כך ניתן לקרוא 'משנה תורה' [ספר דברים] בציבור בליל הושענא רבה, כנהוג במקומות רבים. ולימוד מקרא עם פירוש - כתבו היסוד ושורש העבודה והאבני צדק, שמוותר בלילה גם על פי הקבלה. ואמירת תהלים - לדעת הבן איש חי, דינה כקריאת מקרא, ואף כשמתפלל על חולה; לדעת הכף החיים והאר לציון, לאחר חצות ניתן להקל; והאשל אברהם מבוטשאטש מצדד להקל אף לפני חצות.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

באותן שבתות ישנתי על הרצפה בגן ילדים סמוך, ואכלתי אוכל קר, אבל הכל היה שווה לי בשביל לגרום למאות אנשים לשמור את השבת

הרה"ג רבי צבי אודסר שליט"א, חבר 'ועדת הרבנים למען קדושת השבת', על היכולות של כל אחד לקדש את השבת

מאת: אלעזר גולדברג

כשביררתי את הענין מול הבעלים, הם טענו שאכן ניסו לסגור אבל הבינו שזה בלתי אפשרי. אמרתי להם: אני יבוא בעצמי בערב שבת הבאה, שעתיים לפני הדלקת הנרות, ויחד איתכם נסגור את הקניון הענק. הם הסכימו מיד. כך עזבתי את ביתי בירושלים בצהרי יום שישי וירדתי מירושלים לשפלה. הגעתי למשרדי הקניון כשעתיים לפני כניסת שבת ואז כינס בעל המתחם את מנהלי החנויות ואמר להם: כל מה שהרב הזה יאמר לכם תעשו. לקחתי את מערכת הכריזה של המתחם, והודעתי בנחישות: לקוחות יקרים, בעוד שעה נסגרות החנויות, נא להזדרזו ולהגיע לקופות. אחרי עשרים דקות ביקשתי לסגור את שער החניה למכוניות נכנסות ובתוך שלוש דקות נחסם כל כביש הכניסה למקום, נוצר פקק תנועה ארוך מאוד ואנשים עזבו את המכוניות ונכנסו לקניות ברגל...

חצי שעה לפני הדלקת הנרות באו המאבטחים והודיעו לי שאין אפשרות לסגור את שער הכניסה להולכי רגל, הלקוחות ביקשו להיכנס לקניות בכל מחיר. ביקשתי לכבות את האור בכל החנויות ואז ניגשתי לשער הכניסה, היו שם מאות אנשים שלא הבינו מה יום מיומיי... פניתי אליהם בצורת לבבית ואמרתי להם: יהודים יקרים! עוד שעה נכנסת שבת קודש. החנות נסגרת בעוד עשר דקות, אנא תבינו ואל תחללו את השבת. כל האנשים הסתובבו והלכו בלי לומר מילה.

כך עשיתי במשך ארבע שבתות רצופות. באותן שבתות ישנתי על הרצפה בגן ילדים סמוך, ואכלתי אוכל קר, אבל הכל היה שווה לי בשביל לגרום למאות אנשים לשמור את השבת. ברוך השם הקניון סגור עד היום בשבתות והיום כל לקוח שקונה שם מקבל 'קבלה' עליה מודפס: "ביום שישי הקניון נסגר בשעה 15:30 לכבוד שבת". אכן, יש בכוחו של יהודי אחד, לסגור מתחם גדול של חנויות בשבת! כי מי שלבו חם למען שמירת השבת, מסוגל 'לעשות את השבת', בהגברת כוח קדושתה בקרב עם ישראל...

במצות שמירת השבת אנו מוצאים בתורה לשון מיוחדת שאינה מצויה בשאר המצוות. "ושמרו בני ישראל... לעשות את השבת". במדרש ביארו, שכל המשמר את השבת, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את השבת. אולם באמת ניתן לבאר את הוראת התורה "לעשות את השבת" במשמעות נוספת. כוננת התורה היא שכל יהודי מחוייב לכאוב את כאב השבת המתחללת בראש כל חוצות על ידי אחיו היהודים ולעשות כל שביכלתו למנוע זאת וכאשר יצליח למנוע חילול שבת, נחשב לו כאילו עושה את קדושת השבת.

ואל יאמר האדם לעצמו: אני?! מה בכוחי למנוע את חילולי השבת, איזה כוח יש ליהודי בודד לפעול ולסגור חנות ענקית שפתוחה בשבת?! טענה זו אינה נכונה עובדתית ויעיד על כך המעשה המופלא ששמעתי לא מכבר מיהודי בעל לב חם לשמירת השבת וכך הוא סיפר: לפני כמה שנים שמעתי ממורי חמי שאחד מהקניונים הגדולים בעיר מגוריו באזור השפלה פועל גם בשבת ולמרות זאת קיימת תעודת הכשר במקום מרבני העיר. התקשרתי לרב העיר ושאלתי אותו לפשר הדבר, אבל הוא התחמק מלתת תשובה. לאחר דין ודברים ביקש ממני הרב שאנסה לפעול בענין הזה מול הבעלים, כי הוא אינו מסוגל ואינו יכול להשפיע עליהם.

לאחר שהתייעצתי עם רבותי וקיבלתי את ברכתם, הלכתי לבעל המקום וביקשתי שיסגור את המתחם בשבת. הוא קרא לשותף שלו ואז הם שאלו אותי: מי אתה? והשבתי להם: אני הבן של בורא העולם ואני אומר לך שאם תסגור בשבת רק תרוויח מכך, כי השבת היא מקור הברכה לכל ששת ימי החול. הם החלו לטעון בפני שלא ניתן לסגור כזה מתחם ענק. אמרתי להם: אני יעזור לכם, נתפלל יחד לסייעתא דשמיא ובעזרת השם נעשה ונצליח! הם התרגשו מאוד והסכימו לסגור בשבת. עברו כמה שבתות והתברר לי שהקניון נותר פתוח בשבת.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 627
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למסורת קיימת על האישור לפרויקט המבית

סיפורי חז"ל

מהו העושר האמיתי

מעשה כרבי יוחנן שהיה לו תלמיד אחד שבא אליו ואמר לו רצוני שתלמדני תורה אבל בתנאי שתעשה אותי לעשיר, קיבלו רבי יוחנן ולימד אותו ואמר לתלמידיו שיקראו לו בעל העושר, ולפי שהיה עוסק בתורה בדחוק רב הצליח ונעשה חכם, יום אחד אמר לר' יוחנן כולם מכנים אותי עשיר ואני לא ראיתי עדיין עושר, והרי התנאי שלי עמך היה שתעשני עשיר ממש ולא רק בפרסום, יום אחד הופיע בבית המדרש של ר' יוחנן עשיר גדול אחד שירש שאביו סכום גדול של זהב ופז ואבנים טובות ומרגליות, אבל לא היה יודע תורה, אמר לו לר' יוחנן מאחר שאיני יודע ללמוד תורה אין לי כל תועלת בעושר, ואני רוצה ליתן אותו לאחד התלמידים, נטל ר' יוחנן ומסרו לאותו תלמיד, ומאו היו קוראים לו רבי יוסי בן פזי שהיה לו הרבה זהב ופז, וכך ישב אותו רבי יוסי ועסק בתורה מתוך שמחה, לאחר זמן כשלן בעומקה של הלכה, אמר בלבו אוי לזה המניח שכרו בעולם הבא בגלל הכסף שהוא מקבל בעולם הזה, וכיצד עשה שטות גדולה כזאת ובא לפני רבי יוחנן והתלונן לפניו ואמר לו, למה עשית לי דבר כזה, כי בוודאי חיוב עסק התורה הוא להכיר את גדולת ה' ולקיים מצותיו ולא לאיסוף כסף וזהב, באותו יום הביא את כל הכסף והזהב וחילקם לעניים כי ידע מעלת התורה וידע באמת שהעושר האמיתי הוא לימוד תורה לשם שמים.

(ילקוט מעם לועז בשם צרור המור-וירא)

פרשת השבוע

כי לי הארץ (כ"ה - ב"ג)

מסופר: אל הרה"ק רבי לייבל מביאליסטוק זיע"א בעל 'עונג יום טוב', באו פעם שני בעלי דין בסכסוך קרקעות, זה אומר פיסת קרקע זו שלי היא והגבול בינינו עובר אחריה, וזה אומר לא, כי אלא שלי היא, והגבול עובר לפני. ביקש הרב לראות את הקרקע במו עיניו, ויצא עם בעלי הדין אל השדה, הגיעו אל המקום, ושני בעלי הדין ממשיכים לצעוק כולה שלי כולה שלי, לפתע היטה בעל 'עונג יום טוב' את אוזנו אל הקרקע ואמר, והאדמה טוענת כי שניכם שלה הנכם.

ובאחיכם בני ישראל וגו' לא תרדה בו
בפרך (כ"ה - מ"ו)

הרה"ק רבי חיים פלאגי זיע"א סיפר בספרו 'תוכחות חיים', את אשר נתגלה לו בחלום בחזיון לילה. היה זה כחודש ימים לאחר פטירתו של אחד מתושבי עירו אידמייר שבתורכיה, נתגלה האיש לרבי חיים בחלמו והוא לבוש בבגדי חג, והינו שש ושמח. שאל אותו רבי חיים, על מה ולמה וכה לכל הכבוד הזה? השיב לו הנפטר ואמר, זכיתי לחיי העולם הבא על אשר נהגתי עם משרתי בכבוד וברחמנות, ולא הכבדתי את עולי עליהם, ולא שעבדתי אותם באכזריות ובעבודה קשה.

ושבתה הארץ שבת לה' (כ"ה - ב')

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן מייסד ישיבת פונובז וראש הישיבה זיע"א, שביקר בשנת השמיטה בקיבוץ חפץ חיים השוכנת בשמיטה כהלכה. מרוב התרגשות וחיבת מצוות השמיטה, גחן על האדמה ונשקה כשהוא לוחש בגיל, גוט שבת! גוט שבת! שבת שלום! שבת שלום! לך אדמה קדושה השוכנת השנה ובעונג על קיום המצוה היה לוחש והולך גוט שבת גוט שבת.

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית
(כ"ה - ב')

הרה"ק רבי אברהם דוב מאבריטש ה"בת עין" זיע"א, עלה לצפת והתיישב בה לפני קרוב למאתיים שנה, כיון שזכה לשבת בארץ הקודש, קיבל על עצמו לא לאכול כי אם מפירות ארץ ישראל. מעשה והייתה שנת בצורת והיו בני צפת משתמשים בקמח שהובא מחוץ לארץ, אבל רבי אברהם דוב סירב להביא לתוך פיו מתנובת ארץ העמים, ואמר כאשר מוזכרת בתורה הק' קושיית מה נאכל בשנה השביעית, מדוע הפסוק אינו משיב בפשטות, תיבאו תבואה מחוץ לארץ? משמע איפוא כי לא זו הדרך.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:17 ת"א: 8:20 ר"ת: 8:51

פרשת בהר

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:00 ת"א: 7:15

עליו על הרבי, רק אם יביא עימו במזומנים אלפיים רובל לצרכי מעות חיטים, ויניח אותם על שולחן הרבי, אפילו אגורה לא פחות. בערל תפס את ראשו מרוב יאוש, הוא שאל את עצמו מה חטאו ומה פשעו שהרבי מתנהג אליו כך? הלא הרבי יודע כי אין ביכולתו להשיג סכום כסף כה גדול, ואפילו ימכור את ביתו וכל אשר לו, לא יגיע אפילו למחצית הסכום, אין זאת אלא שהוא בוודאי לא התנהג כמו שצריך, לא למד מספיק, לא התפלל מספיק. בערל החליט כי ישתדל לשפר את התנהגותו, אולם החלטה זו לא שינתה את מצבו ולא הקלה את המועקה שרבצה עליו, לו היו לי עכשיו אלפיים רובל חשב בערל? ובפעם הראשונה בחייו הצטער צער עמוק, על כי איז הוא עשיר. "ריבוננו של עולם" אמר בערל, "לך הלא יש הרבה כסף וזהב וכי איזה ערך יש בעיניך לאלפיים רובל?"

הרבי הגיע וכל העיירה יצאה כדי לקבל את פניו בשירה ובריקודים, החסידים שאבו מלא חופניים נחת מתורתו וקדושתו של הרבי, ונהנו מהשולחנות שהוא ערך, הרבי איחל לכולם כל טוב בגשמיות וברוחניות, והימים המעטים שהוא עשה בעיירה היו ימי חג אמיתיים. לאחר מכן ליוו כולם את הרבי שוב בשירה ובריקודים, רק בערל ישב בביתו כאבל בין חתנים רחמנא ליצלן, צלילי הניגון "כי בשמחה תצאון" שהגיעו אל אוזניו, עוררו אותו לבכי, אולם הוא לא ויתר על התקוה כי ה' יעזור לו, והוא עוד יהיה עשיר, לא למען עצמו חלילה, אלא כדי להוריד מעליו את ה"חרם", ולהיות שוב מבאי חצרו של הרבי.

כעבור זמן קצר היתה צאסניק שוב על גלגלים, אולם הפעם לא היתה זו התרגשות של שמחה אלא בהלה של פחד. יחידה של חיילים נכנסה העירה ויצא צו המחייב את בני העיר לאכסן את החיילים בבתיהם ולדאוג לכל צרכיהם, כבר ירדה החשכה כאשר מספר חיילים נכנסו לביתו של בערל והודיעו כי מעתה הם אורחי הבית הזה, הם הכניסו איתם ארגו כבד ודחפו אותו אל מתחת למיטה. החיילים היו כה עייפים וסחוטים מהמסע הארוך שעשו, שלא רצו אפילו לאכול, הם רק הורידו את המגפיים שלהם, נפלו לתוך המיטות ועד מהרה נשמע ברמה קול נחרתם. באמצע הלילה נשמע פתאום קול חצוצרה שהשמיעה אזעקה, החיילים קפצו מהמיטות, לקחו את הרובים שלהם ורצו החוצה אל תוך הלילה, העיירה התרוקנה מהחיילים באותה פתאומיות שבה הם באו. הכל נשמו לרווחה, אולם לפנות בוקר עם האור הראשון שוב קמה מהומה, כאשר חלק מהחיילים חזרו, והם פשטו על העיירה וחיפשו משהו בתוך הבתים, עד מהרה התברר כי הם מחפשים את קופת היחידה שהחיילים הרדומים למחצה, שכחו באחד הבתים שעה שהם יצאו מהעיירה בבהלת האזעקה.

ריבוננו של עולם, לך הלא יש הרבה כסף וזהב וכי איזה ערך יש בעיניך לאלפיים רובל?"

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב' אייר

ישנם אנשים שחולמים מידי פעם על כך שהם התעשרו לפתע, חלומות הם לעיתים לא יותר מאשר דמיון שווא והם משקפים דברים שהאדם חושב עליהם כל היום, יש גם אנשים המתאמצים למעלה מכוחותיהם כדי להתעשר מהר ככל האפשר, והם עושים זאת כאילו היה הדבר תלוי בהם בלבד. בערל לא נמנה עם האנשים הללו, כלל לא עלה בדעתו הרעיון שהוא יתעשר באחד הימים, יתר על כן, בערל היה יהודי פשוט ושמח בחלקו, וזהו לדברי חז"ל העושר הגדול ביותר. כאשר הוא התפלל והוא התפלל שלוש פעמים ביום כמו כל היהודים, הוא ביקש מה' ברכות רבות, בריאות, פרנסה, נחת מהילדים, קצת יותר שכל כדי להבין דף גמרא, ולב טהור כדי לעשות מצוות. אבל עושר למי נחוץ בלבול מוח שכזה? ברוך השם שיש לו אשה טובה וילדים יקרים שיהיו בריאים, ופרנסה צנועה, הוא גם מסוגל לתת מעשר לצדקה, ומה אדם יכול לבקש יותר.

בערל חי לו בעיירה קטנה ששמה היה צאסניק לא הרחק מטשערנוביל, בערל היה חסיד של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זיע"א, והיה נוסע כמה פעמים בשנה אל רבו כדי לשאוב קצת אווירה של תורה וקדושה. מדי בואו לטשערנוביל היה מביא איתו את כספי המעשר שנאספו אצלו, ומסר אותם לרבו ביודעו כי הרבי יחלק את הכסף כראות עיניו, ובצורה כזו ישיג הדבר את מטרתו בצורה הטובה ביותר.

ביום בהיר אחד בין פורים לפסח, קמה מהומה בצאסניק, הגיעה ידיעה כי הרבי עומד לבוא לעיירה, לא לעיתים קרובות היה רבי מרדכי יוצא לדרך ולעיתים עוד יותר רחוקות וזתה צאסניק בכך שהרבי יבוא בשעריה, השמחה היתה גדולה ויותר מכולם שמח בערל שכבר זכה פעם לכך שהרבי יבוא ויתאכסן אצלו, ומשום כך הוא החל מיד להתכונן לקבלת פני הרבי בכל הכבוד והכנסת האורחים הראויים. אולם שמחתו הופרה חיש מהר, כאשר הוא קיבל ידיעה מהרבי, בה נאמר, שהפעם אין הוא מתכוון להתאכסן אצלו, ואם לא די בכך הודיע הרבי לבערל שאל לו להראות לפניו לא ביחידות ולא יחד עם כל הציבור הבא להקביל את פניו, וכאילו לא די במהלומה הזאת, הוסיף הרבי והודיע לבערל כי הוא גם לא רוצה לראות אותו בשולחן שהוא עורך, או בין אלה המקבלים את פניו או מלווים אותו בצאתו מהעיירה, בנוסף לכך נרמז לבערל כי לא יועילו לו שום טענות ותחנונים, זולת דבר אחד בלבד, הוא יכול לחזור ולהיות מקובל

משל ונמשל

ברוך אתה ה'

למה לו לאדם לומר "ברוך אתה ד" הרי כשהוא אומר "ברוך" ודאי כוונתו להקב"ה, כי במחשבה הוא גם כן חושב עליו ית' קודם שאומר "ברוך", ומכל שכן כשאומר "ברוך" אף שלא אמר עדיין "אתה" ודאי כוונתו אליו ית', ויש להסביר זאת על פי משל למלך שיש לו שרים רבים ונכבדים זה למעלה מזה, ומה גדולתם? חשיבותם היא גדולתם, ומה חשיבותם, זה שמקורב יותר למלך הוא החשוב, ומיהו המקורב יותר למלך? זה שהמלך אוהב אותו יותר מכל האחרים, ולמה אוהבו המלך יותר מכל האחרים מפני שהוא חכם יותר מכולם, ומיהו חכמתו שמכיר יותר מכולם גדולת המלך, ומפני שמכיר יותר גדולת המלך לכן הוא אוהב את המלך וירא מהמלך ובוש מפניו לעבור על רצונו, כי הוא מכיר ביותר חשיבות המלך שמלא כל הארץ כבודו, ובלעדיו לא ירים איש את ידו ואת רגלו והוא מחיה את כולם ומלכותו בכל משלה, לכן רוצה השר הזה להגדיל ולרומם בעיני הכל גדולת המלך שיכירו גם הם גדלו וטובו אשר מלא עולם, ולכן המלך החכם היודע לבו ומחשבתו הטובה ורצונו הזך של השר, מקרבו עוד יותר ואוהב אותו אהבה נאמנה, ולכן כשבא לפעמים אדם אחד לשאול איזה דבר מן המלך, הדרך הישרה היא לספר תחילה שבחו ואחר כך לשאול את צרכיו.

והנמשל מובן מאליהו כשאדם חכם בא לפני המלך ופותח בשבחו, הוא משבח את המלך בראש דברי השבח ואומר יתעלה ויתגדל ויתרומם שמו של המלך, והחכמים הפקחים העומדים בהיכלי המלך הפנימיים המקורבים למלך, הם ודאי מבינים היטב גם קודם שמזכיר שם המלך, שבוודאי הוא משבח את המלך, כי מי הוא כסיל אשר בחושך ילך לשבח אדם אחר בפני המלך, הלא דמו בראשו, ברם אלה הרחוקים מן המלך העומדים בבתי אבראי או העבדים הרחוקים מהמלך, מי שמאמין באמונה שלימה אפילו מחשבה זרה כרוכה בתפילתו, מכל מקום לא יהיו להפסיק אלא יתקשר עוד יותר עם המלך, אבל עקרב היינו מי שאינו מאמין כמו שמבואר בתיקונים שעקרב היינו עקר ביתא דשכינתא ואז ניטלה ממנו היראה כלל אז בוודאי פוסק.

(הרה"ק ה"דגל מחנה אפרים" מסידליקוב זיע"א)

(יומא דהילולא שבת קודש י"ז אייר)

פעמים אחדות עברו חיילים ליד ביתו של בערל ואפילו לא הסתכלו עליו, כאילו האדמה בלעה את הבית והוא נעלם ואיננו, הם חיפשו וחיטטו בבתים סמוכים ויצאו בידיים ריקות, החיפוש ערך שעות אחדות ולאחר מכן שוב נעלמו החיילים, יהודי צאסניק נרגעו לאט לאט וחזרו לעיסוקיהם הרגילים.

כעבור שבועות מספר כאשר כולם שכחו כבר את פרשת החיילים והארגז שחיפשו, הוציא בערל את הארגז מתחת המיטה, ובעמל רב הצליח לפתחו, לנגד עיניו המשתוממות נתגלה אוצר של ממש, אכן היתה זו קופת היחידה הצבאית שהכילה כסף רב במטבעות של זהב וכסף, מלבד דברי ערך אחרים. ה' שמע את תפילתי והביא אלי את האוצר, החליט בערל כשליבו אומר שירה, הוא לא אמר לאיש דבר בענין האוצר, רק הוציא ממנו אלפיים רובל, הכניסם לארנקו ונסע לטשערנוביל. בהיכנסו אל הרבי הניח בערל על השולחן את הארנק, הרבי לא התפעל כלל אולם על פניו נראה חיוך של שביעות רצון, הוא שאל את בערל מאיפה לקח את הכסף? ובערל סיפר את כל הסיפור כפי שקרה.

אז אמר לו הרבי: נתגלה לי מן השמים כי הוחלט להעמיד אותך בניסיון של עושר, זה מזמן שנגזר עליך להיות עשיר גדול, אולם העיכוב היה בכך שאתה אף פעם לא ביקשת ולא התפללת על עושר, משום כך חיכו שלפחות פעם אחת תתפלל ותבקש מה' שיזמן לך אוצר, אולם כיון שזה לקח זמן רב החלטתי לעזור לך ולזרו את הענין, את השאר אתה כבר יכול להבין בעצמך. עתה הוסיף הרבי אתן לך עצה טובה, תשתדל לעבור לגור לעיר גדולה, תיכנס לעסקים גדולים וה' יתברך יצליח את דרכך, אולם דע כי בעושר טמון ניסיון רב ועליך לזכור תמיד מי אתה ומה אתה, אחרי ככלות הכל הכסף שנפל בחלקך הוא בעצם רכוש יהודי שדוד, ומשמים עשו אותך לאפוטרופוס כדי לחלק את הכסף הזה לצדקה, סע לחיים ולשלום וה' יעזור לך כדי שתצליח.

בערל עשה כדברי הרבי הקדוש, עד מהרה התפרסם כסוחר עשיר ומצליח, היה זה בערל רפפורט אבי ומייסד משפחת רפפורט המפורסמת, שקנה לו שם במעשה הצדקה והחסד הרבים שלו במשך הדורות.

צ'ין אדם לחברו

מספרים על הרה"ק רבי ישראל ה"א אהבת ישראל" זיע"א, שהיה מושל ברוחו ונוהר שלא לכעוס בכל מצב שהיה, ופעמים והיה מראה כעס מעושה רק מפנים ולחוץ. ומעשה באשה אחת שבאה אל הרבי בתחנונים ובצעקות שיתפלל ויברך את בעלה החולה, הדבר קרה לפני תחילת המנחה שהיה הרבי מקפיד מאד להתפלל לפני שקיעת החמה כהלכה. האשה בהפצרותיה לא הניחה לצדיק ללכת להתפלל, עד שיבטיח לה שתיושע, הראה רבי ישראל פנים כעוסות והכריז בתקיפות: "בגלל שאת מפריעה לי ומפצירה כל כך", הנוכחים נבהלו מחשש פן יסיים הרבי דבריו במשפט קשה, אך תוך כדי דיבור סיים בנעימות ואמר "שתהיה לו רפואה שלימה".

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל סרנא זיע"א ראש ישיבת חברון, שאמר פעם את הדברים דלהלן: האדם עם כל חטאיו והכעסות את השם יתברך, עומד לפניו ומבקש ממנו על הארת פנים "ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך", ואילו האדם לחברו ואפילו בידידו האהוב ביותר, גם על דמיון שווא מיד הוא בא להקפדה, ומונע ממנו הארת פנים ומראה לו פנים זועפות. וברור שלא זו הדרך.

זריות בחסד

אדם אחד בא להרה"ק הסטייפלער בעל ה"קהילות יעקב", לשאול על רצועות התפילין, אם נקודה לבנה בשיעור כזה כשרה או לא? הרב קם ממקומו וצבע את הרצועה.

איך אפשר לנוח כשיש צער ליהודי מסופר: אשה התדפקה אל דלת הרה"ק רבי שלומקיה מזוועעה לזיע"א בירושלים עיה"ק, בשעת לילה מאוחרת מאד, והצדיק שכב אז על ערש דווי סובל יסורים קשים, לא רצה נאמן ביתו לפתוח את הדלת לאשה במצב זה בשעת לילה כה מאוחרת, אולם הרבי פקד עליו לפתוח את הדלת ולהניח לאשה להיכנס ולשטוח את ליבה, החסיד ניסה לדבר על לבו של רבו שהוא זקוק למנוחה ובפרט שהוא חולה ובעל יסורים, נענה הצדיק רבי שלומקיה ואמר "כיצד אוכל לנוח, בשעה שעומדת אשה בחוץ ולבה מר עליה".

אתה נחשב בעיני כבני אהובי פעם אחת, כשנוקק הרה"ק המקובל רבי מרדכי שרעבי זיע"א לעת זקנתו לעזרת תלמידיו שירימוהו ממקומו, שגה אחד מהם ולא הרים אותו בתנוחה הנכונה, ולפיכך נגרמו לו כאבים עצומים ואנחות שבר פרצו מפיו. הלה התנצל לפני הרב וביקש את סליחתו על הצער שנגרם לו בגינו. הצדיק שחשש לחולשת דעתו של התלמיד, התגבר על מכאוביו ואמר לו, אתה יודע כמה אני אוהב אותך? אין כמוך. הקדוש ברוך הוא לא נתן לי בנים, אבל אתה נחשב בעיני כבני אהובי.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ז אייר הרה"ק רבי יחזקאל לאנדא ב"ר יהודה (נודע ביהודה-תקנ"ג) הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל (דגל מחנה אפרים - תק"ס) הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל (משמרת איתמר-תקצ"א)

יום ראשון י"ח אייר

רבן שמעון בן יוחאי (ג"א - תתפ"א) רבינו משה ב"ר ישראל (רמ"א - של"ב) הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה (תקפ"ח) הרה"ק רבי אורי מראהטין ב"ר יצחק (תרמ"ט)

יום שני י"ט אייר

רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם מרוטנברג - ה"א נ"ג)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)

יום שלישי כ' אייר

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג)

יום רביעי כ"א אייר

הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב (רוז מהימנא - תקמ"ג)

יום חמישי כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)

הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תר"צ)

יום שישי כ"ג אייר

הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי זיע"א - תקצ"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלוכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבטינץ שליט"א
מ"ס "ב"מ א"י אור"ח רפ"ח יום ה'תש"ס על המערים.

לשון הרע (ה')

א) מי שמפקיר את נפשו לעוון החמור הזה של לשון הרע ורכילות, ביטל עשה ד"את ה' אלקיך תירא" (דברים ו', י"ג), שהוזהרו בוה לירא מלפני השם יתברך כל ימי חייו, ובבוא מעשה לידנו, נתחייבנו להעיר את רוחנו באותו הפרק שהקדוש ברוך הוא משגיח בכל מעשה בני אדם, וישיב להם נקם כפי רוע המעשה, ועל ידי זה ימנע מלעבור על דעת קונו. (חפץ חיים פתיחה - עשיין, סעיף ח', סעיף י"א)

ב) אין לך דבר שהיצר הרע מתגבר עליו כמו להכשיל האדם בדיבורים שאינם נצרכים, ובכל רגע שאדם מתגבר על יצרו ובולם פיו מלדבר דברים יחורים, וכל שכן בשעה שיצרו מפתהו להכשילו ח"ו במיני דיבורים האסורים, יזכה בזכות זה למדריגה העליונה אשר עין לא ראתה גם מלאכי העליון האדירים, ויתעדן באור זיו השכינה. (נועם הלבבות, מאמר שמירת הלשון, עמודים קל"ז-קל"ח)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי מנחם מענדל מרימינוב

ב"ר יוסף זיע"א

נלביע י"ט אייר תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּהַר – צַעַר הַזְּוִלַת

"וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאֶתֶּ מְאֻלְקֵיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם" (ויקרא כ"ה, י"ז)

במסכת כלה (ב' כתוב: "רבי נהוראי אמר: כל המבייש פני חברו סוף הוא מתבייש. ולא עוד אלא שמלאכי חבלה דוחפים אותו וטורדין אותו מן העולם ומראים קלונו לכל באי עולם".

הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל [חבר בד"ץ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק ת"ן] הקפיד מאוד בליל הסדר על אכילת מצה של אפיקומן קודם חצות כדעת הסוברים שמצוותה רק עד חצות.

שנה אחת אמירת ההגדה התארכה יותר מבכל שנה. הם נטלו ידיים לאכילת כזית מצה ראשונה כעשרים דקות לפני חצות הלילה.

שניים מיוצא חלציו שידעו על חומרתו מיהרו למטבח להגיש את צרכי הסעודה בחיפזון כדי שיוכלו להספיק לאכול אפיקומן לפני חצות.

כשהרב הבחין בהם הורה להם לחזור מיד למקומותיהם ואמר שיש לחשוש שמא הרבנית תבוא לידי צער כשתראה שאוכלים בחיפזון את מאכלי יו"ט שהכינה ובישלה ביגיעה ובעמל.

דבר פשוט הוא שכל החומרות שנוהגים בליל הסדר אינן שוות מאומה כנגד אנחה אחת של יודי.

בפרשה שלנו כתוב: "אל תונו איש את אחיו" (ויקרא כ"ה, י"ד). בהמשך מופיע הפסוק: "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם" (ויקרא כ"ה, י"ז).

רש"י הקדוש מסביר את ההבדל בין הפסוקים- בפעם הראשונה מדובר בהונאת ממון, אולם בפעם השניה מדובר בהונאת דברים.

ספר החינוך (מצווה שלח) כתב על מהות המצווה: "שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כוח להעזר מהם. מצווה זו נוהגת בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ונקבות. אפילו בקטנים ראוי להיזהר שלא להכאיב להם בדברים יותר מדאי חוץ ממה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבני ובנותיו בני ביתו של אדם".

בגמרא (ב"מ נ"ח ע"ב) כתוב: "כיצד? אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים".

כמה אזהרות וכמה זירוזים יש בחז"ל על עניין זה שלא להכאיב לבריות בשום דבר ולא לביישם. כל אחד צריך להיזהר ככל יכולתו, כי ה' יודע כל פסיעותיו וכל רמיזותיו. "הַאֲדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְהָאֵל לְלִבָּב" (שמואל א' טז, ז).

בגמרא (ב"מ נ"ט) כתוב שקשה אונאה לפני הקב"ה ולכן ממחר להיפרע מהאדם. כל העונשים באים ע"י שליחים וכן מלאכים שממונים להעניש, אבל אדם שמצער את חברו ומקניטו בדברים- הקב"ה בעצמו נפרע ממנו.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בת שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות משרתת ציון

צאת לכת

ע"י	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון תפ
י"ט	18: 59	20: 12	21: 07
ת"א	19: 18	20: 11	21: 04
מ"ט	19: 21	20: 14	21: 08
כ"ב	19: 18	20: 11	21: 04

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים – חלק ז'

מה הדין כאשר הישראל והגוי הניחו סיר עם מאכל על האש?

שאלה: ?

תשובה: !

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

כאשר הישראל והגוי הניחו יחד סיר עם מאכל על גבי האש התבשיל מותר גם לדעת מרן השולחן ערוך אפילו אם הגוי היה יכול להניח לבד. **מקורות:** שו"ת דברי דוד ח"א (יו"ד סימן ח) על פי דברי מרן השו"ע (יו"ד סימן קכה ס"ג) לעניין יין נסך שאם כח ישראל וגוי מעורבים יחד, כגון ששניהם עירו ביחד - מותר בדיעבד, אפילו אם הגוי היה יכול לבדו להעלות בלא סיוע ישראל. עיין שו"ת שבט הקהתי ח"ד (סימן קצז) אודות מפעלים גדולים שנותנים את המאכל אל תוך עגלות גדולות וכבודות והפועלים דוחפים את העגלות אל התנור שמועיל שהמשגיח ידחוף יחד עם הגוי. כ"כ הרב להורות נתן בספר נועם הלכה (סימן יט ס"ד), באופן ששניהם מניחים יחד את הקדרה שפיר דמי גם לדעת השו"ע. ראה עוד בקובץ בית הלל (אלול תשס"ט עמוד נט) מה שכתב בזה ידידי הרב אליהו בוחבוט שליט"א.

כאשר הישראל הניח סיר על האש וקודם שהתבשל התבשיל שליש בישולו הסירו מן האש ובא הגוי והחזיר את התבשיל על האש וגמר בישולו, התבשיל אסור באכילה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן ק"ג ס"ח).

כאשר ישראל בישל את המאכל שליש בישול וסילק את הסיר מעל האש ובא הגוי והחזיר על האש וגמר בישולו, לכתחילה התבשיל מותר באכילה. **מקורות:** שו"ע שם. כן אנחנו מורים במסעדות מהדרין שהמשגיח עושה את שליש בישול הראשון ולאחר מכן מכניס למקרר וכאשר יש ביקוש הגוי יכול להוציא ולהמשיך את הבישול כל צרכו.

כאשר הישראל הניח את הסיר עם התבשיל במקום שיכול להתבשל גם אם הגוי מזיז את הסיר ממקום למקום בתוך התנור המאכל מותר כל עוד שהגוי לא הוציא את הסיר עם התבשיל מחוץ לתנור.

כאשר הגוי בישל והתבשיל הגיע לשליש בישול וסילקו מעל האש ולאחר מכן הישראל החזיר את התבשיל וגמר את הבישול, המאכל נאסר באכילה אלא אם כן מדובר בערב שבת או שיש הפסד מרובה. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ט). ע"ע בספר הליכות עולם ח"ו (עמוד נו, עב) בגדר הפסד מרובה. לדעת הרמ"א המאכל מותר.

כאשר הישראל הניח תבשיל על גבי שלהבת אש נמוכה או על גבי גוף חימום בחום נמוך וזמן בישולו ארוך והגוי בא והגביה את האש וקיצר את זמן הבישול, התבשיל מותר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ו).

אבל אם ללא הסיוע של הגוי המאכל לא היה מתבשל שליש בישולו, המאכל נאסר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ז).

מְצוֹת חֶסֶד וּשְׂכָרָה

הלן סיפור המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כי ממצוות חסד לא מפסידים לעולם. יהודי מביתר סיפר: שבוע לפני פסח החלטתי לצאת לקרסטיר ולעשות שם את השבת ליד ציונו של הצדיק רבי ישעיה שטיינר זיע"א. לפרנסתי אני עוסק בהתקנת מזגנים. ראיתי צורך לפנות את הראש ואת המוח לכן רציתי לנוח מעט לפני החג ולהחליף אווירה לקראת ירידתם של טללי אורה בליל הסדר.

סמוך לזמן הטיסה סוכן הנסיעות התקשר אלי וביקש ממני טובה: "יש כאן זוג שמגיע לקרסטיר. תכננתי בשבילם הסעה עד לציון אבל בסוף ההסעה הזאת בוטלה. יש לך רכב. האם תוכל בבקשה לקחת את בני הזוג איתך לקרסטיר?". היה לי קשה לענות בחיוב. הרי יצאתי במטרה מוצהרת של נופש וניקוי מוח. הדרכים באירופה שקטות, חדגוניות, עשויות כבישים ארוכים ונוף שחוזר על עצמו במין מונוטוניות מרגיעה.

היתה לי גם תוכנית לערוך ברכב כמה שיחות טלפון שלא רציתי שאחרים ישמעו אותם, אבל לבסוף התגברתי. אם אני רוצה לקבל את ההשפעה של הצדיק, לא די לי לנסוע אליו אלא מה טוב לדבוק בדרכיו. הצדיק הרי מסר את נפשו בשביל יהודים אחרים. הוא נתן את כל כולו כדי להיטיב לאחיו בני ישראל בקדושה ובטהרה. מה מבקשים ממני, קצת מסירות? קצת ויתור על הנחות הפרטית? הרי ממילא אני נוסע, שום נזק לא יקרה לי מהסעת יהודים יקרים לציון הצדיק. הסכמתי.

הסוכן נשם לרווחה ונתן להם את מספר הטלפון שלי. הם התקשרו אלי, הודי לי וקבענו את מקום המפגש שבו אאסוף אותם. השניים הצטרפו אליי משדה התעופה. הדרך עברה בשקט. בני הזוג אמרו תהילים לכל אורך הנסיעה. רק לקראת סיום הנסיעה דיברתי קצת עם האישה. הוא סיפר לי שהוא קבלן במקצועו. עתה הוא עומד בשלב שלפני אכלוס עשרות דירות שבהן צריכים להתקין מזגנים. "זאת בדיוק העבודה שלי", אמרתי לו, "אני מתקין מזגנים! אני יכול לשלוח אליך פועלים ומתקינים של מזגנים באיכות הכי טובה". הוא התעניין בהצעת **לפרטי פרטים וכך סגרנו עסקה ממנה הרווחתי בסופו של דבר כמאתיים אלף ש"ח**. חשבתי שאני עושה חסד. חשבתי שאני נותן מעצמי ומנוחיותי לאחר. למעשה היתה זו הכנה לשפע הגדול שהקב"ה רצה לשלוח לי. רק לחשוב אם הייתי חושב רק על עצמי ולא הייתי מסכים לצרף אותם לנסיעה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחס ישי להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב יעקב משה מרדכי סולובייצ'יק זצ"ל מציריך

הגאון הרב יעקב משה מרדכי סולובייצ'יק זצ"ל מציריך- נולד ב-א' תשרי ה'תרע"ה (1914) במינסק שבבלרוס. בצעירותו למד בישיבת 'תורת חסד' בבריסק. בהמשך עבר ללמוד בקמניץ. כדי להגיע לשם לאלץ ללכת ברגל מחמת חיי הדוחק של משפחתו. בשנת ה'תרצ"ח (1938) הרב קיבל זימון להתגייס לצבא הפולנית. הוא לא הצליח להשיג אשרת סטודנט. רבינו שוחח עם ידידו מרן ר' אהרן יהודה לייב שטיינמן והוא יעץ לו לעבור לשווייץ. לאחר שקיבל הזמנה לשמש כר"מ בישיבת 'עץ חיים' במונטרה השלטונות הסכימו לאשר לו את היציאה והוא נסע לשווייץ. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הרב נשאר בשווייץ, אולם משפחתו נשארה בבריסק והם נרצחו בשואה הי"ד. בימי המלחמה הרב נאסר למשך שנה במחנה הסגר שממשלת שווייץ הקימה לאזרחים ופליטים זרים. הוא נאסר יחד עם מרן הרב שטיינמן. במשך תקופה גם עבד במחנה עבודה.

אחרי המלחמה נסע לארץ וכנס ללמוד בישיבת לומז'ה בפתח תקווה. בארץ התקרב מאוד למרן החזן אי"ש וכן עמד בקשר הדוק עם דודו הרב מבריסק שהשתכן אז בירושלים. לאחר מכן חזר לשווייץ ושם התחתן. לאחר נישואיו הוקמה בלוגאנו ישיבה ורבינו עמד בראשה. הישיבה נועדה לבחורים וכללה לימודי קודש בלבד. לאחר מכן הישיבה עברה לעיר לוצרן. בשנת ה'תשכ"ב (1962) רבינו עבר לציריך. לאחר שהרב יצחק דב קופלמן מניו-יורק הגיע, רבינו פרש מלעמוד בראשות הישיבה. בציריך סירב לקבל תפקיד ציבורי רשמי אבל נהג למסור שיעורים קבועים. התפרסם כאחד ממנהיגי היהדות החרדית באירופה. זכה להערכתם של גדולי הדור, ביניהם מרן הסטייפלר זיע"א. נפטר ב-י"ט אייר ה'תשנ"ה (1995). חי כ-81 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' חיים מבריסק. **אביו:** הגאון ר' ישראל גרשון הי"ד. **אישתו:** מרת רבקה לבית נוימן מלוגאנו. **מרבתי:** ר' משה סוקולובסקי (מח"ס 'אמרי משה'), הרב ברוך בער ליבוביץ'. **ילדיו:** ארבעה ילדים ובת, ביניהם: ר' ישראל, ר' ברוך (ראש ישיבת תורת זאב שבשכונת רמת שלמה בירושלים וחתנו של הרב חיים סרנא). **חתנו:** ר' מרדכי יעקב ברייש (אב"ד קהילת אגודת אחים בציריך). **מספריו:** **יוהאיש משה- תולדות חייו.**

מגיד המישרים הרה"ג רבי מנחם שטיין שליט"א סיפר על רבינו: באחד הלילות קרוב לשעת חצות, רבינו ישב ולמד יחד עם בנו. לפתע נשמע בבית צלצול הטלפון. הרבנית ענתה. בצד השני היה יהודי שאשתו נמצאה באותם רגעים בבית-החולים כורעת ללדת ומקשה בלידתה. הרבנית ביקשה מבעלה לשוחח.

היהודי התנצל על השעה המאוחרת. הוא התחנן שהרב יתפלל לשלום הוולד שיצא בשלום לאוויר העולם. האיש סיפר שכרגע הוא ממתין בחוץ. הוא סיפר כי הרופא לפני מספר דקות יצא לעברו ואמר: "אנחנו מוטרדים מאוד לגורל התינוק כי לא שומעים את הדופק. נשתדל לעשות את המקסימום".

אותו יהודי היה נסער מאוד. האיש גם סיפר כי יש לו בן אחד שנולד לפני כעשר שנים. במשך כל אותן השנים הם ממתנינים, מצפים, מייחלים ומשתוקקים לזכות לילד נוסף. כעת הודיעו לו שחיי בנו בסכנה. הרב מיד סגר את הגמרא, פתח את ספר תהילים והתחיל לזעוק בדמעות. לפתע נשמע צלצול טלפון נוסף והרבנית הרימה. האיש סיפר כי הרופאים הודיעו לו כעת כי התינוק נולד ל"ע ללא רוח חיים ולא היה ניתן להצילו. הרבנית סיפרה זאת לבעלה.

בנו של רבינו שלמד עימו סיפר: "אבא לקח את הטלפון וצלצל במשך קרוב לשעתיים לכל בתי החולים בשווייץ כדי למצוא את אותו בית החולים בו שהה אותו היהודי. לבסוף כשהצליח לאתר את בית החולים. אבא הודיע כי בכוונתו לנסוע כעת לאותו בית החולים. הרבנית שאלה בתמיהה: "מה זה יעזור כעת אם תלך, הרי התינוק כבר נפטר ה' ירחם. השעה כבר שתיים אחר חצות. מדוע שלא תלך אליו מחר?".

הרב השיב: "אני מתאר לעצמי כי אדם שהמתין יותר מעשר שנים לבן נוסף וברגע אחד התקווה נגזזה, הרי ברגע זה הוא שבור ומרוסק ובוכה ללא הפוגה. אומנם אני לא יכול לשנות את רוע הגזירה ובטח שלא ניתן לנחם אותו כרגע. אבל לתת לו את ההרגשה שיש אדם נוסף שנושא עימו בעול, זאת אני יכול לעשות וזה הזמן".

רבינו הזמין מונית ויחד עם בנו הם מיהרו לנסוע לבית החולים. לאחר כמחצית השעה כבר היה רבינו והבן בפתח בית-החולים. בנו המשיך לספר: "ראיתי בעיניי כיצד חכם עדיף מנביא. הגענו לפרוזדור המחלקה שהיה ריק לגמרי. בסוף הפרוזדור נראתה דמות של אותו יהודי כשראשו מונח בין ברכיו".

"אבא התקרב אליו. לפתע האיש הרים את ראשו. כשראה את פני רבו הוא פרץ בבכי סוער. אני לא יכול לשכוח את המחזה הזה כל חיי. היהודי הניח ראשו על כתפו של אבא למשך כחצי שעה ושניהם בכו יחד ללא מילה אחת. לאחר כחצי שנה פגשתי את אותו יהודי. כשהוא ראה אותי הוא אמר:

"אתה זוכר את הלילה ההוא בבית החולים? דע לך שאבא שלך הציל אותי מהתמוטטות. הייתי על סף איבוד שפיות! אחרי כל כך הרבה שנים, שחיכינו לילד נוסף. שני הטלפונים הציבוריים במחלקה צלצלו ללא הרף. היו אלו ההורים שלי וההורים של אשתי. הם ידעו שאנחנו נמצאים בבית-החולים וביקשו לשמוע את הבשורה הטובה.

בנוסף הם לאחר שחיו כל כך הרבה זמן לנכד נוסף כבר דאגו לקנות מבעוד מועד עבור הרך הנולד את כל הנדרש. פחדתי לענות לטלפון. מה אומר להם? הייתי חסר אונים, הייתי על סף קריסה נפשית! ואז הופיע אביך הגדול, בדיוק ברגע הנכון. הנחתי את ראשי על כתפו התומכת ופרקתי את כל המועקה יחד עמו". (מעובד מתוך 'והאיש משה')

כחו של מעשה

הרב הביט בעיני הרופאים והצוות הרפואי. כשראה כי הייאוש ניבט מעיניהם, החקלאי ביקש מראשי 'קרן השביעית' להיכנס אל גדולי הדור שכן שערי תפילה לא ננעלו לעולם. הוא ידע כי לצדיקים יש בכוחם לשדד את כל מערכות הטבע.

בין הצדיקים שהחקלאי ביקש להגיע היה מרן הגאון הרב חיים קניבסקי זצ"ל. הוא ביקש שיעתירו בתפילה על בנו. הברכה של הצדיק לא איחרה לבוא: "ראויה היא השמיטה שתגן בעד יגל".

לפליאת כל הרופאים הנס הגדול אכן אירע. הבן יגל שוחרר לביתו לאחר מספר שבועות. בעוד כל החברים והשכנים פורצים במחולות שמחה. הבן הצביע על מטעי השזיפים שבפאתי המושב:

"הרי הכל בזכות השזיפים והכרמים של אבא הנמצאים שם. על המורדות המערביים הסמוכים למושב והופקרו לחלוטין בשנת השמיטה", הבן אמר.

בנוסף הוסיף בהתרגשות עזה: "אבא לא הפקיר הפעם את המצווה. בזכות זה, השם יתברך לעד ולעולמי עולמים לא הפקיר אותי והציל אותי מהמצב שבו הייתי נתון".

ידוע ומפורסם שמרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל טבע את המושג 'ברכה שמקבלים משומרי שמיטה'. מרן הסביר שמי שמתברך משמיים בברכת "וְצִדִּיקֵי אֶת בְּרַכְתִּי" (ויקרא כ"ה, כ"א) יכול ומורשה להעביר את הברכה גם לאחרים...

להלן נראה המחשה לכוחה של ברכה זו: בחודש סיון ה'תשע"ה, בעיצומה של שנת השמיטה, כיתות ד' של ביה"ס 'משכנות תמר' באחוזת ברכפלד יצאו לטיול. הם ביקרו אצל חקלאי שומר שמיטה בשם דורון טוויג שגר במושב עזריה.

חקלאי זה התמסר לשנת השמיטה בצורה לא רגילה. המורות שהיו בסיוור ניגשו לאשת החקלאי וביקשו שתתפלל ותברך שתי מורות בצוות בית הספר אשר לכל אחת מהן יש רק ילד אחד (אצל מורה אחת, הילד היחיד הגיע כבר לגיל 15 ואילו אצל השניה הוא היה בן 5).

הן תיארו בפניה את הקושי והצער של המורות. האישה הבטיחה שתתפלל וקיימה את דבריה. תשעה חודשים לאחר מכן בערב שב"ק פרשת 'ויקהל-שקלים', שתי המורות זכו להכניס את בניהן שנולדו להן בבריתו של אברהם אבינו!

היה זה סוג של נס גלוי- שתי המורות זכו ללדת באותו יום לאחר שאשת החקלאי בירכה אותן, כאילו משמיים אומרים: "ראו כמה חביבים שומרי שמיטה". היתה זו עוד ברכה של חקלאי שהתקיימה.

התורה הקדושה בתחילת הפרשה מצווה על השמיטה. בעבר, ניסיון זה היה נחלת הכלל מאחר ורוב עם ישראל היו עובדי כפיים. כיום הניסיון מתבטא אצל החקלאים בלבד.

זה ממש לא פשוט להשבית את האדמה למשך שנה שלימה, ביחוד כאשר כל שאר האנשים לא צריכים לעמוד בניסיון זה מכיוון שהם עובדים במקצועות חופשיים.

בנוסף לחקלאים יש פתרונות עוקפים, כגון: מכירת האדמה לגוי בשביעית. במציאות מעין זו הפירות הגדלים בשדות המכורים לגוי אינם קדושים בקדושת שביעית. (היתר מכירה). אולם כאשר אדם מצליח ועומד בניסיון, יזכה לראות ניסים מעבר לגדר הטבע.

להלן סיפור המעובד מתוך 'מצוות בשמחה', דברים הנאמרים על ידי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (הרב של שכונת רמת אלחנן בבני-ברק) ונערכים על ידי הרב משה מיכאל צורן הי"ו. הגאון הרב זילברשטיין סיפר: בשנת השמיטה ה'תשע"ה נתקלנו בסיפור שהתרחש לשומר שמיטה ממושב דלתון בגליל העליון.

הסיפור מחמם-הלב התרחש בבית משפחת לגטיבי. הסיפור לא מתמקד רק בהתרגשות המשפחתית עם שובו לביתו של הבן שהוגדר 'הפצוע הקשה ביותר באינתיפאדה' אלא גם למסירות נפש שקדמה לזה...

בעוד שב'קרן השביעית' מגדירים את מה שקרה כפירות שביעית... דהיינו, שהנס הגלוי שאירע למשפחה הנכבדה ממייסדות המושב התרחש בזכות שמירת השמיטה, הרי שהחקלאי הוותיק עצמו מבקש להצטנע. "אני לא ראוי שיעשו לי ניסים כל-כך גדולים", סיפר, "רפואתו של בני הגיעה בזכות התפילות הרבות שנישאו עליו בכל רחבי תבל".

הכל התחיל בהחלטה על שמירת השמיטה של האב, משה, בנו של רב-המושב זצ"ל כאשר הוא החליט להפקיר את פירותיו לחלוטין ולא להעבירם אפילו לאוצר בית דין.

מה שהביא בעונת הקיץ המוני יהודים למטעיו שיצאו משם כשהם עמוסים בסלי שזיפים, אגסים, נקטרינות ואפרסקים ואם לא די בכך, הרי שאוטובוסים מלאים בילדי תלמודי תורה הגיעו גם הם למטעים כדי לראות מקרוב כיצד שומרים שמיטה. עם תחילת השנה השמינית כשביקש להתחיל בעבודת הקרקע הוא ומשפחתו נתקלו בטרגדיה נוראה.

הבן יגל בשעה שהיה מוצב בשמירה במערת המכפלה בפרשת 'חיי שרה' נפגע אנוש ל"ע מירי של צלף ערבי בחברון.

כבר בשלבים הראשונים הרופאים הביעו את דעתם ואמרו כי לצערם אין כל סיכוי בעולם שהוא יצא בשלום מהפגיעה ויבריא כיוון שהפגיעה היתה אנושה.

<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל</p> <p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל</p> <p>מאיר מורד בן שושנה ז"ל</p> <p>זהבה בת שושנה רייזל ע"ה</p> <p>מרים בן דבורה ז"ל</p> <p>ר' שאול בן סילביה זצ"ל</p> <p>שני בת אסתר ע"ה</p> <p>מסודי בת חביבה ע"ה</p> <p>אסתר בת גולה גאולה ע"ה</p> <p>יוסף בר סעדה ז"ל</p> <p>שלום בן אסתר ז"ל</p> <p>אריה בן מרים ז"ל</p> <p>אלון בן סעדה ז"ל</p> <p>אילנה (מתרזה) בת שרה ע"ה</p> <p>מאיר בן נעמי ז"ל</p> <p>שפרה בת פסיה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל</p> <p>רחמים בן רחל ז"ל</p> <p>חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל</p> <p>ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל</p> <p>אביחי בן אסתר ז"ל</p> <p>יצחק בן פנינה ז"ל</p> <p>חי זידי בן קלרה ז"ל</p> <p>ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל</p> <p>אסתר בת נעמי ע"ה</p> <p>ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל</p> <p>אורה בת נעימה ע"ה</p> <p>מישא אסתר בת זרה ע"ה</p> <p>מסעוד בן יקוט ז"ל</p> <p>רחמה בת מסעודה ע"ה</p> <p>סעידה בת תופחה ע"ה</p>	<p>הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל</p> <p>אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל</p> <p>שמואל בן רבקה ז"ל</p> <p>רפאל בן אסתר ז"ל</p> <p>יצחק בן חביבה ז"ל</p> <p>אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל</p> <p>קסאנש בת דגיטו ע"ה</p> <p>סוליקה בת עישה ע"ה</p> <p>שרה בת נרקיס ע"ה</p> <p>יעקב בן סלימה ז"ל</p> <p>ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה</p> <p>יהודה בן סעידה ז"ל</p> <p>עפאת בת השמת ע"ה</p> <p>חיים חמוטל בן רינה ז"ל</p> <p>ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל</p>	<p>הרב יצחק בן רבינו ז"ל</p> <p>אברהם בן רחל ז"ל</p> <p>אברהם בן יונה ז"ל</p> <p>סעידה בת תופחה ע"ה</p> <p>מזל בת שמעון ע"ה</p> <p>יוסף בן מרים נוסרת ז"ל</p> <p>יעקב בן אסתר ז"ל</p> <p>אביגדור בן ג'ולי ז"ל</p> <p>רחל רפאת בת השמת ע"ה</p> <p>מרים בת שרה ע"ה</p> <p>פיבי מלכה בת מזל ע"ה</p> <p>נעמי בת כתום ע"ה</p> <p>משה בן רוזה ז"ל</p> <p>סעדה בת בסה ע"ה</p>	<p>לע"נ</p> <p>תמצב"ה</p>
---	---	--	--	---------------------------

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהר - ל"ג בעומר

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בהר - ל"ג בעומר

- ב וישבתם לבטח - השפעת הפרנסה בזכות האמונה ובטחון.....
- ד לא תונו - חומר אונאת דברים.....
- ז ותהי לרצון תמיד - במעלת התשוקה ורצון לטוב במשנת רשב"י.....
- י הילולא - שמחתו הגדולה של רשב"י בהאי יומא קדישא.....
- יא אתכנשו להילולא דרבי שמעון - להתחבר ולהתקשר לרשב"י.....
- יג האי יומא ברשותי קיימא - יומא דרשב"י.....
- כ הוא ימליץ טוב - סגולת היום לפעול בו גדולות ונצורות.....
- כה כי קדוש היום לאדונינו - תוקף קדושת היום.....
- כח ביטל כמה גזירות - כוחו של רשב"י לבטל כל גזירות קשות ורעות.....
- ל אמונה ברשב"י - לכל ואפילו לפחותים.....
- לא אור זרוע לצדיק - העלאת האור לכבוד התנ"א רשב"י.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בהר - ל"ג בעומר

על אלוקיו, ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע, ואטרחו כלפי שמיא לצוות מחדש. [ובזה מבאר בלשון הכתוב] וכי תאמרו פי' כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי וצויתי כו', אלא לא תתנהגו כך, ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל בה. עכ"ל"ק".

עפ"ז ביאר הרה"ק ה'מבשר צדק' זי"ע מזלאטשוב בלשון הכתוב בפרשתן (כה יש) 'ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה', שהקב"ה ייסד עולמו בחסד וברחמים ש'תתן הארץ פריה ואכלתם לשובע', אך כל זאת בתנאי שישבתם לבטח - שלא תדאגו מה נאכל מעתה, אלא התחזקו באמונה ובבטחון באביכם שבשמים, וממילא לא יחסר לכם כל טוב סלה".

בדברים הללו ממש כתב עוד הרה"ק ה'נועם אלימלך' זי"ע על האמור ב'פרשת המן' (שמות טו ד).

וישבתם לבטח - השפעת הפרנסה בזכות האמונה ובטחון בפרשתן (כה כ-כא) 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, וציויתי את ברכתי לכם בשנה הששית, וְעָשִׂיתָ אֶת הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים, נודע מה שכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע בשם אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע לבאר בזה, כי הקב"ה הכין מטובו צינורות השפעה לתת לחם לכל בשר, אמנם, כשהאדם מסיר בטחונו מהקב"ה הרי הוא פוגם בדרכי השפע, וממילא צריך הקב"ה להשפיע מחדש את שפעת הפרנסה, ואם לא ישאלו 'מה נאכל' - פשיטא שיהיה להם כל צרכיהם באין מחסור כל, אכן אם ימעט להם הבטחון בשלמות וכבר יפתחו בשאלות 'מה נאכל' או אז יצטרך הקב"ה לצוות את ברכתו מחדש.

וכך הוא לשון קדשו ב'נועם אלימלך' (ד"ה וכי), שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו

א. כיוצא בדבר שמעתי מאיש צדיק לרמוז במעשה הידוע על רבי שמעון בר יוחאי (הובא במדרש תהילים צב) שאחד מתלמידיו ירד לחוצה לארץ וחזר משם כשהוא מלא בכסף וזהב, ונתקנאו בו חבריו, הרגיש בזאת רשב"י ולקח את תלמידיו לבקעה אחת ואמר 'בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב', ואכן נתמלאה הבקעה, והוסיף לומר להם, כל אחד יכול ליטול כרצונו אלא דעו שכל מי שהוא נוטל הרי הוא מחסר ממתן שכרו לעולם הבא, ואילו ב'ירושלמי' (ברכות פ"ט הכ"ז) איתא, רבי חזקיה בשם רבי ירמיה, כן היה רשב"י אומר בכל פעם שהוצרך (הוא עצמו) למעות 'בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב' והיתה מתמלאה, ואפשר לרמוז כי 'בקעה' (177) בגימטריא 'אמונה בטחון' (ב"ק בגימטריא אמונה ע"ה בגי' בטחון), כי על ידי ההתחזקות באמונה ובבטחון זוכים ל'התמלאי דינרי זהב', וזו היתה דרכו של רשב"י בכל פעם שהוצרך למעות, היה מגביר ומחזק את האמונה והבטחון עד שע"ז מלאו ידיו בדינרי זהב...

ויש להוסיף עוד 'תבלין', שלכאורה מדוע הוצרך רשב"י לקחת את תלמידיו לבקעה ולצוות עליה להתמלאות בדינרים, וכי לא היה יכול לומר כן בעודו בבית המדרש ולהכריז - בית המדרש בית המדרש התמלא דינרי זהב... והרי מילתא דפשיטא שמי שיכול להוציא דינרי זהב מבקעה יכול לעשות כן גם בעודו בבית או בבית המדרש, מבלי לצאת ממקומו אפילו פסיעה אחת... אלא י"ל, כשראה רשב"י את תלמידיו חפצים לזכות להשפעת הפרנסה כמו אותו תלמיד שיצא לחו"ל, אמר להם הרי הדבר בידיכם, בואו ונצא אל ה'בקעה' (כלומר, המרמז לענין האמונה והבטחון גם יחד), חזקו בקרבכם את האמונה והבטחון בהקב"ה שהוא זן ומפרנס לכל, ועי"ז תזכו בדינרי זהב לרוב (אין צריך לומר, שההשפעה הבאה ממעיין האמונה אינה מגרעת מחשבון מתן שכרו לעולם הבא...).

ב. הרה"ק 'דעת משה' זי"ע (קאזניץ) אחר שהביא מאמר זה של הרה"ק רבי ר' זושא זי"ע, פירש הפסוק בעוד אופן, והוא על פי הידוע שהשפע מוכן ועומד לכל איש מישראל בשמים ממעל, וכל המוטל עליו אינו אלא 'תפילה', וכאשר מתפלל הרי מיד עושהו הקב"ה, וזהו שאמר הכתוב 'וכי תאמרו מה נאכל' שאם תאמרו ותתפללו 'מה נאכל', הבטיחני התורה שתיכף ומיד עודכם מדברים ואני אשמע 'וצויתי את ברכתי' לכם בכל טוב.

ובך איתא בזוה"ק (ח"ב סב:) לפרש במה שנאמר (במדבר י"א ה) 'שמו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור' וכו', בהאי לישנא קדישא, מאי שמו, שמותא הוה נסבי לגרמייהו בגין דלא הוה בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחזו ובחרו ללכת בדרכי שמות, ומהי שמותם, 'לקטו, טחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא האמינו בתוקף האמונה כראוי. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו עליו (על המן) לטוחנו ברחיים ולדוך במדוכה¹. עוד נתבאר שם, כי המן היה מעלה ריח גן עדן, כי מקום ירידתו מן השמים היה דרך ה'גן עדן', גם היו בני ישראל מרגישים בו כל טעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה אלא למי שלא היה טורח

'ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו', שכך אמר הקב"ה למשה, הנני מוכן להיות ממטיר לכם לחם ולהשפיע פרנסה מן השמים, אך מאחר שיצא העם ולקטו, ר"ל שהמה מחוסרים בטחון ויצאו מגדר נכון, על כן ולקטו דבר יום ביומו, לכן נצרך לצאת לפרנסתו מדי יום. וז"ל, שהש"ת אומר מה שאתם אומרים שצריכים לפרנסה אני תמיד בכל עת מוכן ומזומן לפרנס ולתת לכל איש מידי יום ביומו פרנסתו בשמים. ויצא העם ולקטו וכו', פירוש כשאדם הוא מחוסר הבטחון ויצא מגדר הנכון והראויה לבטוח בה', לכן ולקטו דבר יום ביומו - צריך להתחדש אליו הלקיטה מחדש, כי אם היה בוטח בלב נאמן היתה פרנסתו מזומנת לו שלא בצער ועבודת כלל, כי אם כמטר הזה החולך שלא ביגיעה. עכ"ל.

ג. פעם דרש ה'אלשיך' הקדוש זי"ע בפני תלמידיו אודות מידת הביטחון, ובתוך דבריו אמר שאעפ"י שהבורא העמיד 'סדר העולם' שיש להשתדל עבור הפרנסה, אבל כגודל הבטחון כן מיעוט חובת ההשתדלות, והבוטח בביטחון איתן יקבל שפע פרנסתו אף אם לא עשה איזו סיבה ו'השתדלות' לפרנסתו, אחד מהשומעים שהיה 'מפשוטי העם' והיה עוסק במשא 'חומר ובלבנים' נתעורר מדברי ה'אלשיך', וגמר אומר בנפשו לבטוח בבוראו ולעזוב את כל עסקיו והשתדלותו, ומעתה 'מקומו' בבית המדרש - על התורה ועל העבודה, באמירת תהלים, מעמדות וכו', והבורא כבר ישלח לו פרנסה וכלכלה. בני ביתו ניסו להניאו מכך אך לא עלתה בידם כהוא זה, ומכיוון שהחליט כן, מכר את החמור ששימשו לישא משאותיו - לנכרי שעסקו היה בחפירת מערות, ומהמעות שקיבל מהנכרי נתפרנסו בני הבית, כעבור כמה ימים 'תם הכסף', נכנסו בני הבית והתחננו בפניו שיצא אדם לפעלו ולעבודתו, ויביא לחם לפי הטף, אך היהודי התחזק ואמר 'מבטחי בה' אלוקי - התייצבו וראו את ישועת ה'... באותו היום הלך הנכרי עם החמור לעבודתו בהרים וגבעות, ובתוך כדי שחפר במערות מצא אוצר גדול של אבנים טובות ומרגליות לאין שיעור, העמיסן על החמור, ונכנס שוב אל המערה לבדוק האם נשאר עוד מהאוצר הרב, אז נפלה כל אדמת המערה עליו ו'שם הייתה קבורתו'. החמור שעמד מחוץ למערה המתין עד בוש על 'בעליו' החדשים, ומשראה שבוש לבוא, חזר העירה עם משא ה'אוצר' אל הבית שהיה רגיל להלך - לבית היהודי, ותשתומם נפשם לראות את 'חמורם' מכבר הימים, חוזר אליהם טעון אוצר אבנים טובות מרגליות, שסיפקו מזונות וכל הצטרכויותיהם, לו ולצאצאיו למשך כל חייהם.

אחר הדברים האלה, באו תלמידי ה'אלשיך' הק' זי"ע אל רבם ואמרו לו, הלא אנו עוסקים זה רבות בשנים ב'סוגיות' הביטחון, ומעולם לא בא עלינו שפע כזה מן השמים, ואילו אדם פשוט זה, אך החל לעסוק בבטחון מיד נהפך לגביר אדיר, ענה להם ה'אלשיך' הק', משל למה הדבר דומה, למסמר התקוע בקרקע קשה, שכל רוח שבעולם לא תוכל להסיטו ממקומו, מה שאין כן המסמר שתקעוהו בקרקע רכה, אפילו 'רוח מצויה' תזיזנו הנה והנה, והנמשל, אצלכם האמונה כ'קרקע רכה', והיינו אף ש'מאמינים ובוטחים' אתם באמונת איתן בבורא, מכל מקום מאחר ו'גברא רבא' הנכם, ו'כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו' (סוכה נב.), לא ינוח היצר ולא ישקוט עד שמכניס בכם קושיות בענין הביטחון, ואכן נכון הדבר שמיד תתחזקו להסיר את כל הקושיות, אך גם היצר ישוב להקשות, ואתם תתחזקו, וחוזר חלילה, אמנם אלו ה'ספיקות' עם ה'חיוזקים' הופכים את אמונתכם ל'קרקע רכה', ומונעים מכם את כל העושר הרב, מה שאין כן אדם פשוט זה, שנתעורר ל'בטחון הגמור' בלא שום 'חכמות' ופשעטלעך (נימוקים שונים ומשונים), והאמין בבורא שהוא הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים כפשוטו וכמשמעו, ואף האדם בכללם, בזה המשיך על עצמו שפע רב ועשירות, כי היתה אמונתו תקועה כבקרקע קשה - בלא שום מציאות לזוז הנה והנה. על כן הגיע כל העושר עד לפתח ביתו ממש, בלא שום השתדלות וטירחה.

ד. כתב רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה אות ד) אילו היה אחד בורח מטרפו כאשר הוא בורח מן המוות, היה טרפו רודף אחריו יותר ממנו וממהר להשיגו.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

בגמ', אמר רבי יוחנן משום רשב"י גדול (חמור) אונאת דברים מאונאת ממון שזה (באונאת דברים) נאמר בו 'ויראת מאלוקיך' וזה (באונאת ממון) לא נאמר בו ויראת מאלוקיך. גם אמרו, 'אמר רבי אלעזר הכל נפרע (הקב"ה מן האדם) ע"י שליח חוץ מאונאה' וביאר ב'שיטה מקובצת' כי לפעמים ה'מלאך' השליח נמצא רחוק, וכמו שאמרו בגמ' (ברכות ד:) 'מיכאל באחת גבריאל בשנים אליהו בארבע', שאינם יכולים לעוף בפעם אחת אלא בכמה פעמים, אך באונאה נפרע הקב"ה בעצמו והפורענות ממהרת לבוא. עוד אמרו בגמרא, 'אמר רב חסדא כל השערים (של תפילה) ננעלו חוץ משערי אונאה' - היינו

בו טרחה יתירה, אבל אלו שטחנו בריחים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא הטעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו כטעם לשד השמן' ותו לא מידי. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה (ולא עוד, אלא שאפשר והוא מפסיד לעצמו)⁷.

לא תנונו - חומר אונאת דברים

בפרשתן (כה יז), 'ולא תנונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך כי אני ה' אלוקיכם', ופירשו חז"ל (ב"מ נח:): **באונאת דברים הכתוב מדבר**, עוד איתא שם

כתב בספר המאורות הגדולים (עמו' קסד אות קטו) שהסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה אומר העולם הזה דומה לאכסניה נאה, היושב בשלווה בחדרו, ומצפה לסעודתו, שמשי האכסניא יביאו לפניו כדי צרכו. אבל הממהר לבית המבשלים כדי לקבל מנתו, הרי ענשו בצידו - שמוכרח הוא להשתדל ולטפל בעצמו במאכלו ומשקהו תחת אשר שמשי האכסניא היו עושים זאת עבורו, כן גם לדידן, 'בעל הבטחון' שסמוך לבו ובטוח בה' מושיטין לו מן השמים הכל מוכן ומזומן לפניו, אבל הרודף והמפריז בהשתדלותו הרי ענשו - שמוכרח להשתדל...

עוד שם (עמוד קעו אות קמ"ח), משל לנוסע ברכבת (באן) שמתוך מהירותו להגיע במהרה למחוז חפצו החל לדחוף את כותל הרכבת, כי נדמה לו שבכך הוא מזרז וממהר את הליכת הרכבת, והלא ברור הוא שדחיפה זו ללא הועיל ושטות היא... כי מה תוכל נקיפת אצבע בקרון לזרז במסעה של הרכבת... כיוצא בו הינם כל קטני האמונה, אשר מרוב להיטותם אחר הפרנסה יתאמצו למעלה מבינת אנוש, ואינם יודעים שממילא כל מזונותיהם כבר קצובין להם מראש השנה... וכבר קצוב, מדוד ושקול ממש במציאות, ומה לו להתאמץ ולהשתדל ולייגע עד כדי גיחוך, הלא מה שלא קצוב לו לא יגיענו. ואף אם ידחוף ויהפוך את כל ירכתי העולם לא יגיעהו אפילו כגרגיר חרדל מיותר.

מספרים על יהודי שלפרנסתו עסק כ'מנקה' ברחובה של עיר, ובקושי הרוויח פחות מכדי לחמו הדל. יומא חד בקומו משנתו, סיפר בשמחה וצהלה לבני ביתו, חלום חלמתי כי ישועתנו קרובה לבוא, כי ראיתי בחלום שבקרוב אהפוך להיות גביר אדיר כראטשילד. שמחו בני הבית ואמרו, בחסדי שמים יהא בידינו לשלם כעת את כל חובותינו. גער בהם בעל הבית ואמר, לא היו דברי על מעט מעות, אלא שאהפוך להיות גביר אדיר יותר מראטשילד, כי בנוסף לעשירות כראטשילד עוד יהיה לי בכל חודש את סכום המעות שהנני מרוויח מעבודתי כמנקה הרחובות. ולדידן, המדמה בנפשו כי על ידי עבודתו והשתדלותו הוא מסייע לחי העולמים, הריהו דומה לאותו שוטה שדימה בנפשו שפרוטותיו הזעומות מוסיפים איזה דבר להון התועפות של ראטשילד.

ה. וכע"ז פירש ג"כ ב'אלשיך' שטו העם ולקטו - ששטות זו האמורה היא גם על מה ש'לקטו', והיינו, שלא הבינו בנפשם כי בין כך ובין כך יקבלו את הנגזר להם יקבלו, ומדוע יכוף קומתו עד לארץ לריק.

ידועים דבריו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, יהודי שיש לו חנות לפרנסתו, והוא פותח בצידה פתח (נוסף) לחנותו לצד הרחוב הגדול, שע"ז יכירו עוברי דרכים בחנותו ויכנסו אליו לקוחות הרבה, הרי הוא פגום באמונה. כי מי פתי ויחשוב שפעולותיו יביאו לו ממון ודמים, ולא יבין שמחיתו וכלכלתו אך מאת ה' היתה זאת.

1. ולא רק בהונאת 'דברים' דיברה תורה, אלא גם בהנהגתו - עקימת אף, ופנים זועפות יש להיזהר. וכך כתב רבי אליעזר ממיץ מגדולי הראשונים, בספר 'יראים' (אות נא) **כשם שיש אונאה בדברים כך יש אונאה בענין רע' - שמראה לחברו פנים רעות.** וכבר ביארו צדיקי הדורות לדורותיהם בלשון הכתוב (בראשית מט ו) **'כי באפם הרגו איש' כי פעמים סגי בעקימת האף** (קרימען מיט די נאז) על פלוני כדי להרגו ולרצחו נפש.

עובדא הוה אצל המשגיח דפוניבז' הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, שהיה חולה במחלה הנוראה, פעם ראהו אחד התלמידים שהינו עומד אל מול השפיג"ל (מראה) והיה בוחן ובודק היאך נראית הארת פניו וחיוכיו, התלמיד

להיזהר כפי מה שיראה, כי השם ב"ה יודע כל פסיעותיו וכל רמיוותיו, כי האדם יראה לעיניים והוא יראה ללבב. וכמה מעשים כתבו לנו זכרונם לברכה במדרשים ללמד על זה מוסר וכו'. ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים ובנקבות, ואפילו בקטנים ראוי להיזהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין (הקטנים) הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבנינו ובנותיו ובני ביתו של אדם. והמיקל בהם שלא לצערן בעניינים אלה ימצא חיים ברכה וכבוד. ועובר על זה והכאיב את חברו בדברים, באותן שפרשו חכמים ז"ל עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקויות מבלי רצועה של עגל ביד האדון המצווה על זה, יתברך ויתעלה.

וכבר איתא בגמ' (סוטה י:), 'אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי נוחס לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילביץ פני חברו ברבים',

שהפוגע ומבייש את חברו, והלה זועק על כך לאלוקיו, תעלה זעקתו עד לכסא הכבוד. אמר רב אבהו ג' אין הפרגוד (מחיצה שבין שכניה לצבא מרום - רש"י) ננעל בפניהם, אונאה וכו', ופירש"י (ר"ה אינו ננעל) להפסיד ראייתן מן המקום, אלא תמיד רואה אותם עד שיפרע.

דברים כדורבנות כתב ב'ספר החינוך' (מצוה שלה) בזה"ל, 'כמה אזהרות וכמה זירוזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לביישם וכו' וראוי להיזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהי נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה מבני אדם יקפידו עליהן יותר מן הממון, וכמו שאמרו ז"ל (ב"מ נט.) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלוקיך וגו'. ואי אפשר לתורה לכתוב כל פרט מהדברים שיש בהן צער לבריות, אלא כל אחד צריך

נבהל ונחרד למראה המחזה - שמא אירע לו או לדעתו משהו... משהבחין המשגיח בפליאתו של התלמיד, אמר לו את דברי ה'יראים' הנ"ל שיש איסור אונאה כשמראה פנים רעות, ומאחר שהמחלה היא בפניו (בשיניים), וחושש הוא שהרואה לא יבין שפניו הרעות הוא מחמת המחלה ל"ע, על כן עומד הוא לפני השפיג"ל לראות כיצד להעמיד פנים שוחקות לכל רואיו.

ז. פעם שהה ילד קטן בחדרו של ה'חזון איש' זי"ע והיה הלה מקפץ ומכרכר כדרך הקטנים, והיה הרעש מפריע לסובבים פנה אליו אחד הנוכחים ופקד עליו שיפסיק מלהשתובב, ואמר לו אם לא תפסיק אספר למלמד שלך... ה'חזון איש' נחרד ואמר לו, הרי יש לילד צער מדברים אלו, ונמצאת עובר על 'לא תונו איש את עמיתו'... (מעשה איש ח"ה עמו' מ).

ח. עפ"ז נתן אחד מצדיקי הדור שליט"א רמז נאה במנהג ישראל להדליק מדורות גדולות בל"ג בעומר לרגל שמחת הרשב"י, שהרי רשב"י הוא בעל המימרא הנ"ל, לכן מראים לכל אחד שיראה בעיניו איך נראה כבשן האש, שידע שעדיף להיכנס לשם מאשר ח"ו לבייש יהודי.

ט. בעלי המוסר דייקו בלשון חז"ל שלא אמרו חייב אדם להפיל עצמו לכבשן האש, אלא נח לו לאדם, והינו טעמא, כי הנה הדבר ברור ופשוט שאם יעמידו בפני אחד שני כבשני אש, אחד גדול הבוער עד לב השמים, ומשנהו כבשן קטן, ויכריחו אותו להיכנס לתוך אחד מהם, שבוודאי נח לו להיכנס לקטן מאשר להפיל עצמו לכבשן הגדול... כך 'נח' לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש בהאי עלמא (אש קטנה) מאשר לשרוף עצמו באש הגדולה והחזקה על ידי שילביץ פני חברו ברבים...

י. הנה מובא בגמ' (סנהדרין יא.) שפעם הריח רבינו הקדוש באמצע השיעור ריח של שום, אמר מי שאכל שום יצא, עמד רבי חייא ויצא, עמדו כולן ויצאו, בשחר מצאו רבי שמעון ברבי לרבי חייא, אמר ליה אתה הוא שציערת לאבא, אמר לו לא תהא כזאת בישראל, ומבאר המהרש"א (שם ח"א ד"ה אתה), שרבי שמעון הוכיח את רבי חייא על שיצא כדי שלא לבייש את מי שאכל וגרם לביטול תורה, לפי שלא היה צריך לצאת אלא רק מי שאכל את השום, וענה לו רבי חייא 'ודאי ביטול תורה הוא עון וחטא, אבל לבייש אחד מישראל לא תהא עבירה גדולה בישראל, וטוב לבטל תורה מלבייש בן ישראל'...

מעשה היה לפני כמה שנים באיש נכבד זקן ושבע ימים שהיה משמש כל ימיו כ'בעל תפילה' נפלא בביהכ"נ הסמוך לביתו, והנה עבר האיש 'אירוע מוחי' (סטראק) ל"ע, ומשחזר מעט לעצמו חזר להתפלל בביה"כ - וגם ניגש

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

מעצמו לפני העמוד להתפלל, אך דא עקא, שלרגל מצבו הוא מתבלבל נוראות ובחזרת הש"ץ (במנחה דשב"ק) מתחיל 'אתה אחד' ומיד 'רצה' וכיו"ב, ורבו האנשים שפסקו מחמת כן להתפלל באותו ביהכ"נ, עד שפרצה מריבה נוראה בין המתפללים כדת מה לעשות באיש, הפנו את השאלה להגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, וזו הייתה תשובתו, 'היות שכל חיותו של איש במצב כזה אינו אלא מהתפילה לפני העמוד, והרי התפילה מדרבנן היא, לעומתה לצער איש מישראל הוא מדאורייתא, בוודאי אין לצערו לביישו ולהכלימו, ועליהם לתת לו להתפלל לפני העמוד, אף שכך נראית תפילתו...

פעם ערך הבארון ראטשילד 'קידוש' לכבוד ה'שמחה' שהייתה במעונו, אל הקידוש הוזמנו הרבה מבני ישראל בראשות מאורי וגדולי הדור דאז, ויהי בהיכנסם לאולם הגדול לא מצאו על השולחנות הערוכים רק יין וגביעים לקדש בהם - ולא ידעו כיצד יקדשו, שהרי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא.). כיצד יקדשו מבלי 'מזונות' על השולחן... והנה הופיע הבארון במלוא הודו ותפארתו ולידו ישב הגאון הגדול רבי חיים עוזר זצוק"ל, נטל הבארון את הגביע בידו קידש על היין בברכת בפה"ג, ולאחמ"כ בירך 'בורא מיני מזונות' על הגביע ואכלו. ונתברר לכל כי הגביע הוא בעצמו 'בר אכילה' והוא ה'מזונות' כדי לצאת ידי קידוש במקום סעודה, לאחמ"כ כיבד הבארון את הגר"ע שיקדש על היין, הגר"ע מילא את ה'כוס' נטלו בידו והחל מתעמק במחשבותיו למשך זמן, עד שפתח וקידש עליו, ובירך בורא מיני מזונות על הכוס ואכלו... משיצא שאלוהו מקורביו, ילמדנו רבינו, במה התעמק כשהחזיק בגביע בידו ולא קידש מיד... ענה הגר"ע, נתעוררתי לחשוב כיצד אחזיק מזונות בידי ואקדש על יין, והרי את הפת יש לכסות 'שלא יראה הפת בושנתו' (עיי' א"ח רעא ט) ואף אם ב'מזונות' רבו המנהגים, מ"מ כשהנני אוחזם בידי וודאי יש לחשוש שלא יראו בושנתם, שוב חזרתי לחשוב, אם לא אקדש יתבייש הבארון ראטשילד, על כן אמרתי - מוטב שיראה ה'מזונות' בושנתו ולא ראטשילד (קובץ ישרון שנת תרע"ב).

מעשה נורא שמעתי מאיש חסיד היה, פמ"מ שפתותיו נוטפות מור ה"ה הגה"ח רבי משה רייך ז"ל, מה ששמע מאחיו ששמעו מהמשב"ק של הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע והוא היה נוכח בשעת מעשה, עיר גדולה הייתה העיר מונקאטש ומסביבה שכנו עיירות רבות אשר נקראו בשם 'גלילות' מונקאטש. באחד מהגלילות דר 'ראש הקהל' תלמיד חכם שלא אהב את ה'רב' שבעירו, והיה מיצר את צעדיו ורודפו עד חרמה, בין פעולותיו היה נוהג לבוא תמידים כסדרם לפני הגה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע בעיר מונקאטש והיה מוסר 'מסירות' שונות על אותו הרב. אך המנח"א לא שעה כלל לדבריו והיה פוטר ומשלחו מעל פניו, פעם אחת עזב 'ראש הקהל' את ביתו לכמה ימים, ויהי בדרך חזרתו מצא את משרתו חוזר מאיזה מקום וחבילתו בידו, וישאלוהו מאין בא מע"כ, הראה לו המשרת כי 'בעלת הבית' שלחתו עם 'עוף' לשאול את ה'רב' דשם מה דינו (בדרך כלל היה פוסק בעצמו, אך עתה שלא היה האיש בביתו שלחו לשאול את ה'רב')... כשמוע כן ראה"ק ביקש מאתו להראותו את העוף וירא כי עוף 'טרף' לפניו, וישאל את המשרת - מה 'פסק' לך הרב ויען ויאמר כי הרב הכשירו... שמח ראה"ק על ההזדמנות שנקרתה לפניו, חטף את העוף מידי משרתו ובמקום להיכנס לביתו בפריסת שלום מיהר כנשוך נחש לבית המנח"א, בהגיעו למונקאטש ישב המנח"א יחד עם בית דינו, וראה"ק הציג בפניהם את העוף, כאומר הרי שלך לפניך - עתה תחזה כי צדקו טענותי מכבר השנים, ויאמר הנה עוף זה 'הכשירו' רב פלוני מה דעת הרבנים על כך, מיד נטל המנח"א חתיכת עוף הכניסו לפיו, כראות ראה"ק כי כן, שכל 'התלהבותו' ותבערת אש קודש שבקרב נדחתה על אתר ע"י המנח"א, נשא את רגליו ומיהר לברוח מבית הדין... אחר הדברים האלה, שאלו הרבנים האחרים את המנח"א וכי הרב מכשיר עוף כזה שלכל הדעות הנו 'טרף' ואסור בתכלית האיסור... בטרם כל פלט המנח"א את חתיכת העוף שהייתה בפיו (כי בוודאי לא חישב לאוכלה), ומיד דפק על השולחן בעוז ותעצומות (עד שה'מספר' שעמד אז על הסולם להוציא ספר מארון הספרים באותו חדר נפל ארצה), וזעק מנהמת לבו הטהור און מענשט'ס פלייש איז יא כשר... און מענשט'ס פלייש איז יא כשר... (וכי בשר של בני אדם כן כשר לאכילה) כאומר, הרי ראש הקהל הלזה לא בא כאן אלא לאכול את בשרו של הרב שבעירו הרי זה בוודאי איסור ו'טרף' לנהוג כן... (וביאר שיתכן שהרב נרגש לראות את המשרת של שונאו המובהק בא לשאלו שאלת כשרות העוף ומרוב התרגשות טעה בדבר הלכה, וכי בעבור זה נהרגהו...).

וכאותו מאמר נורא שאמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בלשון הכתוב (תהילים כב ז) 'ואנכי תולעת ולא איש', פירוש, נקל היה עלי לאכול תולעת מאשר 'לאכול' איש... והגם שפשיטא שאיסור אכילת תולעים חמור הוא ביותר אך 'אכילת' אדם חמור שבעתיים...

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

שיכול להעיד בנפשו שלא פגע ביהודי מימיו, ראוי הוא שיבקע הנהר בזכותו ויכול לעבור את הנהר², כי אין ערוך לגדלותו ולרוממותו.

ותהי לרצון תמיד - במעלת התשוקה ורצון לטוב במשנת רשב"י

אדוננו רשב"י אומר בזוה"ק (פרשת תרומה) ולית רעותא טבא דאיתאביד מקמיה מלכא קדישא (אין רצון טוב שנאבד מלפני הקב"ה)³ ובגין כך זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה (ולכן, אשרי מי שמחשב מחשבות טובות ורצונו לקיים תורה ומצוה), ואע"ג דלא יכיל

מנלן מתמר' שלא גילתה על יהודה אלא אמרה אם יודה וכו'".

ו'מידה טובה מרובה', כמה גדול שכרו של המונע עצמו מלצער את רעהו, וכמו שמצינו בירושלמי (דמאי פ"א ה"ב) על רבי פנחס בן יאיר שהיה צריך לעבור בנהר גינאי, עמד וציווה למים שיפנו לו את דרכו, ואכן המים נערכו כמו בקריעת ים סוף, ורשב"י עבר את הנהר ביבשה בתוך הים. שאלוהו תלמידיו, האם גם הם ראויים שיתרחש להם אותו הנס והמים יהפכו עבורם לחומה, ענה להם רבי פנחס מאן דידיע בנפשיה דלא אקיל לבר נש מישראל מן יומי יעבור - כל מי

יא. הגה"ק מאוסטראווצא זי"ע היה אומר, שהרבה יש להתבונן בלימוד זה, שאם יהודה לא היה מודה שהוא עשה את המעשה, היו מוציאים להריגה את תמר ושני עובריה - ואף על פי כן העדיפה להפיל עצמה לכבשן האש ולא להלבין ברבים את פני מי שמסכים שיהרגו שלשה נפשות בישראל - בכדי לשמור על כבוד עצמו, היש לך... גדול מזה... ודייקא ממעשה זה למדו חז"ל 'נח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים', כי כ"כ גדול חומרת הדבר...

יב. ידוע המעשה בתלמידו של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, תלמיד זה היה נזהר עד מאד בכבוד הבריות ומימיו לא נגע ולא פגע באיש ישראל, בין בגופו בין בממונו, לימים חלה אותו חסיד ונטה למות, טרם עזבו את העולם בא אליו רבו ובקשה בפיו, שיתן לו תקיעת כף ויתחייב לו שלאחר עלותו השמימה יחזור אל רבו ויספר לו מה עלה בדינו. לאחר פטירתו חזר ובא תלמיד אצל רבו וסיפר לו, הנה בשעה שנפשי יצאה ממני לא הרגשתי צער מיתה כלל, אלא היה נדמה לי שהנני נרדם ושינה יורדת על עיני תנומה על עפעפי, לאחר מכן כשנטלו את גופי והורידוהו על גבי הרצפה כדרכם של מתים, הרגשתי בעצמי שהנה מורידים אותי בכדי לחמם מעט את גופי הקר, ואף בשעה שנטלו ונשאו אותי ללוות את גופי בדרכי האחרונה לא ראיתי זאת כי אם כיציאה בעלמא לשאוף אוויר צח. כך שעד לרגע של סתימת הגולל לא שיערתי כלל שכבר אינני בין החיים. ברגע שנסתם הגולל והבנתי שמת אנכי תיכף רצו מלאכי החבלה להגיע אלי ולעשות בי שמות כי הלא אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. אך מכיוון שמעולם לא פגעתו מאחד מישראל מיהרו מלאכי השרת מלאכי עליון, ולקחו אותי עמם מיד אל עבר מקומי הרם בגן עדן מקדם. עד כדי כך גדלה מעלתו של זה הנזהר בכבוד אנשים מישראל.

יג. וראה נא בגודל חשיבות הרצון והתשוקה, במעשה שיסופר מחבר פיוט הקדוש 'בר יוחאי', הלוא הוא הגה"ק המקובל האלוקי רבי שמעון לביא זי"ע (נלב"ע בשנת שמ"ה, לפני כמעט 440 שנה), וכפי המובא ב'שם הגדולים' להחיד"א ובהקדמה לספרו הק' 'כתם פז', מתחילה היה מקום מגוריו בעיר פאס שבמדינת מרוקו, לקראת סיום כתיבת חיבורו היתה לו תשוקה עזה וגדולה לעלות להשתקע בארה"ק ושם לכתוב ולסיים את חיבורו, ועל הכל נכסוף נכספה נפשו הטהורה לעלות ולראות ולהשתטח על ציונו הק' של רשב"י באתרא קדישא מירון, ואכן, הר"ש יצא לדרכו לארץ הקודש, בדרכו עבר דרך העיר טריפולי שבמדינת לוב, ומצא שם קהילה קטנה בכמות, ורובם עמי הארץ גמורים... דוגמא לדבר, שמצאם מתפללים בליל שב"ק תפילת ערבית של חול מחוסר ידיעה שה'שמונה עשרה' של שבת שונה משל חול, ונמלך בעצמו, כי הגם שרצונו כביר לעלות לארה"ק, אך עדיף יותר שישאר שמה ללמדם תורה ומצוות, ולגודל תשוקתו וגעגועיו העזים לרשב"י חיבר את הזמר הקדוש בר יוחאי, ומשם נתפשט בהמשך הדורות לכל תפוצות ישראל.

בינו והתבוננו, אותו צדיק לא זכה להיות באתרא קדישא מירון, אך באמת אין לך כמעט רגע שאינו במירון... בכל יום ובכל עת אנשים מזמרים ברגשי קודש את פיוטו הקדוש [וכבר כתב ב'סידור בית רחל' להגה"ק רבי נפתלי כ"ץ זי"ע, שיש בשירת הזמר 'בר יוחאי' סגולה נפלא להארת הנשמה (ומבאר שם עפ"י דרכו) ומבואר שם דהיינו גם למי שאינו מבין ומשיג בסודות הזמר]. ללמדנו כוחם של געגועים וכיסופי קודש, הן בכלל - כל אשר בו תשוקה רוחנית

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

למעבר לזו (ואע"ג שאינו יכול לעשותם בפועל) קוב"ה סליק ליה רעותא כאילו עביד (הקב"ה מעלה עליו כאילו עשאו בפועל). ולמדנו שאין רצון טוב ותשוקה טובה, ההולכים לאברון, אלא הכל יבא בחשבון ונחשב כמו שעשה בפועל.¹

אמור מעתה, כי יש כאן כדי חיותנו² - 'חיוק' אדיר לבני דורנו דור אחרון, אשר 'לעשות' אין בדינו הרבה, אבל רצון ותשוקה - בעירת אש קודש - יש ויש בדינו, וכמו שאומרים בשם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע במאמר הנודע ש'אין דבר העומד בפני הרצון'

לעשות רצונו בלבב שלם שאותה התשוקה תרומם אותו ויזכה שתתמלא משאלת לבבו, וגם בפרט, מי שאינו זוכה לעלות לאת"ק מירון, אם משתוקק לאורו הקדוש של רשב"י, אזי הגעגועים ימשיכו את 'רשב"י' אליו... יד. וראה בגודל מעלת ה'תשוקה' והגעועין, ב'שפת אמת' (אמור תרל"ו) כי בן המלך הסמוך על שולחן אביו בתוככי ארמון המלוכה יש לו כל טוב שבעולם, כי כלום חסר מבית המלך, אבל דבר אחד חסר לו, והוא: הגעגועין' למלך, ואת הדבר היקר הזה יש רק למי ש'רחוק' משולחן המלך, ומביא מקור לדבריו מדברי רשב"י באידרא. ובזה מבאר את דברי המשנה 'יפה שעה אחת בתשובה בעולם השנה, יותר מכל חיי העולם הבא', כי באמת הרצון והתשוקה הוא הדבר שאין להשיגו בעולם הבא כמו בעולם הזה (ולכן 'יפה' בעולם הזה יותר), כמשל בן המלך שמתגעגע לחזור לבית אביו, וכאשר חכמים הגידו כי זה היה כל המבוקש בשליחות נשמת האדם לעולם הזה כדי להרבות התשוקה בלב האדם להתדבק בשורשו.

וכן אמר הרה"ק בעל התניא זי"ע (מאמרי אדהו"ז כתובים שה"ש) לשבח את מעלת התשוקה, וז"ל, על דרך משל, בן מלך כשהוא אצל אביו המלך לא שייך לומר שיהיה אז 'משתוקק' אל אביו, אבל כשנתרחק מאביו המלך אזי נכספה וגם כלתה נפשו אל אביו. וכך נאמר בירמיה זכרו את ה' מרחוק - מרחוק דוקא אזי תגדל התשוקה. וכמ"ש 'צמאה נפשי בארץ ציה' דוקא, מתי אבא ואראה, מכלל שעדיין לא בא כו' ואז כמה לך בשוי (בשר"י אותיות רשב"י).

טו. סיפר כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א (ל"ג בעומר תשס"ד) פ"א זכיתי להיות אצל ה'בית ישראל' בפארטאגס (לפנות בוקר) בל"ג בעומר באחת משנותיו האחרונות, ואמר לי, מסתמא תשב עם הבחורים בישיבת סוכטשוב לסעודה לכבוד ל"ג בעומר, ושאלני מה בדעתי לומר להם, שתקתי - ברצותי לשמוע דבריו. נענה הבית ישראל ואמר, יש זמר שחיבר ה'בן איש חי', והוסיף שהבן איש חי היה מהאנשים הקדושים ביותר בעולם, והוא אומר שם 'תורתו מגן לנו הוא ימליץ טוב בעדנו', ועל איזה 'תורה' מדבר שהיא מגן לנו, וביאר הרבי ה'בית ישראל', שהנה איתא בגמ' (שבת קל"ח:) 'כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשכח מישראל וכו', רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשכח תורה מישראל שנאמר (דברים לא כא) כי לא תשכח מפי זרעו, וביאר בזה, כי אכן באמת היתה עתידה תורה להשתכח מישראל מקושי הגלות והשעבוד, ורק 'זעקתו' של רשב"י ח"ו שתשכח תורה מישראל - היא המקיימת ומחזיקה את התורה בישראל במשך כל שנות הגלות הקשות והאימות, ועל כך זימר בקדשו הבן איש חי תורתו מגן לנו, שבזכות אותה צעקה זכינו לתורה הקדושה בכל עת שאותה תורה שאמר אז בשעתו היא מגינה ומשמרת עלינו מכל רע, ע"כ. והיינו שכל חיותנו היום היא רק מאותה זעקה של רשב"י - ח"ו שתשכח תורה מישראל.

ואפשר לומר בביאור הדברים, שדייקא רשב"י הוא שזעק ח"ו שתשכח תורה מישראל, כי רשב"י לשיטתו במה שאמר בזה"ק ולית רעותא טבא דאיתאביד מקמיה מלכא קדישא, ועד כמה חשוב לפני המקום השתוקקות היהודי לעשות רצון אביו שבשמים ואפילו אם לא עלתה בידו, על כן הוא אשר דיבר ח"ו שתשכח תורה מישראל, כי אף בדורות האחרונים, כשהנסיונות קשים ומרים, אך עדיין בדינו לרצות ולהשתוקק, והיא שעמדה לאבותינו ולנו... משל לאחד שנפל מראש הגג של בניין בן מאה קומות, אלו שעמדו למעלה אמרו מתוך יאוש - וודאי ימות זה הנופל, אין שום מציאות בעולם שהלה יותר בחיים לאחר נפילה כזאת, עד שבא אחד שעמד בקומה השניה והכריז - לא אתן לו למות, אלא אושיט ידי ואתפוס אותו לכל ייחבט בקרקע. כיו"ב, חכמים ראו ברוח קדשם את הירידה בתר ירידה שתשרור בדור אחרון, עד שאמרו שלפי המצב החשוך והנורא אין שום דרך שלא שתשכח תורה, הכריז רשב"י ח"ו שתשכח תורה מישראל, אלא אני אושיט להם יד, כל מי שיאחז בי ובכוחי ינצל, אתן כח לבני דור האחרון, כי יכול אני לפטור את כל העולם כולו.

אמור מעתה, מהו הכח שרשב"י נותן לנו, זה ה'אש' - ע"י תבערת הלב לה' ולתורתו אכן נוכל להחזיק מעמד אף בנפילה ממאה קומות ונוכל עמוד בס"ד. והלימוד פשוט, גם מי ששבור בקרבו לגמרי, ונדמה לו שכבר נפל (עכ"פ

מי, כי ברור שעל הבריא לבוא אל החולה לבקרו, אף אם הוא חשוב יותר מהחולה). והנה, ידוע שיש כביכול מחלוקת בין קוב"ה לכנסת ישראל, הקב"ה אומר 'שובו אלי ואשובה אליכם' (מלאכי ג ז) - שתחילה יקדימו בני ישראל איתערותא דלתתא וישובו בתשובה, ורק אז אשובה אליכם. אולם בני ישראל אומרים 'השיבנו ה' אליך ונשובה' (איכה ה כא) - שהקב"ה יפתח תחילה ויקרב אותנו, ואז 'נשובה'. מעתה יש לפרש, שזהו שנאמר 'אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני', שאף שהקב"ה אומר שובו אלי תחילה, אך הוא עצמו פסק שישעיה צריך לבקר את החולה, ועל דרך זה מאחר שחולת אהבה אני - אם כן הקב"ה צריך לבוא ולבקר את החולה¹⁰... וללמדנו, שככל שיהיה האדם יותר חולת אהבה כך יתקרב אליו הקב"ה ביותר".

כי אכן פעמים הרבה אנום האדם שלא לעשותה בפועל, אבל אין כל 'מעכב' ועומד בפני האדם מלהיות 'רוצה' בטוב.

וכבר הבאנו מאמר נורא שכתב הגה"ק רבי אליהו הכהן מאיזמיר זי"ע בעל 'שבט מוסר' (תהילות ה' מזמור נא) לפרש מה שנאמר (שה"ש ה ח) 'אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני', שהנה איתא בגמ' (ברכות י). שנחלקו חזקיהו המלך וישעיהו הנביא מי צריך לבוא אל מי, חזקיהו אמר שמאחר שהוא מלך על כן צריך ישעיהו לכבד את ה'מלכות' ולבוא אליו, ואילו ישעיהו טען שכבוד נביא עדיף, מה עשה הקב"ה, הביא יסורים על חזקיהו ואמר לו לישעיהו לך ובקר את החולה (ושוב אין כאן ענין של מי צריך 'לכבד' את

ב'נפש') ממאה קומות, ומעתה נשאר לו רק להזמין 'חברא קדישא', אומר לו רשב"י אני מושיט לך יד להחיותך, ובתנאי שתבעיר בעצמך 'רצון' לטוב.

מעתה יתבאר היטב מנהג ישראל תורה לעשות 'הדלקות' לכבוד התנ"א רשב"י, ולא מצינו כיוצא בדבר אצל שאר תנאים ואמוראים, כי מאחר שרשב"י גילה לנו שכל רצון ותשוקה חשוב עד מאד - אל תאמר מה עשה האיש, הרי לא עשה מאומה, רק רצה... לא ולא, כי רצון זו ותבערת לבו היא הנחשבת כלפי שמיא כמו שעשה מעשה, לכן מדליקים מזורות - כי היא מראה על תבערת הלב באש התשוקה להיות טוב - שהרי התשוקה כשהיא כהוגן היא מבערת אש קדוש בלב המשתוקק.

זאת ועוד, צא ולמד מדרכו של עולם, שכל משקה שיש בו אלכוהול, אינו נקפא אפילו בפריזער (מקפיא) החזק ביותר, כי האף אומנם שמדפנות הפריזער נושבות רוחות כפור קרירות וקרח, הרי ה'אש' - האלכוהול שבקרבו, אינה נותנת לרוח הקור לשלוט עליו, כשיבעיר האדם בקרבו 'אש קודש' לכל דבר שבקדושה, לא ישלטו עליו רוחות זרות אפילו בכפור הגדול שבעולם... (בוודאי, מוזהר ועומד כל איש מישראל שלא לשהות בסביבה של קרירות ח"ו אבל בא לומר בדרך כלל, שבכל עת יבעיר לבו לטוב, ועי"ז יהיה שמור מכל רע הבא סביבו), ולזה מדליקים 'הדלקות' לרמז כי רק כך ע"י תבערת אש קודש נוכל לשמור שלא תשתכח תורה מישראל, דוגמת האלכוהול שלעולם אינו מתפעל מה'קרירות' השוררת מסביבו. טז. אגב אורחא, ודבר בעיתו מה טוב, להסמיך כאן מאמר נורא הוד שאמר הגה"ק בעל ה'ויחי יוסף' מפאפא זי"ע, שהנה כה אמר רשב"י 'דרכו של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש' (קידושין ב:), ונרמז כאן כי 'איש' היינו הקב"ה, וכדכתיב (שמות טו ג) 'ה' איש מלחמה', ו'אשה' היינו כנסת ישראל - כלה קרואה בנעימה, ורשב"י ממליץ טוב בעדנו, כי דרכו של איש זה הקב"ה לחזר אחרי אשה זו כנסת ישראל, ולא אנחנו נצטרך לחזר אחריו, ובזה מכריע רשב"י בויכוח אם שובו אלי תחילה או השיבנו ה' תחילה - שאכן תחילה צריך להיות השיבנו אליך... על כן 'להלכה' צריך הקב"ה להשיב אותנו אליו תחילה, מעתה יומתק לנו היטב לשון הפייטן 'טוב ומיטיב הדרש לנו בהילולא דבר יוחאי', כי ביום זה אנו אומרים הלכתא כוותיה דרשב"י, והשיבנו ה' אליך ונשובה... יז. בהלכות שבת (או"ח שט א) נפסק שכאשר 'תינוק' (ילד) מחזיק אבן שהיא מוקצה אסור לאביו להגביהו, מחמת שיש ביד הבן חפץ של 'מוקצה', ומי"מ אם הבן מתגעגע לאביו מותר לאביו להגביהו. אף אנו נדע לדידן, גם אם ח"ו יש בקרבנו לב אבן - לב טיפש ונשחץ - והרי הוא נחשב כמוקצה מחמת (מיאוס, או שאר ענינים)... וכביכול נחשבים כאותו 'תינוק' שהאבן בידו שאסור להגביהו, מכל מקום אם נעורר בקרבנו געגועים, רצון ותשוקה להתקרב אל ה', הרי אבינו שבשמים יגביה אותנו משם, ויסייע בעדנו לצאת מהסכך, לעלות ולהתעלות מעמקי הבוץ. כמו"כ ניתן ליאמר בדרך תפילה כלפי שמיא, אבינו שבשמים, אף יש בקרבנו לב טיפש ונשחץ - מוקצה מחמת... אנא ראה נא כי עם כל זאת הרי נפשנו חולת אהבתך, חפצים אנו בקרבתך, על כן אנא החזק בנו אל תרף, והגביה אותנו ממעמקים, על הררי טובה וברכה ברוח ובגשם.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

הילולא - שמחתו הגדולה של רשב"י בהאי יומא קדישא
עת שמחה היום לנו - ביום המאיר ובא - יום ל"ג
בעומר^י, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו,
וכמו שכתב ה'חיד"א' (מורה באצבע אות רכג) 'רבה בשמחה
לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יומא דהילולא דיליה, ונודע

מרצונו שישמחו ביום זה^ט, כידוע ממעשה מהר"א הלוי
זלה"ה^י ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם משום רבנן
קדישי, ויש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג לעומר
בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפורים בזוהר ואידרא
זוטא, והוא מנהג יפה^{כא}.

יח. בטרם כל שיח בעניינא דהאי יומא רבא נביא מאמר נפלא שהיה אומר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, על דברי
ה'הגדה' (מובא ב'הגדה' שלו) בענין ה'ארבעה בנינים', כי הבן השלישי המוזכר בהגדות שלנו הוא תם מה הוא אומר,
ואילו בתלמוד ירושלמי מובא על הבן השלישי - טיפש מה הוא אומר, ולכאורה תמוה הוא, מה חטא ופשע זה
ה'תם' עד שהירושלמי מכנה אותו בתואר 'טיפש', והרי כל חסרונו של ה'תם' אינו אלא שאינו 'חכם' אבל על מה
ולמה יקראוהו טיפש... אלא כי חז"ל אמרו על אוריה של ארץ הקודש 'אוריא דא"י מחכים' (ב"ב קנח:), ואם זה ה'תם'
יושב בארה"ק ועדיין נשאר בתמותו, ולא החכים במאומה, ולא ניצל את ההזדמנות להחכים, בע"כ שאינו אלא
טיפש גדול ונורא... ע"כ בתלמוד ירושלמי שנכתב בארץ ישראל, נזכר הבן השלישי בתואר 'טיפש' ולא רק תם
גרידא כי שם המקום להחכים וזה הבן לא החכים...

ומספר הגאון הגדול רבי געציל בערקאוויטש דומ"ץ קרית יואל שליט"א, באחת השנים בימי בחרותי זכיתי להמנות
על היחידים (7-6 בחורים מצוינים) שהסבו אצל הרבי בשולחן ה'סדר', בעת אמירת ההגדה 'תם מה הוא אומר' חזר
הרבי על ווארט זה, והוסיף לומר, כששהיתי בארץ הקודש בקרתי פעם בבית החזו"א, ואמרתי לפניו ווארט זה,
ונהנה ממנו מאד עד שחזר אלי 'גריס' (דרישת שלום) שהחזו"א חוזר על ווארט זה בפני אחרים.

ועומק ה'נקודה' במאמר יקר זה הוא ללמדנו יסוד גדול, כי הנמצא במקום קדוש ונשגב, או בזמן גבוה ונשגב -
(חגים ומועדים, ימי הספירה, ל"ג בעומר וכו', או בענין ה'מקום' באת"ק מירון וכו'), אם לא ישכיל לקנות אז לעצמו קנייני נצח, לקחת
עצמו לידיים, אלא ישאר על מעמדו, ויניח להזדמנות פז לחלוף ולחמוק מתחת ידו (ער וועט פארוואסערן די געלעגנהייט)
אין זה נחשב רק לחסרון חכמה או ל'תמות', רק הוא טיפש גדול ונורא. כי כשנותנים לאדם הזדמנות להשקיע מעט
ולהפוך למליונר והוא מתעצל וממשיך לשכב על משכבו או להתעסק בשטותים אין לך טפשות גדולה ונראה מזה...
ועל דרך שאמרו חז"ל (חגיגה ג:) איזהו שוטה זה המאבד מה שנותנים לו...

יט. הנה הרה"ק ה'תכלת מרדכי' מבערז'אן זי"ע ביאר בדברי רש"י (בראשית כא ו) על הפסוק 'ותאמר שרה צחוק עשה
לי אלוקים כל השומע יצחק לי' - 'הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום וכו' ורב שחוק
היה בעולם', ולכאורה צריך ביאור לשם מה נעשה נס זה, אלא, כי אברהם ושרה לזפות מידותיהם כעצם השמים
לטהור לא היו יכולים לשמוח בלידת בנם יחידם לעת זקנותם בשעה שיש בעולם הרבה עקרות והרבה חולים... על
כן פקד הקב"ה את כל העקרות וריפא את כל החולים - ורב שחוק בעולם, וכל זה בכדי שיוכלו אברהם ושרה
לשמוח בשמחתם בהולדת יצחק.

לדין ייאמר הנה בהגיע 'יומא דהילולא' של רשב"י (פירושו תיבת הילולא היינו 'שמחה'), כיצד יוכל הצדיק לשמוח ביומו
הגדול בשעה שבני ישראל נאנחים ונאנקים איש איש בנגעו ומכאובו, ממילא כביכול מוכרח הקב"ה לרפא את
החולים, לפקוד העקרות, להמציא זיווגים, למלא אסמינו שבע וכו', ורב שחוק בעולם - ורק כך יוכל גם הצדיק
לשמוח ביום שמחתו... על כן הבה נשמחה בהאי יומא דהילולא ל"ג בעומר, כי בו יקויים בנו רב שחוק בעולם...

כ. מעשה זה הביאו הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער הכוונות דרוש ו' ענין ל"ג לעומר) שהעיד הרב אברהם הלוי זי"ע
שהיה רגיל לומר בכל יום בתפילת המנחה 'נחם את אבלי ציון' בהתאבלו על ירושלים, ואף ביום ל"ג בעומר
בהיותו על ציון הרשב"י אמר בתפילתו 'נחם', לאחר שגמר תפילת 'שמונה עשרה', אמר לו האריז"ל, ראיתי בהקיץ
את רשב"י עומד על קברו וציווני לשאלך מדוע הנך משבית את שמחתו הגדולה ואומר נחם ביום זה מכובד (לא
עבר חודש ימים ואחד מבניו מת על פניו ל"ע). ומכלל לאו נשמע הן, כמה שמחה יש לפני רשב"י כשאנו שמחים ביומו הגדול.

ואם כי אותו מעשה היה באתרא קדישא מירון בציון הרשב"י, אך ממה שהביאו ה'חיד"א' יש ללמוד שאין
הדברים אמורים דייקא באתריה דמר, אלא רצונו של רבי שמעון לשמוח בחדוותא דיליה בכל אתר ואתר.

כא. הרה"ק ה'חתם סופר' זצ"ל היה נוהג (וכן נהג בעל האמרי אש, הובא בזכרון יהודא) שבימי ספירת העומר היה מוסר
שיעור לפני תלמידיו בישיבה במסכת שבועות, וכל יום למדו דף אחד (עיין בשו"ת חת"ס אה"ע סימן ק בד"ה ותשו'

קבור אצלם. עמדו בני ציפרי ומקלות בידיהם מחד גיסא, ובני מירון עמדו וצווחו מאידך גיסא שהם רוצים את רשב"י אצלם, אדהכי והכי התרוממה המיטה באוויר ואש לחכה סביבותיה, והלכה המיטה בעצמה למקום מנוחתה באת"ק מירון, באותה שעה יצתה בת קול ואמרה 'עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון' (בואו, האספו לשמוח בשמחת הרשב"י).

על מעשה זה כתב הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זי"ע (הילולא דרשב"י) שללא כל ספק, בראותנו את השמחה הגדולה שיש על ציון הקודש, ברור לנו שעד עצם היום הזה בכל ל"ג בעומר נכנסת אותה בת קול בלבו של כל יהודי, להיות עולין ומתכנשין למקום מנוחת קדשו דרשב"י, ולשמוח בשמחת פני האדון ה' ביום שמחתו.

ומילתא דפשיטא לכל בר דעת שעיקר כוונת אותה 'בת קול' היא שיתחברו ויתקשרו בקשר איתן לרשב"י ולתורתו²², מתוך שמחה גדולה ועצומה בהילולא דרשב"י, וכך מכריז רשב"י ואומר לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, 'אתכנשו' בלבבכם להילולא דידי, ועי"ז²³ תוכלו להמשיך שפע רב בכל העולמות²⁴.

ועד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד ממה שכתב ב'שו"ת מהרי"ל' (החדשות, סימן קד) על דבר שאלה שנשאל אודות מי שאסור לו לאכול חוץ לביתו רק בסעודת מצוה (מחמת נדר שנדר), ושאל השואל מה נחשב סעודת מצוה. השיב מהרי"ל וז"ל, וסעודת מצוה היא בעל ברית, מילה ופדיון הבן, וסיום מסכתא, וכל היכא דנהנה מסעודת ת"ח כאילו נהנה מזיו שכינה כמו שדרשו רבותינו ז"ל מסעודת יתרו (ברכות סד). הילבך ל"ג בעומר נמי סעודת מצוה היא, עכ"ל. הרי לך להדיא ש'סעודה' זו היא סעודת הרשב"י, וכאילו נהנה מזיו השכינה [ופשיטא ואין צריך לומר שדברי מהרי"ל שנאמרו כתשובה להלכה למעשה לא נאמרו לסעודה באת"ק מירון דייקא... אלא לסעודה שנערכה בחו"ל].

אתכנשו להילולא דרבי שמעון - להתחבר ולהתקשר לרשב"י מסופר בזה"ק (האוינו אידר"ז רצו): כל סדר הלוייתו של רשב"י (עיי' ספר 'נחוח דרשב"י' מערכת ד'), דבשעה שליוו בית ישראל את מיטתו דרשב"י, עברו ליד הכפר 'ציפרי' הסמוכה למירון. ובני 'ציפרי' לא הניחו לנושאי המיטה לעבור ממקומם, מכיוון שרצו שרשב"י יהיה

הרשב"א שכתב בזה"ל ובכל שנה בלמדי שבועות עם התלמידים אמרתי ק' זה...), וכיון שיש מ"ט דפים סיימו את המסכתא בחג השבועות [ויש הלומדים מסכת סוטה, שגם בה יש מ"ט דפים], וביום ל"ג לימד דף ל"ד [כי כל מסכתא מתחילה בדף ב', כנודע] וכאשר הגיע לדברי הגמרא בעמוד ב' 'רבי שמעון אומר... מחכו עלה במערבא', הסביר ואמר בדרך רמז, שבמערבא - זה ארץ ישראל 'מחכו' מלשון שמחה בדברי רבי שמעון, לרמז על השמחה בל"ג בעומר מחמת הילולא דרשב"י (הובא בבני שלשים וילקט יוסף אות קפב).

כב. ראה נא בנוהג שבעולם, מעמידים בכל ארץ ועיר בניין גדול שמשם מעבירים את זרם החשמל (עלקטריק) והנה אפשר שיעמוד אדם בסמוך ממש לאותו הבניין וחשכה לו, לעומתו יש המקבלים 'אורה' אף במרחק גדול מאד, וההפרש ביניהם, כי הללו התחברו לאותו זרם ב'חוטים' ועבותות (חוטי חשמל) ע"כ יש בבינתם אורה ושמחה.. והנמשל, אם 'יתחבר' לרשב"י ב'חבל' של אותה קבלה טובה, ויהא קשור בו ב'קשר של קיימא' - אזי תאיר לו זכותו וכוחו דרשב"י למרחק מרחקים...

באופן אחר אמרו, יכול אדם למשוך לביתו חוטים מחברת החשמל, אך בכדי שיוכל לקבל מהם זרם חשמל ולהינות מהאור, מהחימום וכו', נדרש ממנו דבר אחד - לחתום על 'הוראת קבע' לאותה חברה...

כג. רמז נפלא נתן לנו אחד מצדיקי הדור שליט"א כי הנה בליל מאיר זה מאיר לנו 'אור זרוע לצדיק' (תהלים צא יא), ראה שהפסוק מדמה את אורו של הצדיק ל'זרע' הנזרע, כמו שהזרע אחרי הכנסו לאדמה יש להמשיך לטפל בו, להשקותו וכו' וכך יצא ממנו פרי טוב או פרח וצמח מפואר, כך אורו של הצדיק נזרע בתוכנו, אבל כעת עלינו לטפל בענין, להשקותו ולהשקיע בו להכניס את האור הגדול בקרבנו, ואז יציץ ויגמול שקדים ופירות טובים. פעם אחת בערב שב"ק (שנת תרס"א) בעיצומם של ההכנות לשבת קודש פרצה שריפה גדולה בעיר גור ונשרפו כל בתי העץ, לקראת ש"ק עבר השפת אמת זי"ע לשהות באופן זמני (ארעי) באחד מבתי האבן הבודדים שנתרו לפליטה בעיירה, ולמעשה עקב חוסר הזמן והמהומה הגדולה נמצא שהמרק שהוגש לפני הרבי בסעודת ליל שבת היה קר, התבטא אז השפ"א בפליאה אזא גרויסע פייער און די יוהך איז קאלט (אש גדולה כזו והמרק קר...) ושיחת תלמידי חכמים

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

והדרך הנכונה להתחבר לרשב"י הוא על ידי האמונה בזכותא דרשב"י, והלימוד בתורתו הק' שהיא מנגן לנו בכוחו דרשב"י (וכדלהלן), והתפילות והתחנונים ומאירת עיננו, וההליכה בדרכיו הק', וכמאמר רשב"י

צריכין לימוד, יש שביארו שהשפ"א רצה להדגיש שיתכן שתהיה אש גדולה מאד מסביב 'ארום און ארום', אבל כל זמן שהאדם לא יכניס האש תחת קדירתו לא יתחמם תבשילו כלל, אלא ישאר בקרירותו, וכדי שיתחמם צריך האדם לקשר את תבשילו עם האש הגדולה ורק אז יזכה להתחמם כראוי.

ולדין ייאמר, כל אחד ואחד רוצה לקבל השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות מהאש והאור של (הדלקת) רשב"י, אבל בכדי לקבל ההשפעה והחמימות, צריך להמשיך את האש אל תוכו, על ידי ש'יתחבר' אל אש הקודש של הרשב"י, ובאמת זהו כח הנפלא שברא הקב"ה בטבע האש שכל מה שנדרשת מן האדם הוא רק פעולה אחת קטנה להדליק 'ניצוץ קטן' ואז מאליו מתרבה ומתגדל האש לשלהבת גדולה דכח אחר מעורב בו, כך גם כאן בניצוץ אחד תתלבה כל האש לטוב לו כל הימים.

כד. והיות ובהאי שתא נבצר מרבבות אלפי ישראל לעלות ולראות לאתרא קדישא מירון, ולהתפלל בציונו הק' כמנהג ישראל לדורותיהם, על כן שומה עלינו לזכור 'כללי דאורייתא' - לדעת 'תורת מעשה ועבודת היום' (הדברים מבוארים בהרחבה גדולה יותר כל אחד במקומו, וכאן נביא בקיצור).

יסוד ותחילה שי לזכור כי הא-ב של איש יהודי להאמין שהכל מאת ה' בהשגחה פרטית הן על הכלל הן על הפרט, להיטיב לכל אחד בהטבה הכי מופלאת, ורק השי"ת המכין מצעדי גבר יודע אל נכון מה טובתו של כל אחד ואחד, ויתחזק באמונה שלימה ולהיות בשמחה גדולה, וכלשון החיד"א ונודע מרצונו שישמחו ביום זה.

ומאחר ש'עת רצון היום לנו', כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך, ממילא אל 'עביר' אותו כמו שאר ימות החול... (ולא יסתפק באמירת כמה פרקי תהילים 'לצאת ידי חובה' ותו לא...), אלא ירבה ב'עסק' בהילולא דרשב"י ככל שיותר, וידע שבכל רגע ורגע ש'מתחבר' להילולא קדישא הרי הוא קונה לעצמו אוצרות מלכים לאין שיעור, ובל יהיה מהשוטים המאבדים מה שנותנים להם [וכבר מובא בספרי קורות הימים מלפני כמאה וחמישים שנה על מנהג אנשי ירושלים שלא היה ביכולת כל יחיד ויחיד ליסע לאת"ק מירון כיצד 'חגגו' ושמחו והתפללו כל יום ל"ג בעומר עד לאחר ששקעה חמה של ליל ל"ד].

על כן, יראה להסב בסעודות ואסיפת מרעים הנערכים לכבוד הילולא דרשב"י, בם יעסקו בשירות ותשבחות למלך א-ל חי וקיים, ובשבחי הרשב"י, וכבר מילתנו אמורה בדברי המהרי"ל שאמר הילכך ל"ג בעומר נמי סעודת מצוה הוי. וכמובן שירבה גם בעסק התורה - וילמד מאמרי רשב"י בנגלה ובנסתר, איש איש כפי מיסת ידו, ובזה נחשב כמי שהשתטח בפועל ממש על הציון הק'. ויקבל על עצמו קבלה טובה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ואז יעמוד בתפילה וישפוך לבבו לפני אדון כל (ואשרי מי שזוכה לסיים כל ספר התהילים מרישא ועד סיפא), ובעז"ה יזכה להיפקד בדבר ישועה ורחמים, למלאות כל משאלות לבבו במידה טובה עד בלי די.

וכך כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בספר הילולא רבא) ע"כ נהגו ישראל קדושים ללכת יום זה למירון אשר שם קבור התנא הק' רשב"י זיע"א ורבי אלעזר בנו זיע"א, ושם ילמדו בשמחה רבה את האידרא זוטא ושבחים של אדונינו הרשב"י זיע"א, וישישו וישמחו בשמחה של מצוה. ושארית ישראל הרחוקים מן המקום ההוא יתאספו יחד החרדים על דבר ה', בלילה או ביום ללמוד בשמחה האידרא ושבחי אדונינו הרשב"י זיע"א. אשריכם ישראל כמה חביבות המצוות עליכם, אשריכם העוסקים בליל זה בתורתו של התנא הקדוש ובשבחיו העצומים בשמחה ובטוב לבב, דבר בעיתו מה טוב.

ומובא בשם ספר ליקוטי תורה להאריז"ל זי"ע, וז"ל, ראוי הוא שביזמא דהילולא יאמרו 'בבית מדרשא' מהנהו מילי מעלייתא דקאמרי, ועי"ז ידובבו שפתותיהם להמליץ טוב על המזכירים לפני שוכן מרומים.

כה. וכדאיתא בגמרא (יבמות זז). 'אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רשב"י כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפי בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר'. וביאר ב'יערות דבש' (ח"ב דרוש ז) וז"ל. כשאומרים דבר שמועה מפיו אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם וכו', ולכך שפיר אמרינן שדוד המלך דר בב' עולמות, א. בעולם הנצחי, ב. בזה העולם - בלומדים האומרים דבר שמועה מפיו, עכ"ל. והיינו שעל ידי שעוסק במאמרי רשב"י זוכה הוא שרשב"י בעצמו יבוא להתחבר עמו ולשכון בו בשעה שמזכיר את מאמריו ומדובב את שפתיו.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

ג

בעצמו 'שנו מידותי' (גיטין סו.)^כ, ועל כולנה, כאשר מקבל עצמו קבלה טובה^כ להתחזק בעבודתו ית"ש^כ, שע"ז הרי הוא כנותן 'דורון' לרשב"י בזמא דהילולא דיליה. האי יומא ברשותי קיימא - יומא דרשב"י יום 'ל"ג בעומר' - יום קדוש ונורא הוא, המאיר באור מופלא רום מעלה, והוא 'יומו של רשב"י' כמו

בספר אור החמה למוהר"א אזולאי זיע"א (זקנו של החיד"א) כתב בשם מהר"א גאלאנטי זיע"א דכאשר עוסקים בתורת רשב"י (האידרא), הוא בא מגן עדן מעוטר כמלך מעוטר בעטרותיו, ובא ויושב בראשו (הובא ב'שבחין דרשב"י'). עוד אמר רשב"י במדרש תנחומא (כי תשא א) על הפסוק (קהלת ה יא) 'מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון'... בעשירי תורה אני מדבר ולא בעשירי ממון, כיצד היה אדם גדול ועשיר בתורה למד תלמידים הרבה ורבי תורה ברבים ושבע מן התורה, אף על פי שהוא מת אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון, אלא יושבין ועוסקין תלמידיו בתורה ובתלמוד ובהלכה ואגדות ואומרים תלמידיו הלכות ושמועות משמו ומזכירין שמו בכל שעה ואין מניחין אותו לישון בקבר, וכן אמר רשב"ל אמר רבי עקיבא וכן אמר רשב"י, אין תלמידיו מניחין אותו לישון בקבר שנאמר (שה"ש י ז) 'דובב שפתי ישנים', הוי 'השבע לעשיר איננו מניח לו לישון', עכ"ל.

וכתב ב'ספר חסידים' (סי' רכד) וכל האומר דבר שמועה מפיהם, הם מתפללים עליו שם, ומליצים טובה עליו. כו. סיפר בעל המעשה, אשר היה שקוע עד צווארו בחובות גדולים ל"ע, ולפני כמה שנים בל"ג בעומר תשע"ט, בהיותו באת"ק מירון בדרך העולה לציון הק' חשב לעצמו כי מן הראוי שיקבל על עצמו ללמוד זוה"ק, ואכן, אחר ששפך ליבו ב'מערה' ב'תחנונים' ידבר רש' קיבל על עצמו ללמוד סכום גדול (720) של דפי הזוה"ק (לפי הוצאת הדפוס של מתוק מדבש) במהלך השנה הקרובה, ועמד בדיבורו [כשהוא משתדל להבין את הנגלות שבזוה"ק, ואילו את החלק הנסתר רק אמר בפיו], וראה זה פלא, מיד לאחר שלמד חצי ממה שקיבל על עצמו 'כנס' לו 'מן הצד' סכום נכבד ביותר שהיה בזה כדי פרעון ההלוואות שלקח מגמחי"ם, וככל שהתקדם בלימודו כך באה לו ההרווחה עד שנסתם ה'חור' שהיה בחשבון הבנק עם כל ההלוואות שנטל מהם, ואף נשאר לו 'עודף'...

כז. וכמו שכתב הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל (מידות רשב"י, עמו' כ"ט במהדורה החדשה) לבאר מדוע רק ברשב"י מצינו שאמר 'שנו מדותי', ופירש רש"י 'למדו תורתך', ולא מובא כן על שאר התנאים, והיינו טעמא, כי רשב"י רוצה להגן ולהושיע לכל החוסים בו, ולעמוד לימין בני ישראל עד סוף כל הדורות, על כן אמר 'שנו מדותי' שעל ידי זה אוכל להמליץ טוב בעדכם ולהגן עליכם מכל צרה שלא תבוא.

כח. ואפשר שזהו הטעם למנהג ההדלקה שנהגו ישראל לכבודו של רשב"י, כי האש הגדולה ביותר היוקדת ומתנשאת לגבהי גבהים, תחילתה בניצוץ אחד שנתפס כהוגן, וממנו מתפשטת השלהבת העולה. וללמדנו בא, כי אם נדע ללבות את הניצוץ הקדוש היוקד בקרבינו נוכל להתלהט בשלהבת אש קודש לרצונו יתברך.

כט. הא לכם תוכן מכתב אשר נתקבל מבעל המעשה - נכתב בדם ובדמע. הלה מעיד על עצמו - ברצוני לספר על עצמי - אף שקשה עלי עד מאד. אני אברך לומד בכלל חצי יום (וחצי יום עוסק בצרכי פרנסה) הנני נקרא 'חסידישע יונגערמאן' (אברך רציני וחסידי). והנה במסגרת עבודתי הוצרכתי וכו', עד שהגעתי לנסיונות קשים ומרים בעניני 'קדושתן של ישראל', עין רואה וכו', ולא עמדתי בגבורה... ואכמ"ל, וכבר עמדתי בפתחה של 'שאל תחתית'. ביום ל"ג בעומר תשע"ט נסעתי למירון כשהנני חלול וריק מכל זיק יראת שמים, אבל 'רבי שמעון לכל' על כן נסעתי למירון, ועמדתי שם עם לב אבן. באמצע דברות הקודש שמעתי דיבורי קודש האומרים שעל כל איש לקבל ע"ע קבלה אחת אפי' קטנה אבל חזקה 'אויב מנעמט אויף זיך א פעקל (יראת שמים) - קען מען איבער לאזן אלע פעקלעך (צרות) ביי ר' שמעון'.

הדברים חלחלו אצלי ובכתי החלטתי באותו רגע שדי... די... סוף פסוק, מעתה אין לי כל קשר עם אותם... עד ר"ה ויהי מה, התנתקות זו לא עלתה לי בנקל, אבל בעוז ותעצומות עמדתי בזה, ולא זו בלבד אלא שגם אחרי ראש השנה המשכתי בזה.

מסיים האברך, היום אנו עומדים שנתיים ימים לאחר מכן, ומאז לא היה לי עמהם שום שיג ושיח ב"ה, היו לי הרבה נסיונות אבל הקב"ה נתן לי כח לעמוד בזה ובדומה לו. עתה בדקתי עם עצמי את מהלך השנתיים האחרונות, וראיתי, כי ב"ה מעולם היה לי פרנסה בריווח, אבל משום מה תמיד הייתי מגלגל הלוואות ברגע וכדו', כעת עברתי על רשימותי, ומצאתי שההלוואה האחרונה הייתה בערב ל"ג בעומר תשע"ט, למן אותו יום לא נצרכתי ולא לזיתי אפילו פרוטה אחת.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

זאת ועוד בחודש שבט תש"פ 271 יום לאחר לג בעומר הנ"ל נולדה בתי שתחי' בריאה ושלימה ובלידה רגילה - כנגד כל 'נבואות' השחורות של הרופאים.

והגם שדברים אלו לא עמדו אז במחשבותיי כלל, אבל אני רואה בחוש, נטלתי על שכמי קבלה אצל רבי שמעון ורבי שמעון נתן לי הרבה יותר, בטוח אני שיש עוד הרבה טובה וברכה שלא זכיתי לשים לב עליהם ולהודות לקב"ה.

שמעו נא מעשה נורא ששלחה בעלת המעשה המתגוררת בארה"ב, לדאבון לב, בנה הקטן כבן חמש חודשים נלב"ע ביום הפורים בשנה שעברה (תשפ"ג), ונכנסו 'רשויות הרווחה' (ACS, השירות הסוציאלי) לעובי הקורה והחלו לחקור ולדרוש בעסק המשפחה, האם נגרם הדבר באשמתם ח"ו והאם הם ממלאים את תפקידם כ'הורים' באופן הנכון והראוי, וכבר ידוע שאוי לו ואוי לנפשו למי שנופל לידיהם... ועל כך נאמר (משלי יד לד) 'חסד לאומים חטאת'... והנה קודם ל"ג בעומר הגיע לידה גליון 'באר הפרשה' ונתמלא ליבה בכיסופים וגעגועים לנסוע לארה"ק לעלות ולראות ולהתפלל על ציונו הק' של התנ"א רשב"י עד שמילאה את הכר בדמעות שליש שאכן תזכה להגשים משאלת לבה, אמנם קרוביה ניסו להניא אותה, מאחר ש'זמן סכנה' הוא לה, כאשר אותם ממונים מעיינים ומפשפשים במעשיה, והנה יגלו שאכן היא מזניחה את 3 ילדיה ומשאירה אותם בלי השגחתה, ו'יקפצו על המציאה' ויגזלו את הילדים... אך תשוקתה העזה הכריעה את הכף ותקם ותעל לאתרא קדישא מירון. בליל ל"ג בעומר שפכה ליבה לפני אבינו שבשמים, ואח"כ הלכה למעמד ההדלקה, ושם שמעה דברי התעוררות בגודל מעלת המקבל על עצמו קבלה טובה, וכיצד נעשה מחובר לרשב"י כל השנה, ותבער בה אש יוקדת של קדושה וטהרה, וקיבלה על עצמה לבער את הרע מקרבה ולהוציא את הכלי הטמא מן הבית, בל יראה ובל ימצא מבלי לסמוך על פילטער (סינון) כזה או אחר... והנה ראו זה פלא, בשונה לביתה ביום רביעי ממחרת ל"ג בעומר קידם אותה בעלה בבשורה טובה, שאותם אנשי הרשויות החליטו 'משום מה' לסגור את התיק (case) ולפטרה לחיים ולשלום...

עוד נביא כאן תוכן 'אגרת' שנשלחה אלינו בערב ל"ג בעומר תשפ"ג, וגם ממנו נלמד בכוחה של קבלה טובה בענייני יראת שמים שהיא משדדת כל המערכות להושיע את האדם מאפילה לאורה מחוץ לכל גדרי הטבע. וכה כתב הלה בלב קרוע ומורתח, כמה שנים לאחר נישואיו יצא לעסוק לפרנסתו למשך כמה שעות ביום, כשבחצי השני של היום היינו יושב ב'כולל', והסיתו היצר שהוא נצרך למכשיר טמא הנקרא טלפון 'חכם' לצורך פרנסה... ובאמת היה יכול להסתדר ולחיות גם בלעדיו, אך לצערו לא עמד בנסיון... וכידוע אומנותו של היצר הרע 'היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז' (שבת קה:), וממש כך התקיים בו, בתחילה הסיתו לקנות מכשיר עם פילטער (חסום) ואח"כ הפילו להיות 'עבד נרצע' - מכור לאותה טומאה להיות שקוע שם ראשו וכולו כל היום כולו עד שהסיר את החסימות וההגנות, והחזיק ברשותו מכשיר פרוץ לגמרי רח"ל, עד שאומר לו לך עבוד ע"ז שכבר התגברו הנסיונות רח"ל עד שהגיע לפתחו של גיהנום, וד"ל...

והנה בתחילת החורף של שנת תשפ"ב הגיע אליו ידידו ה'טוב' והציע לו עסק הגון ומכניס כדבעי, שאם ישקיע עתה סכום של מיליון וחצי שקל יזכה ל'תשלומי כפל וארבעה וחמישה' בתוך כמה שנים, והיה נראה לו שזה ממש 'עבירה' לא לקפוץ על העסק בשתי ידיים, אך מאחר שלא היה מצוי בידו סכום אדיר שכזה על כן הלך ולווה כספים מהבנק ומשאר ידידיו כשהוא ממשכן את ביתו ושאר נכסיו עד שהצליח לגייס את כל הסכום, והעביר לאותו ידיד את הכסף. לא עברו חודשיים ימים ונתברר לו למגינת ליבו כי לא דובים ולא יער... אין השקעה ואין רווחים... אלא אותו 'ידיד' ניצל את תמימותו וידידותם גם יחד ונטל את כל הכסף בכדי לפרוע בהם חובות.... וכך מצא את עצמו נופל בבת אחת לבירא עמיקתא, ברגע אחד נהיה בעל חוב בסכום אדיר קרוב לשני מיליון שקל (הקרן בתוספת התחייבות הריבית שנטל על עצמו), ומני אז נהפכו חייו לגיהנום, עד פסח תשפ"ב כבר 'רדפו' אותו אנשי ההוצאה לפועל הממונים לגבות חובות, וכבר הוגשו נגדו תביעות בבתי דינים ולהבדיל גם בבתי משפט, ואף הוטל 'עיקול' על ביתו עם כל נכסיו וחשבונות הבנק.

לקראת ל"ג בעומר הגיע לידי 'באר הפרשה' שם הובא סיפור דומה על אחד שנפל בגלל הכלים המאררים וקיבל על עצמו קבלה טובה בל"ג בעומר, וזכה לישועה גדולה ברוחניות ובגשמיות (וכנ"ל), ונכנסו הדברים לליבו כארס של עכנאי, והחליט בעצמו אף אני עומד לקבל עצמי 'פעקיל' (חבילה... כלומר קבלה טובה) ועי"ז אזכה להשאיר אצל רשב"י את כל ה'פעקיל' הנורא הלזה... ואכן נסע לאתרא קדישא מירון וגמר שם כל ספר התהלים, ופרץ בבכיות עצומות של חרטה מעומק הלב על שלא עמד בגבורה בנסיונות... יצא משם ופנה אל אחת מהמדורות הקטנות שבערו בחוץ

שהוא עצמו אמר באידרא (אידר"ז האוני רצא): כשגילה סודות התורה ביום פטירתו ועצר את החמה שלא תשקע עד שיגמור לגלות את כל הסודות שרצה לגלות אז. וכלשון הזוהר הק' 'והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתא כשאר יומא' (ולא יתרחק היום מאתנו), דהא כל יומא ברשותי קיימא' (כל היום הזה שלי הוא) ל"ג, וביום זה

והשליך את המכשיר לתוך האש, ובכה ואמר, רבי שמעון, אני משאיר אצלך דבר שקשה ממני מאוד להיפרד מעמו, חוס ורחם ותיקח ממני כל המשא הכבד של החובות האיומים, ואף הוסיף לקבל על עצמו לפרסם את הנס.

לאחר ל"ג בעומר עברו עליו ימים ושעות קשים מנשוא, מה יעשה מבלי אותו כלי טמא... אך בגבורת נפש עילאית חיזק את עצמו, ותיכף ומיד החל לראות ישועת ה', מיד לאחר חג השבועות הציעו לו עבודה חדשה כשמתן שכרה מכובד בצידה... ולא עוד אלא שאחד מבני משפחתו החליט מעצמו בטוב ליבו לסדר את החובות, וניגש לכל הנושים והגיע עימם להסדרי תשלומים, כך שכבר בחודש תמוז נתבטלו כל התביעות וירד מעל צוואריו חרב ה'עיקול'... ונסע בתחילת חודש אלול לארה"ב לזכות נדיבי עם במצוות הצדקה בכדי שיוכל להחזיר את חובותיו, ובתוך ג' שבועות הצליח לאסוף 300,000 דאללער... שווה ערך ליותר ממחצית החובות... בחודש חשון תשפ"ג נסע שוב לאותה מטרה, ואסף בערך 200,000 דאללער עד שבתחילת חודש כסלו כבר היה מאחורי כל אותה 'פרשה', כשהוא מסיים לשלם את השקל האחרון... וחזר 'לחיות' בנחת ושלווה כשהוא מצליח גם 'להניח בצד' בכל חודש וחודש... וכידוע לכל העסוקים בתחום שאין זה כלל בדרך הטבע לגייס סכומים כאלו בתוך זמן קצר כל כך, אלא יד ה' עשתה זאת, כי גדול כוחה של קבלה טובה הבאה לו לאדם בקושי גדול לפתוח את כל השערים...

ל. והוא אחד מהטעמים שנתן הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (ל"ג בעומר ו) למנהג שנהגו להרבות ביום זה בהדלקת נרות, ובהדלקות גדולות לכבוד התנא האלוקי רשב"י, לזכר שביום זה נתרבה אור היום באיחור שקיעת החמה. ולהראות כי כל האורות בטלים לאור הגדול, האור הגנוז שגילה אז רשב"י בסודות התורה.

לא. מעשה נפלא יש להסמיך לזה. הרה"ק ה'עצי חיים' זי"ע היה חתן הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע בנו של הגה"ק ה'דברי חיים' מצאנז. שמחת הנישואין התקיימה בעיר טארנא שבגאליצ'י בשנת תרנ"ו, באותם הימים היה הרה"ק משינאווא זי"ע - אחיו של הרה"ק רבי שלום אליעזר, זקן ושבע ימים כבן שמונים ואחת, ואעפ"כ הטריח עצמו ובא להשתתף בשמחת החתונה (סיפורים רבים מספרים על הדחק ששררו שם באותם הימים, והוכרחו להעמיד כמה חופות - שלא היו באמת מקום החופה, בכדי שהציבור לא יצטופף סביב מקום אחד), ביום החופה הודיע השינאווער - עת רצון היום לנו, עת פקידה, כל מי שנצרך לישועה וברכה בוא יבוא היום ויפעל כל טוב, מיד נאספו שמה הרבה הרבה שבורי לב אשר צבאו פתח הבית, והתור היה ארוך עד מאד, גם שתי נשים ידידות אשר שתיהם המתינו שנים רבות לזש"ק באו שמה, והנה אחת מהם אמרה, הרי הרבי נשאר כאן עוד כמה ימים, בעזהשי"ת אכנס לקודש פנימה בעוד כמה ימים כאשר הלחץ והדחק יפוגו מעט, ואילו חברתה נשארה להמתין בתור הארוך. האשה הלזו אכן נכנסה ופעלה ישועתה - וחברתה באה כמה ימים לאחמ"כ, ואמרה לרבי, הרבי אמר שכל מי שנצרך ישועה יבוא היום, אמר לה הרה"ק אמרתי 'היום' על יום החופה, אבל לא בכל יום אני יכול להבטיח (ואכן אשה זו לא נושעה לדאבון לב).

במה דברים אמורים - רשב"י מכריז דהא כל יומא ברשותי קיימא (כל היום הזה שלי הוא), ע"כ אף מי שיש לו 'עיסוקים' גדולים עד מאד, ישכיל לעזוב את הכל ביום הגדול הלזה - באיזה מקום שהוא נמצא, וידע שרק על יום זה אמר רשב"י 'יומא דא ברשותי' ולא יהיה עסוק ביום זה רק ברשב"י ושמחתו הגדולה, ובזה ייטב לו בזה ובבא פי כמה וכמה (הגם שבוודאי כל השנה גדול כוחו דרשב"י, אך יש ענין שביום ההלילוא גדול כוחו פי כמה להשפיע שבע רב עד מאד) והוא ממש חשש 'הפסד מרובה' אם לא ישכיל לנצל כראוי את היום.

וכבר רמזו בדרך מליצה בפסוק (תהלים קכג א) 'אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים', הישבי (נכתב חסר וא"ו) עולה בראשי תיבות הלולת שמעון בר יוחאי, כי אל יומו של רשב"י אנו נושאים עינינו ע"ד שאמרו בגמרא (מגילה ד): 'עיניהם של עניים נשואות', עניים בדעת עניים בממון וכו' - הכל עיניהם נשואות אל הלולת רשב"י היושב בשמים, ונשפיע שפע רב ביומו הגדול.

הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע נשא את משלו לחולה אנוש שבדקו הרופא וגילה את אזנו כי דרך רפואתו היא, שישפוך יין על גבי התנור וינשום עמוק את הריח העולה, הלך החולה וניסך יין על התנור, גם הכניס את האוויר עד לתוך עמקי ריאותיו, אך לדאבון לב לא נראה שום שינוי במצבו, חזר האיש אל הרופא ושאלו 'למה רימיתני',

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

נפתחים כל שערי רקיע להריק עלינו שפע עד בלי ואין הדברים אמורים רק על 'אותו היום' באותה שנה, דילג. ורמזו לדבר, 'יושפע ש'פע ר'ב ב'בל העולמות, אלא אף בכל שנה ושנה יום ל"ג בעומר הוא יומו ראשי תיבות רשב"י (טעמי המנהגים) לג. דרשב"י. כידוע מאמרו של רשב"י (סוכה מה: ועיי"ש)

הן עשיתי ככל אשר ציויתני ואיני רואה שום סימן הטבה. החזיר לו הרופא, הגידה נא, מה עשית, סיפר לו החולה כך וכך עשיתי, נענה לו הרופא, אוי, סכל שכמותך, וכי תעלה על דעתך שיש תועלת בשפיכת יין על גבי תנור צונן, כלום 'סגולות' הנני נותן לך, הרי הכוונה הייתה שתדליק תחילה אש בתוך התנור, וכשיהיו דפנותיו רותחות אז תשפוך יין, ובזה ינדוף ריח היין ויתפשט כהוגן בחלל הבית, ובכח עשן זה כשיכנס לגופו של אדם לסלק ממנו את כל המזיקים. והנמשל לענייננו, יום ל"ג בעומר 'יום מאיר' מלא אורה והשפעות קדושות ונפלאות, אך תחילה צריך האדם להבעיר בעצמו אש קודש - הדלקת הלב, למען יהיה כלי מחזיק ברכה, ובזה ישאב השפעת וקדושת הימים עד שיבואו כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו.

לב. על הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו זי"ע (בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ונכדו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע) מספרים ששמו נודע כמחולל אותות ומופתים הרבה למעלה מדרך הטבע. והורה לכל הזקוקים לישועה, אם בבריות גופא, אם בפרנסה, בזרע של קיימא או בכל עניין שהוא, שיבואו אליו ביום ל"ג בעומר, באמרו 'לבי ובשרי ירננו אל קל חי' (תהלים פד ג) - לבי ר"ת 'ל"ב יום', כלומר, אחר יום ל"ב לעומר בא כוחו של ובשרי ר"ת 'רשב"י', ואז הוא היום המסוגל להתפלל ולקיים - ירננו אל קל חי, כי אז הקב"ה מקבל התפילה.

הוא היה אומר, אין בכל השנה כולה זמן טוב יותר מאשר ל"ג בעומר. ובהתקרב צללי ערב לנטות היה אומר, לו היה כח בידי הייתי תופס את החמה בשיניים שלא תשקע, ולא יפרד מאתנו יום ל"ג בעומר לעולמים (החכמה מאין עמי קלא).

על כוח מיוחד זה מסופר, שפעם הגיע הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע לשהות בצל קורתו של מחותנו - הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בימים שלפני ל"ג בעומר. והיה זה בשנים שכבר היה הרה"ק מדזיקוב חלוש מאד, אך לכבודו של האורח הגדול יצא מגדרו ואירח אותו בכל הכבוד הראוי, בתוך הדברים בישר ה'דברי חיים' למחותנו כי הוא עתיד להישאר בעירו כמה ימים, אמר לו הרה"ק מדזיקוב כי אמנם חלוש הוא מאד וכבר פסק מלערוך את שולחנו בקרב קהל החסידים, אבל לכבודו דמר אערוך שולחן ביום ל"ג בעומר, אבל זאת אבקש ממכם - מחותן, שתאמרו לי מתי תהיו מוכנים אחר עבודתכם הקד' שתוכלו לבוא לשולחני, אמר לו ה'דברי חיים' כי יהיה מוכן בשעה שתניים בצהריים, בהגיע השעה המדוברת ועדיין אין כל זכר לבואו של ה'דברי חיים', הלך אחד מהחסידים לאכסניא של ה'דברי חיים' להודיעו כי הרבי מדזיקוב ממתין עליו שיבוא לסעודה כפי שהבטיח, משהגיע החסיד לבית האכסניא פנה אל משמשיו של ה'דברי חיים' שיכנסו להביא את רבם לסעודת רבו, אמרו לו המשמשים - אנו יראים להיכנס, שכן הרבי כבר סגור ומסוגר כמה וכמה שעות, אם רצונך בכך היכנס אליו... המשמש שהבין את פני הדברים נסוג מפחד ויראה, וחזר אל בית הרה"ק מדזיקוב.

אז החליט הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו כי הוא ילך אל ה'דברי חיים' - שהרי הוא מצווה ב'כיבוד אב', בלב פועם דפק ר' משה על דלת חדרו של הדב"ח, והדלת נפתחה, ויאמר ר' משה ל'דברי חיים' - אבי הקדוש מצפה לבואכם. כשמוע הדב"ח את דבריו, הכניסו פנימה - והדלת סגר אחריהם, ולא נשמע קולם חוצה, כי אם קול פסיעות המהלכים בחדר הנה והנה. לאחר שעה ארוכה יצאו השניים את פתח הבית, ופניו של ר' משה בערו כלפידי אש, לימים רמז הרה"ק מראזוואדאוו ואמר, באותה שעה הסביר לי ה'דברי חיים' את שורש הסוד הגדול של יום ל"ג בעומר (דמשק אליעזר, צח).

הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע נשא משלו לשני ידידים אשר לא מצאה ידם כדי פרנסתם, ונמלכו בדעתם שאין מנוס אלא לחזר על הפתחים ולבקש מיני מאכל להביא טרף לביתם, בלילה נפגשו והראו זה לזה את ה'שלל' אשר הצליחו לאסוף, והנה אחד מהם הצליח בקושי לאסוף שיירי מאכל ולחמים קשים אשר בקושי ניתן להכניסם לפה, לעומת זאת רעהו מילא סלים מלאים בכל טוב בשר ודגים וכל מטעמים, שאל ה'לא-יוצלח' את רעהו, כיצד הצלחת יותר ממני, והרי הסתובבתי במשך שעות ארוכות הרבה יותר ממך ולא עלתה בידי, הגידה לי מה 'סוד' הצלחתך... נענה לו חברו, חזרתי על הפתחים רק זמן מועט... אלא שדפקתי על הדלתות בשעה שבעלי הבתים יושבים בסעודתם, כשהשולחנות מלאים כל טוב, ונתנו לי מלוא חפניים מהשפע אשר היה מונח לפנייהם על השולחן, אבל אתה הלכת

שלא בזמני הסעודות, בזמן שכבר לא היו השולחנות ערוכים, והוצרכו לפתוח מחדש את אסמיהם, ממילא לא העניקו לך אלא משיירי הסעודות...

כעין זה כך הוא גם בהשפעות הניתנים מן השמים לכל מבקש ודורש, שאם כי בוודאי תמיד 'הדלת פתוחה' וכוחו דרשב"י יפה כל השנה, מ"מ ביום זה יום ל"ג בעומר 'יושפע שפע רב' - יומא דא ברשותי קיימא, אין לנו אלא לבוא לפתוח שתי ידים ולקבל בנדבה מרובה, שכן אז עומדים הכן כל ההשפעות הטובות, ומעניקים ונותנים בעין יפה מאשר 'מונח על השולחן', לעומת המאחר שיגיע רק למחרת שכביכול אין השפע מונח, ויתנו לו רק מה'שיריים'...

וכבר שמענו ממי שאמר, בני הקטן נכנס ל'קבלת פנים' הנהוגה לערוך לחתן לפני כניסתו לחופה, וראה איך שכל המשתתפים שמחים ומשמחים, עסוקים בשיחה, במאכל ומשתה, ואילו בראש השולחן יושב מאן דהו ובוכה מאין הפוגות, דמעות נושרות מעיניו כמו מי הנהר... שאל הילד את אביו, מיהו האדם היושב כאן כמסכן... נענה האב, לא ולא, דייקא הוא הוא החתן, היום נערכת כאן חופתו של איש זה, ודייקא משום שהוא מבין את גודל השעה והזמן אין לו כעת פנאי זמן לעסוק בשיחה בטילה או באכילה ושתייה, הוא יודע כי עם התפילות והבכי הנלווה להם יפעל לעצמו חיים טובים ומאושרים כל ימי חייו.

והנה אנו באים לשמוח בשמחת רשב"י אשר קרא והכריז עולו ואתכנשו בהילולא דרשב"י, עלינו לזכור שלא להסיח דעת בדברים שאינם מעיקרי היום, רק לשמוח בשמחת רשב"י, ולהוסיף בצידה תפילות ותחנונים על ישועת הכלל והפרט, האיש המשכיל אשר ינצל כך את היום יפעל לעצמו חיים טובים ומאושרים כל ימי חייו.

הנה זה מכבר ספרנו מה שסיפר לי אחד מ'בעלי המעשה' שזכה לקחת לאת"ק מירון את הגה"ח ר' שמחה מונד זצ"ל מחסידי קמאי. והנה, כל ימיו היה ר' שמחה נוסע למירון בל"ג בעומר, ואף כשעלה גילו למעלה מבן תשעים שנה לא וויתר על כך, ואכן, כמה אברכים התנדבו להתלוות אליו לעזרו ולתמוכו בכל הדרך הארוכה, משנשאל רבי שמחה, הרי כל כך קשה עליו ועל מלוויו הדרך והעליה להר ברגל, מדוע לא יסע מע"כ מירונה ביום אחר כשאין טורח הדרך רבה כ"כ. ענה להם רבי שמחה, הבדל וחילוק גדול בין העליה לציון הקדוש בכל השנה ליום ל"ג בעומר, צא ולמד מדרכו של עולם, כשבא מאן דהו לביתו של ה'גביר' להתרימו לצרכי צדקה, יתיישב בעה"ב ויבדוק את ה'המלצות' שבידו וכו' וכו', ורק לאחמ"כ יחליט אם בקשה זו הגונה היא ועליו להעניק לו נתינה הגונה. כל זה בביתו של הגביר, אבל, בעמדו בסעודת נישואי בנו יפזר מממונו בהרחבה לכל הפושט יד, ולא יעיין בטיבם של המבקשים, שהרי עתה 'עת שמחה' היא לו.

כיו"ב נמי אצל רשב"י - יום ל"ג בעומר הוא זמן 'הילולא' שלו, והריהו עומד ומשפיע על כל המשתתפים שפע ברכות וכל טוב, מבלי לבדוק בציציותיהם. האם נכונה בקשתם וכדומה, אלא הוא מעניק ומשפיע השפעות טובות בלי גבול, מעתה תבינו מדוע הנני מטריח את עצמי ליסע דייקא בל"ג בעומר, ע"כ המעשה. ואף מי שלא עלה בידו לעלות בפועל לאתרא קדישא, הרי עם עריכת השמחה בכל אתר ואתר נחשב שמביא את רשב"י אליו - והרי זה ממש כשרוי באותה שמחת נישואין שה'מחותן' - רשב"י מריק שפע וברכה לכל המשתתפים, מבלי לבדוק אותם מי הם ומה הם.

והנה, אמרו צדיקים (הרה"ק מהרי"ד מבעלזא ועוד), כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והרי בנישואין המנהג להעניק 'דורונות', כיו"ב, גם בנישואין אלו מעניק הקב"ה 'דורון' ל'חתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גזר דינם של קרוצי חומר הדרים בעולם הזה, להשפיע עליהם בבני חיי ומזוני.

מעתה זכור יזכור כל המשתתף בשמחתו דרשב"י - מאיזה מקום שהוא, ביום זה אינו בודק בציציותיו של המבקשים עזרתו, כמו שאמרו בגמרא (תענית כה.) 'גמירי משמיא מיהב יהבי, משקל לא שקלי', ביום זה אשר הצדיק בוא יבוא אלינו משמיא, ביום הזה מיהב יהבי יתן לנו ויריק עלינו שפע רב, אבל משקל לא שקלי - אינו 'שוקל' ובודק אותנו האם אנו ראויים לכך או לא... אלא כל הפושט יד נותן לו הצדיק.

לג. מספר מגיד מישרים הגה"צ רבי יסף חיים גרינוואלד שליט"א, כי בל"ג בעומר שנת תשי"ב עלה אביו הרה"ח רבי געציל מירונה יחד עם רעו הרה"ח רבי עקיבא גאנז (מלמד ידוע במאנארא), בעיצומו של יום כאשר גברו הריקודים בחצר הציון הק', והגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות רקד בתווך וניהל את עבודת הקודש, ניגש ר' געציל ונתן לרא"ז קוויטל ובו נכתבו שמות בני משפחתו לברכה וישועה, ר' עקיבא גם אבה להזכיר עצמו אצל רא"ז אבל לא היה בידו פיסת נייר, על כן ניגש להזכיר בפיו את שמות בני משפחתו, אבל כלי הזמר ניגנו בקול וגם הוא היה כבר צרוד ולא הצליח להשמיע לאזני רא"ז כפי רצונו, נענה רא"ז הנה ידוע בשם האריז"ל שרשב"י עומד ביום זה בידיים פשוטות על פתח המערה, ומברך בשתי ידיו את כל הבאים אליו. על כן - בייגט זיך אראפ און זייט מקבל

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

יכול ליד אנילה לפטור לו את כל העולם כולו מן הדין לה, ואמרו צדיקים (שפתי צדיק ל"ג בעומר א, שו"ת מהרש"ם הקדמה לח"ב) שבבל שנה ביומא דהילולא הוא עומד וממליץ טוב על בני ישראל לפוטרו מן הדין, ומבטל את כל הגזירות. וכן נשמע הקול ממערת רשב"י בעת שנכנסה מיטתו בלהב אש למקום מנוחתו במירון 'זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה פטרין (מקטרגים, וי"מ 'דינים' השורים בעולם) ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך' (סוף איד"ו זוהר רצ"ו), ומבואר בספרים שבבל שנה ושנה ביום הזה 'נשקטים כל המקטרגים, ומתבטלים כל הדינים' בזכותו דרשב"י.

די ברכה (כוף ראשך תחת שתי ידיו של רשב"י וקבל את הברכה ממנו), כלומר ואינך צריך לברכותי ביום כזה. – מברכותיך מלא ידינו בזכות אדוננו בר יוחאי. ופשוט הדבר שגם מי שנבצר ממנו ולא עלה בידו לעלות מירונה יוכל לזכות לברכות הללו – שהרי אורו של רשב"י מתפשט בכל העולם, אם פתח לבבו להשתתף בהילולא דרשב"י, בהשתתפות בעריכת סעודה, בהדלקת הנרות, בלימוד תורת רשב"י, באמירת תהלים וכן כל שאר כיו"ב, הרי הוא מושך עד ביתו 'רצועה יוצאת' ממירון ורשב"י עומד ומברכו ב'שתי ידיים'.

וכבר אמרו, כי מצינו הפרש בין שתי מניגוני יום הק' הלאה, ניגון 'בר יוחאי' שחברו הגה"ק המקובל האלוקי רבי שמעון לביא בגולה, וכל הזמר מדבר בלשון נוכח אל רשב"י (נמשחת, אשריך, מושב טוב ישבת וכו') ואילו ניגון 'ואמרתם כה לחי' שחברו הגה"ק ה'בן איש חי' והביאו מירונה מדבר כל דיבוריו על רשב"י בלשון נסתר (קדוש הוא, אשרי עין ראתהו תורתו מגן, הוא ימליץ טוב), ללמדך שאין הדבר תלוי במקום שנמצא גופו של אדם, אלא גם הרחוק פרסאות הרבה יכול לדבר בלשון 'נוכח' אל רשב"י...

המשכיל ינצל יום קדוש זה לקבל השפע, כי אינו דומה השפע שניתן לנו במנה יפה וגדושה ביום זה, לשפע הניתן בזמנים אחרים, כי הוא בא מידינו של רשב"י – וידו גדולה היא, כמאמר הרה"ק 'דגל מחנה אפרים' זי"ע (פרשת בשלח) על הפסוק (שמות יד ח) ובנ"י יוצאים ביד רמה – ובתרגום 'בריש גלי', ומבאר ש'ברי"ש' עולה לר"ת רשב"י, וזהו ובנ"י יוצאים מגלות האחרון, כשיתגלה אורו של רשב"י – כמו שרשב"י אמר בספרא דא יפקון מן גלותא (הקדמת הזוהר). ואכן השפע הבא לנו ביום הזה בא מידי הגדולות – יד רמה – ולא ביד קטנה, וכבר אמרו, כי 'שופע ר'ב ב'כל העולמות, ראשי תיבות רשב"י (טעמי המנהגים).

ונסמך מעשה זה, מעשה במשפחה אחת שעוני ומחסור שלטו בביתם שלטון ללא מיצרים, פעם אחת שלחה האם את בנה בן שבע שנים, לחנות הפירות והירקות, לקנות מעט ירקות, אחד אחד מכל מין להחיות נפשות בני ביתה העטופים ברעב, משהגיע הבן לחנות מצא שם שוכנים אחר כבוד אגוזים מתוקים (מסוכרים) הערבים לחיך כל אדם ובפרט לתינוקות של בית רבן, והיו עיניו כלות מהביט בהם ואין לאל ידו לקחת מהם כי 'תם הכסף', המוכר שראה את כל המחזה נכמרו רחמיו, ואמר לילד קח מהם ככל אוות נפשך, אולם הילד מיאן ולא לקח מאומה, חזר המוכר והפציר בו קח ככל אשר תרצה, אך הילד קמץ ידיו, עד שנטל המוכר מלא חפניו מהפרי המתוק ומילא את השק, כשחזר אל הבית שאלתו אמו מניין לו אגוזים יקרים אלו, סיפר הנער כל מה שאירע בחנות, תמהה האם, בני יקירי מדוע לא הסכמת לקחת, נענה הילד בתמימות ואמר, הן נער קטן אנוכי, ידי קטנות המה וגם אם אטול אגוזים בשתי הידיים לא ייכנסו בהם הרבה, על כן רציתי שהמוכר אשר ידיו גדולות ורחבות ימלא שקי בעצמו. ובזה מבארים מה שאומרים בברכת המזון 'ונא אל תצריכנו ה' אלוקינו לא לידי מתנת בשר ודם כי אם לידך הרחבה המלאה והפתוחה', כלומר שלא ניקח בידינו הקטנות אלא הקב"ה ימלא לנו במלוא חפניו הגדולות והפתוחות... והבוטח בה' ומשליך עליו יהבו – הקב"ה מכלכלו בידו הרחבה והמלאה...

אף אנו נאמר, חיש נא מהר לנצל היום, כי ביום הזה באות הברכות מיד רמה – רחבה ומלאה של אדוננו בר יוחאי – לא ידיים קטנות כשלנו.

עוד ייאמר בענין השפע הרב שנשפע ביום זה, כידוע המאמר בשם הרה"ק מטשארטקוב זי"ע, שהקב"ה משפיע עלינו בכל עת שפע רב שפע טוב, אלא שחסרים לנו 'כלי קיבול', ומבאר הרה"ק את מאמר חז"ל (ויק"ר י ה) 'תפילה עושה מחצה', עושה מלשון 'תיקון', כי חצי אחד ישנו בעולם – השפע שהקב"ה משפיע, אלא שחסר לנו מחצה השני – והיינו שאין לנו כלי קיבול, ומחצית זו מכינים ע"י התפילה, ורשב"י נותן לנו 'ביד רמה' – היינו 'כלים' גדולים לקבלת שפע רב.

לד. הגאון רבי משה לייב שחור, מגאוני ירושלים של מעלה, ביאר מאמרו זה של רשב"י, במעשה שהיה בשנים עברו, אשר פרצה מגיפה רח"ל בעיר קעניגסבערג שבדייטשלאנד (גרמניה), והיה שם רופא מומחה, והתמסר בכל

כוחו לרפאות את החולים, כשהוא מקדיש ימים ולילות, וכמעט שלא ראה שינה בעיניו, עד שסוף סוף נעצרה המגיפה והחלימו כל החולים, והלך הרופא לעיר אחרת בכדי לפוש שמה מכל עמלו, וציווה על בעל האכסניא שלא יגלה לאיש שיש כאן 'רופא' למען יוכל לנוח בלא שום טירדה. לא עברו ימים רבים והנה פרצה המגיפה באותו מקום, בעל האכסניא שמר על מוצא פיו ולא סיפר על הרופא הגדול הנמצא בביתו, ואכן נפלו שם חללים רבים. וכל בר דעת מבין שאותו רופא נהג שלא כהוגן, והוא הגורם לכל אותם נפשות שמתו, שמאחר שידוע הוא על הכח הגדול בידי להחיש מזור ותרופה היה אסור לו להסתיר עצמו... וזהו שאמר רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין - דעו לכם כי יש בכוחי להושיע אתכם על כל צרה שלא תבוא, וזוהי כביכול כל מגמתו ב'הכרזה' זו להודיע לבני האדם לבל יפול לבם בקרבם בבוא עת צרה עליהם, כי בכוחו לפטור את העולם כולו מכל הדינים ומכל המועקות, פנו אלי והיוושעו...

לה. עפ"י תורת הסוד, יש לכוון בכל יום מימי הספירה תיבה אחת ממזמור 'למנצח בנגינות מזמור שיר', ויום ל"ג בעומר הוא כנגד תיבת 'אלקים', והוא ר"ת יכול אני לפטור את העולם מן הדין (אם נחשוב אותיות מ' וה' שני פעמים). כי ביום זה כל דינין מתעברין מינה ולית שולטנא אחרא בכולהו עלמין.

לו. מעתה יש לומר בהא דאיתא בגמ' (שבת לב.) ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר (איוב לג כג) 'אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת', כי מי הוא אותו מלאך מליץ ישר המלמד עליו זכות כשהוא במצב כ"כ נורא עד שתשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה - אין זה כי אם רשב"י הסנגור הגדול שיכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין.

לז. ויש לפרש הטעם שנכפל הלשון 'כל העולם כולו', ולא אמר 'יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין', או 'את העולם כולו', שהנה כתב הלבוש (או"ח תקפ"ב ס"ח) שאין לומר בנוסח התפילה בראש השנה 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך' שהרי זה כפל הלשון, רק יאמרו 'מלוך על העולם כולו', אמנם הט"ז (שם סק"ח) מיישב, לפי מה דקיי"ל בכל התורה ש'רובו ככולו', מעתה, אם נאמר רק 'מלוך על העולם כולו בכבודך' היה אפשר לפרש שהכוונה היא על רוב העולם בלבד שאף זה נכלל ב'כולו', לכן אנו מאריכים בלשונונו לומר שימלוך הקב"ה על כל העולם כולו, ולא רק על רובו. על דרך זה יתפרש גם בלשון שהעיד רשב"י על עצמו 'יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין', שלא תאמר שיש בכוחו של רבי שמעון לפטור רק את רוב העולם או רק לרוב מיני הקשיים והצרות, אלא כל העולם כולו יפטרו בזכותו מכל דינים ומכל צרה ועקתא בכלל ובפרט ברוח ובגשם בזה ובבא, איש איש בנגעו ומכאובו.

עוד י"ל, עפ"י מה דאיתא ב'ספורנו' (פרשת קרח) על הקרא 'כי כל העדה כולם קדושים' - ומבאר, דהיינו 'מכף רגל ועד ראש', מעתה אף אנן נאמר, 'יכול לפטור את כל העולם כולו' - היינו כל יחיד ויחיד 'מכף רגל ועד ראש' ייפטר מכל נגע ומחלה מכל צרה וצוקה.

עוד יש להוסיף בביאור כפל הלשון, כי הנה יש שרמזו במה שאומרים ומבקשים 'מלוך על כל העולם כולו', עפ"י מאמר צדיקים, שיש מי שממליך את הקב"ה על כל העולם - על ז' רקיעים ועל ארבע רוחות העולם, על השמים ממעל ועל הארץ מתחת, בים וביבשה, על כל אלף אלפי אלפים הנבראים שבכל קצוות תבל, אבל למרבה הצער שוכח מלהמליך את ה' על אדם אחד ויחיד מבין כל ברואי העולם - והיינו עליו בעצמו. ולכן אומרים מלוך על כל העולם - ומלבד זאת מוסיפין לומר כולו - שממליכים את ה' גם עלינו בעצמינו, על כל תכונותינו, מידותינו, רצונותינו, יצרנו ותאוותינו, מכף רגל ועד ראש. אמור מעתה, כיו"ב לענין רשב"י, יש מי שיבוא להרהר במחשבתו ולומר בלבו ש'יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין' הכוונה לעניינים גבוהים, נשגבים וטמירים של 'דינים', ואין הכוונה ל'דינים' האופפים אותנו, כי הצרות שלו הם כאלה צרות גדולות וקשות שאין להם פתרון... והמצב הקשה שלו ברוחניות אינו בר תיקון, ועליו נאמר 'כל באיה לא ישובון' ח"ו. וכן יאמר, שאין הכוונה ל'דינים' הפרטיים שלו, צרה צוקה ומצוקה האופפים אותו בגוף ובנפש, מבית ומחוץ... לזה אומרים לאדם השרוי בצער ויגון, דע לך בני שאכן הכוונה דייקא אליך, לשבר הגדול שלך, לכל גל וגל שעובר עליך ומאיים להטביעך בעומק המצולה, הכל הכל מתבטל ממש בביטול גמור.

וכבר רמזו במאמר חז"ל (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', האי עלמא - כל ההעלמות והסתרות עומדים להסתלק מעלינו, אמנם הם דמיא - דומים, כבי הילולא - כמו שתנצל את יום ההילולא קדישא, אם תנצל כראוי את יום הקדוש אכן תפטר מכל ההסתרות וההעלמות - כי 'יכול אני לפטור את כל העולם'.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

הוא ימליץ טוב - סגולת היום לפעול בו גדולות ונצורות ה'עבודת ישראל' מקאזנין זי"ע (תהילות ישראל, תהלים מב) מצינו בתורתן של רבותינו שזה היום לט' מסוגל לפעול 'כי כל ימי הספירה אנו מייחלים ליום ל"ג בעומר שבו בו כל מיני ישועות², ובלשונו של הרה"ק הרחמים גוברים³, ולכל ישראל האיר⁴, כל חד וחד

לח. הגרעק"א מציין ב'גליון הש"ס' (שם) למאמרו של רשב"י (אדר"ג פט"ז), 'רשב"י אמר, מנין שאין ישראל רואים פני גיהנם לעולם, משלו משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו שדה זיבורית, באו בני אדם והשכירוהו בעשרת כורין חיטים בשנה, זבלוה, עדרוה, השקוה וכסחוה, ולא הכניסו ממנה אלא כור אחד חיטים בשנה. אמר להם המלך מהו זה, אמרו לו אדונינו המלך אתה יודע בשדה שנתת לנו שמתחילה לא הכנסת ממנה כלום ועכשיו שזבלנוה וכיסחנוה והשקנוה מים לא הכנסנו ממנה אלא כור אחד חיטים בלבד. כך עתידים ישראל לומר לפני הקב"ה ריבונו של עולם אתה יודע ביצר הרע שהוא מסית בנו שנאמר (תהלים קג טו) 'כי הוא ידע יצרנו'. והיינו שאין כל מקום לטענה על בני ישראל מדוע לא עליתם יותר במעלות התורה והיראה, כי בלא עבודתם ויגיעתם - לעמוד כנגד פיתויי היצר, לא היו מגיעים אף למעט תורה ועבודה שהגיעו, ובתשובה זו פטר רשב"י את כל העולם כולו מן הדין.

וראה שם בביאור 'בנין יהושע', שאין נפטר מדין זה אלא מי שבשם 'ישראל' יכונה, היינו דיקא אלו שעשו פעולות רבות - בתורה ובמעשים טובים, אך לא הצליחו לגבור על יצרם, ולכך מדייק רשב"י שאין 'ישראל' רואים פני גיהנום ר"ל מי שמכונה בשם ישראל ומתחכם בעצמו לעשות פעולות רבות לבער היצה"ר מקרבו - אדם כזה לא יראה פני גיהנום לעולם.

וכתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ל"ג בעומר, בתחילת דבריו) רשב"י מזכך גופן של ישראל לעולם. לט. ענין נפלא מצינו במשנת הגה"ק ה'מנחת יצחק' זצ"ל (דרשות עמו' קצט) על דברי חז"ל (ב"ב טז): 'רשב"י אומר אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר וז"ל, דכבר פירשו (עי' פי' הרשב"א בעין יעקב שם) דמרגלית טובה שהייתה בצווארו, היינו שהרגיל והמשיך אליו תלמידים הרבה בדיבוריו, יעו"ש. וכל חולה וכו' נראה לומר הכוונה, בין חולי הגוף ובין חולי הנפש היו מתרפאים בתפילותיו והשתדלויותיו בדברים היוצאים מן הלב הנכנסים אל הלב להחזירם לתשובה, וכשמת תלאה הקב"ה בגלגל חמה, היינו כמו שהגלגל חמה חוזר פ"א בשנה למקום שהתחיל הילוכו, כן הצדיק ביומא דהילולא דיליה, כשמשתטחים על קברו מסוגל להוושע כנ"ל - בין חולי הגוף ובין חולי הנפש יהיו מתרפאים, ובכלל זה כל מיני ישועות הנצרכים כל חד וחד בדיליה.

ומסיים שם, ובודאי שכן הוא ג"כ בזמן שאי אפשר להשתטח על קברו אם מתאספים יחד לכבודו. מ. מתאמרא בשם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע שהקשה על דברי הזוהר הידועים (ח"ג קנב): על יום י"ד אייר - פסח שני, 'כרוזא כריז כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי (כל מי שרוצה לבוא וליראות את פני האדון ה', יכול לבוא באלו הימים לראותו בטרם ינעלו את השערים), אימתי כרוז אכריז, בארבעה עשר לירחא תניינא דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי (כרוז זה יוצא ביום י"ד אייר, ומאז ועד ז' ימים עדיין פתוחים השערים, ולאחר מכן ינעלו אלו השערים), ע"כ'. ולכאורה קצת צריך ביאור מדוע אין משאירים את השערים פתוחים לרווחה לפליטת עמו בית ישראל. אלא, שלאחר 'ל"ג בעומר' (החל בשבוע של הוד) אין כל צורך להשאיר את השערים פתוחים - כי כבר נכנסו כל בני ישראל, ואף פעלו כל משאלות לבם לטובה ביום ל"ג בעומר, כי הוא יום שבו פעל כל איש מישראל פעולתו לטובה בכל מאי דבעי.

מא. איתא במהרש"א (שבת לג.) על דברי הגמרא שנעשה נס לרשב"י במערה ונברא לו עץ חרוב למאכלו, שהיה בזה 'נס בתוך נס', כי בדרך כלל החרוב גדל במשך שבעים שנה, וכאן נברא מיד מוכן לאכילה. ללמדך על גודל פעולת הישועה בזכותיה דרשב"י, כי גם מה שאמור לקחת זמן רב ייגמר בכי טוב בין לילה, ולדידן נלמד, כי אפי' אם לא הגיע זמנו להפקד בבנים וכיו"ב, מיד נפקד.

ויש לומר שענין זה מרמזים ג"כ במה שנהגו לירות בחץ וקשת ביום הזה, כי החץ מראה שדבר שאורך זמן רב אפשר בזריזות לפעול אותו ולהגיע אל המטרה במהירות עצומה.

מב. בספרי קורות הימים (מסע מירון עמוד קיא, ועוד) מובא מעשה נורא בשם רבי יוסף סופר שנתיישב בצפת בשנת תקכ"ב, וז"ל. וכשיצא הרעש (רעידת אדמה שהייתה בצפת ומירון) על הארץ בחדש חשון תקכ"ב, באו כל הישמעאלים

במצבו^{מג} הן ברוח הן בגשם^{מד}. ובפרט בשלש אלה, בני^{מה} - הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שער יששכר מאמרי חודש בני חיי ומוזוני, וכדלהלן). אייר מאמר גל עיני אות כב) מביא משם זקנו הרה"ק

והערלים שבאותו מקום אל הבנין של רשב"י ז"ל, והדלת הייתה סגורה (שכן לפי התיאור הזמנים ההם היה בנין הציון סגור יום ולילה כי מעט יהודים דרים במירון ורוב היושבים בעיר ישמעאלים וערלים, והמפתחות היו אצל שמש הדר בצפת שהיה בא ופותח לאחר ש'נותנים לו מה שמגיע לו' עבור זה), וצעקו כולם - רבי שמעון, רבי שמעון, מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב - פתח פתחך, ומיד נפתחה הדלת מאליה, והלכו כולם לפניו, וגם בני ביתם ונשיהם ניצלו, ולא היה להם היזק כלל. ועכשיו הוא (רשב"י) חשוב בעיניהם מאד ביותר.

כשהיה רעש שני (בו' כסלו) ברחו כולם, יהודים וערלים וישמעאלים לבנין של רשב"י ז"ל כבפעם הראשונה, וכשבאו קרוב לשם ראו כולם שהבנין כולו הגביה והתנשא למעלה, וקפץ באוויר כמו אדם - מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, והכיפה שמלמעלה של הבנין התחלקה לשני חלקים, לחצאין, והיו פתוחים לשנים, כיוון שראו זאת נפלה חרדה גדולה עליהם ונתחלחלו מאד, ופתחו כולם וצעקו 'רבי שמעון, רבי שמעון, אם הבנין שלך כך הוא, מה יהא סופנו...' וזה היה יותר מחצי שעה, ואחר כך שקטה הארץ, שקט הרעש, ועמד הבנין על מקומו. הכיפה של מעלה שנחלקה לשני חלקים נתחברה יחדיו כבראשונה ולא היה היזק כלל. והאנשים שבאו לשם ראו הנס הגדול בזה הבנין, בחוץ ובפנים, (ובדקו) אם יש איזה סימן או איזה חריץ בבנין ולא נמצא כלל שום סימן או סדק בחומה שהיתה כבראשונה, עכ"ל.

מעתה נלמד ק"ו, אם אותם ישמעאלים שרק זעקו 'רבי שמעון, רבי שמעון, שמענו חשיבותך' נפתחו להם השערים, ורשב"י קבלם בשתי ידיים והציל אותם, על אחת כמה וכמה שיפתחו בפנינו השערים, כי הכל זקוקים לפתיחת שערים, כאשר ננעלו שערי תפילה ואנו זקוקים שיפתחו אותם עבורנו, כל אחד יושב במאסר בית האסורים שלו - תחת מסגר ובריח של היצר, ותחת מסגר ובריח של כל שאר קשיים, והכל ממתנינים לפתיחת השער לצאת לחפשי, יש מי שממתין לפתיחת דלתות הלב לתורה, יש הנצרך לפתיחת שערי לבות בניהם ובנותיהם, שיתייצבו על דרך טוב. הנה נזעק רבי שמעון, רבי שמעון, מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב - פתח פתחך, ומיד תפתח הדלת מאליה.

מג. אמרו צדיקי הדורות (נחלת יעקב להרה"ק מבאיאן לעמבערג זי"ע, ועוד) שנרמז זאת במה שכתב ה'טור' (סי' תכח) 'ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג בעומר, וסימן פל"ג ח"י, פירוש פורים ל"ג בעומר ח"י באייר', שכשם שלענין פורים אמרו חז"ל 'כל הפושט יד נותנים לו', כך גם בל"ג בעומר שכל הפושט יד זוכה למלאות כל בקשותיו לטובה. ויותר מכך מצינו, כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע במכתב קודש, כי נתנו סימן בטור ושולחן ערוך (או"ח תכח א) פל"ג - והיינו שבאותו יום בשבוע שחל פורים (י"ד אדר) בו ביום יחול ל"ג בעומר. ואמר הרה"ק כי בפורים כל הפושט יד נותנים לו - כלומר האדם עומד כעני בפתח מבחוץ ומקבל מתנות לאביונים, אבל בל"ג בעומר 'תרעין פתיחין' שהאדם עומד בפנים, ע"כ. ויתכן שכוונת הדברים כי העמידה בחוץ מראה על ריחוק בין העני לבעה"ב, עני כזה מקבל מתנה פחותה, משא"כ את מי שמכניסים הביתה הרי זה מראה כי הוא ידידו וקרובו ואין פוטרים אותו במתנה מועטת אלא מתנה מרובה.

מד. וגם בענין הזיווגים, ידוע מה שאמרו צדיקים שיום זה מסוגל למציאת זיווג הגון, כי רבי שמעון 'הציל הלחוצים', ומי לנו 'לחוצין' כמי שממתין לזיווג...

עוד יש מקום לומר, עפ"י המבואר ברבינו בחיי המפרש בקרא (שמות ג' ד"ה צעקת בניי) 'וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם' שלא נתנו להרחיב את בית דירתם, אמור מעתה, כי רשב"י יקיים בנו 'והציל הלחוצים' גם בענין דירה בהרחבה.

מה. איתא מהרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (שער יששכר, אייר, מאמר גל עיני אות ה) על הא דאיתא (מכות יז) 'אמר רבא דילידא אימיה כרבי שמעון תלד, ואי לא לא תלד'. וברש"י (ד"ה דילידא) כל שאמו יולדת תבקש רחמים יהי רצון שיהא כרבי שמעון. ולפי פשוטו אין הדברים מובנים, וכי כל כך ביד כל איש לבקש שבנו יגדל ויתעלה לרום המדרגות כרשב"י.

ומבאר ה'מנחת אלעזר', כי אכן גדול ואדיר כוחו של האי יומא קדישא - יום ל"ג בעומר, עד שבידינו לבקש ולהתפלל על בנים כרשב"י, כי כל תפילה מתקבלת בשמי מרום ביום זה. ואנן נעני ונאמר, שאין הדברים אמורים

שכאמור 'בורא רפואות' מכוון כנגד 'הוד'. ואם כן יום ל"ג בעומר שהוא ספירת 'הוד שבהוד' הרי הוא מסוגל לבוא לתכלית הרפואה'.

מזוני - למדנו מדבריו של הרה"ק ה'חת"ם סופר' זי"ע בתשובותיו (י"ד רל"ג), כי הנה אמרו במדרש (מדרש זה אינו לפנינו) שבצאת בני ישראל ממצרים, לקחו עמם חררת מצה, וממנה ניזונו למשך ל' יום, ואז הלכו במדבר שלושת ימים בלא לחם, ויהי ביום השלישי, ביום י"ח אייר - ל"ג בעומר, החל הקב"ה להמטיר לחם מן השמים. ומסיים ה'חתם סופר' וראוי לעשות לזה זכר טוב. ואם כן אף עניין המזוני יש בהאי יומא רבה. שהרי ביום זה המטיר הקב"ה לחם מן השמים מ"ו.

זכר נודע על כוחו הגדול של רשב"י להשפיע שפע 'מזוני' לעולם, וכדאיתא ב'ירושלמי' (ברכות פ"ט ה"ח) רבי חזקיה בשם רבי ירמיה, כן היה רשב"י אומר

ה'שם שלמה' זי"ע שהרוצה להיפקד בזרעא חייא וקיימא יעתיר על כך בברכת 'רפאנו', כי ענין זה נכלל בכלל 'רפואה', וביום זה שהוא בחינת 'הוד' מסוגל לבקש על רפואות, כי 'בורא רפואות' (בברכת יוצר) הוא כנגד מידת ההוד (פרע"ח שער ק"ש פרק א), ו'הוד שבהוד' הוא רפואה בתכלית השלימות, נמצא שאף לפקידת עקרות מסוגל היום הגדול הזה מ"ו.

חיי - כמו שמביא הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שם אות י) כי 'שמעון בן יוחאי' בנימטריא 'מחיה מתים'.

זעוד, שתיבות 'שמעון בר יוחאי' עולים במכוון כמספר 'ורפאתיו' (אורה ושמחה להרה"ק מבארניב דף כ, הובא בהילולא הרשב"י הערה סו). ולא זו בלבד, אלא איתא מהרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע (אמרי פנחס השלם אות רלא) שיום זה מסוגל ביותר לעורר בו עניין הרפואה ומי שצריך לקחת רפואה (תרופות) יתחיל בל"ג בעומר,

דייקא ביולדת. אלא אף על עצמו ועל נפשות בניו ובנותיו יש ביד כל אחד ואחד לפעול - שיגדלו ויהיו כרבי שמעון, כשירבה בתפילה ותחנונים להתעלות בתורה ויראה טהורה, וכל מידה נכונה וטובה, ובזה יזכו הכל לרוות נחת דקדושה מכל יו"ח.

מו. איתא במדרש (שהש"ר א) אמר רבי אידי, מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, באו הבעל והאשה לפני רשב"י, ואמרו לו, רצונו להתגרש זה מזה. אמר להם רשב"י, חייכם, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים (נפרדים) אלא מתוך מאכל ומשתה. הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט, ועשו סעודה גדולה, בתוך הסעודה נתנה לו האשה יין ושיכרתו יותר מדאי, כיון שנתישבה דעתו עליו, אמר לה, בתי, ראי - כל חפץ טוב שיש לי בבית וטלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה, ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא. בחצי הלילה ניעור האיש משינתו כשפג היין, אמר לה, בתי היכן אני נתון, אמרה ליה בבית אבא, אמר לה מה לי בבית אביך, אמרה לו - ולא כך אמרת לי בערב 'כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך', אין לי חפץ טוב בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רשב"י, ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך, מה הקב"ה פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות, והרי דברים קל וחומר, ומה אם בשר ודם מכיוון שאמר לבו"ד כמותו אין לי חפץ בעולם טוב ממך נפקדו, ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה עאכ"ו.

כה אמר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, על הפזמון 'נעשה אדם נאמר בעבורך' (פזמון 'בר יוחאי') שאפשר לפעול 'אדם' - זרעא חיא וקיימא 'בעבורך' בזכות רשב"י [עד"ז יש מקום לומר שאפשר לפעול על עצמינו - מיר זאלן ווערן מענטשן, שאנו נתחיל להתנהג כבנ"א].

מז. איתא מהרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל י"ד שבט, ב) שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום הוא לצדיק כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצילו. עכ"ל.

עפ"ז יש לומר, שבהילולא דרשב"י הרי הוא כחתן היוצא מחופתו, ו'שטר כתובה' בידו לכל המשתתפים בשמחתו הן בקירוב מקום הן בקירוב הלב, ובכתובתו כתוב 'אנא אפלח ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי' (אזון ואפרנס), והרי הוא כמחייב עצמו להשפיע לנו בני חיי ומזוני וכל הצטרכויותינו בהרחבה מרובה.

והנה נוהג שבעולם אשר ה'מחותנים' שופכים דמעות כמים בשעת החופה להצלחת הזיווג ושיהא הבניין עדי עד, ואין זה סתירה ל'שמחה' כלל, כך גם באי הילולא רבא וקדישא 'יום חתונתו ושמחת ליבו' של רשב"י, שעלינו להיות

בכל פעם שהוצרך למעות 'בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב' והיתה מתמלאה - לא רק בכמה פרוטות הנצרכות כדי חיותם, אלא בקעה מלאה ב'דינרי זהב'.
 ודע, כי גם מי שאינו זוכה לעלות וליראות באתרא קדישא מירון, מכל מקום יש בידו לפעול בכל מקום שהוא נמצא, כי גדול זקרוש היום לאדונינו לקבל תפילתנו¹ ולשמוע שוועתנו בזכותא דרשב"י, וכמו שאמר רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין - אף מי שאינו בנמצא אצלנו², עוד אמרו (פסחים נא): 'כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בין בפניו בין שלא בפניו'. והרבה צדיקים קרושי עליון שבארצות

כ'מחותנים' וכקרובים ולא כשאר אורחים הבאים לראות... אלא פלגי מים תרד עיני בתפילה לקבל מלוא חפניים מהשפעות הגדולות והקדושות הנמשכות לעולם בזכותו של רשב"י, וכדברי הגמ' הנזכרים האי עלמא כבי הילולא דמיא, 'חטוף ואכול' בריבוי פרקי תהילים ושאר תפילות ותחינות, וכל המרבה הרי זה משובח, וכאמור הכל יהא מתוך שמחה הגדולה, ועי"ז בוודאי ימלאו משאלות לבו ביד רחבה וגדושה.

מח. בפיוט שבתפילה אנו אומרים 'יושב סתר כתרו ישועה', וצ"ב, מה כוונת הפייטן, וכי מחמת שהקב"ה יושב בדין עם הכתר לכן תהיה לנו 'ישועה'. אלא מבאר ומבאר הרה"ק ה'צמח דוד' מדינוב זי"ע (צמח דוד, ליקוטי אמרים ר"ה), כי הכתר של הקב"ה נעשה מזכויותיהם של ישראל, מהם נעשה עטרה בראש א' צבאות, ומעתה אם יבואו המקטרגים לקטרג על מעשיהם של בני"י - שאין זכותיהם טובים וכיו"ב, נמצא שהם מטילים מום ודופי בכתרו של הקב"ה - שנבנה מ'זכויות' הללו, וזאת אינם מעיזים עשות, וממילא כאשר המלך לובש את כתרו אינם באים לקטרג, וזהו 'כתרו ישועה' - כי ע"י שהקב"ה לובש כביכול את הכתר על ראשו תהיה ישועה גדולה לבני ישראל כי לא יוכלו המקטרגים לקטרג.

מעתה בין תבין, כי ביום הזה שאנו מסתופפים בצילו של רשב"י, שופכים לב בתפילה בוודאי הוא נוטל את תפילתנו ומעלה אותם לשמים, ועושה מהם כביכול 'עטרה' (כתר) לראש של הבורא יתב"ש, ובזה שנעשה כתר לקוב"ה והוא לבוש בו, ממילא יתבטלו כל המקטרגים, כי מי מהם יעיז לבוא להטיל מום ודופי בכתרו של הקב"ה אשר הוא לבוש בו כביכול.

והנה ביום הזה יש לנו טעם לשבח, כי יש בו תפילת ציבור וגם תפילת הצדיקים, ושניהם שווים במעלתם, כמו שאמר רשב"י בזוה"ק בפרשת וישלח (קסז: בתרגום) הקב"ה תמיד מרוצה בתפילות הצדיקים ומתעטר בתפילותיהם, כמו שאמרנו שהמלאך הממונה על תפילות ישראל נוטל אותן תפילות ועושה מהם עטרה (כתר) לחי העולמים... אמר רבי שמעון, תפילת רבים עולה לפני הקב"ה, והוא מתעטר באותה תפילה, משום שעולה בגוונים רבים (שבכל ציבור יש כמה וכמה גוונים) ונכללת מכמה צדדים, ומשום שנכללת מכמה גוונים נעשית עטרה ומונחת על ראש צדיק חי העולמים. הרי לך, שתפילת הצדיקים וכמוה תפילת רבים (גם של אנשים פשוטים) עושה עטרה וכתר לחי העולמים. אמור מעתה כי היום הזה שאנו מתפללים בתפילת רבים, והצדיק מתפלל עלינו הרי יש לנו טעם בכפליים שתיעשה עטרה לקב"ה, וממילא יתבטלו כל המקטרגים, ויקויים בנו כלשון האידרא קדישא (בסוף אדר"ז), כמה פטרין ברקיעיא משתכנין ביומא דין בגינך (בת קול יצאה ואמרה כמה מקטרגים ברקיע משתתקין ביום זה בשבילך רבי שמעון).

ועוד יש לנו מליצת טוב על תפילותינו ביום הזה, כי נפלאות מצינו במעלת תפילת הרבים במשנת רשב"י (ברכות ח.נ), דאמר ריו"ח משום רשב"י מאי דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון - 'אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין'. ומפורש כן בזוה"ק (ח"ב רמח): שהמתפלל ביחידות בודקין אותו ואת תפילתו אם ראויה היא ליענות, אבל כשמתפלל עם הציבור אין בודקים אחריו כלל (עי' בזוה"ק ח"א רלד.), ואף אם נפשו מדובקת בחטאים ופשעים אין הקב"ה מדקדק עמו בפני עצמו אלא מקבל את תפילתו בתוך שאר הציבור.

מט. הרה"ק מבצלזא זי"ע היה מבקש מאנשיו שהיו נכנסים לבקש ברכת הדרך בטרם נסיעתם למירון שיזכירוהו שם לטובה, אמנם, פעם נענה ואמר לאברך שלא נסע (וטעמו ונימוקו עמו) 'ר' שמעון'ס קדושה איז אום מיט אום' (קדושת רבי שמעון מגיעה לכל מקום ולכל עבר), ולמדנו כי 'בשעת הדחק', כשאי אפשר ליסע לרבי שמעון אזי עלינו להאמין בקדושתו של רבי שמעון, ויבקש בזכותו גם ממקומות המרוחקים ביותר (בקודש פנימה ח"ב עמ' שסג).

נ. איתא בספר 'יעקב סלה' לרבי יעקב יפה מחכמי איזמיר לפני כמאה חמישים שנה (פרשת ויקהל), וז"ל, עוד אפשר לרמוז 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' על מעלת רשב"י הקדוש ז"ל, שהוא עילוי גדול להדליק מנורה לעילוי רשב"י ז"ל ביום ל"ג לעומר, וזהו שרמז לא עם אותיותיו הוא בגימטרייא ל"ג, ר"ל בל"ג תבערו אש

הגולה פעלו גדולות ונצורות בהאי יומא^נ, על אף שהיו רחוקים ת"ק פרסאות ממקום אש להבת שלהבת^נ.

שהוא בגימטריא בכל מושבותיכם, בא לרמוז דלאו דווקא במקום פטירתו שהוא במירון אלא בכל מושבותיכם בכל מקום שאתם דרים שם תדליקו המנורה של רשב"י זיע"א, ואמר 'ביום השבת' שהוא בגימטריא רב"י שמעון ב"ן יוחאי בדקדוק, וגם רשב"י נקרא שבת כמ"ש בסוף אדרת נשא 'מה שבת לה' קדש אף רשב"י קדש'. לעת זקנותו של הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ ז"ע השתוקק מאוד לנסוע למירון קודם ראש השנה, באמרו שעומדים לקראת יום הדין, ומוכרח הוא לקחת את ה'לוער' (עורך דין) המומחה והגדול ביותר שיוציא לצדק דיננו, אמנם הגבאים הפצירו בו מאוד לבל יסע עקב חולשת גופו, עד שאמר שישאלו את בנו הרה"ק ה'ישועת משה' ז"ע שכהן אז כרב שיכון ויז'ניץ, וגם הוא פסק ש'אסור' לרבי לנסוע עד מירון, אז 'קיבל' האמ"ח את ה'פסק', כי אמר שצריך לשמוע בקול ה'מרא דאתרא'... ותחת כן נסע לירושלים להתפלל בכותל המערבי. לאחר מכן עלה לבית נכדו כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א לנוח מעט, והגיע הרה"ק ה'נתיבות שלום' ז"ע לדרוש בשלומו ולברך ולהתברך לקראת ראש השנה, פתח האמ"ח וסיפר לו שרצה מאוד לנסוע למירון עד שגזר עליו המרא דאתרא שלא יסע, נענה לו ה'נתיבות שלום' בלשון הגמ' (פסחים נא): 'כדאי הוא רבי שמעון בן יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו', שמח האמ"ח בדבריו ומיד הוסיף כי אצל רבי שמעון תמיד נחשב 'בפניו', כי איתא בזה"ק (ח"ב לח.) 'מאן פני האדון ה' דא רשב"י... רמז הרה"ק הדברי יחזקאל ז"ע (ל"ג בעומר) בפסוק 'שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו', שתולים ב'בית ה' ר"ת ש'מעון ב'ר יוחאי. שמבקשים שאורות הקדושים של רשב"י השתולים בבית ה' בעולם העליון, יפריחו גם להעומדים 'בחצרות אלקינו', היינו העומדים מרחוק מבית ה' כמו החצר שהוא מחוץ לבית [עד"ז גם להעומדים מרחוק בפועל].

נא. נתקבל בידינו מכתב, בו מספר בעל העובדא מעשה נפלא בו תבין עד כמה כדאי רשב"י לסמוך עליו אף שלא בפניו (אף ממרחק), וז"ל, בל"ג בעומר תשע"ט לא זכיתי לעלות להילולא דרבי שמעון עקב חולה שהיה לי בתוך ביתי והייתי מאוד שבור מזה, עמדתי בחלון ביתי ושרתי בדמעות בר יוחאי עם כל עמך בית ישראל, בשבת קודש שלאחר מכן שהיה בשלושת הימים (שלאחר יומ"ד) קראתי בגליון באר הפרשה בו היו סיפורים נוראים בגודל ר' שמעון וההילולא והיכולת לפעול ישועות אף מרחוק, לקחתי ספר תהילים התיישבתי בחדר שני בביהמ"ד ואמרתי בבכיות ספר רביעי וחמישי והתפללתי שהכוח ר' שמעון יפעול לי מרחוק, וכיוונתי בליבי שהנה אני עומד על ציונו ומשתטח וודאי פועל ישועה גדולה.

למחרת השבת פניתי לאיזה עסקן רפואי ותיניתי לפניו, כי בצרה גדולה אני ודרשתי כבר ברופאים בכל העולם ולא מצאתי מרפא למחלה הקשה, תוך כדי שיחה עימו עלה רעיון בדעתו לפנות לרופא מומחה בתחום אולי משם תגיע הישועה, אף שכבר פניתי לכל גדולי המומחים בעולם ולא מצאו דרך לרפואה. וכך הווה, בתוך שבוע ישבתי אצלו בחדר וברוך השם נמצא הדרך לטפל במחלה, והעניין עלה על דרך המלך. והיה לנו ברור שמיד אחרי ל"ג בעומר והתפילה זכינו לישועה עין בעין.

וכיו"ב ידועים סיפורים ומעשיות לרוב, כי כוחו דרשב"י הוא למעלה מן המקום, וממליץ טוב בעדנו ביכל העולם כולו, העיד בפני הגה"ח רבי מאיר יהודה העלד שליט"א שאחד ממכיריו מתושבי עי"ת מאנרא יצ"ו, החליט לקיים הסגולה הנודעה שרבים כבר נושעו על ידה להבטיח שאם יעזרהו הקב"ה בזכותיה דרשב"י ובקרוב יולד לו בן זכר ייקרא שמו בישראל 'שמעון', ואכן הלה שלא זכה ליסע לארה"ק הבטיח בל"ג בעומר תשע"ט ממעונו שבמאנרא את ההבטחה, ובחודש טבת תש"פ כבר זכה להכניס את בנו 'שמעון' בביתו של אברהם אבינו.

נב. מעשה נורא התרחש בארה"ב בשנת תשע"ג, בתחילת השנה הושיבו השלטונות כמה וכמה יהודים יראים ושלמים בבית האסורים, מחמת איזה עניין שהוא. אחד מהאסורים היה יהודי שנהג לעלות מפעם לפעם במשך ימות השנה וק"ו בל"ג בעומר לאת"ק מירון, גם עתה משנתפס רצה ליסע מיד לארה"ק למירון לבקש רחמים לביטול הגזירה, אך השלטון כבר עיכב בעדו מלצאת את גבולות ארצם, ושלח את בנו שימהר ליסע לאת"ק מירון, וכן עשה הבן. על כולנה הצטער היהודי צער רב, ולא פסיק פומיה מלהתאונן שמעודו לא החסיר מלעלות להסתופף בצילא דרשב"י, ועתה בשנה זו הרי הוא נתון בכבלי בית האסורים ולא יוכל ליסע למירון (כי הושיבו שם לזמן ארוך). נענה אחד הבנים ואמר לו דרך נחמה, אכן בשנה זו אינך יכול ליסע לרשב"י, אך ברור לי שרשב"י בוא יבוא אליך, והיו דיבוריו נראים כחוכא ואיטלולא.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

כה

ובפרט אם ילמדו מאמרי רשב"י¹ המפורסם בש"ס או בזוהר הק', כי בזה נחשב להם השתטחות רבות האריכו בספה"ק במעלת האי יומא קדישא² על הציון ממש (מאור עינים ישמה לב מס' שבת)³. כי הוא נורא ואיום, עד שהפליגו ואמרו כי

בהגיע שבת ערב ל"ג בעומר (שחל ביום א') ישב היהודי בכלאו, ומירר בבכי מרוב השתוקקותו לשהות בצילו דרשב"י, וכפי שהגדיר זאת ה'יושב' כל קירות בית האסורים היו רטובים באותו שבת מדמעות. ואכן, במוצאי מנוחה פרצה שריפה בבית האסורים, או אז - 'בקעה מצאו' היהודים ה'יושבים' - והחלו לרקוד סביב לשונות האש ושוררו 'בר יוחאי... תורתו מגן לנו... היא מאירת עינינו... הוא ימליץ טוב בעדינו אדוננו בר יוחאי'. למחרת היום הודיעו להם מטעם השלטון כי עקב השריפה הרי הם משוחררים לביתם, וראו הכל שלא זו בלבד שרבי שמעון הגיע אל תוככי בית האסורים, והביא להם אבוקה לרקוד בשמחה, אלא אף גם זאת הוציאם מן השביה.

שמעתי מבעל המעשה הי"ו, שלפני כמה שנים 'נתפס' בידי שוטרי המלכות על שעבר על חוקי המדינה, הללו אסרו אותו תחת מסגר ובריח, ובמשך כמה שבועות המתין לגזר דין שישיתו עליו השופטים, למותר לציין שבני משפחתו פעלו ועשו כל מיני השתדלויות שבעולם כדי לשחררו, אולם כל ה'עסקנים' אמרו שלפי הנראה אין מנוס משיבה בבית האסורים למשך כארבעה שבועות לכל הפחות, והימים 'ימי הספירה' היו, בהגיע ליל ל"ג בעומר נזכר ביומא דהילולא של רשב"י, ופרץ בדמעות שלישי ובכה מאין הפוגות על מצבו הקשה, וידר נדר לאמר, שאם יהיה אלוקים עמו ויצילו מן הבור הזה בזכות אדוננו בר יוחאי יסע למירון כדי להודות לה' על חסדיו המרובים שגמל עמו, ואכן לא עבר זמן רב ולפתע נכנס אחד משומרי בית האסורים וצויה עליו להתלוות אליו, ולתדהמתו שחררוהו על אתר... בעצם היום הזה הופיע האיש בביתו הניח כמה ממטלטליו והודיע לבני הבית כי אצה לו הדרך לעלות מירונה, בני משפחתו ניסו לדבר אל לבו שלא יעשה כן, כי מן הנראה הינו עייף ויגע מכל אשר עליו בשבועות האחרונים, אולם הוא לא שמע אליהם, והודיעם שעליו לקיים נדרו, להודות ולהלל להשי"ת על הציון המצויינת באתרא קדישא מירון, ואכן בשמחה ובששון הגיע לציון הקדוש ושהה שם עד למוצאי ל"ג בעומר, כשהוא מודה להקב"ה בשבח ושירה על כל החסד שעשה עמו.

נג. וכך כתב הגה"צ רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל 'מי שהוא מחמת אונס וחולשה וקשה לו לעלות למירון ביום ל"ג בעומר, או הדר בחוצה לארץ, ילמוד בזה הספר מאמרי רשב"י, וישמח במקומו בשמחת הילולא דרשב"י, ויוושע גם כן'.

נד. ועד כמה יכול אדם להתרומם על ידי העסק בתורתו של רשב"י - יתבונן בעצמו שהרי אין איש בדורנו שיעלה על דעתו שבבואו לעולם העליון יושיבוהו בהיכלא דרשב"י, ואילו כאן בזה העולם, הרשות נתונה בידי כל אחד להיכנס להיכל קדשו של רשב"י, על ידי שילמד מאמרותיו ויהגה בדבריו הק'.

נה. הרה"ק מקאליסק זי"ע נהג לאמר בעת טבילתו במקוה ביום ל"ג בעומר הריני מקבל עלי קדושת היום (הילולא דרשב"י סה).

ואילו בספר 'בקודש פנימה' (ח"ב עמ' שסג) מביא שסיפר הרה"ק מבעלזא זי"ע, כי פעם אמר ה'שר שלום' זי"ע כי ל"ג בעומר איז די גרעסטע טעג אין יאהר' (- היום הגדול ביותר בכל השנה), ומיד כפף בנו המהר"י זי"ע את עצמו ואמר לאביו געב מיר א ברכה (ברך אותי).

שנה אחת ביום ל"ג בעומר בעת עריכת שולחנו הטהור הזכיר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע את מאמרם ז"ל (ביצה ט:): 'הידור מצוה עד שלישי', ושאל הרי הקב"ה מקיים את כל התורה כולה (עי' ברכות ו), ובמה שייך אצלו הידור מצוה עד שלישי, אלא, כמו שאמרו ז"ל (סוכה נב:): 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', ובמצוה זו מהדר הקב"ה 'עד שלישי', שאחר שנלחם האדם עם יצרו ועשה שני שלישי, עושה הקב"ה עבורו את השלישי הנותר.

והנה ימי הספירה - ימי הטהרה, מ"ט יום הם, נמצא שביום ל"ג בעומר כבר עברו שני שלישי מימי הספירה, ועד יום זה עמלים בני ישראל לטהר נפשם מכל סיג ופגם. אך מיום זה ואילך מהדר הקב"ה ומטהר את בני ישראל מכל טומאתם, ואומר 'זורקתי עליכם מים טהורים', והיינו שביום זה מכפר הקב"ה לבני ישראל על כל עוונותיהם (הובא בדובר שלום להרב אברהם חיים שמחה בונם מיכלזאהן זצ"ל).

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

קדושת היום של ל"ג בעומר היא בעין קדושת יום הכיפורים לענין מחילת העוונות וטהרת נפשות ישראל מכל חטא¹, וכן אמר הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע להרה"ק משינאווא זי"ע, דענין יום הכיפורים הוא, שאהרן הכהן שהוא בחינת 'הוד' נכנס לקדשי קדשים שאף הוא בחינת 'הוד', והכי נמי בל"ג בעומר מתעורר בחינת 'הוד שבהוד', והיינו הך"ז, ואפשר לפעול בו ישועות כביום הכיפורים (הובא באוהב שלום השלם ח"ב עמ' 177).

באותו ה'טיש' ישבו הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, הרה"ק השר שלום התלהב באלו הדיבורים משך כג' רבע השעה (וכך כותב ה'דובר שלום' - הרה"צ מצאנז ישב בכל משך העת נשען על השולחן ושתי ידיו על מצחו. והרה"צ מקאמינקא זלגו עיניו דמעות כשטף מים רבים).

וכעין זה כבר איתא במהרש"א (מו"ק כח. ח"א ד"ה מת) וז"ל, שאנו מדקדקים לעשות יו"ט קצת בל"ג בעומר לזכר שבו עברו רוב ימים שהן ב' חלקים מימי ספירה יום לשנה ששוב אין אדם חוטא, עכ"ל.

אגב אורחא, הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע היה אומר שהוא 'פלא' שבש"ס נכתב כל מעשה דרשב"י ש'הוחבא בתוך מערה מפני הגזירה' במסכת שבת דף ל"ג, וסימנא מילתא... הוסיף על כך הרה"ק מקאמינקא זי"ע, שיש בזה פלא בתוך פלא, שעד אותו מקום הובאו בש"ס ל"ב מימרות משמיה דרשב"י, וסוגיא זו הנמצאת בדף ל"ג היא המימרא ה"ל"ג...

בדרך צחות אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, שבל"ג בעומר כלולים כל השלש רגלים, כי שחיתת הכבשים (שהיה נהוג בין הרבה מבני עדות המזרח) סמוך למערה הוא כנגד חג הפסח, ההרים שמסביב הציון רומזים לחג השבועות שהרי שניתנה תורה בהר סיני בחג השבועות, והאוהלים שמקימים הבאים לשהות במירון הוא כנגד חג הסוכות דבעינן דירת עראי. והוסיף חכם אחד עוד, עפ"י המעשה הידוע שהרה"ק מרוזין שאל פעם את אחד מחסידיו מבני ארץ ישראל, היאך נראית ההילולא ביום ל"ג בעומר במירון, תיאר החסיד בפני רבו שבפנים המערה - יוהכ"פ, ומחוץ למערה - שמחת תורה, ומאד הפליא הרוזינער את דבריו, ולפי זה יש לנו עוד שני מועדים ביום הזה.

נו. ומהאי טעמא נהגו ישראל קדושים לשורר בעוז ובתעצומות ולפזז ולכרכר ביום ל"ג בעומר בדברי רבי עקיבא 'אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים', הגם שנאמרו במקורם לענין טהרת יום הכיפורים, ו'הם במשנה ערוכות' בסוף מסכת יומא, ש'אם אינם נביאים בני נביאים הם', ושקול האי יומא בקדושתו ולענין טהרת הנפש ומחילת העוונות כמו יום הכיפורים.

נז. נוראות אמרו בגודל מעלת האי יומא רבא, דאיתא בגמ' (ברכות נח.) וההוד - זה בית המקדש ולפי זה יש לומר כי 'הוד שבהוד' היינו 'קדש הקדשים' וללמד, כי ל"ג בעומר שענינו 'הוד שבהוד' קדושתו היא כנגד קדש הקדשים, וזהו שייסד הפייטן בר יוחאי בקדש הקדשים.

בספר 'הילולא דרשב"י' מביא (הערה מא) שפעם דיבר הרה"ק ה'שר שלום' זי"ע מענין גדלות ל"ג בעומר, נענה בנו הרה"ק רבי זונדל זי"ע ואמר, שהוא כמו יוהכ"פ. נענה ה'שר שלום' בלבת אש וקודש ואמר, אכן יפה כיוונת.

מאמר נורא הוד אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע (הובא בספר 'אהבת חיים' מועדים על יוה"כ, להרח"י דייטש דומ"ץ מאקאווא), דהנה כתיב בפרשת בראשית (ה כא) 'ויתהלך חנוך את האלוקים ואיננו כי לקח אותו האלוקים', וידוע שהקב"ה לקחו למעלה ועשאו למלאך מט"ט והוא המליץ טוב' על בני ישראל (זוה"ק בראשית לז: ועוד מקומות). והקשה הרה"ק מהר"י, אם כביכול נצרך ל'מלאך' שימליץ טוב על בני ישראל, מדוע הוצרכו כביכול לשדד מערכות ולהעלות אדם בימי חייו השמימה להפכו למלאך, מה שלא נשמע מכל הדורות כיו"ב, וכי א"א לקחת איזה מלאך מתוך רבבות אלפי מלאכים שרפים ואופנים אשר בשמים ממעל, ולתת לו תפקיד של 'מליץ טוב' על ישראל.

ומבאר המהר"י, כי אכן בכדי להמליץ טוב על ישראל צריך המליץ 'להבין', להרגיש ולדעת היטב מה עובר עליהם, ולמלאך אין כל שמץ השגה והבנה בקשיים שאיש יהודי עובר בהיותו בעולם הזה, הייסורים ומכאובים, הנסיונות הקשים והמרים, ואינו מבין גודל היצר הבורע באדם... רק מי שהיה חי בעולם הזה והרגיש על בשרו את כל המציאות הלזו באיזה ים טובעים בני העולם, באיזה בוך שוקעים ברוחניות ולא פחות מכך בגשמיות, הוא יש בידו להבין את הנעשה, ולהמליץ במליצת טוב וזכות על בני ישראל.

הוסיף על כך בנו הרה"ק המהר"ד זי"ע, שבזה יובן היטב לתרץ הסתירה, כי במדרש (ויק"ר כא יב) הובא מימרא דרבי אבהו, מצד אחד כתיב בכה"ג הנכנס לפני ולפנים לקודש הקדשים אחת בשנה ביוה"כ - 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד', והרי אף (אהרן) הכהן הגדול בכלל 'אדם' ונחשב כמו שגם עליו אמרה תורה וכל אדם לא יהיה באהל

י"ח, מפי הגרש"א זעלטענרייך זצ"ל אבד"ק טשאקאווא). וכעין זה כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"ב רפ.) שמדת 'הוד שבהוד' היא בבחינת 'כתר', ומתעורר ה'עת רצון' שנגלה הקב"ה לישראל בעת מתן תורה כזמן מלא רחמים. ורמז לה, וז"ל. ולפע"ד, כי הוא יום ל"ג - למ"ד גימ"ל במלואו גמטריא 'זקן' שהוא רצון העליון בחינת יוה"ב בידועי".

וכך כתב הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש יא) וז"ל, ויום ל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י, כי מת אז, והיה למעלה הילולא [בבחינת] 'הנערה באה אל המלך' וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל לבו יום ההוא לשוב בתשובה, כי זכות רשב"י מסייעת להבא לטהר^נ, ולא לבלות זמן בעו"ה בהבלי עולם, אשר הוא לצדיק לצער, עכ"ל^ס.

מועד... ותי' שהיה נחשב באותה שעה כ'מלאך', וק' דרב אבהו עצמו אמר ש'וכל אדם' כולל גם את המלאכים שנא' בהם ופניהם פני אדם, ונמצא שהן אדם והן מלאך אסורים להכנס לקוה"ק, ועיי"ש תירוץ. ומבאר המהרי"ד דלפי דברי אביו אתי שפיר ככפתור ופרח, כי אכן בשעה שנכנס אהרן לקדשי הקדשים הרי הוא כמלאך, אבל לא כסתם מלאך, אלא מלאך שב'עבר' היה אדם, מלאך כזה הוא הראוי להכנס ביום קדוש כזה לקוה"ק, שהרי מה היה עושה שם הכהן, היה בא לפעול שנה טובה ומתוקה ברכה וישועה לבני ישראל, ולפעולות אלו יש כח דייקא בידי מלאך שהיה אדם, כי הוא מכיר את כל הקשיים, הנסיונות וההסתרות, העוברות על בני ישראל בעודם בעולם הזה... הוא יכול להמתיק את כל הדינים.

ובנוגע לענין הילולא דרשב"י ייאמר, הנה אנו מזמרים 'בר יוחאי בקודש הקדשים', ומדוע מזמרים בר יוחאי ולא רבי שמעון, כי רוצים להזכיר בזה את כוחו דרשב"י שהוא היה 'ילוד אשה', וחי בעולמנו, ואכן דייקא הוא יכול לפטור אותנו מן הדין, כי הוא מבין כביכול לכל מה שעובר עלינו בהיותנו בעולם הזה, והוא יכול להכנס ל'קודש הקדשים' - כאשר הבאנו שיום זה הוא כיוה"כ שספירתו 'הוד שבהוד', ושם יכריז את מאמרו יכול אני לפטור את כל העולם כולו ויבטל כל הגזירות, כלשון האידרא קדישא (בסוף אדר"ז), כמה פטרינ ברקיעיא משתככינ ביומא דין בגינך (בת קול יצאה ואמרה כמה מקטרגים ברקיע משתתקין ביום זה בשבילך רבי שמעון).

ואולי יש לרמז זאת גם במאמר הכתוב בתהלים (פז ה) ולציון ייאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון, כי ה'ציון' מרמז לציונו של הצדיק (כמו שאומרים בשם הרה"ק רבי זושא זי"ע ישלח עזר מקודש - בחיי חיותו של הצדיק, ולאחר הסתלקותו הרי 'מציון' יסעך פועלים הישועה בציון הקודש) - מה ייאמר לגבי הציון, כי זוהי מעלת הצדיק, שכהיום הנו כמלאך ומעיקרא היה איש אשר יולד בזה העולם (וכפל לומר 'איש ואיש' לשון חיבה...) ועתה עלה למעלה, הוא יכוננה עליון - ישתיק כל הקטרוגים, כשהוא כבר בעולם העליון בבחי' מלאך מליץ טוב.

עוד ייאמר בה בפסוקי תהלים (קא ו) עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הולך בדרך תמים הוא ישרתני (ובפשוטו היינו שדוד המלך אומר שאינו מתעסק רק עם אנשים נאמנים, והם ישרתוני), וי"ל שקאי על הקב"ה כביכול, שאומר אני צריך ל'מליץ טוב' על בני חביבי, ומי הם, הרי אלו אותם נאמני ארץ שהיו וחיו בעולם הזה, הם ישבו עמדי להמליץ טוב, ומתי כאשר הם כבר הולך בדרך - כאשר הלכו כדרך כל הארץ ונסתלקו מעולם הזה, אז הם נבחרים להיות 'מלאך משרת' - משרתי ה' הממליצים טוב על בניו.

נח. הרה"ק ה'שפתי צדיק' מפילץ זי"ע (ל"ג בעומר אות א) מביא מנהגו של הרה"ק הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע שהיה רגיל לברך את החסידים במוצאי יום ל"ג בעומר 'האט'ס געפועל'ט אלעס גוט' - יה"ר שיתקבלו כל תפילותיכם לרצון. ומבאר, כי הוא בדומה למוצאי יום הכיפורים שהכל מברכין זה את זה שיפעלו כל טוב, כי בכל השנה עוונותיו של אדם הם כמסך המבדיל המונע בעד תפילותיו מלעלות השמימה, וממילא אחר טהרתן של ישראל ביום הכיפורים - שנמחלו עוונותיהם, אפשר לתפילות לעלות מבלי מעכב, וכיוצא בו ממש הוא יום ל"ג בעומר, כי ביום זה פועל רשב"י לכפר עוונותיהם של ישראל, באמרו 'יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין', ומעתה אפשר לברך שיפעלו כל מילי דמיטב, כי אין כל מעכב בעד התפילות.

נט. ונתן הרה"ק מבארניב זי"ע (אורה ושמחה אות כח) רמז לדבר כי 'שמעון בר יוחאי' בגימטריא 'יבין ושב ורפא לו' (ישעיה ו י).

ס. כעיי"ז איתא באלשיך הק' בפירושו על איוב (פ"ל כ"ג) על הפסוק 'והנפש תלעג לרש' (פ"י לגוף) ותלך צהלה ושמחה לחוג את חג אורות אשר עשה בחברת הגוף, כנכנסת לחופה לפניו יתברך, כי על כן קראו בספר הזוהר אל פטירת נפש צדיק - 'הילולא'.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

שליחותו, ורשב"י ראהו, אמר לו רשב"י אם לא תסתלק מכאן אגזור עליך שלא תוכל שוב לעלות למקומך בשמי גבוהים, כי אשליך אותך למקום נידח בו נשלחו עזא ועזאל [המלאכים שהפיל הקב"ה משמים לארץ, והם קשורים בשלשלאות בהרי חושך, (יומא סו: וברש"י ד"ה עזא)]. אלא, חזור אל בורא עולם, ואמור לו, אף אם אין בעולם שלושים צדיקים, די לנו בזכותם של עשרים צדיקים לקיום העולם דכתיב (שם לא) 'לא אשחית בעבור העשרים'. ואם אין אפילו עשרים צדיקים בעולם, די בזכותם של עשרה צדיקים להציל את העולם מחורבן כי כה אמר ה' (שם לב) 'לא אשחית בעבור העשרה'. ואם אפילו עשרה צדיקים אין בנמצא, לא ימוטו מוסדי תבל בזכות שני צדיקים - אני ובני, דהכי כתיב (דברים יט טו) 'על פי שנים עדים יקום דבר', ואין דבר אלא עולם, דכתיב (תהלים לג ו) 'בדבר ה' שמים נעשו'. ואם גם שני צדיקים איננם, ישנו צדיק אחד ואני הוא וכתיב (משלי י כה) 'וצדיק יסוד עולם'. באותה שעה יצתה בת קול מן השמים ואמרה 'זבאה חולקך רבי שמעון, דקודשא בריך הוא גזר לעילא, ואת מבטל לתתא, בוודאי עלך אתמר (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה' (אשרי חלקך רשב"י שהקב"ה גזר גזירה בשמים ממעל, ואתה מבטלה בארץ מתחת, ועליך הכתוב אומר 'רצון יראיו יעשה')^{סא}.

ביטל כמה גזירות - כוחו של רשב"י לבטל כל גזירות קשות ורעות

עובדות נוראות מצינו בזוה"ק בכוחו של רשב"י לבטל את הגזירות, וכמובא ב'זוהר הקדוש' (השממות ח"א עה"פ ואברהם היה יהיה) זמנא חדא יצא רשב"י וראה בעיני קדשו חשבות ואפילה גדולה היורדת לעולם. אמר רשב"י לרבי אלעזר בנו, בא עמי ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות כעת בעולמו. הלכו ומצאו מלאך אחד גדול כהר גדול, ומפיו יוצאים שלושים להבות של אש. שאלו רשב"י, להיכן פניך מועדות, ומה בדעתך לעשות עתה בעולם. ענהו המלאך - להחריב את כל העולם כולו, כי גזירה יש מלפני הבורא שבכל עת מוכרחים להיות בעולם שלושים צדיקים דכתיב (בראשית יח יח) 'ואברהם היו יהיה' - יהיה בגמטריא ל', וכעת יש בעולם פחות משלושים צדיקים, לכן, שלחני הבורא להחריב את העולם כולו. אמר לו רשב"י במטותא מינך, חזור נא אל הקב"ה ואמור לו בר יוחאי שביח בארעא (הרי רשב"י נמצא בזה העולם), פנה המלאך אל הקב"ה ואמר לו 'מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי' - הלא ידוע לפניך מה שאמר לי רשב"י. אמר לו הקב"ה, לך והחריב את העולם כולו ולא תשגח ביה בבר יוחאי (אל תשגח בדברי בר יוחאי), חזור המלאך לעשות

סא. הרי לפניכם 'מכתב' שנתקבל לידי מאברך ת"ח מופלג,

ט' אייר לפרשת אמור תשפ"ג.

בפורים תשפ"ב חשה נוו"ב שלא בטוב, לאחר כחודש גילו הרופאים אצלה גידול ל"ע במקום פלוני, והוסיפו לומר לנו, כי אמנם ברוב המקרים ה'גוש' שבמקום זה אינו ממאיר, אבל עדיין יש מקום גדול לחשוש שמא הוא ממאיר, והסכנה גדולה, פחד ורעדה היו מנת חלקנו... כשבועיים לפני ל"ג בעומר נסעתי לציון התנ"א רשב"י, שם גמרתי את כל ספר התהלים מתוך תחנונים שנתבשר בשורות טובות.

למחרת למדתי ב'שיעור' שלי בגמרא (יבמות סז:) מח' בין רבי יוסי ורבי שמעון האם חיישנן למיעוטא שלרבי שמעון אין חוששים למיעוטא, מיד קפצתי ממקומי והתחלתי לחפש כמי ההלכה ומצאתי שכל מקום שנאמר רשב"י הלכה כמותו (בשונה מסתם ר"ש), והיה לי בזה חיזוק עצום - לקבל בפחות מכ"ד שעות 'הודעה' שאין חוששים למיעוט, והרי הרופאים אמרו שעפ"י רוב גידול זה אינו מסוכן...

ביום ל"ג בעומר תשפ"ב עליתי שוב לאתרא קדישא מירון, שם שפכתי לבי אצל רשב"י לישועתה ורפואתה השלימה של נוו"ב, וכה אמרתי, אנא מלך מלכי המלכים רחם עלינו בזכות רשב"י, ואם הגידול מסוכן הפוך אותו לבלתי מסוכן, וכיצד ידעו על הנס... (הרי יוכלו לחשוב שמעיקרא היה בלתי מסוכן) על כן אבקשך, שיעלם לגמרי הגידול ולא יצטרכו כלל לשום טיפול... וקבלתי על עצמי ללמוד בכל יום דף זוהר הק' עד ל"ג בעומר תשפ"ג, וכן קבלתי לעשות סעודת הודאה ברוב עם, בכיתי מעמקי הלב, רשב"י היום הוא היום שלך, אנא פעל עבורנו ישועה רבתית, ועוד ביקשתי והתחננתי שתוסיף עוד ללדת זש"ק.

כמה ימים לפני חג השבועות הגיע תור הבדיקה אצל הרופא, משראתה האשה את ה'מחט' שעמו עורכים את הבדיקה הבינה כי מדובר בענין רציני מאד... אלא שקודם הבדיקה החליט הרופא לעשות לה עוד 'צילום', ויאמר לה הרופא, הנה ראיתי בבירור שהגידול הצטמק כמעט לגמרי, ופסק את 'הדין', מאחר שהגידול קטן כ"כ, על כן

המתים ובין החיים ותעצר המגפה, כולי האי אצטרך ליה למשה למטרה, ורשב"י במימריה הקב"ה גוזר והוא מבטל מותנא, היינו שמושה רבינו היה צריך לטרוח בפעולות שונות עם הקטורת כדי לבטל המגפה, ואילו רשב"י עשה כן 'בדיבורו' בלבד^{סג}.

והנה שיטת רשב"י ששפע הבא בזכות הצדיק נשאר לעולם, כדאיתא ב'ספרי' (פרשת עקב פיסקא לח) לגבי ענין הברכה שהצדיקים מביאים אתם לכל מקום שהם הולכים, כשבא יעקב אצל לבן ברכה באת לרגליו... ירד יוסף אצל פוטיפר ברכה באת לרגליו... ירד יעקב אצל פרעה ברכה באת לרגליו, ובמה ברכו שנפסקו שנות הרעב בטרם זמנם, וסבר תנא קמא שאחרי מות יעקב חזרו שנות הרעב לשמש עד מילוי זמנם (שבע שנים), רשב"י אומר אין זה קידוש השם, שדברי צדיקים יהיו קיימים בחייהם ובטלים לאחר מיתתם, אלא שפע הבא ע"י הצדיק קיים לעד ולעולמי עולמים^{סד}.

ו'דבריו עושים פירות', בדיבור בעלמא^{סה}, כדאיתא ב'זוהר חדש' (מדרש רות קד.) פעם אחת היה רבי שמעון מהלך בדרך, משנכנס לעיר 'לוד' באו אליו אנשי העיר וסיפרו ש'דבר' (מגיפה) קשה שולט על העיר. סובב ר' שמעון סביבות העיר וראה אנשים רבים המוטלים ללא רוח חיים, נענה רשב"י ואמר 'כל האי במתא ואנא הבא, גורנא דליבטיל' (היאך יתכן, שאני כאן ועדיין המגיפה קיימת, גורני שתתבטל המגיפה). תיכף נשמעה בת קול המכרזת ואומרת למלאכים הממונים על המגיפה צאו ממקום זה, כי רשב"י נמצא כאן, והקב"ה גוזר גזירה והוא מבטל. באותה שעה היה רבי חנינא בלוד, ומשראה מעשה זה בא לפני רבי מאיר וסיפר לו מאי דהוה, נענה רבי מאיר ואמר, מי הוא זה שיכול לעמוד על רוב שבחו של רשב"י, פתח ואמר 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים עליה קטורת' (במדבר י"א), וכתוב (פסוק יב) 'ויקח אהרן וכו' והנה החל הנגף בעם, וכתוב (פסוק יג) 'ויעמוד בין

אין צורך בשום בדיקה, חזרו הביתה לשלום, ותבוא עוד ארבע חודשים לביקורת'. למותר לציין שהגידול נעלם לגמרי וערכנו סעודת הודאה רבתית. בעל ה'מכתב' מוסיף, בעת הסעודה דרשתי והכרזתי לפני קהל המשתתפים, איננו מנצלים כראוי את המתנה של 'קברי צדיקים', בפרט אצל רשב"י ובפרט בל"ג בעומר, לא נסתפק בקריאת תהלים ויקודים וסעודת הלילולא, אלא לגשת לכל זה מתוך התבוננות והבנה, בהשגות גדולות, כי אפשר לנצל את המעמד והזמן, ולהבין שזהו יומו של רשב"י, ובידינו לפעול את הישועות הגדולות בעולם.

ומוסיף בסוף המכתב, ולא עוד אלא שבערש"ק פר' אחרי-קדושים, ז' אייר תשפ"ג, נולדה לו בת למזל טוב... סב. וכדאיתא עוד בזוה"ק (שמות טו.) פעם אחת ישב רבי שמעון, והיה בנו רבי אלעזר עומד אצלו ומפרש רזי החכמה, והיו פניהם מאירות כשמש, ודבריהם עולים עד לרקיע, כן ישבו במשך שני ימים שלמים - לא אכלו ולא שתו ולא היו יודעים אם הוא יום או לילה. משיצאו, נענה רבי שמעון בתיבות הפסוק (שמות לד כח) 'ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה'.

משסיפר רבי חייא מעשה זה לרבי, התפלא רבי על כך, ואמר לו אביו רבן שמעון בן גמליאל - בני, הרי רשב"י הוא אריה גם בנו ר"א אריה הוא, ואין רשב"י כשאר אריות, אלא עליו נאמר (עמוס ג ח) 'אריה שאג מי לא ירא' - ומה עולמות שלמעלה מזדעזעין ממנו, אנו על אחת כמה וכמה, איש שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל וביקש, אלא הוא גוזר והקב"ה מקיים, הקב"ה גוזר והוא מבטל.

סג. ובכל ימות השנה הדברים אמורים, ק"ו ביום שאמר עליו רשב"י 'האי יומא ברשותי קאי'. והנה, רבים מקשים, מדוע ביום פטירת משה רבינו נוהגין אבלות ויום תענית. ואילו ביום ל"ג בעומר - יום פטירת הרשב"י אנו עושים ליום שמחה וצהלה (בפשטות, כי בפטירת משה רבינו נשתכחו הרבה הלכות, ואילו בל"ג בעומר האיר רשב"י את כל העולם בהתגלות האדרא קדישא, על כן יום חג הוא לנו), יש שביארו על פי האמור שרשב"י לא הוצרך מעולם לגזור תענית שימלאו משאלותיו, אלא בדיבור פיו היה מבטל את כל הגזירות (משא"כ שאר הצדיקים ואף משה רבינו, הוצרכו להתענות בכדי לבטל גזירות רעות מעל עם ה') לכן ביום ההילולא שלו אין מתענים, כי אותו צדיק לא הוצרך להתענות לעולמים על הגזירות. ואדרבה מתוך שמחתנו בהאי יומא נזכה לפעול ישועה רבה עזרה ופדות.

סד. יש שנתנו רמז בהא דאיתא בזוה"ק ב'אידרא זוטא' (ח"ג רצו:) בסדר הסתלקותו של רשב"י, שאמר את הפסוק (תהלים קלג ג) 'כי שם צוה ה' את הברכה חיים על העולם, ולא הספיק לומר 'חיים' ועלתה נשמתו בסערה השמימה, והיינו כי השאיר לנו את ה'חיים' בהאי עלמא, כי כוחו הגדול של רשב"י להחיות מתים ו'להחיות את החיים' ברפואות וישועות נשאר לעולמי עולמים.

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

אמונה ברשב"י - לכל ואפילו לפחותים
 הוא ה' לכל, כך רשב"י הוא רשב"י לכל^ס, אפילו
 איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' ז"ע (קו: קו:) מי שיש לו לפחותים^ס. והיינו שלכל אחד מבני ישראל - באיזה
 אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י, כשם שהש"ת מקום ומצב שהוא נמצא^ס יש לו חיזוק גדול מכוחו^ס.

מעתי הבה נזעק בלב קרוע ומורתח, רבי שמעון אתה 'יודע כל הנסתרות' שבלב, כל אותם הדברים המעיקים על
 הלב, כשקול יעקב נוהם מתהומותיך איש איש נגעו ומכאובו, אתה 'יודע כל הנסתרות', אותם גזירות רעות שאין
 איש יודע אפילו לבקש עליהם שלא יבואו, על כן 'דבריך יעשו פירות' לעד ולעולמי עולמים וּבִטָּל כל הגזירות, וכלשון
 שהיה שגור בפיהם של חסידי קמאי לזמר 'יבטל כל הגזירות' (ולא 'בִּטָּל כמה גזירות').

וכמו שפירשו בנוסח התפילה (בר"ה וביו"ה) 'עוד יזכור לנו אהבת איתן אדונינו', שכוונתנו לעורר רחמים משמי
 מרום, כשם שהקב"ה זוכר תמיד את 'אהבת איתן' להושיע לבניו אחריו, כך עוד יזכור לנו ויושיענו גם עתה, ועל
 דרך זה לא נחשה בזעקת עוד יזכור לנו, רבי שמעון קדישא, ישועות גדולות ונוראות חוללת בכוחך הגדול עד עצם
 היום הזה, אבותינו סיפרו לנו באוזנינו שמענו, עוד תזכור לנו ותמשיך לעמוד ולהושיע...

סה. יש ממליצים עפ"י הביאור הידוע בפסוק (תהילים קמה ט) 'טוב ה' לכל' - שלכל הצרות (והבעיות) טוב לפנות אל
 ה', אמור מעתה לבאר בדברי ה'בית אהרן', רשב"י לכל - לכל מיני הצרות והקשיים, טוב לבוא ולהתפלל על
 קברו, או להתפלל בזכותו בכל מקום ובוודאי יושיענו ה' באותות ובמופתים.

סו. יש שהסמיכו לכך את דברי הרמב"ם בפי' המשניות (פרה ג) שאין כל נפקא מינה וחילוק בין האיש אשר מעולם
 לא נטמא ובין מי שנטמא ואחר כך טבל והזה, ולא עוד אלא שזה אשר הוזה עליו מעלה יתירה יש בו שהכתוב
 דן עליו ואמר שהוא טהור. אף לדידן נאמר, לכל ישראל האיר - רשב"י לכל, בין לפחותים בין לשאינם פחותים,
 אלא שמעלה יתירה יש לפחותים - שה'בית אהרן' העיד עליו שיש לו שייכות לרשב"י.

וכבר אמרו 'אדם ובהמה תושיע ה'' בגמטריא רשב"י (מגדיל ישועות מלכו מבראניב נה), ללמד שאפילו מי שהוא בבחי'
 'בהמה' גם כן רשב"י מושיעו מכל צרה.

סז. וכבר נהגו להכניס במדורות שמדליקים לכבוד התנ"א רשב"י וואטע (צמר גפן) בכדי שתדלק בהם האש, רמז יש
 בדבר, כמו שאמרו בדרך צחות כי בשפת האידיש מכנים בשפת האידיש 'וואטע', ולשון נופל על לשון שהכוונה
 בתיבה זו גם ל'רחוקים' (כי גם 'רחוקים' מכנים בשפת האידיש 'וואטע'), כי כוחו דרשב"י לקרב ולחזק את כל הרחוקים...
 ומדליקים המדורות בשמן, דאיתא במדרש (שמו"ר לו א) שבני ישראל נמשלו ל'שמן', כדכתיב (ירמיה יא טז) 'זית רענן
 יפה פרי תואר קרא ה' שמך', כשם שאין שמן זית יוצא אלא על ידי כתישה, כך ישראל מאירין ע"י היסורין, ועוד,
 שכשם שהשמן אינו מתערב בשום משקה שבעולם אלא צף ועולה למעלה כך ישראל אינם מתערבים בין האומות
 אלא הם למעלה מהם שנאמר (דברים כח א) 'ונתנך ה' עליון על כל גויי הארץ', ושמה אפשר לחבר ב'ענינים הללו
 זה לזה, כי רשב"י בא לחזק אותנו - אפי' אם אנו רחוקים, מיוסרים, פחותים, נוכל להתרומם - לצוף מעל כל
 המים הזידונים להנצל מהכל - יבטל כל הגזירות אדוננו בר יוחאי.

ומן הענין להביא לשון קדשו של הרה"ק ה'שם משמואל' ז"ע בפרשתן (עמו' שלו), בא וראה עד היכן מגעת אהבתו
 של הקב"ה לישראל לכל אחד ואחד, שהרי הפסוק מדבר מאיש שנמכר לגוי ויצא מכלל ישראל, כמו שכתוב שם
 בפסוק (כה מז) ונמכר לגר וגו' או לעקר משפחת גר, ופירש שם רשב"י משפחת גר - זה הוא עובד כוכבים, כשהוא
 אומר לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה להיות לה שמש. בכל זאת מייחד הקב"ה שמו עליו ועוד קוראו עבד
 שלי - כי לי בני ישראל עבדים, שטרי קודם. ועוד יותר כתב שם רשב"י על סיום הפסוק אני ה' אלקיכם כל המשעבדן
 מלמטה כאילו משעבדן מלמעלה.

סח. בימים מקדם, בהושענא רבה שנת תרח"ץ, כאשר כבר הרגישו בתפוצות ישראל שהאדמה בוערת תחתיהם,
 שנאת ישראל גועשת ורועשת, בשנה ההיא בעת אמירת ה'הושענות' נשא הרה"ק מסאטמאר כנהוג דברי
 כיבושין, ושפך לבו לפני קונו בתפילות ומליצות טובות על בניו, וכך אמר בין הדברים בבכיה רבה, דוד המלך מתחנן
 בתהילותיו (תהלים כח) 'לדוד אליך ה' אקרא, צורי אל תחרש ממני, פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור', ובביאור
 הפסוק, המשיל משל למלך שהוצרך לשלוח את בנו למרחקים, בעת הפרידה בכה הבן עד מאד, דמעות נשרו מעיניו
 מאין הפוגות, שאל המלך את בנו, למה תבכה כל כך הרבה, הרי כבר המציאו היום את ה'טלפון' וממקום גלותך
 תוכל להמשיך לשמור את הקשר עמדי... נענה הבן, אבי אבי, לא ידעתי להיכן אני עומד להגיע, מי יודע אם לא

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

לא

ואורו של רשב"י^ט. ובפרט אם יקיים את תחילת דברי ה'בית אהרן' מי שיש לו אמונה ברשב"י, ויאמין בכוחו דרשב"י^י, הן בכלל, הן בפרט - בהאי יומא, בתוקף קדושת יום ל"ג בעומר כי קדוש היום לאדונינו. וימלא רצונו של רשב"י - שנשמח כולנו בשמחה רבה ויתירה, ועי"ז יושפע שפע רב.

אור זרוע לצדיק - העלאת האור לכבוד התנ"א רשב"י נהגו בני ישראל לדורותיהם בכל התפוצות לערוך שמחה רבה וצהלה ביום זה בהדלקת משואות של אור^ע, ואף היו נוהגים (בכמה מקומות) להשליך בנדים אל תוככי האש^פ, לשורפם ליקרא דרשב"י, ועל ענין זה כבר חיבר הגה"ק רבי שמואל העליר זי"ע רבה של

אגיע במסעותיי לאיזה מקום נידח עד מאד, שמשם לא אוכל לשמור על הקשר עמך, ואפילו אם ארצה לא אוכל לדבר עמך, על כן אתחנן ואבקש ממך, אבי אבי, אתה תחפש אותי בכל עת וזמן, אתה תתור אחרי לשמור על קשר עמדי...

וזאת כוונת הקרא, דוד המלך מתחנן לפני הבורא, אל תחרש ממני - אל תעזוב אותי, פן תחשה - אם תמתין שאני אשמור על ההתקשרות אליך, חוששני מאד מאד שמא אגיע למצב של נמשלתי עם יורדי בור - באופן שלא אוכל לחפש אחריך, וכך הוסיף הרה"ק מסאטמאר להתחנן לפני ה' בבכי ובדמעות על פתחה של תקופת המלחמה, אנא רבש"ע, בכל עת, אתה תחפש אחרינו, כי שמא ח"ו נגיע למקום או לזמן שלא נוכל לחפש אחריך (כמו שכך היה במלחמה' שיהודים רבים אבדו דתם ודעתם).

ולדין, אנו נמצאים כעת אצל רשב"י (גם מי שאיננו באת"ק מירון, הרי הוא נמצא בהילולא דרשב"י), נבקש ממנו רשב"י אפילו לפחותים, פחותים אנחנו ואתה מקרבנו, אנא, חוששים אנו שמא נגרר למקומות נדחים (במקום או בזמן או נפש) אנא, רבי שמעון, חפש תמיד אחרינו למשכנו לטוב, להוציאנו מבור תחתיות למקום מבטחים בישועה שלימה ברוח ובגשם. ט. בשנת תרצ"ה ביקרו בארה"ק בני הרה"ק ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ זי"ע (בעודו בחיים חיותו) ועלו למירון בל"ג בעומר, ומפני הדוחק והצפיפות ששררו במערה הכריזו 'מאכט'ס פלאץ פאר די וויז'ניצער קינדער' (פנו מקום לבני הרבי מויז'ניץ), בכדי שיוכלו לגשת אל הציון, צעקה זקנה אחת 'אצל רבי שמעון כולם נחשבים כבנים', ה'אמרי חיים' נהנה מאד מדבריה והיה חוזר עליהם שכולם כבני רבי שמעון... (והרי ידוע שרחמי האב על הבן אינו תלוי בהתנהגות הבן אם היא ראויה או לא, בכל אופן אפילו אם הוא 'מן הפחותים' תגבר אהבת אב על הבן).

ע. כה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק (בראשית ל ב) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, לא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה שלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאינ מאמינים בי בשלמות, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע. הוסיף המהר"י ואמר 'התחת אלוקים אני' (בניחותא), כי הצדיק הוא בבחי' 'תחת אלוקים', הקב"ה גוזר וצדיק מבטל.

עא. בספר 'בקודש פנימה' (ח"ב עמוד שסב) מביא שהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע ציווה בליל ל"ג בעומר להדליק הרבה נרות לכבוד נשמת רשב"י, על השולחנות ועל כל אדני החלונות (בשונה בשאר ימי הילולא שלא היה הקהל מדליק מלבד בז' אדר).

עב. יש מהצדיקים שנהגו להשליך אל אש היקוד את ה'כיפה' שמעל לראשם, וכך אף נהג כ"ק אאדמו"ר זי"ע ואביו הרה"ק רבי משה מרדכי זי"ע. מעשה שהיה בירושלים עיה"ק בימי הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע, בחור מבני ירושלים שנטרפה דעתו עליו ל"ע, ואחד משגינותיו היה שללא הרף היה משליך את ה'כיפה' מעל ראשו. נכנס אביו אצל ר' דוד'ל ותינה בפניו את מר מצבו של בנו, ויהי בימים אחדים לאחר חג הפסח, בהגיע זמנו של ר' דוד'ל לצאת בשיירות בדרך הארוכה בואכה מירון, קרא לאביו של הבחור, ואמר לו שיצטרף לשיירתו יחד עם בנו. משך כל הדרך סבל האב מרורות בבושות נוראות מזה הבן, שבכל 'הפסקה' שעשו על אם הדרך היה הבחור בורח ונעלם, והיו צריכים לחפש אחריו, וכהנה וכהנה. עד שבעזהשי"ת הגיעו בשעה טובה ומוצלחת למירון. בעת ההדלקה על גג הציון, ניגש ר' דוד'ל אל הבחור והוריד מעל ראשו את כובעו ואת הכיפה, את הכובע השליך למטה, ואילו את הכיפה השליך אל תוככי לשונות האש. והנה, ברגע זה הניח הבחור את ידו על ראשו והתחיל לצעוק 'א קאפל א קאפל' (הבו לי כיפה לכסות ראשי), וישתוממו כל העם, בראותם כי הבחור נהפך לאיש אחר

באר הפרשה - פרשת בהר - ל"ג בעומר

צפת את חיבורו 'כבוד מלכים', בה מציין שכן היה מנהגו בקודש של ה'אור החיים' הק' זי"ע ועוד.

וכן הובא בספר 'אלף כתב' (אות תרפד) 'עוד הגיד (מ"ה מענדיל ליטמאן מעיה"ק צפת תו"ב) שהאור החיים הק' בכה כל ליל ל"ג בעומר בעת הדלקה ההילולא, ועמד מרחוק באמרו, האיך אגש אל הערפל אשר שם אתה הוא מושיענו בזכות אדונינו בר יוחאי^{ע"י}, תורתנו מנן לנו הוא ימליץ טוב בעדנו^{ע"י}, אב הרחמן ירחם עלינו וישפיע עלינו דור ישרים מבורך, פרנסה ברוחה, והוא יחמול עלינו ועל עוללנו בהילולא דבר יוחאי, ולעולמי עולמים^{ע"י}.

ודעתו חזרה אליו, כי זה עידן ועידינים שלא שמעו מפיו איזה דיבור כאחד מן הישוב, ולא עוד אלא שבו בדבר שקלקל - שזרק תמיד את הכיפה, בו בדבר תיקן - שזעק הבו לי את הכיפה. ולנו יאמר, שלא דווקא ב'שוטים' וחסרי דעה' מדובר כאן, אלא כל אחד ואחד ושגיונותיו שלו... אפשר לו לשורפם באשו של רשב"י. ומכאן ואילך יצליח דרכו.

עג. כך אמר הגאון בעל 'שבת מיהודה' אב"ד סאטמאר (הגה"ק רבי יהודה גרינוואלד) דוד המלך אמר בתהלים (עב יח-כ) 'ברוך ה' אלוקים אלוקי ישראל עשה נפלאות לבדו, וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן, כלו תפלות דוד בן ישי'. וביאר בקדשו כי כך אמר דוד לפני הבורא, כל הרפואות כל הישועות באים מהבורא, אמנם אם הם באים ע"י שהיהודי מתפלל ותיכף ומיד הוא נושע, הרי בזה נעשה קידוש השם גדול מאד, כי רואים עין בעין שקרוב ה' לכל קוראיו והוא מלך שומע תפילה. וזהו אומרו 'ברוך ה' אלוקים אלוקי ישראל עשה נפלאות לבדו - הקב"ה עושה בעצמו ומעצמו את כל הנפלאות, האותות והמופתים, אמנם מתי יהיה - וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ - שיתגדל שמו וימלא כבודו בכל הארץ, כאשר המתפלל יושע מיד כאשר - כלו תפלות דוד בן ישי, תיכף ומיד לגמר תפילתו אז יתקדש שמו בעולם עד מאד. ולדידן ייאמר, הנה כולנו מתפללים בזה היום בזכות רבי שמעון ענני זכותו יגן עלינו, בוודאי שהקב"ה ישמע תפילתנו ויחיש מיד את ישועתנו - תיכף לתפילה גאולה וישועה, ובזה יתגדל ויתקדש שמייה רבא.

עד. בביקורו הראשון של הרה"ק מסאמאר זי"ע בארה"ק בשנת תרצ"ב, נסע הרבי לערי הגליל מירון צפת טבריא ושהה שם כשבוע ימים, ונתלוו אליו בנסיעתו הרה"צ רבי עמרם בלויא זצ"ל ואתו עמו חבריא קדישא של בני עלייה, וסיפר ר' עמרם כי פעם באישון לילה (בערך בשעה 2-3 בבוקר) נכנס למערת הרשב"י וראה איך שרביה"ק זי"ע משתטח בכל גופו על ציון הרשב"י, ובדמעות שליש אומר את הפסוקים שבתהילים קאפיטל פ' (שדוד המלך מתפלל על הצרות של הגלות וכלל ישראל וכו'), הבט משמים וראה, ופקוד גפן זאת, וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצת לך וגו' ולא נסוג ממך, תחיינו ובשמך נקרא (ופירש"י 'ולא נסוג ממך' - ואל תגרום לנו להיות נסוגים ממך, תחיינו - מן הגלות ונזכיר טובתך וגבורתך ואז נקרא בשמך) ואת הפסוקים האלו חזר וכפל הרבה פעמים בבכיות עצומות והאריך בה בהשתפכות הנפש כשעה וחצי, ע"כ המעשה.

ולדידן ייאמר בהאי שתא תשפ"ד, כשעת צרה היא ליעקב מבית ומחוץ, דם ישראל נשפך כמים ל"ע, ומחוץ תשכל חרב משונאי ישראל, ומחדרים אימה מצעקת בני ישראל השוכבים על ערש דוי, הקולות לא יחדלון מ'ניסוך המים' - שהאבות והבנים שופכים נחלי דמעות על נסיונות הזמן שהיצה"ר מנסה בכל כוחו להוריד נשמות טהורות מישראל עד שאול תחתיה, וא"כ הזמן גרמא לצעוק בקול גדול ולהרבות בתפילות חמות ביומא דהלולא קדישא - 'הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת וכו', תחיינו ובשמך נקרא, פרוק ית ענך מפום אריותא ושלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו בזכות אדוננו בר יוחאי.

עה. הנה מצינו בגמרא (פסחים נא.) רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד (נחלש ונפל למשכב), כאשר חזר לעולם הזה, אמר לו אביו, מה ראית למעלה, אמר לו עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראית. ויש אתנו מקום לומר, כי ביום ההילולא, אשר הצדיקים השוכנים בעליונים יורדים ובאים אלינו למטה, והינם רואים את מצבנו בכי רע, הרי זה הזדמנות עבורנו היושבים בעולם הזה, עולמות התחתונים שיפעלו עבורנו שיעלה מצבנו ומעמדנו למעלה למעלה.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בהר תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כה, ד)

נ"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן ברבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריו"א"ל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרם שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים ריו"א"ל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים ריו"א"ל והרי זה עול גדול שא"א לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנז', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שבל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבודאי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחזקה, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אנחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אנחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקבריהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחזקה עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתייחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלנו וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים ריו"א"ל כסף וערבה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היררשים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותה אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיק" שצוך על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחיק נשך ותרבית תקום

כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "א"ל רבא לרבנן במטותא מייניכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התוה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך השש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת.

(חומת אנך)

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י) בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשובת האדמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדוייק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם נ"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש נ"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן צייתה התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בז' שנות השמיטה. (מטה משה סי' תע"ג. מובא בטל"א)

אל תקח מאתו נשך ותרבית יראת מאלקיק וחי אחיק עמך: את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו - לז)

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. לא רק להם מותר לאכול מפירות שביעית (כה, ו) מנין ערי הלויים (כה, לב). ב. רק שם תקיעת ר"ה דוחה שבת (כה, ט). ג. העונש על ביטול השמיטה (כה, יח). ד. נתפסים בקדושת שביעית למרות שלא גדלו בשביעית (כה, יב). ה. משמעות "והעברת" (כה, ט). ו. מילה נרדפת ל"והתנחלתם" (כה, מו) מכאן שהאדון חייב לזון בני העבד (כה, נד). ז. עבודות האסורות בשביעית (כה, ד). ח. דין גאולה שדה, הדומה לפורים (כה, כט). ט. מקום מבוצר (כה, לא). י. עבודה של גנאי - האסורה בעבד עברי (כה, לט). כ. תרגום של "זמירה" (כה, ד). ל. מילה המשתנה בין קרי לכתוב (כה, ל). מ. הכרות ב"ד בכניסת שנת היובל (כה, י). נ. גם הוא חוזר אל משפחתו ביובל (כה, י). ס. עד אז אוכלים מברכת השנה השישית (כה, כב). ע. שם נאמר משנה תורה לעם ישראל (כה, א). פ. תרגום "חצרים" (כה, לא) משמעות השתחוויה (כו, א). צ. פסיקה, חלוטין (כה, כג). ק. נפילה בעת הזאת, מגדלת ספיחים (כה, ה). ר. אל תלמד ממנו לגלות עריות ולעבוד ע"ז (כו, א). ש. פירות שביעית האסורים באכילה (כה, ו). ת. הכפלת איסור "נשך" (כה, לו).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. נחלה (כה, לג) אסור להשתחוות עליה, לכבוד ד' (כו, א). ב. קרוב משפחה (כה, מט). ג. דייר- זמני (כה, כג). ד. שחרור- חרות (כה, י). ה. אדם שיש לו אפשרות לגאול שדהו (כה, כו). ו. מצוה בכל שנה (דומה למצוה מפסח עד עצרת) (כה, ח). ז. הכנסת גרעונים למטרת הצמחה (כה, כב). ח. כשנגמר לה, צריך לבער פירות שביעית (כה, ז). ט. תרגום של "הר סיני" (כה, א). י. שנת החמישים (כה, יא). כ. אותו זומרים (כה, ד). ל. לתמיד- לחלוטין (כה, כג). מ. אסור לנו להקים (כו, א). נ. נפרה (כה, מט). ס. צמחים הצומחים, מורעים שנפלו (כה, ה). ע. אנחנו של השי"ת (כה, נה). פ. עבודה שוברת (כה, מג). צ. נתתי פקודה (כה, כא). ק. דבר הנחתך ממקום גידולו (כה, ה). ר. שולמ- מעביד (כה, מג, נג). ש. מנין השנים המותרות בעבודת האדמה (כה, ג). ת. עד שנה זו, יאכלו תבואה ישנה (כה, כב).

לתחיית המתים, שתחיה אתה ואחיך עמך ולא תשאר בקבר, וזהו "וחי אחיך עמך" שתחיה אתה ואחיך ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזת נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חי)

וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצויתי את ברכתי לכם (כה, כ - כא)

כתב בספר "צרור המור": ענין השמטה והיובל, יש להם סודות עמוקים ודברים שהם כבשונו של עולם. ולפי הנגלה הוא שורש כל התורה כולה ויסוד העולם כולו, כי העולם א"א להתקיים אלא עניים עם עשירים. ובענין השמיטה והיובל רצה השי"ת שיהיו שוים עניים ועשירים, כדכתיב לך ולעבדך (לעיל ז), וכתיב ואכלו אביוני עמך (שמות כג, יא). וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחיו תלויים לו מנגד, ובבקר יאמר מי יתן ערב, מפחד לבבו ועניותו. אבל העשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח העני ואינו יודע במכאוביו.

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק - במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקתה לעברה באמרה: "קחי, קחי..." פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושינונו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אהוביו. (יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו שמסיבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמייהר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי". "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה סיפור מוזר, הררה לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ"לא דתי" ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הרב מאיר למקום הפגישה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר. השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים

ולכן רצתה התורה להביא שנת השמיטה והיובל, שיהיו ב' שנים רצופים קדושות. באופן שאפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעים וקוצרים. ואומר מה אוכל ומה אשתה, כדי שידע ויזכר צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ובדאגה. ואחר שהעשיר בשנים או בשלשה שנים נושא עיניו לשמים, ואומר מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק עניות. באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו, יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל. ויאמר אני בשתי שנים של שמיטה יובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה והייתי אומר מה אוכל ומה אשתה. מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה, ועיניו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם פורש אין להם, בענין שבזה יזכור העני וירחם עליו. וז"ש בכאן וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, וצויתי את ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים. בענין שזהו יסוד התורה והעולם, כאומר אמרתי עולם חסד יבנה".

(צרור המור)

מאוצרות המגידים

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" - לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותמהה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילוה אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקבוק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, נהנה מהמתח.

"ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!

"פי חמשה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סיטונאי בשלוש – שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם, המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סיטונאי של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חדשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישים שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, כ)

שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

שורש העניין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהש"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד הש"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השניה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השניה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביט ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יבול יפהפה?!" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשעה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעינינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשביט את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סיטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבת שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכ"ית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקה לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביטים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת".

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עביד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהברות את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "ברא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה וניס" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזיוהו דקא בכי וחיך, ונפק צוציאת דנורא מאפותיה" - בתוך שנתו בכה וחיך, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתעורר משנתו, שאלוהו: 'מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה', אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותו: "עד מתי אצטער בהאי עלמא" - עד מתי אסבול את העניות... "ואמר לי: אלעזר בני, ניהא לך דאפכיה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמוזוני?" - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתילד במזל של מזונות. "אמרי לקמיה, כולי האם ואפשר" - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם איוולד בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא"? - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותר לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, "אמר לי: דחיי" - א"ל הקב"ה שעברו עליו כבר רוב שנות חייו, ונותרו לו מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמרי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליטרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא לייג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיך בתוך שנתו.

"אמרי ליה, האי ותו לא"? - האם לא אקבל יותר מייג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יהבנא"? - ומה אתן לחבריך? "אמר ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא"? - וכי אני מבקש ממי שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תוכל ליתן גם לאחרים!?

"מחיינן באסקולטא אפותאי" - הכהו הקב"ה באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גירי בן גירי" - הכיתי בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווא בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהוים את אחד מיסודות היהדות. "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחברי? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקו"ש יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר עפ"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י יש עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן את כל ילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדי לחתן כל ילד הוא יצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר ילדים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי כיום? - בבנק יש לו 'אוברדרפט' של אלפיים ש"ח... ובעו"ה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה!?

כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוקקים לחתן את ילדיהם?"

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומוחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים.

מרון הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי.

ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה; מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל ("ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?! ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור (או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ור' יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שידעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אינו כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בר"ה לפי שידעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מרון הגרי"ז זצ"ל מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עוונתי" - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט? "אברחה ממך - אליך"! - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפיהמ"ש ר"ה פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח, וממילא גם לא יגיע אל ה', אין לו תקוה. חייבים את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל בר"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמובן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי!

כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, וצריך לטפל בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעו"ה - תפילה וכו'. לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל השי"ת - השי"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאידך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניו לעומק הלב אל הרבש"ע - הוא ההצלה של האדם.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מרון הגרי"ז זצ"ל בענין ה"בטחון", ושמעתי מר' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה', ואז באמת יהיו בסכנה!

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לכך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבתי שאסתדר, וב"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתה, ואתה ואתה? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!
הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחבריך?
ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל'ה הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי'ל ובער'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני כאמריקאי, ואל צ'ינג צ'ינג כסיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אליך לא יגש"!
(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרביט ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוה עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ירך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוה עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוה העני עובר בלא תשימו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים בטחונינו בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:
בגודל מידת בטחוני, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבונו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"כ תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה אינני רוצה אפילו מגוי, כי אינני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצערו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפלתי, וכל ימיה לא התאוננה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל'ה הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי'ל ובער'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני כאמריקאי, ואל צ'ינג צ'ינג כסיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אליך לא יגש"!
(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרביט ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוה עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ירך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוה עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוה העני עובר בלא תשימו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים בטחונינו בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:
בגודל מידת בטחוני, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבונו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"כ תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה אינני רוצה אפילו מגוי, כי אינני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצערו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפלתי, וכל ימיה לא התאוננה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

לזכור שהכל מה', והפסוק הזה שבו כתוב את החיוב של ברכת המזון שזה ברכה יקרה וחיביה שחייבים לברך אותה מדאורייתא, הפסוק הזה הוא חלק מפרשה שלמה, הפרשה מתחילה 'כי ה' אלוקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים גו', וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך גו', ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך' והתורה ממשיכה 'השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך גו', פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך גו', ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל' ההיפך מברכת המזון, ההיפך מוזכרת את ה' אלוקיך, מואכלת ושבעת וברכת, זה פן תשכח, זה ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, הזמן שגורם לומר כוחי ועוצם ידי זה 'פן תאכל ושבעת' אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של בשר, וישמן ישורון ויבעט, הזמן שהאדם שבע והוא יושב רגוע זה המבחן האם הוא זוכר את הקב"ה או שהוא אומר כוחי ועוצם ידי, והתפקיד של ברכת המזון זה להוציא מהלב שלנו את המחשבה של כוחי ועוצם ידי, גם מי שקשה לו לכונן כל ברכת המזון לפחות לחשוב את המחשבה הפשוטה הזו, לפחות לזכור את הכונה הפשוטה הזו - כל מה שיש לי זה מהרבש"ע, שום דבר לא שייך אלי.

ובפסוק בירמיה מצאנו שהוא מזהיר גם על חכמה עשירות וגבורה, ובמה הנסיון הכי קשה? בעשירות יותר קל להרגיש שזה מהקב"ה מאשר בגבורה, כי עשירות זה דבר שנמצא מחוץ לבן אדם, אבל בגבורה האדם מרגיש שזה עצם המהות שלו, ובחכמה הנסיון יותר גדול מבגבורה, כי גבורה זה דבר ששייך לגוף שזה לבוש חיצוני לבן אדם, אבל חכמה זה דבוק לנפש שלו והאדם מרגיש שזה שייך לו, והנסיון הקשה ביותר הוא בחכמה! להרגיש שכל הכשרונות שלך, כל מה שיש לך, הכל הכל מהקב"ה!

שמעתי מהגר' יהודה הכהן רפפורט שליט"א דבר יקר - מכל הברכות של שמונה עשרה יש ברכה אחת שמתחילה בהקדמה 'אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה' לא מצאנו כזו בהקדמה לשאר הברכות, לא אומרים אתה רופא כל בשר רפאינו כו', אתה מוחל וסולח סלח לנו כו', ולמה דוקא בחכמה פותחים בהקדמה אתה חונן לאדם דעת? והוא הסביר שבשאר הדברים האדם יותר מבין ומרגיש שהכל מהקב"ה, אבל בחכמה יש הכי הרבה נסיון להרגיש שהכל מהקב"ה ולכן צריך להקדים את ההכרה ש'אתה חונן לאדם דעת', והפשוט עצמו הוא נפלא מאד, אבל נראה שעיקר הטעם שפותחים באתה הוא כי זה תחילת ברכות אמצעיות, וכמו שבשבת פותחים באתה קידשת, אתה אחד, תכנת שבת, הכל זה לשון נוכח.

אנשים חושבים שכוחי ועוצם ידי זה חטא ששייך רק לאנשים שאומרים כל הכבוד לצה"ל, ולא יודעים שהכוחי ועוצם ידי האורגני שכתוב בתורה נאמר על הצלחות אישיות, רבות! אני עכשיו יושב ומדבר איתכם מאמר נפלא על כוחי ועוצם ידי, אני יכול לחזור הביתה ולהגיד לעצמי: איי איזה מאמר נפלא אמרת היום על כוחי ועוצם ידי... כמה שזה היה מאמר נפלא... ובזה להיכשל בכוחי ועוצם ידי האמיתי, הכוחי ועוצם ידי הכי מסוכן זה בחכמה, אדם שאומר שיעור טוב, חבורה טובה, בחור שמאד מצליח בלימוד, שם נמצא הנסיון הכי גדול של כוחי ועוצם ידי, וצריך לדעת שכל הצלחות זה דבר שהקב"ה נתן לך במתנה, כשרונות, קשרים בחברה, עושר, גבורה, אם תזכור שהכל מהקב"ה זה יהיה שלך, אבל אם זה חטופה בידך, אתה לא זוכר שהכל מהקב"ה, אתה גוזל את המתנה הזו ובסופו של דבר יקחו אותה ממך, כך למדנו מדברי המדרש - אם אתה רוצה שהקב"ה ישאיר לך את מה שהוא נתן לך, תזכור כל כל הזמן שזה לא שלך, שהקב"ה נתן לך את הכל במתנה.

המגיד ר' מרדכי דרוק זצ"ל היה רגיל לומר - כתוב אצל מנוח 'ולא יסף עוד מלאך ה' להראו אל מנוח ואל אשתו אז ידע מנוח כי מלאך ה' הוא' וביאר בדרך צחות - בדרך כלל כשאדם אומר שיעור טוב, שיחה טובה, מאמר טוב, הוא מגיע יום אחר כך לבית מדרש לקבל משוב, לשמוע איך האנשים מגיבים למה שאמר, כך זה טבע בני אדם, וכשמנוח ראה שלמרות שהמלאך עשה כאלה מופתים הוא לא חוזר עוד פעם 'אז ידע מנוח כי מלאך ה' הוא' זה סימן שהוא לא בן אדם.

ואפשר לבאר לפי זה - כתוב בפסוק 'על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת' ודרשו חז"ל שלא בירכו בתורה תחילה, איך זה נכנס בפסוק על עזבם את תורת? לא כתוב כאן על עזבם את התורה, כתוב על עזבם

אומר לה' הארץ ומלואה וכתוב אחד אומר והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, והגמרא ממשיכה אמר ר' חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה ולכנסת ישראל כו', מבואר כאן בגמרא שבעצם כל דבר שיש בעולם שייך לקב"ה, והזכות שיש לנו לאכול מהעולם הזה היא רק על ידי ברכה, על ידי הברכה זה נהיה שלך, ומה זה ברכה? הכרה שהכל מהקב"ה, וכדי לזכות בפרוסת לחם שאתה אוכל, בתפוח, בעגבניה, בכל דבר שאתה מכניס לפה, על ידי שאתה מכיר שזה של הקב"ה זה מה שעושה לך בזה קנין, במדרש שוחר טוב תהילים פטז' על הפסוק 'אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך' אומר המדרש אם אכלת וברכת כאילו משלך אכלת, שאם הודית לקב"ה לפני כן אזו כאילו טובתי בל עליך, כאילו הטובות הם לא מהקב"ה אלא זה שייך לך.

נמצאנו למדים שהקנין במזון שאנחנו אוכלים זה על ידי ברכה, ומהי הברכה שאנחנו מברכים על ארץ ישראל? באיזו זכות ארץ ישראל שייכת לנו? על ידי השמיטה, כמו שבמזון על ידי הברכה שזה הכרה שהכל מהקב"ה אנחנו זוכים במזון, כך בארץ ישראל על ידי השמיטה שזה הכרה בכי לי הארץ' כשהאדם שובת בשנה השביעית הוא מראה שהוא מכיר שהכל מהקב"ה, על ידי זה זוכים בארץ ישראל, אבל אם לא שומרים שמיטה, אם האדם לא זוכר שהכל מהקב"ה, הארץ גזולה בידו ולכן מגלים אותו ממנה.

מבאר ה'אשר לשלמה' נקודה נפלאה - בשלש עבירות חמורות הגלות היא מחמת חומר העוון, אבל שמיטה הגלות היא לא בגלל חומר העוון, אלא כי התנאי לזכות לשיבת הארץ זה על ידי שמיטה, על ידי שאתה זוכר ומכיר שהכל שייך לקב"ה.

על פי זה רצינו בעז"ה לבאר מדרש תמוה מאד - בפרשת מטות על הפסוק 'ומקנה רב גו' יש מדרש רבה תמוה, המדרש כותב כך 'שלש מתנות נבראו בעולם, חכמה גבורה ועושר, אימתי בזמן שהם מתנות שמים, ומתנות אלו בזמן שאינן באות מהקב"ה סופן להיפסק ממנו, שנו חכמים שני חכמים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים, אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם, וכן שני גיבורים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם, שמשון מישראל וגלית מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם, וכן שני עשירים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קרח מישראל והמן מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם, למה? לפי שלא היתה מתנתן מאת הקב"ה אלא חוטפין אותה להם, ראיתי שר' חיים בארחות יושר שואל בשלמא עושר אפשר לחטוף, אבל גבורה וחכמה איך אפשר לחטוף את זה? והוא מפרש שלחטוף פירושו שמקבלים את הגבורה והחכמה מהקב"ה אבל לא משתמשים עם זה למה שצריך, למשל - מי שמהרהר בדברי תורה במבואות המטונפות, או מי שלומד בשבת לאור חשמל לא כשר, זה נקרא חטופה בידם.

אני רוצה להציע עוד פשוט - כמו שראינו בברכה שאם אדם לא זוכר שהאוכל הוא מהקב"ה הוא נקרא גזול, וכמו שבשמיטה אם אדם לא זוכר שהארץ היא של הקב"ה זה נחשב שהוא גזול את הארץ, כך כל מתנה שהאדם מקבל חכמה, גבורה, עושר, אם הוא שוכח שזה מהקב"ה והוא מקיים את הפסוק 'ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה' מי שחושב אני החכם, אני הגיבור, אני העשיר, מי שחושב כך זה גזול בידו, זה נקרא חטופה בידם, אמנם הוא קיבל את זה מהקב"ה אבל אין לו זכות להשתמש בזה כי הוא לא מכיר שזה מהקב"ה, ואולי הביטוי המעשי של החטיפה היא מה שכתוב בארחות יושר, כי כשאדם לא זוכר שהכל מהקב"ה הוא מתנהג עם החכמה לא על פי מצוות התורה.

והמדרש מביא על זה את הפסוק בירמיה 'אל יתהלל החכם בחכמתו אל יתהלל עשיר בעשרו אל יתהלל הגיבור בגבורתו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי גו' מי שזוכר שהכל מהקב"ה הוא נקרא חכם גיבור ועשיר, אבל מי שמתהלל בחכמתו וחושב שהוא הבעל כשרון, הוא הגאון, הוא החריף, הוא גזול, ורק מי שידוע שהכל מהקב"ה הוא החכם האמיתי.

וצריך לדעת - הנסיון של כוחי ועוצם ידי נאמר בתורה על עשירות, אנחנו רגילים להביא את הפסוק הזה כשהחילונים אומרים כל הכבוד לצה"ל, אבל הפסוק המקורי נאמר על עשירות, והברכת המזון שלנו ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך' זה ההיפך מכוחי ועוצם ידי,

או שעשוע אצלך לקחת לו את השקית עם הגוואים, זו לא סיבה שתעשה לו את זה, ולכן מזהירה אותנו התורה, על איסורי אונאת דברים.

מה זה אונאת דברים? למה הכוונה?

מביאה הגמרא (בבא מציעא נח, ב) כמה וכמה דוגמאות, בואו ונקריא אותם, כדי שנכנס לסוגיה:

כאונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך

הראשונים – ברוך ה' הוא בעל תשובה, התחיל להתפלל באיזה בית הכנסת מסוים, הוא מגיע לגבאי ואומר לו – תשמע, אני חדש בדת, אבל ראיתי שיש שיטה של המגן אברהם, שהקריאת שמע היא לא כהשיטה שנוהגים כאן, כשיטת הגאון מוילנה, אולי נהג כשיטתו של המגן אברהם?

בא אחד ואומר – תראה אותו, עד לפני שבועיים היה עם קוקו, פתאום נהיה המגן אברהם?! תגיד תודה שיש הגאון מוילנה...

אומרים חז"ל – אל תזכיר לו את זה שהוא פעם לא היה בעל תשובה. אותו דבר גר שהתגייר, אל תגיד לו זכור מעשי אבותיך.

אותו דבר, אם הוא בא ואומר – תראה, אתה מדבר דברי תורה, לפני שבועיים אכלת נבלות וטרפות מה אתה מדבר דברי תורה?! מי אתה בכלל?!

כל מעשה כזה, הוא מעשה של אונאת דברים.

הגם, שראיתי במפרשים, שאם אתה אומר לגר – "אכלת נבלות וטרפות", אין בזה שום בעיה, זה לא אונאה, כיון שלא היה לו שום איסור, לאכל נבלות וטרפות, אז מה הבעיה? לפני זה לא היה לו שום בעיה.

ולכן, השאלה היא, אם יש בזה אונאה או אין בזה אונאה, כי לפני זה לא היה לו בזה שום איסור.

כל האיסור הוא למי שהינו יהודי, למי שאינו יהודי, אין לו איסור בכך, אז מה יש לך לעורר על זה? בכל אופן, ממשיכה הגמרא – **אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב**

אמרו לו חבריו של איוב – מגיע לך! ככה הם אמרו לו, ולכן אסור לעשות את זה, זה אונאת דברים.

וחז"ל עצמם שואלים – אז למה חבריו של איוב עשו את זה?

ועונים חז"ל – שחבריו של איוב עשו זאת, כיון שהוא התלונן על מידת הדין.

אמרו לו – מה אתה מתלונן על מידת הדין? מגיע לך!

אבל אסור להגיד לאדם – תשמע, נפלת? אתה חולה? תבדוק, אולי יש לך באמת בעיות?!

הוא חולה? אתה צריך לעודד אותו, לא להגיד לו זה בעיה שלך, אל תצער אותו.

ממשיכים חז"ל ואומרים – **אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם** – בן אדם מחפש הלוואה, מחפש גמ"ח, ואתה יודע, שהבן אדם שאתה שולח אותו אליו, אין לו אפשרות בכלל לעזור לו, אתה עובר על איסור אונאה.

ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב – אתה רוצה לקנות, ואתה יודע שאין לך כסף לקנות. אתה בא למוכר, אתה אומר לו "אני רוצה לקנות", ואתה יודע שאין לך כסף בכלל, זה איסור אונאה.

זה נפוץ היום מאוד, אנשים שמחכים בתחנות לאוטובוסים, ובשלטים מופיע שהאוטובוס שהם צריכים יגיע בעוד חצי שעה. מה עושים חצי שעה?!

נכנס לחנות נעליים ומתחיל למדוד את כל הנעליים בחנות, עד שנשאר לו שלוש דקות לאוטובוס.

אומר לבעל החנות – לא ראיתי מספיק דוגמאות, אבוא בלי נדר פעם אחרת.

את 'תורת'י הם לא הכירו שהתורה היא של הריבונות של עולם, הם חשבו שהחכמה היא שלהם, וזה הפשט של בירכו בתורה תחילה הם לא בירכו והכירו שהכל מהקב"ה, ומאד מתוק לפי זה ששני החטאים – שלא בירכו בתורה תחילה, ושלא שמרו את השמיטה, שניהם זה שורש אחד, בשמיטה החטא היה שהם לא הכירו שהארץ מהקב"ה, ובתורה הם לא הכירו שה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. זה מה שאנחנו צריכים לדעת לזכור ולחזור כל הזמן 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'.

(הגר"א דיסקין)

בפרשת השבוע, ישנה מצוה. המצוה הזאת עוסקת באיסור אונאה. יש אונאת ממון ויש אונאת דברים, אלה שני סוגים של אונאות.

אונאת ממון, זה נושא אחד שהתורה עוסקת (כה, יד) וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו – זה אונאת ממון.

(כה, יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

אומר רש"י – ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חברו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך

באה התורה ומזהירה כאן – אל תגיד התכוונתי לטובה. הקב"ה יודע מה היתה כוונתך.

ספר החינוך, במצוה של"ח, עוסק במצוה הזו, של איסור אונאת דברים, אני רוצה ברשותכם לקרוא כמה שורות מתוך דבריו:

שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר, שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם... שרש מצוה זו ידוע כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם, וקשה המחלקת כמה קללות וכמה תקלות תלויות בה.

מדיני המצוה. כמה אזהרות וכמה זרוזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לבישם, והפליגו בדבר עד שאמרו (שם), שלא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה מבני אדם יקפידו עליהם יותר מעל הממון. וכמו שאמרו זכרונם לברכה (שם) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלהיך וגו'. ולא יהיה באפשר לכתב פרט כל הדברים שיש בהן צער לבריות, אבל כל אחד צריך להזהר כפי מה שיראה, כי השם ברוך הוא יודע כל פסיעותיו וכל רמיזותיו, כי האדם יראה לעינים והוא יראה ללבב... ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ואפילו בקטנים, ראוי להזהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבניו ובנותיו בני ביתו של אדם, והמקל בהם שלא לצערם בעינינו אלא ימצא חיים ברכה וכבוד. והעובר על זה והכאיב את חברו בדברים באותן שפרשו חכמינו זכרונם לברכה בבעל תשובה ובחולה וכיוצא בהן עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו, לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקיות מבלי רצועה של עגל יש ביד האדון המצוה על זה, יתעלה ויתברך.

אלה הדברים שכותב ספר החינוך והוא מזהיר מאוד, באונאה של ילדים קטנים, וצריך לדעת, שלפעמים אנשים מבוגרים, חושבים שזה משחק עם ילדים ומשתעשעים איתם. ההשתעשעות הזאת, היא איסור אונאה – אם הוא דופק לילד על הגב, והילד מסתובב אחורה ובינתיים הוא סוחב לו את השקית ממתקים, שהוא הביא מהבית ואז הילד מסתובב חזרה ושואל, איפה הממתקים?!

הוא אומר לו בגיחוך – הינה!

זהו איסור אונאת דברים בקטן, וקטן הוא לאו בני מחילה, לכן אומר לנו ספר החינוך – תדע לך, שקטנים, אם אתה מצער אותם, שזה לא בשביל חינוך, אלא בגלל שזה שעשוע אצלך לגנוב לו את המפתחות,

אותה לדמעה, וחז"ל אומרים, שאדם צריך להיזהר שלא לפגוע באשתו.

כולנו מכירים את דברי הגמרא (כתובות ס"ב, ב) - דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתייה שמעתא הוה מסכיא דביתיה השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחיית דמעטא מעינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה - רב רחומי התעכב בבית המדרש, אשתו הורידה דמעות, יצאה קורה מבית המדרש ונפלה על ראשו, והרגה אותו במקום.

שואל ר' חיים שמולביץ בספרו - מה היא הרוויחה? היא בכתה כי בעלה איחר, אז היא הורידה דמעות. מה היא הרוויחה?

אמר ר' חיים שמולביץ - זה פירוש הדבר, כוחה של דמעה. הכוח שיש לדמעה של אישה, פועל דברים עצומים בשמים.

אומרים חז"ל - אף עפ"י, שכל השערים ננעלה, שערי דמעה לא ננעלו. ברגע שהאדם מוריד דמעות, אז השערים המיוחדים, הנקראים שערי דמעה, נפתחים, והדינים בשמיים נעשים אחרת לגמרי.

ממשיכים חז"ל ואומרים (גמרא בבא מציעא) - א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהילים לט-יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז-ז) הנה ה' נצב על חומת אנך וכידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר וכידו אנך

אומרים המפרשים - בכל דבר שהקב"ה שולח מלאך, המלאך לא "נוסע בטיסה ישירה", הגמרא בברכות אומרת, שיש מלאך שיש לו שתי תחנות יש מלאך שיש לו ארבע תחנות, מלאך המוות יש לו שמונה תחנות. הקב"ה אין לו תחנות, ברגע שהוא יוצא, הוא מיד נפרע מבני האדם, ולכן האיסור אונאה כ"כ חמור - וכידו אנך - הקב"ה בעצמו, "מחזיק" את הפלס, כדי להעניש אנשים, שיש בהם ענייני אונאה שמצערם אנשים.

ממשיכה הגמרא ואומרת - א"ר אבהו ג' אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל וע"ז.

מה הכוח שיש לענין של אונאה, ששום דבר לא ננעל בפניהם?

אז רוב המפרשים אומרים, שהסיבה היא, כי אנשים שאתה מציק להם, דומעים. אנשים שאתה מצער אותם, הם פורצים בבכי.

יכול להיות שהם לא עושים את זה בפניך, יכול להיות שהם הולכים הביתה ושם הם עושים את זה, כשהכל סגור. אבל באופן עקרוני, אם אתה פוגע בבן-אדם, גם אם זה לא פורץ עכשיו, זה יפרוץ יום אחרי, ואחרי שאדם דומע, הדמעות פועלות בשמים - כל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה, ולכן הדמעות הללו, פועלות את פעולתן, וכותבים המפרשים - שאף עפ"י שבכל מצוה, אתה יכול להגיד - זכות עולה לו. יש לו זכויות. הקב"ה יכל לעקב א תזה, בסיבות מסוימות, בענייני אונאה, שום דבר לא מעכב, הקב"ה בא דין וחשבון עם אדם שמצער את הזולת, ולכן אומר ספר החינוך, שהמצוה הזאת היא כ"כ נוראה וכ"כ חזקה, בגלל ענייני המחלוקת, שבני אדם מצערים אחד את השני.

לכן באה התורה והזהירה, על איסורי האונאה. (ברוך שאמר)

וצוית את ברכתי לכם (כה, כא)

"השתגעתם? באמת החלטתם לא לעבוד בחלקת האדמה שלכם שנה שלמה? אתם רוצים למות מרעב? אין לכם מה לעשות??"

אלו היו התגובות הנדהמות של תושבי המושב 'שער אפרים', לפני קרוב לחמישים שנה, כשפשטה השמועה כאש בשדה קוצים שר' יעקב שעבי ז"ל, אב למשפחה ברוכת ילדים, החליט בידעין שלא לעבוד בשדה בשנה הקרובה, שנת השמיטה תש"ג, ולשמור מכל משמר על כל הלכות השמיטה כדת וכדין.

המשפחה החלה סובלת מהצקות ומהתנכלויות, אולם ההורים עמדו כצור חלמיש. וכדי שהניסיון יהיה קל יותר, קם ר' יעקב ועשה מעשה;

אדם שעושה את זה, עובר על איסור אונאה. הדבר הכי פשוט הוא, להיכנס לבעל החנות, ולהגיד לו תשמע, אני יכל להעלות אותך על סולם שלוש פעמים למדוד נעליים, בא אני יקל עליך, אני בסכ"ה רוצה מזגן.

במקום להטריד אותך, ושתעלה על סולמות, אני אומר לך - אני לא מתכוון לקנות, אני רק רוצה לשבת בחנות, עד שיגיע האוטובוס.

אותו דבר אדם שסתם נכנס לחנות לשאול שאלות - כמה עולה מיקרוגל, כמה עולה זה כמה עולה זה...

חז"ל אומרים, שהוא נוטע אשליות בלב המוכר. אבל אם אתה נכנס לחנות במטרה, שבאמת אתה רוצה לקנות מוצר מסוים, אבל אתה פשוט עושה "סקר שוק", אז אתה אומר למוכר "אני מתעניין במחיר של המוצר הזה", אז זה בסדר.

אל תיטע בו אשליות, אומרים חז"ל, כאילו אתה קונה. כי ברגע שאתה נכנס לו לחנות, הוא כבר מתחיל לפנטז על הרווח שהוא הולך לעשות על המוצר שתקנה ממנו.

תגיד לו על ההתחלה, שאתה לא מתכוון לקנות מוצר כרגע, יצאת ידי חובה.

השיעור שלנו היום, הוא לא להביא דוגמאות לאונאה, לכן הבאתי רק מגוון דוגמאות, כדי שיהיה לנו איזה שהיא מידה לדבר.

ראיתי בספר אחד, שיהודי יקר מהעיר צפת כתבו, ושם הוא מביא כל מיני דוגמאות לאיסורי אונאה, בין היתר הוא מדבר על הרכישות שאנשים עושים כיום, דרך האינטרנט, כי הרכישות יותר זולות שם.

אדם יכל לרכוש נעליים של חברה ידועה בחמישים אחוז פחות, אבל באינטרנט אין לך מדידות כמו בחנות, אז איך תדע איזה מידה אתה צריך בנעל מסוימת?

אתה הולך לחנות שלידי הבית, אומר למוכר תביא לי בבקשה את הנעל הזאת של נייק, מידה 41.... לא זה קצת רחב לי, תביא לי את הדגם השני, מודד מסתכל, יופי זה מתאים!

מוריד את הנעל, רום את הדגם ואומר למוכר תודה רבה, אבוא פעם אחרת כבר.

הלך והזמין את אותה נעל באינטרנט, וכך חסך חמישים אחוז.

עשה את זה, חסך חמישים אחוז, אבל עבר על איסור אונאה - אתה מצער את המוכר, מריץ אותו על הסולם, כדי שאתה תקנה ביותר זול אחר-כך. זה איסור אונאה, צריך לדעת שאסור לעשות את זה. אתה יכל לעשות את זה, אם אתה מיידע אותם.

תגיד למוכר - תשמע, אני מתכוון לקנות באינטרנט את הנעל, יותר בזול, אז תעשה טובה ותעזור לי.

כל הדברים האלה, קדושים לאיסורי אונאה. הבאנו רק את הדברים האלה, כדי שנחוש את זה על בשרנו, על מה מדובר כאן, באיסורי אונאה, מה הרגישות של רבותינו, סביב העניין הזה לצער אדם, גם אם אתה לא פוגע בו ואתה עולב בו, שאתה אומר לו זכור מעשיך הראשונים, תזכור מי היה אביך, מי היה סבך.

כאן זה לא ככה, כאן אתה עושה לו נקודות אחרות, שנוגעות לגמרי באפיקים אחרים, אבל גם זה נקרא בשם אונאה, כי אתה מצער את האדם.

ממשיכה הגמרא (בבא מציעא) עד כמה הענין של האונאה חמור - א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו {ויקרא כה-ז/לו/מג} ויראת מאלקיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלקיך ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון צער של הגוף אי אפשר להשיב, וצער ממנוי אפשר להשיב.

מסיימת הגמרא ואומרת, דבר שמאוד מאוד אקטואלי - אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתי מצויה

אונאתה קרובה - הנשים מאוד רגישות למילים שאתה מוציא מהפה. הגבר \ באופן עקרוני, הוא יותר חזק, אתה אומר לו משהו, לא תמיד על המקום הוא מתפרץ, אבל אצל אישה, היא יותר רגישה, וברגע שאתה פותח את "הצרורות" של הלשון, לפעמים זה יכל להביא

הוא שרף את אדמת השדה הפורייה שלו, והשאיר אותה בורה וריקה, שנה שלמה...
מה שקרה בהמשך עלה על כל דמיון.
לקרוא ו(לא) להאמין...
הסבא מייסד את המושב

אל המושב 'שער אפרים' שבמזרח השרון, צמוד לכביש 6 שעל יד טול כרם, הגענו בבוקרו של יום, לשיחה מרתקת עם בנו של ר' יעקב (שנפטר לפני עשר שנים ב"ד בשבט תשע"א), הרה"ג רבי ירוחם שעיבי שליט"א, מרביץ תורה בעיר בני ברק. הוא חווה כילד את אותה שנת שמיטה, ועתה הגיע במיוחד הנה לשחזר לפנינו - כאן על שפת שדהו של אביו ז"ל - את ההתרחשויות המדהימות של אותם ימים.
את המושב 'שער אפרים' ייסד סבו, מורי שמעון שעיבי שעלה ארצה מתימן, ושמו של המושב ניתן לו בשל הרי שבט אפרים הסמוכים. בצעירותו שהה מורי שמעון הרבה בעדן, המדינה הסמוכה לתימן, ורכש בה השכלה כללית. הוא גם היה איש ציבור, תלמיד חכם ומורה דרך לרבים. כך עסק בהעלאתם של יהודי מחוז 'עַיִיב' (על שמו נקראה המשפחה) לארץ ישראל, כנציג התושבים.

תחילה שוכנו מורי שמעון ומשפחתו ב'אל-ח'אלצה', הכפר הערבי הצפוני שעל אדמותיו הוקמה העיר קרית שמונה, ומשם הוא ניהל עם השלטונות משא ומתן לשיכון העולים, עד שהגיע לכאן. הוא הקים את המושב 'שער אפרים', והיה הרב של המושב, המזכיר, הגזבר, המוהל, האחראי על המקווה. הוא היה הכול.

"הם הגיעו לכאן בחודש אלול" - מספר לנו הנכד הרב ירוחם - "ביום כיפור נפטר התושב הראשון. אפילו בית קברות לא היה. במוצאי החג קברו את המנוח מחוץ למושב, וקידשו את המקום לחלקת בית קברות. כך התנהלו אז ענייני המושב".

החיים ב'שער אפרים'

בנו של הרב, יעקב, הקים את ביתו עם זוגתו לבית ברזילי, גם היא תושבת המושב. בנם, ר' ירוחם, מתאר לנו את ההווי במושב: "כל החיים של התושבים התנהלו בתוך המושב. האנשים כאן התפרנסו מחקלאות. הם עבדו בשדות, בגידולים, ברפתות. אפילו את החתונות עשו כאן בחצרות. בימת התזמורת ושולחן הכבוד מוקמו על עגלה; ביום היא הייתה רתומה לטרקטור, ובלילה - כשהייתה חתונה - היא שימשה כבמה. כולם חיו ביחד, בתוך המושב. היו שניים או שלושה אנשים שעבדו בחוץ, והם היו חריגים בנוף; 'אלה שיוצאים בחוץ'..."

אופי החיים הזה גרם למושב, ואולי גם למושבים אחרים, להיות מנותקים לגמרי מהחיים סביב, והועיל מאוד לאנשי השמאל ששלטו בהם ובפרנסתם במשך עשרות שנים. הרב שעיבי מתאר את ההתנהלות: "אף אחד לא עבד עצמאית. הייתה אגודה שניהלה את החקלאות. התושבים קיבלו זרעים מהאגודה והעבירו את הגידולים לאגודה. התושבים קיבלו 'דמי כיס'... - הוא אומר באירוניה.

הוא נוקט בדוגמה מקוממת. כשהחליטו השלטונות לחבר את שער אפרים לתשתיות של מים וביוב, נודע להם שחלק מתושבי היישוב הפסיקו את השימוש בפנקס האדום המפלגתי שלהם, והעדיפו אגודה אחרת; בתגובה הם הפסיקו את עבודת התשתיות למושב, כעונש...
צעקו לי מהבתים...

הרב ירוחם מבהיר: "אני מספר את זה כדי שתבינו את הרקע. אבא שלי, בהחלטה האיתנה שלו לשמור שמיטה, יצא נגד הממסד. נגד השלטון המתנשא והחזק ונגד כל המוסכמות החברתיות. בעצם, נגד מציאות החיים שהוא הכיר. הוא עשה זאת לבד, בהחלטה אישית, ללא כל עידוד מגורם כלשהו; לא בשביל שיהיה כתוב עליו בעיתון, ולא בשביל שיישאו אותו על כפיים בהערצה ברחובות בני ברק... להיפך, הוא הכניס עצמו לחרפת רעב ולנידוי חברתי. והוא עשה זאת רק כי כך כתוב בתורה, גם אם כל העולם נגדו".

ר' ירוחם נזכר שכאשר הלך ברחוב, צעקו לו מהבתים ומהחצרות: 'אתה הולכים למות מרעב בגלל אבא שלך!'...
ומה הרגשת?

ממה הרגשת?
"עבר עלינו חג מרומם! ראש השנה של 'ושבתה הארץ שבת לה'". יצא החג, והגיע 'צום גדליה'. אם חשבנו שאף אחד בחוץ אינו יודע עלינו (למי היה מכשיר טלפון אפילו...), התברר שהיה אחד כזה. לאבי היה גיס תושב 'אליכין', יישוב כאן באזור. הוא הגיע במיוחד לביתנו, נקש על הדלת ואמר לאבא: טוב, שמענו שהשתגעתי... אבל אני פוחד על הילדים שלך. בוא נסדר לך 'עבודה בחוץ'... (מושג שנשמע לנו כמו טיסה לחו"ל...). בוא תהיה טבח. אבא צחק ואמר: אפילו חביתה אינני יודע איך מכינים. אמר לו הדוד: אל תדאג, בוא איתי לבית ספר פלוני ב'ח'ר'ב ל'א'ת' (יישוב דרומית לחדרה), תהיה שם שבוע, ואלמד אותך

את רזי המקצוע. אבא שמע לעצתו, ובתוך שבוע ידע יפה את תורת המטבח. על אתר הוא הפך להיות הטבח של בית הספר. אז פרנסה כבר הייתה. אוכל היה לנו... " אבל הסיפור לא הסתיים..."

הלם במחלבה

"עובר חודש, הפרות שלנו כאמור אוכלות רק חציר ותערובת. אנחנו חולבים אותן ומעבירים את החלב למחלבה שבמרכז המושב. בכל יום נהג האחראי לרשום את כמות החלב מכל רפת ולעביר את התצרוכת למועצת החלב ששיווקה אותנו. בסוף החודש היינו מקבלים סיכום, כמה חלב הניבה הרפת שלנו, ולפי זה מקבלים את התשלום. כעת, כעבור חודש שבו הפרות אינן מקבלות המספוא הטרי, לא ציפינו לכלום. למרבה התדהמה, האחראי מסתכל בנו במבט מוזר, ומראה לנו את כמות החלב. היינו בהלם. כמות החלב הייתה גדולה מבכל חודש! לא זו בלבד שהכמות לא פחתה, אלא היא עלתה, ללא שום הסבר טבעי!"

חודש לאחר מכן ההפתעה גוברת. הכמות גדלה אף יותר מהחודש הקודם. בחודש השלישי התנובה גדולה עוד יותר, וכך מחודש לחודש - במשך כל שנת השמיטה - כמות החלב שברה שיאים חדשים!"

ומה אמרו על כך במושב?

"כיצד אתאר לך קידוש ה' ענק כזה שנהיה במושב? אנשים לא האמינו, אך הנתונים היו רשומים שחור על גבי לבן! שנת השמיטה חלפה בשלום. הייתה פרנסה. אבא גם הרשה לעצמו לרכוש רכב, שהרי הוא 'עובד בחוץ'... למי היה רכב באותם ימים במושב?... וכפי שאמרתי, קידוש ה' היה גדול. כל המנאצים והמגדפים הרכינו ראש והבינו שיד ה' הייתה כאן. השגחה עליונה. הקב"ה קיים את הבטחתו של 'וציויתי את ברכתי'. אבינו אב הרחמן אומר לנו: אל תחשו. תשמרו שמיטה, ואני אשלח לכם את ברכתי. ראינו זאת במוחש..."

אבל הסיפור לא הסתיים...

הפתעה בקצה הערוגה

שנת השמיטה הסתיימה, אבל במועצת הירקות, שנשלטת על ידי השלטון המנוכר, לא עיכלו את המרד של יעקב שעייב, המושבניק העקשן משער אפרים, שהראה לכולם מהי יד ה', וכיצד היושב במרומים אינו מזניח את בניו אוהביו. ההסדר היה שבכל עונת וריעה הם מחלקים את השתילים ומקבלים את התנובה. האיכר צריך לעבוד בשדה, לגייס פועלים, להזיע, ובסוף להעביר את היבול אליהם. והם, ברוב חסדם, מעבירים תשלום מינימאלי. כך הם שלטו שלטון ללא מצרים בשכבות החלשות, ביגיעי הכפיים שעלו ארצה מארצות המזרח.

ר' ירוחם: "הם ציפו לבואו של אבא, ואז תכננו לומר לו: לך הביתה, לא צריך אותך יותר. להשאיר אותן בידיים ריקות. אימא, ברוב פקחותה, אמרה מייד לאבא, אל תלך אליהם. הם יענישו אותך על שנת השמיטה. אבא הכניס אפוא לשותפות בשדה את אחד התושבים המבוגרים יותר, שחיפש במה להשקיע, ורכש בכוחות עצמו את השתילים לעגבניות. אבא שתל עגבניות בשדה השרוף שהיה ריק שנה שלמה."

ר' ירוחם מוסיף ואומר שהטיפול בעגבניות הוא מורכב למדי. צריך לשתול אותן בערוגות ישירות מאוד. כשהשתילים מתחילים לצמוח, חייבים לתחום את הערוגות באמצעות מקלות תחובים באדמה, ובין מקל למקל קושרים שורות אחדות של חוטי ברזל, כדי להחזיק את הצמח שלא יתפזר. כששיח העגבניות צומח לגובה, היבול טוב יותר וגם נקי יותר.

"כל הטיפול הזה" - מסביר הרב שעייב - "דורש המון כוחות ועלויות עד לקטיף. גם הקטיפה עצמו דורש התארגנות של גיוס עובדות מהכפרים הערביים שמסביב, כמה פעמים בכל עונת קטיף, והכול מוטל על כתפיו של הממונה על הקרקע, שהוא אבא שלי."

ובינתיים, אבא אינו ישן בלילות מרוב דאגה. כיצד ישווק את העגבניות? הוא לא מכיר אף אחד. מועצת הירקות ותנועת המושבים שבכל השנים משווקות את היבול של מאות המושבים בארץ - מחירימות אותו" - משחזר ר' ירוחם את אשר אירע אז.

"הגיע יום הקטיפה הראשון. שש בבוקר. העובדות הערביות גויסו במאמצים רבים על ידי אבא, והן מתחילות במלאכה. עליהן להיות

מיומנות בעבודתן, כדי לקטוף את העגבנייה בצורה נכונה כדי שתישמר. בסוף השורה ניצבות עובדות אחרות, שמתפקידן למיין את העגבניות בארגזים לפי סוגים, סוג א', סוג ב' וכן הלאה. ואז עובר שם 'מדריך החקלאות', וכל העלילה מקבלת תפנית חדשה..."

מיהו מדריך החקלאות?

ר' ירוחם מחייך: "הו, זה היה מושג. בדרך כלל היה מדובר בקיבוצניק המשתייך למייסדי המדינה... פרופסור מתנשא, שבשביל המושבניקים הפשוטים הוא היה כמו יצור נדיר מהעולם החיצון... הוא נקרא 'מדריך חקלאות', אבל תפקידו לא הסתכם ביעוץ; הוא היה המו"ץ של החקלאות... מילה שלו זו מילה, ואין מי שיהרהר אחר הוראתו. הוא היה חלק מהשליטה המלאה שלהם במושבים."

ומה קורה אז?

"המדריך חולף על פני השדה שלנו בדרכו לשדה אחר. הרי אבא שלנו מרדן קטן... לפתע הוא נעצר. הוא מתבונן בארגזים שהחלו להתמלא בעגבניות, ומצווה לקרוא לאבא. אבא מגיע וניצב לפניו בחיל וברעדה, והלה אומר לו: את העגבניות הללו אתה לא משווק! תיקח עגבנייה, תטעם."

אבא טועם, ומתפלא. אכן, מדובר בעגבניות אנינות טעם... גם הוא לוקח וטועם את אחת העגבניות, ומוציא מפיו קריאות התפעלות.

הוא תופס את אבא בידיים ואומר לו: אדון שעייב, אתה מבין איזה יבול יש לך? זה לא מיועד לשווקים. זה יבול שצריך לשווק רק לבתי מלון!"

פי חמישה עשר, בלי לעבוד

"הוא מצווה על אבא שלי שלא להמשיך בקטיף, ולוקח אותו לכפר הסמוך, טייבה, אל אחד הסוחרים הערביים הגדולים בארץ. אבא שלי היה אדם פשוט, נשאר בחוץ. את כל המשא ומתן עשה אותו מדריך יחד עם הסוחר הערבי בחדרו. הם יוצאים החוצה, והערבי אומר לו: אתה פטור מכל העבודה בשדה בכל העונה. אני מגייס עובדות, אני משלם להן, אני אחראי על המיון, אני משווק. אתה - יש לך רק תפקיד אחד, לקבל את התשלום."

כשאבא שלי שומע על המחיר שמציע לו הסוחר, בתיווך המדריך ש'נפל בשבי' של רצון ה' לעשות ליראיו, עיניו נפערות מתדהמה. פי חמישה עשר (!!!) ממה שמרויח מגדל עגבניות דומה בכל העונה... והכול בלי לעבוד! הוא יושב בבית, ומרויח. הוא לא צריך לצאת לשדה לפנות בוקר, לגייס עובדות, לפקח על העבודה, לשווק. כלום! אני זוכר שאבא הגיע הביתה ופרץ בבכי של אושר ושמחה, מכך שראה עין בעין כיצד הקב"ה גומל לו בשפע, באופן שקשה להאמין; מילה במילה כפי שכתוב בתורה. ספרנו את הכסף והתקשינו להאמין..."

התברר שהשדה הניב תפוקה נדירה ומשובחת שאין בנמצא, ואותו סוחר ערבי ששילם לו ממיטב כספו, בוודאי גם השאיר לעצמו אחוזים ניכרים...

למחרת הגיע אותו מדריך עם צוות מומחים. הם מילאו ארגז עגבניות בשביל המחקר שלהם, והוא ביקש מאבא לספר להם מה עשה בשדה לפני הזריעה. ואבא סיפר: היה לי שדה שגידלתי בו מספוא בלבד, שנקרא 'רודוס'. החלטתי לשמור שמיטה, ובשביל לעמוד בניסיון שרפתי את שורשי הרודוס. לאחר מכן, עוד לפני השמיטה, חרשתי את השדה, וכך נחה הקרקע שנה שלמה.

הם שמעו, והממצאים שהעלו היו מדהימים. ברודוס הזה יש חומרים מסוימים שהתפרקו בשריפה וחלחלו לאדמה הריקה יחד עם מי הגשמים שירדו בחורף, וכך זכה השדה בדשן ייחודי ששיבח את היבול שזרעו בו. ברכת ה' הייתה כה גדולה בשדה הזה, שבלי כוונה מיוחדת, קיבלה הקרקע דישון נדיר שהניב גידולים יוקרתיים... " אבל הסיפור לא הסתיים..."

ר' ירוחם מספר שהממצא הזה עורר התלהבות כה גדולה בקהיליית החוקרים החקלאיים, עד שהם לקחו דגימות מהקרקע ויצרו דשנים לזיבול שדות מהנוסחה הזאת, ואביו ר' יעקב ז"ל קיבל אחוזים מהמכירות האלו... כה גדולה הייתה ההשפעה הזו של ברכת ה'. ועדיין, הסיפור לא הסתיים..."

הזכייה הפלאית במכרז

בא אל בית היהודי, ונדהם, הבית הגדול והמפאר היה מואב היטב, ומנורות רבות דולקות הציצות מכל פנה, נקיון וסדר נפלאים שררו בו, השלחן היה ערוך ברב הדר, בני הבית היו לבושים במלבושים מלכותיים, ואצילות פניו של בעל הבית נכרה מכל תנועותיו, אפילו גוי מגשם כמוהו יכול היה להבחין על נקלה באוירה של קדשה ומלכות החופפת על הבית.

הוא הציג את עצמו לפני היהודי, ונסה להבין, איך יתכן שלמרות תארי הכבוד המרבים שלו, ומעמדו החשוב הוא מעז להשיב פניו ריקם.

השיב היהודי, "יסלח לי כבודו, אבל ישנו בעולם אחד שהוא גודל ונכבד ומרום ממך, וגם גדול ונכבד מאנשים חשובים ממך, הלא הוא הקב"ה. כל העולם כלו חייבים לשמע לו, וכשהוא מצוה אותי שלא אעסק במשא ומתן בשבת, מה ביכלתי לעשות?!"

אבל אדוני הנכבד, אם כבר זכיתי כעת לכבוד הגדול בקורך האישי בביתי, אשמח מאד לארח אותך, אנא ממך, השאר אצלי, וכבד אותי בכבוד הגדול הזה!"

נהנה הגנרל מתשובת היהודי, ונשאר בביתו, עד מהרה הגש לשלחן יין טוב, והגנרל התענג עליו, בנוסף לכך גם טעם מכל המאכלים היהודיים המסורתיים אשר נעמו לו מאד.

בצאתו מן הבית הושיע ליהודי מטבע זהב גדולה, ובקש לשלם על הוצאות הארוח, אך היהודי סרב, חלילה לי לקחת כסף על הוצאות שבת קדש, הלא מראש אמרתי ששכרי הוא עצם הכבוד על ארוח שר נעלה ונכבד כמוך.

שמע הגנרל את דבריו, הוציא מכסו את פנקסו האישי, רשם את שמו ונפרד ממנו בידידות רבה,

חלפו שנים מספר, הגנרל הספיק להתקדם בתקפיו, והפך למפקח הראשי על כל בתי הסהר במדינה, והנה ארעה התפתחות פוליטית דרמטית, מארגן המרד נתפס וכל נירותיו החרמו, בין השאר נמצא מזכר בהם מנהגו להתארח עם אצילים בבית המרוח היהודי באחת הערים במחוז קובנא.

תוך שעות בודדות הופתע היהודי לגלות בביתו משלחת שוטרים עם עגלה מכוסה, וללא שום הסבר נוסף מצא את עצמו כפות בתוכה ומובל לווילנא, שם נאסר בבית הכלא במקום מבודד, כאחד האסירים המסכנים ביותר.

ביום מן הימים הגיע מפקח בתי הכלא לבקור, הוא הכיר את בעל האכסניה, והתפלל מאד על כליאתו בכלל, ובפרט בתנאים המחמירים הללו "מה קורה פה, יהודי נכבד?" שאל, והיהודי השיב "כמוני לא אדע על מה מאשימים אותי".

המפקח התגיס לטפול אישי בענין, וכשנודע דבר האשמה, אסף את שרי המועצה ואמר לפנייהם "אני ערב בעד היהודי הזה שהוא נקי מעוון מרד! הוא בעל אכסניה פשוט, ומאין לו לדעת את מזמת אורחיו ומבקריו?!" הוא הוסיף וספר כמה התפעל ממנו במפגש שהיה ביניהם, והשרים אשר התפעלו מאד למשמע הדברים, מהרו להוציאו לחפשי.

כשהגיע היהודי לביתו, הוא ברך ברכת הגומל על הנס שנעשה לו, ועם זאת לא רצה לסמוך על מעשה נסים, ולא נח עד שמכר את ביתו ואת כל אשר לו ועבר לגור בארץ הקדש.

(ומתוך האור – שבת קודש)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לזה הצור יפרע את חובו"

ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי זצוק"ל:

באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכירו, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכריע בדיון תורה שיש לשני אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, ולשם כך יש את בתי הדין שבהם יושבים דינים שעוסקים בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..."

"חלף עשור" - ממשיך ר' ירוחם בזיכרונותיו המרגשים - "כבר הייתי בחור בישיבה גדולה בני ברק. בבני ברק כבר שהיתי מגיל עשר, אז שלח אותי אבא בגלל החינוך ללמוד בתנאי פנימייה בבתי אבות פוניבוז', והגעתי הביתה בימי 'בין הזמנים'. זה היה בתקופה שבה איבד השמאל לראשונה את השלטון, והם מכרו את כל הנכסים שלהם. ב'שער אפרים' הם העמידו את הצרכנייה המקומית למכרז (תבין איזו שליטה הייתה להם כל השנים באמצעות תנועת המושבים. הכול היה שייך להם).

אמרתי לאבא: תיגש למכרז. אבא הגיב בביטול: מי יסתכל עלינו?! הפצרתי בו, והוא נענה: טוב, ננסה. הוא נסע לתל אביב, לבניין של הסוכנות היהודית, ושם מצא את עצמו מול פרופסורים מזדקנים, אושיות שלטון, מהמפלגה ששלטה כאן שנים רבות. בחדר ההמתנה המתונו כמה אנשים נוספים שניגשו למכרז. אבל כשאבא היה בפנים ונשאל את השאלות המקובלות, נכנס לפתע לחדר אחד מהחברים הישישים למפלגת השלטון והתיישב ביניהם, ופתאום הוא דופק על השולחן ועוצר את הדיון.

'אתה שעיבי? משער אפרים?' הוא שואל את אבא.

אבא משיב בחיוב.

'חברים! האסיפה ננעלה ברגע זה. האדם שלפנינו זכה במכרז!' הוא קבע בנחרצות.

התברר שהיה זה אותו 'מדריך חקלאי' שהכיר את אבא מסיפור העגבניות...

כמה שילם הקב"ה להורים שלי על אותה שנת שמיטה..."

(מרוה לצמא, בשלח תשפ"א)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר.

"כל שומר שבת... שכרו הרבה מאד".

לפעמים נראה כי שמירת השבת מסכנת את האדם ועלולה לפגוע בו, אולם שוב ושוב מוכח כי ההפך הוא הנכון, ודוקא בזכות ההקפדה על שמירת השבת זוכה האדם לנסים ולנפלאות.

בספר "זכרון יעקב" מובא בענין זה המעשה הבא.

בעיר קטנה בליטא במחוז קובנא חי לו יהודי נכבד מאד, איש ספר ובעל בעמיו, לפרנסתו נהל האיש בית מרוח, ומלבד מרתף של יין הקים שם גם מקום שעשועים (כמו ביליארד), והאצילים הפולנים אהבו מאד להתאסף, להשתעשע שם ולהשתכר להנאתם.

חיי הכבוד והרוחה שהיו מנת חלקו של היהודי לא הסיחו את דעתו מקביעת עתים לתורה, ונעימותו גרמה לו שיהיה נכבד ורצוי לכל יודעיו ומכריו.

בשנת קצ"א, עם סיום מרידת הפולנים, שבו צבאות רוסיה מורשא ואחד הגנרלים הרוסיים בחר לעבר עם כל גדודיו דרך אותה עיר, הוא הגיע לשם בליל שבת כשהוא וכל חיליו עיפים ויגיעים מטלטולי הדרכים.

כששמע שבעיר קיים בית מרוח ומרתף יין, שלח מיד אחד ממשרתיו על היהודי כדי לקנות ממנו יין טוב.

כשראה הגנרל את המשרת שב בידיים ריקות, כעס מאד, הוא שלח אל היהודי שני חילים נוספים שיעבירו בשמו פקדה נחרצת "עליו למכר להם יין ללא שהיות!"

אולם החילים שבו וסיפרו כי היהודי השיב להם, שלו אסור לסחר ולמכר בשבת קדש, אך הוא מסכים לתת לגנרל את המפחות בית המרוח, שיקח בעצמו כל דבר שיחפץ בו לבו.

כשנמסרה התשובה האמיצה לגנרל התעוררו בו רגשי התפעלות כלפי בעל בית המרוח, והוא בקש לפגש אותו פנים אל פנים, ולהתחקות אחר מהותו, האם הוא רק יהודי חצוף ועז פנים המעז להשיב ריקם את פני הגנרל הגדול בתשובות מתגרות, או שמדבר באמת באדם ערכי, המוכן למסר את כל רכושו עבור עקרונות דתו.

הדבר עורר את סקרנותי והתעניינתי לדעת במה המדבר.

ספר האישי: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלי בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעול בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל לגלג חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבורו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדבר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חוסך בהוצאות השבת בביתו למרות המצב הדחוק שנקלעת אליי.

את כל הדין ודברים הזה ספר האיש לרבי אליהו מן ב"בר מצוה" כשסים האיש את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השווה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבת, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק בדינם".

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לענין?"

אני הוא שמעון..

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים וספר לו כל אותו מעשה, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, אשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר:

בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמך בי, הסכמת, אבל עכשיו

שירדת מנכסך, אינני רוצה לפל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכתי תיתי שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

הוסיף רבי חיים: לגבי הנדון הראשון, יש ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלוש, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמך בראובן, ובזכות זה יעזרהו ה' וישוב וירוח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כששמע ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים זצוק"ל שעל שמעון להמשיך ולתמך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושולחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"עונג שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים וזעק "ל והשמיע בפניו את סברתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינא דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכונו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ריק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו ל"הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתן של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמעתם על לחים ולבם עלה על גדותיו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא איך יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שיודע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול.

(ומתוק האור – שבת קודש)

בדרך הדרוש

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמור: (כה, א) ניתנה ארץ ישראל רק בשביל התורה, והוכרחו מודעה, מכל מקום במצות שמיטה שחובת עו"ל לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש] ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר: בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמך בי, הסכמת, אבל עכשיו

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמור: (כה, א) ניתנה ארץ ישראל רק בשביל התורה, והוכרחו מודעה, מכל מקום במצות שמיטה שחובת עו"ל לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש] ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר: בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמך בי, הסכמת, אבל עכשיו

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בהר תשפ"ד שנה י | גליון מס' 534

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסר ונשיא 'בני אמונים'

אמן במסירות נפש

עם צאת השבת הקדושה יזרח עלינו אורו של היום המקדש - ל"ג בעומר - יום הלולת התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

במרחבי ספר הזוהר הק', תורת הסוד של רשב"י, מובאים לא מעט מאמרים על שגב מעלתה וגדל כחה של עגית אמן ושל ברכה הנענית באמן. במאמרי זה בחרתי להתמקד בספור מפלא המופיע בזהר הק' בפרשת תרומה (קסו א):

רבי חי'א ורבי יוסי הזדמנו פעם למלון, ובחצות הלילה קמו לעסק בתורה. תוך כדי למודם הבחינו החכמים כי בעל המלון ובתו בוכים בכי מר.

פנה רבי יוסי לבעל האכסניה ואמר לו: "שמא לא זכתה בתך בחתן בן תורה, ולכן אתם בוכים?" אשר האב את הדברים, ואף המשיך והסביר מדוע לקח חתן זה לבתו: "באחד הימים ראיתי אותו קופץ מראש הגג כדי לענות אמן אחר קדיש, ומאחר שהיה ברור לי כי בחור המוסר נפשו למען עגית אמן כחו רב בתורה, החלטתי בו במקום לתת לו את בתי לאשה. אולם, המשיך האב בצער, "מיד אחר החתונה גלינו כי אינו בן תורה, ואינו יודע אף לברך ברכת המזון ולקרא קריאת שמע..." החכמים השתתפו עמו בצרתו וברכוהו שיזכה לראות מבתו בן תלמיד חכם.

אלא שמיד לאחר מכן הופיע החתן המדבר בפני החכמים, ומהר מאד התברר להם כי החתן בעל המלון לא טעה בבחירתו כלל; מדבר היה בבנו של רב ספרא שאכן היה גדול בתורה, אך קבל על עצמו להסתיר את גדלותו אף מאשתו ומשפחתה!

מעשה זה מלמדנו כמה גדולה ונשגבה היא מצות עגית אמן, עד כי יש למסר נפש בעבורה כפשוטו. ספור זה הוא המקור לכאורה לדבריו של המוכיח הקדום בעל ה'דרך משה' (יום יא) הכותב הלכה למעשה שעל כל אדם למסר נפשו על עגית אמן, בהוסיפו שאף המלה 'אמן' עצמה מצביעה על כך, שכן אמן ראשי תבות "אני מוסר נפשי".

יתר על כן, מספור זה אנו לומדים כי יש קשר ישיר בין עגית אמן לגדלות בתורה, כהבנתו של בעל המלון אשר התבררה פנכונה. אולי משום כך אנו מבקשים בברכת התורה: "ונהיה אנחנו וצאצאינו כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה"; "יודעי שמך" מרמז על עגית אמן שנועדה להגדיל את שם ה' שהיזכר בברכה, ואף ידוע כי אמן היא גימטריה של שמות הקדש, הוי"ה ואדנות, וזהו סוד מעלתה. לאור דברי הזוהר שהתמסרות לעגית אמן מוכיחה בהכרח על גדלות בתורה, מובנת סמיכות הבקשות: "יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

אדם המשפכים קום בקביעות ומקדים לבוא בכל יום לתפלה לשם עגית אמן. הרי הוא כמי שמצהיר "אני מוסר נפשי" למען עגית אמן, וללא ספק יזכה שתקיים בו הבקשה: "ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

בקריאת "אני מוסר נפשי",
שבת שלום ומברך!

298 ז'ר מכוולס"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

מנוחה לשם שמים

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה" (כה ב)

רש"י מפרש כי המלים "שבת לה" פרושן "לשם ה'", ומצוין כי מלים אלו נאמרו גם לגבי מצות שבת (שמות כ י). את הצורך להדגיש בשתי מצוות אלו דוקא שיש לקימן לשם שמים, מפרש רבי יעקב יוסף גינז, רבה של בוסרמיון:

למצות השבתה ביום השבת קיימת גם סבה טבעית, לפי שאחר עמלו בימי השבוע זקוק האדם למנוחה, כפי שאף אמות העולם, להבדיל, בחרו להם יום שבו הם שובתים ונחים מעמלם.

אולם כיהודים מצוים אנו להתעלם מהסבה הטבעית ולשמור את יום השבת אף ורק "לשם ה'". ואכן, בעוד רבבות אלפי ישראל סרו את נפשם במלחמה הדורות עלו שמיירת השבת, מעולם לא ראינו גוי המוסר נפשו לשבות ממלאכתו. כן, כאמור, הללו שובתים ממלאכתם לשם מנוחת הגוף בלבד, בעוד אנו שובתים בשבת כדי לקיים את צווי ה'.

זהו עמק משמעות התפלה הנאמרת במנוחה של שבת: "כירו בניך וידעו כי מאתך היא מנוחתם, ועל מנוחתם יקדישו את שמך"; יכולים אנו להכיר ולדעת כי מנוחת השבת "מאתך היא" - מחמת המצוה שצוית ולא מסבות טבעיות, לפי ש"על מנוחתם יקדישו את שמך". אלולי היתה מנוחתם לשם שמים, לא היו מוסרים נפש ומקדישים שמך על שמיירתה.

כך גם שביתת הארץ. אף היא נהוגה מעת לעת בקרב החקלאים, שכן היא מיטיבה

את האדמה שתתן יבול משבח בשנים הבאות. לפיכך נצטוינו גם לגביה "ושבתה הארץ שבת לה" - להשבית את הארץ משום שפך צוננו הבורא, ולא לשם התועלת הבאה לאדמה (הרי בשמים).

התקוה והעידוד בצרת רבים

"והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם: וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוז בארץ לכל ישביה" (כה ט-י)

על טעם מצות תקיעת שופר בפתח שנת היובל כתב בעל ספר החנוכה (מצוה שלא), כי לאחר שנים שבהו התרגל האדון לשרותי עבדו, קשה עליו לשחררו בשנת היובל. תקיעת השופר הנשמעת בחוצות בקריאה לכל לשחרר את העבדים, מזכירה לאותו אדון כי אין זה קשי אישי שלו, אלא של כל בעלי העבדים. הידיעה שהקשי משתף לו ולאחרים מקלה עליו את הקשי לשחרר, "שאינו דבר שיחזק לבות בני האדם כמו מעשה הרבים, וכמאמר החכם: 'צער רבים - נחמה'".

כמקור למאמר החכם המובא בספר החנוכה, הביא רבי שמאי גינזבורג את לשון המדרש (דבר ב כב): "כל צרה שהיא של יחיד - צרה, וכל צרה שאינה של יחיד - אינה צרה". אולם לעמת החכם המפרש שצרת הרבים קלה יותר בשל הנחמה שחש האדם בקשי המשתף לכלל הצבור, בפרוש מהרז"ו (שם) באר שצרת הרבים אינה צרה בשל כח תפלת הרבים, אלא כיון שרבים המצטערים יחדו מתפללים על כך במשותף, מבטחים הם כי תפלתם תתקבל ויושעו מצרתם (אמרי שמאי).

נענה בתפלת המנחה

אדם מבסס, הוא אברך שכל מחיתו מולגת כולל זעומה, אך בכל זאת, הוא עשה את המטל עליו, עמד בקבלה שלו, וזה הכי חשוב והכי יקר בעיניו!

ר' משה עלה בניחותא אל האוטובוס ומצא לו מקום ישיבה. לצדו התישב יהודי שנפר עליו כי אינו מקומי. במהלך הנסיעה נקשרה ביניהם שיחה ולקראת סוף הנסיעה חלה התפתחות מפתיעה: היהודי שלצדו, כך התברר, הוא אורח מארצות הברית, אדם אמיד למדי. במהלך השיחה תהה היהודי על קנינו של ר' משה והתרשם ממנו עמוקות.

לפתע, תוך כדי השיחה, פנה היהודי אל ר' משה בהצעה: "תרצה לעשות עמי עסק?" הוא שאל.

"אני לא איש עסקים, ואני רחוק מכך מאד", הצטנע ר' משה. "אני אברך היושב ולומד. זה כל עסקי. אני לא האדם המתאים..." השיב בנימוס. אולם האורח מחו"ל דוקא שמח לשמע. "נו, הלא זו העסקה המדוברת! אני רוצה לאמץ אברך שיושב ולומד תורה ולעשות עמו עסקת 'ששכר וזבולון'!"

אני רוצה להעמיד לרשותך תקציב חדשי נדיב ולהיות שתף בתורתך... התסכים לעשות עמי את העסקה הזו?"

עד שהשנים הגיעו מירונה, העסקה סכמה היטב. הם החליפו מספרי טלפון וקבעו להפגש כדי לחתם על מסמך מסדר. היתה זו עסקת 'ששכר וזבולון' משלמת! האורח מחו"ל אמץ את ר' משה בתקציב חדשי קבוע והפך לשותף בתורתו לנצח נצחים.

רק מאחר יותר הפנים ר' משה את אשר ארע: הרי את השותף המשלם לו מאז תקציב חדשי נדיב, פגש באפן האקראי ביותר שאפשר להעלות על הדעת! אם היה מותר על הקבלה שלו וגוסע באוטובוס שבו אמור היה לנסע, כל העסקה הזו לא היתה מתרחשת. רק הודות לעמידתו האיתנה על קיום הקבלה בכל מחיר, חתם על עסקה כה חלומית, ועד היום, כמעט שנתים אחר כך, העסקה עודנה בתקף - מדי חדש בחדשו עובר סכום משמעותי מחשבון הבנק של היהודי האמיד מחו"ל הישר לחשבון הבנק של ר' משה.

בינתיים אותו יהודי כבר סדר לר' משה מגון הטבות נוספות, למשל - הוא הכניס אותו לכולל נחשק שהוא מתורמיו, ועוד ועוד, וכל זה בזכות העמידה האיתנה והעקשית על הקבלה שלו.

העמידה הקפדנית על הקבלה להתפלל מנחה פהלכה וכסדרה עלתה לר' משה שקלים אחדים, אך הביאה לו רוחה פלפלית עצומה. בורא העולם סדר את הענינים בצורה פזו שהעמידה שלו על קבלתו הטובה השתלמה שבעתים.

מתחלתה ועד סופה, במלא הרצינות. הוא אמר לעצמו כי תפלת מנחה היא תפלה ככל התפלות, ולכן אין לאמרה בחטף ולא לדלג על אף חלק בה. תפלת מנחה מתחילה באמירת סדר הקרבנות כראוי, לאחר מכן אומרים "אשרי" ואז ממשיכים לתפלת שמונה עשרה, לפי הסדר. בלי קפיצות וכלי דלוגים. התפלה נאמרת בשלמותה לפי הסדר, כפי שכתוב בסדור!

בימים כתונם לא היתה לר' משה כל בעיה. הוא היה מתפלל במגן קבוע, אליו נהג להקדים לבוא ולהתפלל פהלכה. אבל היום, כשהוא ממחר מירונה, נאלץ לחפש מגן אחר להתפלל בו, וגלה כי זה לא פשוט... כשונכנס למגן אחד, החזן כבר החל באמירת 'קדיש'; בחדר אחר עמדו באמצע תפלת הלחש, ובמגן שבחדר השלישי עמדו המתפללים, כאמור, באמירת "אשרי". בשל קבלתו הטובה, לא נותרה בפני ר' משה ברירה כי אם להמתין למגן חדש שיתאסף ולהתפלל בו כסדר.

כאן התעוררה לפניו בעיה: אם ימתין למגן חדש יתכן שיחמיץ את שעת הנסיעה שנקבעה בכרטיס שלו... כלומר, הוא יצטרף להשיג כרטיס נסיעה לשעה אחרת וכמוכן לשלם עליו טוב. יתרה מכך: כלל לא בטוח שאכן ישיג כרטיס כזה, כי יתכן שכל המקומות בנסיעות הבאות כבר תפוסים!

וכך מתחוללת בלבו מלחמה. קול אחד אומר כי לאור נחיצות הנסיעה למירון, מניעת הפסד דמי הכרטיס וחסר הודאות אם ישיג כרטיס אחר - הרי שזהו ה"יוצא מן הכלל" שבו הוא יכול לחרג מקבלתו ולהתפלל בדלוג. אך הקול השני שבלב לוחש לו ששקבלה היא קבלה והמבחן הוא דוקא ברגעים לא פשוטים כאלו, ולכן עליו להתעקש ביתר שאת ולהתפלל מנחה פהלכה.

המלחמה הזו ארכה שברירי שניות, ובסימם הכריע ר' משה: קבלה היא קבלה והוא יעמד בה בכל מחיר! הוא שכח מהכרטיס, מדמי הנסיעה ומלוח הזמנים המקפד שתכנן, המתין בסבלנות שיתאסף מגן והחל את תפלתו באמירת הקרבנות לפי הסדר, בניחותא, מלה במלה, כמנהגו מדי יום. רק כשסיים להתפלל שב ר' משה לתחנת הציאה ובקש לרכש כרטיס חדש. הכרטיס נרפש בכסף מלא פמוכן, ור' משה אפילו לא הצטער. נכון, הוא רחוק מלהיות

את הספור דלהלן ספר הרב אשר קובלסקי, בעל 'פניני פרשת השבוע', כפי ששמעו מפי בעל המעשה:

היה זה סמוך לשעת ערב בליל ל"ג בעומר. מדורות בנויות לתלפיות כבר עמדו הכן לקראת הדלקתן עם רדת החשכה, ורבבות אלפי ישראל עשו את דרכם מירונה, להתפלל על ציונו של רשב"י הקדוש

כאן התעוררה לפניו בעיה: אם ימתין למגן חדש יתכן שיחמיץ את שעת הנסיעה שנקבעה בכרטיס שלו... כלומר, הוא יצטרף להשיג כרטיס נסיעה לשעה אחרת וכמוכן לשלם עליו טוב. יתרה מכך: כלל לא בטוח שאכן ישיג כרטיס כזה, כי יתכן שכל המקומות בנסיעות הבאות כבר תפוסים!

במעלה הדרך לאתרא קדישא מירון

ולשמח בהלולת הצדיק.

גם ר' משה, אברך משי ממרפז הארץ, התכוון בהתרגשות לעלות למירון והזמין כרטיס נסיעה בחברת 'אגד', בנסיעה הכרוכה ברושם מראש לשעה נקובה.

טרם צאתו בקשר ר' משה להתפלל תפלת מנחה ומהר לבית נוסת קרוב. בכניסתו גלה כי המתפללים כבר אומרים "אשרי". זמן מתאים, לכאורה, להצטרף אל המתפללים. אלא שר' משה קבל על עצמו תקופה ארפה קדם לכו להקפיד להתפלל מנחה כסדרה,

ברכת "על ספירת שני היובל"

"וספרת לה שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לה ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה" (כה ה)

אומרים בשמטה ראשונה: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת שני השמטה'. אי נמי: 'על ספירת שני היובל' (באור הראב"ד לתורת כהנים בהר ב ב).

בספר 'ערוף השלחן העתיד' (זרעים ל ז) כתב שעד השנה השביעית היו מברכים: "על ספירת השמטה", ומהשנה השביעית ואילך מברכים: "על ספירת השמטה והיובל".

לפני ספירת העמר. זאת לפי שלא תקנו חכמים לברך אלא על מצוה המוטלת על כל אחד ואחד, ואלו מצוה המוטלת על בית הדין הגדול בלבד, כמצוה שלפנינו, לא תקנו עליה ברכה.

ואולם הראב"ד חולק וסובר שמברכים על מצוה זו, ואלו דבריו: "ומברכים על זאת הספירה בראשי השנים, כדרך שאנו מברכים על ספירת העמר בתחלת הלילה. וכך היו

מכתוב זה למדים שבזמן שהיה היובל נוהג, היתה בית הדין הגדול מצוה לספור בפנה ארבעים ותשע שנים עד שנת היובל, בדומה למצות ספירת העמר המחייבת כל אדם לספור ארבעים ותשעה ימים עד חג השבועות (רמב"ם שמטה ויובל י א).

וכתב החזקוני כי אף על פי שמגזן שנות היובל היא מצות עשה, לא היו חכמי בית הדין מברכים לפני קיומה כפי שאנו מברכים

תענה אמונים

פנינים על סדר התפלה

בכל שנה באותו היום

שירו לה' כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו בעל ה'רוקח' פרש כי הפתוב "בשרו מיום אל יום ישועתו", מורה על חיוב מצות ספור יציאת מצרים בליל פסח: "בשרו מיום" גאלת מצרים ואילך "אל יום" ט"ו בניסן בכל שנה ושנה, "ישועתו" - את ספור הישועה, שיהיה יום זה קבוע לספור בו את ספור יציאת מצרים, כפתוב (שמות י ג): "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים" (פרושי סדור התפלה לרוקח ח"א עמ' נד).

באפן אחר כתב הייטב לב' שיש שפרשו על פי דברי הר"ן (דרשות הר"ן הדרוש השמיני) שביום שנעשה בו נס, אזי לדורות עולם נתן כת באותו היום לחדש ולעורר בו נס זה. וכך פרשו: "מיום" שבו היתה הישועה, נתן כת "אל יום" זה מדי שנה בשנה, לפעל בו טוב "ישועתו" - את הישועה שארעה באותו יום ("ייטב פנים ח"ב זמן מתן תורתנו, אות לח).

לבקש במחשבה על ישועה

שירו לה' כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו בספרו 'דרכי צדק' (אות ג) כותב רבי זכריה מנדל מירוסלב, תלמידו של בעל הנעם אלימלך: "בכל מקום שמזכיר ישועה, על דרך משל: 'בשרו מיום אל יום ישועתו', יכול לכוון ולבקש במחשבה על ישועה... להמשיך חסד על איזה אדם שהוא צריך ישועה ורפואה".

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

למערכת 'וכל מאמינים', שלום וברכה.

ישר כחכם. הפעילות העצומה להחדרת מנהג אמירת ברכות השחר בחרותא בקרב בית ישראל, עשתה מהפכה של ממש. אם בעבר היו אחד מעיר ושנים משפחה שאחזו במנהג זה, כיום ב"ה אפשר דרא, וכמעט שאין בית כנסת שאין בו מתפללים המקפידים על הנהגה זו.

אחת מפעולותיכם המרשימות היא הקמת מערך גבאי אמן בבתי הכנסת. המציאות מוכיחה שבמקום שנמצא אדם המתמסר לעגית אמן, מתפשטת הנהגה זו בקרב המתפללים.

הגמרא במסכת ברכות (ו ב) מביאה את דבריו הידועים של רבי יוחנן: "בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא עשרה - מייד הוא כועס, שנאמר (ישעיהו נ ב): 'מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה'. וידועה השאלה: הרי בפסוק נאמר "מדוע באתי ואין איש", ואלו מאמרו של רבי יוחנן עוסק בבית הכנסת שאין בו עשרה. כיצד אפוא הסמיך רבי יוחנן את מאמרו על פסוק זה?

חשבתי לבאר ש"איש" ראשי תבות "יהודי שמיקר אמן". שכן, כאשר יש יהודי אחד המחשב עגית אמן ומשכים לבוא לבית הכנסת לענות אמן אחר המברכים ברכות השחר, הוא גורם שישיכמו כלל המתפללים ויקדימו לבוא לבית הכנסת. לכן, כאשר בא הקדוש ברוך הוא לבית הכנסת שאין בו עשרה, הוא כועס על כך שאין "איש" שפנה, שאלו היה - בודאי היו עשרה שהיו משכימים ובאים לברך באזניו ברכות השחר.

ביקרא דאורייתא, שמעון ב' - אלעד

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן מדור לדור

"וילמד בניו הקטנים שיענו אמן פי מיד שהתינוק עונה אמן יש לו חלק לעולם הבא" (רמ"א או"ח קכד ו).

המקבל רבי עמנואל חי ריקי, בעל 'משנת חסידים', הביא רמז לכך שהקטן זוכה לחיי העולם הבא משעה שיענה אמן, מסופי התבות של המלים: "בן עולם הבא", העולים 'אמן' (חושב מחשבות, מאמר רווח בנואה אות כו).

ניצוצי אור מספר הזר הק' על גדל מעלת עניית אמן

כל השערים נפתחים בפני ברכה הנענית באמן

מלבד עצם המצוה והזכות שיש בעניית אמן, עניית אמן אף מועילה להשלים את הברכה ולקיימה, וכפי שמוזכר בהזר הק' (עקב רעא א):

כד סלקין אינון ברכאן מתתא כשעולות הברכות שנענות באמן מהעולם התחתון לעולם העליון, לית פתחא ופתחא לעלא אין שום פתח ופתח למעלה, ולית ממנא לעלא ואין שום ממנה למעלה, דלא פתח כל אינון פתחין שאינו פותח את כל הפתחים בפניהן, ומכריזי ואמרי בכל אינון רקיעין ומכריזים ואומרים בכל הרקיעים: דא איהו דורונא דמלכא דשדר פלוני זהו הדורון ששלח פלוני למלך, דא איהו דורונא בקינמא פדקא יאות זהו הדורון שנשלח בקינמו פראוי. ומאן איהו? ומה הוא הדורון שנשלח בקינמו פראוי? ברכה דאתיבו עליה אמן ברכה שענו אחריה אמן, דכל ברכה דאתיבו עליה אמן כי כל ברכה שענו אחריה אמן, דא איהו בקינמא דקא יאות זו היא הברכה המתקיימת פראוי להיות.

מדברי הזר עולה שעניית אמן היא זו המקיימת את הברכה ונותנת לה תקף. ואכן רבנו בחיי (שמות יז לא) דמה את הברכה לעדות הנאמרת מפי עד אחד, ואת עניית אמן לעד שני המצטרף אליו, שבזכותו מתקיימת העדות. בדומה לכך דמה האבנדרהם (חזרת הש"ץ) את הברכה לשטר שטרם אשר וקיים בפני בית דין ולכן יכול אדם להכחישו, ואת עניית האמן לקיים השטר בפני בית דין, שלאחריו לא נתן לערער על השטר כלל. אף המהרש"ל נוקט דמוי מעין זה: הברכה משולה לגוף השטר, ואלו עניית אמן לחתימת העדים המעניקה לשטר תקף (עמודי שלמה על הפס"ג, עשה כז).

עניית אמן פותחת פתחי ברכה

הזר הקדוש (וילך רפה ב) כותב כי מכחה של עניית אמן בכונה נפתחים למעלה שערי ברכה וטובה ומתעוררת שמחה בכל העולמות, ואלו דבריו:

וכד ישראל לתתא, משמריין לאתבא אמן, לכונא לפיהו כמה דאצטריך וכשישראל למטה שומרים לענות אמן ולכונן לבם כמו שצריך, כמה פתחין דברכאן פתיחו להו לעלא כמה פתחים של ברכות נפתחים למעלה, כמה טבאן משתפחין בכלהו עלמין כמה טוב נמצא בכל העולמות, כמה חדו בכלא כמה שמחה יש בכל.

על פי דברי הזר הללו כותב הש"ח (מסכת תמיד אות פ) את הדברים הבאים: "בספרי המקבלים השואבים מבאר מים חיים של הזר האריכו בסוד תבת אמן ואותיותיו, וכתבו כי העליונים והתחתונים כלם תלויים במלת אמן, והוא עקר ושרש ויסוד מוסד לכל העולמות כלין. ומי שמכונן לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה פדיו, גורם למעלה קדשה הרבה מאד, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפותח המעיין להשקות לכל הצרכים השקאה".

הרמ"ז פירושו לזר (שם) כותב שאמן במלוואה [אל"ף מ"ם נו"ן] היא בגימטריה מאתים תשעים ושבע, בגימטריה של המילים: ברכה, טובה, גילה [=שמחה]. ומכאן רמז לדברי הזר שעניית אמן בכונה פותחת פתחי ברכה, ומשפיעה טובה ושמחה בכל העולמות.

בזכות עניית אמן מתקבלת התפלה

עוד כותב הזר הק' (שם) שמכח עניית אמן נפתחים שערי תפלה ומתקבלות תפלותיהן של ישראל, ואלו דבריו:

בשעתא דעאקין להו לישראל בשעה ששונאי ישראל דוחקים ומצערין את ישראל, ומצלן צלותא קמי מאריהון וישראל מתפללים תפלתם לפני קונם, קולא מכרזא בכלהו עלמין הקול יוצא ומכריז בכל העולמות, "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים" (ישעיה כו ב), אל תקרי אמונים מלשון אמונה, אלא אמנים מלשון עניית אמן. שבזכות עניית אמן מכריזים: "פתחו שערים". הכרזה זו היא מדה כנגד מדה: כמה דישראל פתחין להו תרעין דברכאן כמו שישראל פותחים שערי הברכות למעלה על ידי עניית אמן, כך השתא כך עתה מכריזים בשמים: "פתחו שערים" פתחו בפני ישראל שערי שמים, ותתקבל צלותהון מאינון דעאקין להו" ותתקבל תפלתם להנצל מאותם שדוחקים ומצרים להם.

הרמ"ז (שם) מפרש ששערי שמים נפתחים בפני המקפידים על עניית אמן, "כיון שפיהם נתקדש בעניית אמן ובכונה, לכן הגב שלהם עולה ובוקע כל מספים".

עניית אמן קורעת גזר דין

במסכת שבת (קט ב) מובא: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה אמן, יהא שמה רבא מברך בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". ואולם כתב השומר אמונים (מאמר פתחו שערים א), כי בהזר הקדוש מבטחת קריעת גזר דין לכל העונה אמן, ולא דוקא לעונה אמן, יהא שמה רבא, שכן אמרו (תיקוני תקון יט, מ א):

"אז תקרא וה' יענה" (ישעיה נח ט). ומאי אז? מהו פרושה של המלה 'אז'? אילין תמניא אתוון דאינון יאהדונה"י אלו שמונה אותיות של שני שמות הקדוש הגי"ה ואדנות [שכן 'אז' בגימטריה שמונה]. דסלקין לחושבו אמן שהם בגימטריה צ"א בגימטריה של אמן.

ודא איהו וזה שאמרו חכמים: העונה אמן בכל כחו, דהינו בהוא כח של יחוד שמות הקדוש הטמונים באמן, ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין ובשביל זה פרשו חכמי המשנה: העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

האדמו"ר רבי מנחם מנדל מוישוא הביא לכך רמז מן הפסוק (תהלים קטז ג-ד): "צרה ויגון אמצא; ובשם ה' אקרא אנה ה' מלטה נפשי". "אנה מלטה נפשי" ראשי תבות אמן, שבאמצעות עניית אמן ממלט אדם נפשו מגזרות רעות (שארית מנחם תהלים שם).

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יז אייר תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 7:00 תל-אביב: 7:15 חיפה: 7:08 מוצאי שבת: ירושלים: 8:17 תל-אביב: 8:20 חיפה: 8:21 ר"ת: 8:52

פרשת בהר

מצות הלואה ללא ריבית

לסייע לחברו ע"י שילוח לו ממון ללא ריבית!

נלמד מהפסוק: "וכי ימוך אחיך... והחזקת בו... אל תקח מאיתו נשך ותרבית" (פרק כה-לה, לו)

ופירש רש"י: אל תניחהו שירד ויפול ויהא קשה להקימו אלא חזקה משעת מוטת היד. עכ"ל. והנה ממה שאמרה תורה "אל תקח מאיתו נשך ותרבית"... לומדים אנו שהדבר הראשון במעלה ליתן לאדם שמת ליפול, הוא כסף הלואה. ולכן הוזקק הכתוב להזהיר את המלוה מאיסור רבית כיוצא בזה כתב הספורנו: כי זה דרך נאות להקימו כשתלוה בלי נשך ותרבית.

ידועים דברי חז"ל (שבת סג): "גדול המלוה יותר מן העושה צדקה", את הטעם לכך ביאר כ"ק האדמו"ר מאו"רוב – רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל, משום שבהלואה אין המקבל נעלב, ואינו אוכל 'נהמא דכיסופא', כיון שיודע שהוא עתיד להחזיר ולפרוע את ההלואה. משא"כ בצדקה.

ועוד טעם: בהלואה יכול לעזור לחברו ולהעמידו על רגליו שלא יתמוטט מצבו הכלכלי, אבל בצדקה הוא עוזר לזולת רק אחרי שנפל והפך כבר במציאות לעני.

וזה מה שכתב הרמב"ם (פ"י ממתנות עניים ה"ז) שהמעלה הראשונה והגדולה מכל שמונה המעלות שישנן בצדקה הוא המחזיק ביד ישראל שמת ליפול ונותן לו מתנה או הלואה כדי שלא יצטרך לשאול על הפתחים. וכן כתב בהלכות מלוה ולוה (פ"א ה"א) בטעם מדוע גדולה מצות ההלואה מן הצדקה. עיי"ש.

אמרו חז"ל (בספרא בהר) "כל המודה במצות ריבית, מודה ביציאת מצרים, וכל הכופר במצות ריבית, כאילו כופר ביציאת מצרים". וטעון ביאור מה שייכות ישנה בין שני ענינים אלו? וביאר הכתב סופר: יתכן שכאשר מתבקש אדם להלוות לחברו, מתרעם, מדוע עליו להלוות ממון אשר כה טרח עליו בלי לקבל על כך טובת הנאה.

אך באמת עליו להתבונן: אם היה מקבל מאביו של הלווה סכום כסף גדול בתנאי שבבוא העת ילוה כסף לבנו ללא ריבית, וכי לא היה מקבל ברצון את התנאי? הוא שאמרו חז"ל אחר כל הטובות שעשה עמנו השי"ת בהוציאו אותנו ממצרים וחנו אותנו בשפע של כסף וזהב אלא שהתנה זאת בציווי להלוות לבנינו ללא ריבית וכי לא נקבל תנאי זה ברצון ובשמחה.

ולכן אמרו חז"ל שמי שבכל זאת לא מוכן להכיר בטובות הקב"ה עלינו, וממילא אינו מקבל את מצות ההלואה ללא ריבית, אלא מלוה הוא ברבית, בהכרח שכופר הוא ביציאת מצרים.

לנהל גמ"ח בזהירות הנדרשת...

בתקופת מגוריו בארץ ישראל החזיק המשגיח - הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל קרן גמ"ח להלוואת כספים. הוא הקפיד שבזמן ההלואה צריך הלווה לדעת מהיכן יחזיר את ההלואה, בפרט כשלא לוקחים למחיה ולנשואי ילדים אלא כשלוקחים לצורך השקעות. שלא יגיע ח"ו לכלל "לוה רשע ולא ישלם".

יום אחד ניגש המשגיח לתלמיד קרוב ואמר לו: "ראה נא, ניגש אלי חתן פלוני לבקש כסף מהגמ"ח שברשותי לצרכי חתונתו. ואני יודע שאתה מכירו היטב. ברצוני לומר לך דבר לתועלת. הוא סומך על חותנו שישלם לו ובזה יחזיר לגמ"ח. אני יודע שחמיו עוד לא שילם התחייבויותיו לחתן הקודם ואם אתן לו מהגמ"ח שלי לא יהיה לו לפרוע ויאמר לעצמו: "הרי למשגיח יש כסף, לא נורא", אולם הם כספי צדקה שאין לי התר לתת לו אותם. מאידך, אני רוצה שיהיה לו, לכן עצתי שאומר לחתן שכרגע איני יכול לתת לו, אבל אתן לך את הכסף ואתה מעצמך תיגש ותתענין אצלו האם הוא צריך הלואה, ואז תתן לו את הכסף שאני נותן לך. לך הוא בוודאי יריגש יותר מחוייבות להחזיר. והעיקר שיהיה לו את הכסף..

מתוך הספר החדש והנפלא "עבדא דקוב"ה"

מה עושים כהשלווה לא מחזיר...

סיפר הגר"ג הוויגסברג שליט"א: "יהודי הגיע לגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל והחזיר סכום גדול לגמ"ח שניהל, כסף שאביו היה חייב הרבה שנים. רבי חיים שמח מאד שאחרי עשרות שנים החזיר הלווה את הכסף.

ראיתי שניגש לבנו רבי יצחק שאול שליט"א ואמר לו בזה הלשון: "מישהו עכשיו החזיר הלואה ישנה שכבר עבר עליה הרבה שנים. תיקח את הפתק ותרשום שמגיע לנו בחזרה את הכסף הזה..

כשתמהתי לפשר הדברים הסביר לי הבן: "האבא העביר לי את ניהול הגמ"ח ואמר לי שכתוב באריז"ל שלווה שלא פרע את החוב, לא רק הלווה יורד שוב לעולם בגילגול אלא גם המלוה יורד בגילגול, כדי שיוכל לקבל את החזר החוב. ומכיון שיש הלוואות שלא החזירו, הוא אינו רוצה לחזור בגילגול, לכן החזיר את ההלואה מהכסף הפרטי שלו וכתב תנאי שאם בסוף יחזיר הלווה את ההלואה, יחזור הכסף אליו. ולכן עכשיו שהחזרה סוף סוף ההלואה, אמר לי האבא לרשום שהכסף מגיע לנו....

הבוטח בה' שמשפק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וציויתי את ברכתי" (פרק כה-ט, כב, כא)

והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"? ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרום ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבוע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

אומרים חז"ל שאחר שברא הקב"ה את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו, ראה מעשי כמה מתוקנים הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי. מגלים לנו חז"ל כמה כח עצום יש לו לאדם בעולם שיכול לקלקל את השלימות שבבריאה. מה שלא יכול לעשות כל יצור נוצר אחר זולתו.

כידוע יתרונו של האדם על שאר בעלי חיים הוא בדיבור. כמו שנאמר "ויהי האדם לנפש חיה" ותירגם אונקלוס: "לרוח ממללא". ורש"י פירש: "אף בהמה וחיה נקראו נפש חיה, אך זו של אדם חיה שבכולן שנתווסף בו דעת ודיבור". נמצאנו למדים, שאדם ביתרונו הזה שיש לו, יכול לקלקל, ולכן הוזהר "תן דעתך"... היינו, תנתב את דעתך באופן כזה שכל הבריאה היפה והמושלמת בתיקונה [בחי, בצומח ובדומם], לא תתקלקל ותהרס בהבל פִּיךָ...

ואולם מתבקשת השאלה: היאך יכול האדם הקטן והשפל לקלקל ולהרוס בריאה כה מופלאה ומתוקנת כפי שהעמידה השי"ת? היכן מצינו שאדם בדעתו ובדיבורו יכול לפגוע, למשל, בצומח. באילנות השדה. בפירות ובכל גידולי הקרקע?

התשובה: מצינו זאת בפרשתינו: "וכי תאמרו מה נאכל"... האמירה הזו מקלקלת! כפי שביאר הספורנו (שהובא לעיל). על כגון זה אמר שלמה: "עשה האלוקים את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים" (קהלת ז-כט). האדם הישר הוא זה שהולך בתומתו כפי שבראו השי"ת. עובד את השי"ת בשלימות האמונה והבטחון. ללא כל דאגה, כגמול עלי אמו, כי הכל מוכן ומתוקן לפניו. וכשישנו כזה בטחון מוחלט, אין מקום לאמירת "מה נאכל"...

לעומת זאת, כאשר מתגנבים לתוך לבו של אדם "חשבונות רבים" ומעקמים אותו ומשבשים את דעתו בכל סוגי הדמיונות של "כוחי ועוצם ידי", אזי לא פלא שנשמעים מפיו אמירות כמו "מה נאכל... הן לא נזרע ולא נאסוף תבאותינו..." שבזה כוונתו לומר: מה שאכלנו עד היום זה בגלל "שאנו זרענו... ואנו קצרנו... ואנו עשינו"... ובלזי זה "מה נאכל"?

וכבר הבאנו במקום אחר, שסכנת קילקול כזה שייך גם במצב מלחמה עם האויב, כשחסרים האמונה והבטחון בהשי"ת, ואז יתכן אחד מהשניים, או שמדמיינים ש"כוחנו ועוצם ידינו עשו לנו את החיל הזה". או שמפחדים מאוד ושואלים, הכיצד נוכל לנצח את האויב, הרי הוא חזק מאיתנו. וכמו שמצאנו ב' מצבים אלו בחטא המרגלים: בתחילה מביעים פחד גדול ואומרים "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו", ובהמשך נתפסים "לכוחי ועוצם ידי" ואומרים "הננו ועלינו אל המקום... ויעפילו לעלות"... הצד השוה בשניהם הכפירה ביכולת השי"ת!

ובזה היה הקטרוג על עם ישראל בדרך לים סוף "הללו עובדי ע"ז" [של "כוחי ועוצם ידי"] שאם לא כן, מה הפחד הגדול ממצרים. אף כי אמנם ישנה תחושה של "חוסר אונים", אבל הרי יש לנו את הקב"ה שיגן ויציל. ולכן הפיתרון היחיד לישועת ה' היה אזי לא התפלה [מה תצעק אלי] אלא ההתבטלות האישית המוחלטת לאמונה והבטחון בהשי"ת, ע"י מסירות הנפש של נחשון בכניסתו לתוך הים, כהוראת השי"ת "דבר אל בני ישראל ויסעו".

ה"הבטחון" המתיק את הגזירה...

כאשר כיהן כ"ק האדמו"ר מפאפא - רבי יעקב יחזקיהו גרינוואלד זצ"ל כרבה של צעהלים באוסטריה, הביא לו אחד מבעלי הבתים תמיכה מיוחדת פעם אחר פעם, מידי שבוע. כשהביא לו בפעם השלישית, סירב האדמו"ר לקבלה, התנצל ואמר שהוא חושש שהקביעות תערער במקצת את הבטחון שלו בהשי"ת.

בשנת תרפ"ט גזרו השלטונות בהונגריה על כל בעלי העסקים והחנויות, לעבוד גם בשבת. נאמר להם שאם הם לא יצייתו, ישלל מהם הרשיון. באסיפת רבני המדינה דנו בכובד ראש מה לעשות. היו רבים שהביעו דעתם כי מוכרחים להמציא היתר לפתיחת החנויות בשבת, באמצעות שטר מכירה לגוי או בשותפות עמו... שכן הדבר גובל בפיקוח נפש.

אך האדמו"ר עמד וצעק בתקיפות שאסור ללכת בדרכים כאלו, כי אם לחזק לב העם ללכת בדרכי הבטחון, שהרי אין מעצור לה' להושיע ולהמציא פרנסתם של ישראל בהיתר. בכנס הרבנים התקבלה דעתו, ותוך זמן קצר הומתקה הגזרה ע"י השלטונות.

כאשר באו אל האדמו"ר בבקשה שיתפלל על צרה כלשהי, הגיב ואמר: "אם יש בטחון בהשי"ת, אין לדאוג כלל!"

במחיצתם

"בטחון" בכל מצב...

כאשר שב פעם הסבא מנובהרדוק - הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל ממסעו למען ישיבותיו, היה זה בשעת לילה מאוחרת ולא רצה להכנס לביתו, שמא יעירם. אמר לתלמידו שהתלווה עמו: "בוא נישן בבית ההתבודדות".

בלב היער מצא הסבא מנובהרדוק בקתה עלובה והפך אותה לבית התבודדותו. שם היה לומד מוסר ועורך חשבון נפשו. הלכו לשם מצאו שהדלת פרוצה, וחיות היער טינפו את הריצפה, כך לא ניתן לשכב שם. אמר לתלמידו: "בוא נקנה כמה אלומות קש לכסות את הריצפה ולהתכסות" תמה התלמיד: כעת בחצי הלילה יקנו קש? איפוא!?

אבל הסבא מנובהרדוק יצא מיד בצעד נמרץ והתלמיד בעקבותיו. יצאו מהיער אל השביל הפונה לעיירה, והנה עגלה עוברת ועליה אלומות קש... איכר חזר בשעה זו מן השוק, ועמו אלומות שלא הספיק למכור.

עצרו הסבא ושאלו: "אלומות אלו בכמה?" הבין האיכר שבשעה זו של הלילה להוטים הם לקנות ואמר: "עשר קופיקות האלומה" מחיר מופקע. אך מכיון שהכסף היה "כסף הקדש", כספה של הישיבה, אמר: "שתי קופיקות לא יותר!" המשיך האיכר לדרכו. עזבם בחצות הלילה. תמה התלמיד בלבו: כעת כשהם כה עייפים מפעילותם ומטורח הדרך וזקוקים לשינה ולאומות הקש, האם זה הזמן להתעקש על כמה קופיקות!?

עודנו "מהרהר אחר רבו" והנה האיכר חזר. "טוב" - רטן - "הב את הכסף שדיברת!" התפעל התלמיד: "זה כח הבטחון! כח הרצון הנחוש של הסבא מנובהרדוק..."

הלמות עמלים ח"ב

"מה שיצריך מגיע"...

סיפר הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל: פעם הוצרך אאמו"ר (הסטייפלער) להדפיס ספר אחד מספריו והיה חסר לו סכום של 7000 לירות (סכום נכבד בימים ההם). והנה בא אלי יהודי וביקש שאמסור לאבא את כל הסכום אבל בעילום שם.

באתי לאבא, נתתי לו את הכסף שקיבלתי בעילום שם, אך אבא אמר לי על אתר כי כסף "בעילום שם" אינו לוקח! ויהי אך יצאתי מהחדר, והנה מגיע יהודי אחר שכמובן לא ידע מאומה מהסיפור, ומסר לאבא סך 7000 לירות. אמר לי אבא: "אתה רואה, אם מן השמים הכסף צריך להגיע - הוא מגיע!"

דרך שיחה

להחזיק ולתמוך באדם העומד ליפול בפרנסתו !

נלמד מהפסוק: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו" (פרק כה-לה)

ופירש רש"י: "אל תניחהו שירד ויפול ויהא קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד". ואמרו חז"ל בתו"כ: הא למה זה דומה? למשאוי על גבי החמור עודנו במקומו אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו. ומנין אם החזקת אפילו ארבעה וחמשה פעמים חזור והחזק: תלמוד לומר והחזקת בו."

דרשו חז"ל (במד"ר) בפסוק "וכי ימוך אחיך": הדא הוא דכתיב "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטוהו ה'" (תהלים לב). ותמה **הכתב סופר:** מה שייד הפסוק "אשרי משכיל אל דל" לפסוק "וכי ימוך"? ומבאר שהפסוק מלמדנו שאף שאתה באותו מצב של עוני ומחסור כמוהו בכ"ז "והחזקת בו" עליך להחזיק ולתמוך בו ואז גם לו עצמו "ימלטוהו ה'" ביום רעה.

בדרך זו תתבאר בטוב טעם אמרת חז"ל בגמרא (יבמות סג.) "המלוה סלע לעני בשעת דחוק, עליו הכתוב אומר (ושעיה נט) "אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני". ולכאורה צ"ב: מה כוונת חז"ל באומרים המלוה לעני "בשעת דחוק", וכי יש שעה שאין העני דחוק?

אלא כוונת חז"ל גם למי שמלוה לעני בשעת דחוק, שלו, אם אף בשעה שדחוק המלוה בעצמו, מתחסד הוא עם העני ומתאמץ להלוות לו, הרי השיג בכך דרגה נשגבה במדת החסד, ואזי שכרו: "אז תקרא וה' יענה".

באופן אחר יש לבאר את הפסוק "אשרי משכיל אל דל" - אשרי מי שמשכיל לראות בזמן את תחילת נפילתו של העני, ועוד בטרם יהיה קשה להקימו, מחזיק בו בדרך מכובדת שלא ימוט. ויש בזה ב' מעלות: (א) שמונע את נפילתו המוחלטת. (ב) מונע ממנו את הבזיון לבקש צדקה. ושכרו הוא מדה כנגד מדה: "ביום רעה ימלטוהו ה'" שגם הקב"ה ימלטוהו מן הרעה בטרם תגיע אליו.

וזו אחת ממעלותיה הגדולות של נתינת הצדקה. לשמור על כבודו של העני בכל מצב. היינו, קודם לפעול שלא יזדקק ליותר, וגם כשיזדקק, לתת לו בצינעה או בצורת הלוואה באופן שלא יתבייש.

וכבר עורר והזהיר על כך **הגרי"ד סולובייצ'יק** זצ"ל (בספרו **בית הלוי**): בעת שנותנים צדקה לעני, ונמצא מקיים בו כמה מצוות כמו "והחזקת בו", נמצא שהעני הוא ממש בבחינת "אתרוג" בעת שנוטלו לצאת בו. וכמו שאסור לנהוג באתרוג מנהג בזיון... כך העני, בעת שנותנים לו צדקה אסור ליתן לו בבזיון חלילה, וזה איסור דאורייתא...

ועל כל אדם לזכור תמיד שמה שיש לו ממון יותר מהעני, זה לא משום שהוא אדם טוב יותר מהאיש העני, אלא שכך נגזר עליו קודם ביאתו לעולם, כפי הסברו הידוע של **החפץ חיים** על השאלה שנשמעת מידי פעם: מדוע צריך העשיר להעניק מכיסו לעני ואינו רשאי לפטור עצמו בנימוק ש"לך לעבוד ולא שיחיה על חשבון אחרים"?

אלא התשובה: משום שאמרו חז"ל שקודם ביאת האדם לעולם מכריזים על פלוני שיהיה עשיר ועל פלמוני שיהיה עני, ובהתאם לכרוז זה, מעניקים לזה המועמד להיות עשיר מלוא חפנים חריצות וזריזות לצבור הון, ואילו לזה המיועד להיות עני, נותנים כובד ועצלות באיבריו, ואף אם ידריכו אותו וימציאו לו עבודה, יבחר לאכול פת חרבה ובלבד שלא לעמול ולטרוח...

לכן מצוה גדולה היא דוקא על החרוצים בעלי הממון, לחמול על העני וה"עצלן" - ולהשתתף בצערו ולסייע לו, שהרי סוף סוף הוא נזקק, אף שזה בגלל עצלותו, אך כאמור אין זה באשמתו, שהרי כך נגזר עליו. ואדרבה, יש להכיר לו טובה שהוא זה שמשמש בתפקיד ה"עני" ועל ידי כך מזכה את הנוגתים לו, לחיי עולם הבא.

"נאבדו המצעים בדרך"...

פעם שמע הגאון **רבי חיים סולובייצ'יק** זצ"ל על קרובת משפחתו שנפטרה לבית עולמה והשאירה בצוואתה את כל ירושתה לרבי חיים. כל הירושה כללה כמה מצעי מיטה. נסע רבי חיים לקחת את ה"ירושה"...

והנה בדרכו חזרה בנוסעו ברכבת, ניגשה אליו אשה עניה כשהיא ממררת בבכי על מר גורלה, שאין לה מאומה בביתה ואין לה ולילדיה מה לאכול וכו'. מיד אמר לה רבי חיים: הנה המצעים המונחים כאן, אתן לך אותם, מכרי אותם ויהיה לך לפרנס עצמך ואת ילדיך. ואכן עשתה האשה כדבריו.

כאשר הגיע רבי חיים לביתו, שאלה אותו הרבנית היכן המצעים, והשיב כי נאבדו בדרך... ענתה הרבנית ואמרה מתוך צער: "חבל, לפחות היית מוסרם לאיש עני".... אמר לה רבי חיים: "נתנו דעתך, אכן כך עשית"....

עובדות לבית בריסק

"ומטה ידו והחזקת בו"..."

מעשה באחד משכניו של הגאון **רבי בייניש פינקל** זצ"ל (ראש ישיבת מיר), שהתפרנס מחנותה של רעייתו שאספה את רווחיה למחיית ביתה. והנה אירע פעם שוד בביתו שהותיר אותם נקיים ממש מנכסיהם..

כאשר שמע רבי בייניש את מה שאירע לא ידע מנוח לנפשו, ויום אחד נכנס אל ביתם והניח על השולחן מאה אלף דולר טבין ותקילין כהלואה... לאחר תקופה נוספת גייס עוד מאתיים אלף דולר נוספים להקמת העסק מחדש, בלי שיזכיר מצידו תאריך מוגדר לפרעון.

גם מעבר לדאגתו לצרכים הגשמיים והחומריים של הזולת, ידע להבחין באדם שמצב רוחו החל להיות שפוף וסייע בעדו בכל מאודו. כשראה מישוה עם סימני דכאון ויאוש ניסה מיד להקל מעליו את סבלו ולהפיח בו רוח חיים.

אחד המנחמים, בימי השבעה על פטירתו של רבי בייניש, סיפר: "אבי ז"ל היה עסקן עשיר ונדבן, וביתו היה מרכז לפעילות שוקקת יומם ולילה.

"יום אחד התהפך הגלגל. תסבוכות משפטיות וחקירות משטרתיות היו מנת חלקו של אבי. בין רגע, הפך אבי מאדם נכבד לאדם מנודה ממש! ידידים ואנשים שהיו רגילים להכנס לבית שלנו, הדירו רגליהם. אך לעומת זאת הגיע לפתע אורח חדש... היה זה רבי בייניש, שהיה מגיע מידי יום ביומו לשהות עם אבינו.

"ולא רק זאת, אלא אף זאת: הוא עזר לו להחלץ מהתסבוכת המשפטית, וסייע להעמיד אותו שוב על רגליו ממש. באותה תקופה חשוכה, הוא היה המקור היחיד של אור וחום בתוך משפחתנו"....

הלמות עמלים

את מי להעדיף?...

נשאל הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל מהגר"י תופיק שליט"א: ישנה קרן עזרה לנזקקים, וישנם שני אברכים הזקוקים לעזרה כספית. האחד חסכן מטבעו. מחושב באורחותיו. ועם זאת חי בדחוקת רבה. לחם לאכול ותו לא. ואילו השני, אשתו עובדת. נכנסת משכורת, אבל פזרן הוא מטבעו ותמיד חסר לו. והשאלה היא, למי ישנה עדיפות ראשונה לעזרה כספית?

השיב רבי בן ציון: "הראשון שמחושב בטבעו יכול להסתדר יפה עם המעט שיש לו. הרחמנות היא על השני, שככל שניתן לו, עדיין יחסר לו, ולכן יש להעדיף אותו, את השני".... [ראיה לכך מה שכתב **ההפלאה** (כתובות קי): וכמובן אין ללמוד מהוראה זו למקרים אחרים]....

יגילו במלכם

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"מודעא רבה לאורייתא" [א] / הרב נפתלי וינברג

החליטו להתחזק עוד יותר ולהקפיד על שקט מוחלט!

שאלתי: האם בכל זאת יש לך הסבר מניח את הדעת אודות האסון שהתרחש דווקא שם? ענה שאין לו שום הסבר לענין, ופלא בעיניו אודות מי שיצר סיפור שכזה שמכיל שקרים והוצאת שם-רע.

מסתבר שגורם כלשהו החליט לספר מה שסיפר, והיה מוטל עלינו לברר יותר את הענין לאשורו. אז כאן המקום מצדנו להתנצל בפה מלא, ולבקש מחילה מאנשי הקהילה החשובה, ומכל מי שנפגע מהפרסום - והוא רחום יכפר עון!

תגובת העורך: נתבקשתי להגיב להנ"ל. ובכן, מהנתונים שהציג הפונה לעומת נתוני הסיפור שהבאתי בעלון (שסופר עפ"י עדות נאמנה ואובייקטיבית של אחד שהיה שם, אך לא גילה לנו שם בית הכנסת), נראה ברור שמדובר בשני מקרים שונים לחלוטין, ובשני בתי כנסת שונים! לא חשבנו שדוקא הרצון לטשטש את מקום ביהכנ"ס יגרום למישהו לכזו טעות - לקשר מקרה מצער אחר (שריפת ביהכנ"ס מאלה שעשויים עץ שפורסם בכמה רשתות בחו"ל) למקרה שסופר בעלון (שדיבר על הרס קירות ביהכנ"ס ולא על שריפה וכלשון הכותרת "אבו מקיר תזעק"...). ופלא גם על הפונה שלא הבחין בזה.

קוראים יקרים ונכבדים!

בגיליון של פרשת קדושים התפרסם בעלון אודות שריפה שהתרחשה בבית כנסת בחו"ל, אשר עלה באש יחד עם ספרי התורה. סופר שבבית כנסת זה היו אנשים שדיברו באופן מוגזם בזמני חזרת הש"ץ וקריאת התורה, ובעקבות זאת הבינו האנשים למה התרחש האסון הנורא.

אך דא עקא; פנה אלינו אחד המתפללים שם, אשר ביקר לאחרונה בארץ, וטען שמדובר בסיפור פשוט לא נכון. ולא עוד; אלא שבבית כנסת זה דווקא מקפידים שלא לדבר בשעת התפילה - ובפרט במשך השנתיים האחרונות.

מה שנטען שאחד מהעולים לתורה פטפט, לאחר שהבעל קורא התחיל לקרוא בתורה - לא נכון. מה שסופר שהשריפה התרחשה בשבת הגדול - לא נכון. השריפה הייתה ביום שלישי והוא עצמו נכח שם וראה את כל מה שקרה.

שאלתי אותו לגבי החיזוק שלא לדבר בשעת התפילה בשנתיים האחרונות, ומה היה לפני זה? ענה שבבית כנסת התנהגו כרגיל בכל בית כנסת מצוי, ללא חריגה מיוחדת. אלא שלפני שנתיים

"מודעא רבה לאורייתא" [ב] / הרב נפתלי וינברג

הידוע, ובכל המקורות שהבאנו בעבר).

* * *

ממש לאחרונה נפלו עלינו 350 טילים וכטבמי"ם שנשלחו אלינו הישר מאירן וגרורות הסרטן שלה. מהטילים הללו יכלו להיפגע לא רק חיילים אלא גם אזרחים. הרי זה כמעט "נס גלוי" שאף אחד לא הזיק ופגע!

לאחרונה נפל טיל בתוך גן בבאר שבע, ובדרך נס היה המקום ריק ושומם בשעת הנפילה ואף אחד לא נפגע.

ולא עוד: דווקא בימים אלו בהם אנו נוהגים מנהגי אבלות אחר 24,000 תלמידי חכמים שהסתלקו מן העולם בגלל קפיידא של בין אדם לחבירו - האם לא נמצא זמן ללמוד על בין אדם לחבירו? הצדיקים הללו לא פגעו בזולת, על אחת כמה וכמה שלא הוציאו מהפה מילת גנאי. אלא מאי? שהיה שם חוסר של הנהגת כבוד זה עם זה.

אז איך ניתן לומר "אין זמן", כאשר יש דווקא זמן בשפע אלא שמראש הוחלט שאין צורך בלימוד קבוע ויסודי של ענייני בין אדם לחברו!

* * *

דומה שהפתרון נמצא בידיים של ההורים. הם אלו שיכולים לעורר את המודעות של הצורך להקדיש זמן ולהעניק לנושא המרכזי הלזה את המקום הראוי לו בין כותלי המוסד בן מתחנכים ילדיהם.

כל המעוניין בחוברות הלימוד, מוזמן לפנות אלינו. ויזכו כולם לרוב אידישע-נחת מילדיהם בזה ובבא!

קוראים יקרים ונכבדים!

לאחרונה שוחחתי עם שני אנשי צוות בתלמודי תורה בארץ. הראשון - מנהל חינוכי, השני - מפקח.

התעניינתי אצלם: האם במוסד שלכם משתמשים בחוברות מידות טובות ובין אדם לחברו של 'מכון אהבת אמת'?

המנהל השיב שבעיני החוברות מאוד טובות, אלא שמצד המלמדים הוא מרגיש איזשהו חוסר התחברות. והוא חושב שאם אין התחברות, אז הם גם לא ילמדו וישקיעו בענין כמו שצריך.

המפקח השיב שיש להם כל-כך הרבה חומר לימודי להספיק, כך שאין להם שום זמן פנוי - אפילו לא שעה שובעית אחת!

לבעיה שהציג המנהל הצעתי פתרון פשוט: אני מוכן לבוא לתלמוד תורה, לפגוש את המלמדים ו"להדליק אצלם את האש". אינו דומה כאשר מול עיניו של המחנך מוטלת החוברת בלבד, לבין כאשר יש לו את הרקע של הענין, את "כל המסביב", והוא חדור בתחושת שליחות ואחריות להעביר לתלמידיו את ה"דרד" ארץ שקדמה לתורה".

זה בכל מה שנוגע לתגובת המנהל. אך בנוגע לתגובת המפקח העצה היחידה שמצאתי זה פשוט לפרוץ בבכי.

לפרוץ בבכי רע ומר ולשאול:

הייתכן? הייתכן שבתקופה הנוכחית בו מצויים כולנו בסכנה - לא רק בצפון ובדרום - אלא בכל חלקי הארץ, הייתכן שלא יישאר לנו כדי להשקיע בהגנה של "אהבה ואחווה שלום ורעות"? הרי ידוע שאחדות זו ההגנה שלנו! ולא נכפול ונאריך בכל

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בהר תשפ"ד | לסדר: "מי לי הארץ" | גליון מספר: 650

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

הניראות הרוחנית!!! שיהיה מרגש, מבכי, מדהים, ומרטיט וכו'.

היום אני רוצה לפתוח זוית מרתקת... 'הניראות הרוחנית'!!! שמעת? ניראות תורנית... מה אני מתכוין?? בענייני העולם חשוב לנו הניראות... להיראות טוב... שכל דבר יראה יפה ובטעם... אז זהו!! שעזבו... אני כעת לא מדבר על ניראות גשמית, חומרית, חיצונית, לא!! אני יום אחד גיליתי להפתעתי שיש ניראות רוחנית!! תורנית! גם בידישקייט יש הרבה מקום לניראות...

לצורך העניין... בתור דוגמא אספר לך סיפור... לפני שלוש שנים סבתא שלי נפטרה, מדובר באשה גדולה... ובדיוק יומיים אחרי שהסבתא נפטרה אחותי ילדה בת!! והייתה התרגשות גדולה... הנה כבר נולדה ב"ה בת ויקראו לה על שם הסבתא, היה לנו חשוב שכבר בשבת הקרובה, כאן בבית האבלים, בעליה לתורה יקראו את שם הבת על שם הסבתא ונעשה קידושא רבה פה- בבית הנפטרת... כי... כי מה יותר גדול מזה שקוראים עליה שם כבר באמצע השבעה... ואכן הגיעה שבת, הגיעה קריאת התורה... וההתרגשות בשיאה, כולם הגיעו, והנה אבי הבת עולה לתורה... הוא רק עלה וכולם כבר מוחים את הדמעות... ואז הגיע הרגע הגדול והנורא ו... ו... ויקרא שמה בישראל..... בום!!!!!! 'הוא דפק ברז...' הוא בכלל בכלל לא קרא על שם הסבתא... בבת אחת כל האויר יצא מהמפרשים... במקום לעלות את הנשמה של הסבתא... זה הוריד לנו את הנשמה לריצפה... הקידושא רבה נעשה בדממה מעיקה, אכלנו הערינג בפנים כבושות לקרקע. בקיצור: כל ההתרגשות נמוגה באחת...

תכל'ס: מה התברר?? שמה לעשות שאמי ע"ה נפטרה עשר שנים לפני אמה שלה... ואחותי מן הראוי צריכה לקרא על שם אמי ע"ה... אבל מה לעשות שבנתיים היו לה רק בנים... ומה לעשות שבדיוק בשבוע שהסבתא נפטרה, בדיוק אז נולד בת... אז נכון שברגע הראשון היה כ"כ ברור שהכי מדהים והכי מרגש ו'מבכי' ומרטיט זה שנוכל לספר שכבר באמצע השבעה קראו שם- על שם הסבתא... אז נכון!! **בניראות** זה מאוד יפה... אבל מה לעשות שהשכל הישר מבין שמן הראוי לקרא על שם האמא וזה קודם לסבתא... נו... אבל מה יהיה עם הסבתא והעילוי והנשמה והשבעה?? זה הרי יכול להיראות כ"כ מרגש וככה להפסיד הכל? אז בסיידור! מי אמר שכל דבר צריך להיראות יפה? מי אמר שה'ניראות' היא זו שמעלה את הנשמה?? אולי מה שמעלה את נשמת הסבתא שהנכדים שלה עושים את מה שנוכן וה' רוצה!!

אחרי שנרגעתי מההלם הראשוני... פתאום כ"כ הבנתי את השיקול דעת... פתאום הבנתי ש-למה בכלל חשבתי אחרת... ואז קלטתי לראשונה עד כמה ה'ניראות' תופסת אצלנו מקום לא רק בגשמיות אלא בידישקייט לא פחות!! הניראות הרוחנית, שזה יראה מרגש ומדהים ומרטיט ו'מבכי...' זה תופס אצלנו מקום בסולם העדיפויות הכי עליון!! ואם תעקוב, לפעמים הניראות מהווה אצלנו כובד משקל שמכריע בעבודת ה'... ולפעמים מדובר בשיקולים קלושים עד אפסיים... אבל הם מסוגלים לגנוב לגמרי את כל הבמה... בטח... לקרא על שם הסבתא באמצע השבעה... זה הרי כ"כ מדהים... זה הרי כזה עילוי נשמה... הנשמה עעעפה...

סליחה על היבוש... מי אמר לך שזה עילוי נשמה...?? מאיפה אתה יודע שזה עילוי נשמה?? מה פירוש?? זה מרגש... זה נראה נורא יפה... (וכמובן שמסתמא על הדרך זה גם כתוב באיזשהו מקום... אבל מה שכתוב זה הרי לא השיקול כי כידוע, הרבה דברים כתובים) אז זהו!! **הניראות!!** הניראות גונבת את ההצגה, היות וזה נורא מרגש ונורא מסתדר לנו עם הנשששמה... אז יאלה... אתה מבין לבד שהסיפור הזה הוא עוד מהסיפורים העדינים ביותר... כי לפעמים זה זולג לפסים הרבה יותר חמורים... (זה למעשה מה שטמון בגמ' גיטין נז, אשקא דריספק חרוב ביתר, אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלאכ, שהרעיון הוא: ניראות מרגשת חסרת פרופורציה שהובילה עד כדי שפך דם)

עכשו רגע... בא נעצור רגע!!! נא לא לשבור לגמרי את כל הכלים... סו"ס אי אפשר להתעלם לגמרי מה'ניראות' הרוחנית!!! סו"ס ביהדות מצינו התייחסות לניראות... הויטרינה היהודית מלאה על סמלים וביטויים... החל מהשופר שמבטא את אילו של יצחק, ואם יש כבר ברית אז מטפטפים דם מילה בשופר... וכלה בטלית שמכסים בה את הנפטר, והלולב בשריפת חמץ ולא חסר לנו כל מיני ביטויים מרגשים ביהדות שיש בהם נימה של 'ניראות'!!! אז יש!!! יש מקום ל'ניראות' ביהדות... אבל ההלו... צריך לזכור לשים את הניראות **בפרופורציות שלה!!!**

כן... אני מקפיד בשריפת חמץ לקחת את הפתילות דחנוכה והלולב והערבה דסוכות... אבל מה תגיד על זה שפעם לקחתי את כל ה'ציוד' איתי לשריפת חמץ וכשהגעתי התברר ששכחתי את החמץ עצמו בבית?? אתה מסכים איתי שזה מגוחך?? את כל ה'ניראות' שמסביב זכרתי ואת החתן הראשי שזה החמץ בעצמו, אותו שכחתי... (ומאידיך!!! אפשר גם להבין אותו... כי את הלולב אני כבר שומר מסוכות, והפתילות כבר מפריעות לאשתי מחנוכה... ואילו החמץ הוא רק מאתמול בלילה... אז אפשר להבין למה ה'ניראות' תפסה אצלי יותר מקום...) כלומר: אפשר להתחשב ולא להתעלם מהעובדה שה'ניראות' התורנית מציפה אצלנו סערת רגשות ו... ויש לה נוכחות חזקה וזה עלול לזלוג על חשבון הבסיס העיקרי!!! **אז נא... נא לשים לב... ש... שזה לא יקרה...**

בקיצור: יש פה משחק עדין... מצד אחד לא לדאג סמלים רגשיים וניראות חיצונית ביהדות שיש לה חלק לא מבוטל בחיבור הרגשי שלנו, אבל מצד שני לא לשכוח שזה טפל, ולא לתת לזה לצוף מלמעלה ולשים בצד את העיקר... תכל'ס זרקתי פה משהו... נקודה למחשבה... כל אחד יקח את זה לשטעטאלע הפרטי שלו... אני חושב שלכל אחד יש את ה'ניראות' שלו, כל קהילה וכל מחוז וכל משפחה עם הנימים הפרטיים שלה... **ההמשך מעניין לעניין בעמוד 3-4 בגיליון זה...**

ניתן לקבל את הגיליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

הפלתם למשואות...

איך היו לשמה כרגע...

כולנו היינו מופתעים... ככה ללא הודעה מוקדמת... פתאום לשמוע איך שהקב"ה רוצף את ראש הנחש. אותם אלו שיתייצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, הרי נתקיים בהם 'תרועם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם'...

אבל בא נעזוב אותם לרגע... בא נקח את הפרוזטור אלינו! ברגע שהגיע אלי השמועה... בשניה ששמעתי שהמסוק של נשיא איראן התרסק... תן ניחוש מה הייתה התגובה שלי???

עזוב אני- מה אתה הגבתי? תגידי לי בשקט באזון...

נכון שהתגובה הייתה... מה... ישראל עשתה את זה??? והמושכל ראשון הזה כאב לי!!! זה היה בשבילי אות קלון!! אתה שומע שנשיא איראן מת במיתה משונה חודש לאחר שהוא ניסה לפרוע פרעות בישראל... **מי עשה את זה???** זה ה'!!! רק ה'!!! כולם יודעים להגיד בלויות ה' נתן וה' לקח... אף אחד לא מת בלי שה' הוציא לו את הנשמה... אם נשיא איראן כעת נישט, זה בגלל שיצאה בת קול ואמרה דימוס! ואם יחיא סינואר חי, זה בגלל שאפילו ציפור מבלעדי שמיא לא נתפס... יש מבוקשים שהם הרבה יותר על הכוונת ו... וישראל עדיין לא הצליחה לחסל אותם... כי זה לא נגזר בשמים. אז אם מנהיג איראן מת... זה לא משנה איפה הייתה הלקות... אלוקים טיפל בו!!! כן יאבדו כל אויבך ה'...

אזכיר כאן במילה אחת את הפסוק האחרון שבירית דבורה, **כִּן יֵאבְדוּ כָל אוֹיְבֵיךָ ה'--ואוהביו כצאת השמש בגבורתו,** וכידוע: שעל זה חז"ל דורשים שהנעלבים ואינם עולבים וכו' עליהם הכתוב אומר 'ואוהביו כצאת וכו', **והשאלה נשאלת:** מה הקשר בין הנעלבים ל-אינם עולבים לכן יאבדו כל אויבך ה'??

והתשובה היא: שם במלחמת סיסרא!! דבורה חיפשה שבת יחודי שמוכן לחרף את נפשו ולעשות את העבודה השחורה ואחרי כל מה שהוא יעשה וינחל נצחון... עדיין הוא לא יקבל את הקרדיט, 'לא תהיה תפארתך על הדרך', והשבת היחיד שבנוי לעשות הכל בשקט ולא לקבל קרדיט זה שבת נפתלי שמתייחד בצניעות ואכמ"ל... ולכן דבורה מסיימת את השירה שלה ברמז דק 'כן יאבדו כל אויבך ה'', כן, הזכרתי פה יעל שהרגה את סיסרא, ועוד שאר שבטים, אבל אוהביו- הנעלבים ואינם עולבים, אלה שעושים מאהבה בשקט שלא בשביל מדליה... הרי 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'

אברך יקר, בחור יקר, אני רוצה לספר לך:

אל תשאל!!! נשיא איראן נהרג... מי הרג אותו? לא ברור... אולי אותו מזג אוויר שהיה אצל סיסרא כמו שכתוב 'מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם, נלחמו עם סיסרא', לך תדע, אולי ישראל עשתה את זה... תכל'ס 'כן יאבדו כל אויבך ה'', אבל עוד קריצה אחת קטנה: '... ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'!!!

תדע לך שקח בחשבון שאתה עשית את העבודה... אי שם איפה שאף אחד לא רואה, אתה עסקת בתורה, אתה שמרת על העיניים... עמדת בפיתוי מאוד גדול... עשית מאהבה... שמחת ביסורים... ו... ובזכותך!! בזכות התורה שלך ה' רוצף את ראש הנחש!! אה... למה ה' לא נתן לי קרדיט??

אם זה באמת בזכותי... אז למה החילונוי לא מכיר בזה?? התשובה היא: מה לעשות... יש מצבים שעם ישראל לא ראוים לנס, והיות וה' מרחם על ישראל ורוצה להציל בכל מקרה, לכן הוא עושה להם ניסים!! אבל בתנאי אחד, שאותו אחד שה' עושה דרכו את הנס הגדול... לא תהיה תפארתו על הדרך... הוא מוכן לעשות מאהבה... לא מחכה לפידבק בכל מחיר, מוכן ללמוד ולעמוד בניסיונות נטו למענו ויתברך... אחד כזה היכל יאבדו כל אויבך ה' נזקף אליו!!! ומספיק שה' יודע...

ה' יודע מה עובר עליך... איזה סערות רוח ונפש אתה עובר, והיא היא הסערה הזו הביאה איתה את סערת ה' חמה יצאה סער מתגורר על ראש רשעים יחול. באבוד רשעים רנה.

איך מצליחים לצאת מהתמכרות לקוי מידע...??

למי שמאוד קשה לו לפרוש מקווי מידע ונייעס... השנה יש לי מה להחכים קצת מהניסיון... סו"ס מיד בשמחת תורה התחילה מלחמה וכמה שרציתי לא לשמוע ולא להתעדכן, זה פשוט לא הלך לי... לא עמדתי בזה... וכמה שכתבתי על זה ונתתי מוסר לכולם, בסופו של יום לא עמדתי בניסיון... הרגשתי שאני מוכרח להתעדכן... להיות בעניינים... ואז כמובן גם התמכרתי... ואז הייתי צריך לצאת מההתמכרות!!! וכאן התחדדה לי נקודה חשובה שחשוב לחדד אותה: **הנושא של מידע ונייעס מתחלק לשני חלקים:**

החלק הראשון: זה הטבע האנושי והבסיסי להיות מעודכן מה קורה בד' אמות שמסביבי... ויש את החלק השני שזה כבר הסדר א' של הנייעס!!! שטייגן נייעס... כל אחד והמהלך שלו בסוגיה... חברות... איבעיות... לדידי מפרשה ליה מיניה דגנן, וכי אתא ביבי אמר: לא תציתו ליה לביידן, ואז שדרן פלוני שואל מה ביום שאחרי... וערוץ אלמוני מתרץ... זה ממש סדר א'...

כן!! אשתי שאלה אותי פעם, תסביר לי מה עושים שם בסדר א' ארבע שעות?? עינתי לה: בדיוק מה ששדרן עושה במשך ארבע שעות בערב בחירות... הוא עושה שטייגן סדר א' בבחירות שעוד יומיים זה לא רלוונטי!!! ואני באותה מידה עושה מהדורות חדשות בנייעס של חיי עולם נטע בתוכנו... אתה אולי מזדעזע מההשוואה... אתה יכול להמשיך להזדעזע... כי כולי האי ואולי... לא הרבה זוכים לנשום את העקשען של הסוגיה כמו העקשען של פוליטיקה. אז במקום להזדעזע תתפלל שנהיה אנחנו וצאצאנו מחוברים לנייעס של התורה...

ומעתה: אני חושב שלפני חצי שנה, כשהתחילה המלחמה, הייתה לי טעות בגישה, ציפיתי מעצמי להיות מנותק לגמרי מהמידע!!! לא להתעדכן מה קורה, ואני חוזר בי, אני חושב שזה לא נכון, הטבע האנושי לדעת מה קורה מסביבי זה נורמלי, מותר לי, אני אפילו חושב שזה מינימום של אינטלגנציה... בן אדם שחי כאן לא זוכר שיש פה מלחמה... ולמה? כי הוא לגמרי מנותק... זה גובל בלקות תקשורתית!!! (תבין: מילא היית כולך שקוע בתורה בלי להוציא את הראש לרגע... בסדר... זה מתקבל בהבנה... סו"ס בטוח שיש כמה וכמה מיליונים שמרום שהם טרודים בעסק שלהם... גם הם שכחו שיש כעת מלחמה... לא שזה בסדר אבל זה קורה!!! אז גם למיליוני התורני מותר שיקרה בטעות כזה מחל... ושוב: מבחינה מצפונית זה לא כ"כ בסדר... אבל לפחות מבחינה אבחנית פסיכיתית זה לא לקות תקשורתית... אבל מה לעשות שאני ואתה לא שם... ומי שכן כל הכבוד לו, שיעצור כאן... והיות ובתוך עמי אנוכי יושבת... אז להיות מנותק לגמרי ולא לדעת כלום... זה לא תקני מבחינה אנושית! ואי לכך, להתעדכן ולדעת מה קורה אין בזה בעיה! **אלא איפה מתחילה**

הבעיה??

בסדר א' של הקוי מידע וכו'... הנייעס... הרחש בחש... זה כבר עניין של איפה אתה ממקם את עצמך!! או שהנייעס שלך יהיה בתורה או שזה יהיה בפוליטיקה המדינית או חרדית...

ועל הנקודה הזו צריך לשים את עיקר הדגש!!! אם צריך לפרוש מקוי נייעס... זה מהסדר א' של הנייעס... מכל הפרשנויות למיניהם... מכל ההצהרות וההשתלחויות למיניהם...

ואגב: הבשורה הגדולה היא שברגע שעשיתי את ההפרדה הזו, פתאום נהיה לי הרבה יותר קל לפרוש מזה!! כי בינינו... עיקר הצורך שלי היה באמת עצם המידע!!! פשוט להיות בעניינים... וברגע שהפרדתי וניתקתי את זה מהסדר א' של המידע... פתאום אני חושב לעצמי... רגע... באמת מעניין אותי איזה משפטים נבובים השמאלנים אמרו שבעו ובאיזה שעה הם הפגינו?? באמת מעניין אותי עוד איזה משפט מתפתל אמר דובר צה"ל שתכל'ס כולם מבינים שבמילים אחרות 'הוא לא אמר כלום'?? בא נגיד את זה יותר מדויק: **באמת נראה לך שאני לא יודע מראש מה הולכים להגיד פה עוד שבועיים??**

אם אתה זוכר מיד אחרי שמחת תורה, היה באמת נורא ואיום!! הגיעו כל הזמן נתוני שטח קשים מהזירה ובמשך כמה ימים הגיעו כל הזמן רק נתונים... ואז בשלב מסוים הושלמו הנתונים... ומאז!!! ועד עכשיו אם תשים לב, 99% אחוז מהמידע זה הצהרות וחילופי השתלחויות, זה אומר ככה, וזה ככה, נשיא ארה"ב מאיים, וזה טובע, וזה מחזיר לו בחזרה, הכל בדיבורים!!! ו... ובשביל זה אני לא צריך אותם... אני מספיק שיבדור למדן שהבנתי את הנ'פשות הפועלות' ואני יכול להגיד לך מכאן ואילך כל אחד מה הולך להגיד בחודשיים הקרובים!!! ואני לא מפספס!!! (ואם תשים לב: הכיפוי כוחות הם נשאים כל הזמן על אותו מקום... כמובן שזה כמו הדולר שהוא כל הזמן או עולה בעשירית האגורה או יורד ושוב עולה... אבל בגרף הכללי, בטווח של שבועיים קד'מה הוא דורך באותו מקום, זה כמו לאבוננו עסקת החטופים, שבחצי שנה האחרונה זה כל הזמן או לקראת גיבוש, או משהו שמתחמם, או משלחת שיצאה, או שהיא כבר חוזרת... ותכל'ס זה תמיד עומד באותו מקום!) נו... בינינו... זה כ"כ מעניין אותך?? באמת נראה לך שמי שנגד ביבי פתאום ידבר בעדו? מה... אתה באמת חושב שהמידות רעות של מישהו שם הולכות להשתנות ב-120 שנה הקרובות?? תאמין לי שאתה ואני הרבה יותר מפתיעים... כי מידות רעות זה החומר הכי חזק ועמיד!! התכנן של היום ימשיך להיות תכנן, והצר עין ישאר צר עין, והבוגד תמיד ימשיך לבגוד... אף אחד מהפוליטיקאים לא הולך להפתיע באישיות שלו וממילא גם ההצהרות שלו לא הולכות להפתיע ואין טעם לבדוק אותו...

אבל אני ואתה מתוך בית המדרש?? אנחנו מפתיעים... אל תתפלא אם אז נדברו ישתנה בשנים הקרובות כמו שהוא השתנה עד כה... אם אתה מזהה כעת שיש לי אגו מנופח או חולשות מסוימות... חכה... עובדים על זה... אני אמשיך ללמוד מוסר... גם עסק התורה יעשה את שלו... ואני עוד יפתיע... אתה תראה שהתעדנת... אני עוד אהיה יותר מרומוס...

בקיצור: ביחס לסדר א' של הנייעס, אתה לא באמת מפסיד!!! אין שם באמת שינויים!!!

(אגב: במקרה שאלא במקרה, דווקא בעת כתיבת שורות אלו, מתרחשת דרמה שנישא איראן מת זה באמת שינוי שאי אפשר לגמרי לצפות אותו, אבל שוב... זה חידוש בתור מידע!!! אבל מהר מאוד יתחילו להגיע הפרשנויות, ואני סומך על הכשרון שלך שתוך יום יומיים אתה תקלוט את השחקים, מה יגיד נשיא ארה"ב, ומה ראש הממשלה יענה על הוצאת דיבה של מסתמא פוטין שיטען שישאר עשתה... ומכאן ואילך זה גם יכנס לאיזה מין תקלטי שבור... ואידך זיל גמור... בקיצור: סדר א', כולנו מבינים שצריך לעשות בגמ', כי סדר א' זה לבחוש ולדוש ולטחון ולמין ולברור!!! ואם כבר לטחון אז לטחון עולם הבא, ולא לטחון מים... אם כבר לשבת מול נושא אחד במשך חודש, עדיף לשבת מול דף גמ' של חיי עולם שנטע בתוכנו, מאשר לשבת מול איזה תרגיל פוליטי סבך שאפשר להתחבש בו במשך שנים ובסוף 'באנא' אחד בראש או מסוק אחד שמתרסק יכריע אותו... ואל דאגה... חדשות אמיתיות אתה תשמע!! על ה'באנא בראש' אתה תתעדכן, אם נשיא איראן מת, אתה תקשיב, ואתה כבר התעדכנת עוד לפני הקיום... רק מה?? הפחד הגדול ביותר זה להישאר משועמם!!! כן... זה פחד מוכר... זה מוכר לי גם מהפסוד"ק... יש לי פחד אימים שאני אגיע לישבת שתי דקות לפני הש"ק... מה אני אעשה שם?? מכיר את הפחד הזה? אז זהו!!! שצריך להסכים להשתעמם מול הרבש"ע... במילים אחרות, לתת לקב"ה למלאות לי את הזמן... אני מצדי אתן לו את הזמן שלי!! והוא ימלא אותנו!!

תעשה חזרה!!

ושיהיה לך גם לאן לחזור...

בפתח הגיליון דיברנו על הניראות התורנית, שיש לה מקום והכרה אבל צריך לשים לב שהיא לא תגנב לגמרי את הבמה כי עדיין זה תפאורה...

תכל'ס, כלפי מה הדברים אמורים??

אחת הדוגמאות הבולטות ביותר של ה'ניראות' זה התחום של 'סיום מסכת'!!! אין צורך להרחיב בגודל המעלה בלסיים מסכת... כתוב על זה דברים נשגבים... ואביי היה עושה יומא טבא לרבנן כשאחד מהתלמידים שלו סיים מסכת... ויש לסיום מסכת כח להפוך ארוחת ערב לסעודת מצוה ולהתיר לנו לאכול בשר בתשעת הימים... עד כאן זה מהמפורסמות... אבל אם תתבונן ימינה ושמאלה... אתה תהיה בהלם לגלות לאיפה ה'סיום מסכת' לקח אותנו, ולאיהז איבוד פרופורציות זה הגיע... רוצה שאני אסביר לך??? קח נשימה... ובעיקר קח כסא- שלא תפול... ובכן: תקשיב טוב טוב ל'כפירה' שאני הולך כעת להגיד לך... הרי כך:

כידוע: יש עניין גדול לעשות חזרה ולשנן כל מסכת!!! כמה?? כמה פעמים צריך לשנן?? כמה שיותר... מאה... מאה ואחד... כולנו מכירים את הגמ' אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד... בקיצור: מאה ואחד פעמים צריך לחזור על המסכת!!!

אז זהו!!! ואני רוצה להחכים אותך מנסיוני האישי: אני פעם אחת החלטתי ללכת על זה!!! אם כתוב שצריך לחזור 101 פעמים... אז קדימה... היכון הכן ו... ורוץ!!! לקחתי מסכת והתחלתי לחזור עליה... פעם חמישית... עשירית... 11. 12. 13. 20... כבר התחילו לצאת לי קרנים כשאני אוחז רק בפעם ה-22... כשאני עדיין רחוק מאוד מאוד מהמספר 101... בקיצור: בחזרה מספר לא יודע... 23 או 25... ובינינו... כבר לא משנה באיזה מספר... הבנתי שטעיתי... ועצרתי את החזרה המטרופת הזו! ואני עדיין בתהליכי שיקום מול מסכת שיצאתי ממנה כמעט משוגע!!! סליחה... בעצם הוצאתי את עצמי כמעט משוגע ממנה...

ולמה?? איפה הייתה הטעות...? מאוד פשוט ואנושי: בדיוק כמו שכן אדם שנוטל ידיים מאה פעמים... הוא כפיתי... ומי שחוזר על מילה אחת בק"ש שבע עשרה פעמים... יש לו בעיה שיש בשבילה כדורים... ככה בן אדם שחוזר על אותו טקסט מאה פעמים זו אובססיה!! לא קוראים לה חזרה... קוראים לה בעיה!!! אין שום עניין לחזור מאה פעמים בלי קשר!!! בחידר נתנו לי עונש לכתוב מאה פעמים... למה זה היה עונש? כי כל יצור אנושי מבין שלחזור על אותו דבר מאה פעמים זה עונש... ואין פה מה להבין!!! אה... אם ככה... אז מה תעשה עם חז"ל?? סו"ס חז"ל כן דיברו על חזרה... וכן הזכירו בפירוש את המספר מאה ואחד... ואם אני טוען שלחזור בום בום בום זה אובססיה אז למה חז"ל התכוונו כשהם דיברו על חזרה- ומאה ואחד פעמים???

אז יש לי שתי תשובות, תשובה אחת יותר נקודתית והיא בסוגריים, ואילו התשובה השנייה יותר מרגיזה, (התשובה הראשונה בקצרה היא: שבזמן חז"ל הייתה פה משימה עניינית! היות ולומדים רק בע"פ, חייבים לזכור!! אחרת זה נאבד... איננו... זה כמו קוד סיסמא שאתה חייב לזכור אותו אחרת יבלע לך הכרטיס... וכמו שאני חוזר בחוה"מ פסח 90 פעמים על 'ותן ברכה' כי אני מוכרח לזכור!! ככה זה היה בזמן חז"ל, ממילא זה לא היה בום בום בום, חזרת... היה פה נתון ענייני!! תנא או אמורא שמוכרח שוב ושוב לספור את הכסף ולחזור עליו אחרת הוא יעלם לו... אם הבנת מה עניתי פה, טוב, אם לא הבנת עוד יותר טוב... זו התשובה הנקודתית) **אבל התשובה המרגיזה שאני בעיקר חותר אליה, הרי כך:**

נניח למדת חצי בבא קמא!!! למדת ארבע או חמש פעמים את כל ה-ו' פרקים של נזקי ממון... אתה כעת זוכר די טוב מה שלמדת...

כעת **בחזרה השנית!!!** אל תלמד שוב מדף ב' עד נה. לא!!! עצור!!! כעת סגור את הגמ' ותפתח **משניות** בבא קמא... תתחיל ללמוד משנה משנה ותסביר! תסביר כל משנה לפי מסקנת הגמ', אם זה אוקימתא של המ"ע... או חסורי מחסרא, או 'הא מני ר"ש היא' וכו' ועוד כל מיני 'לא אמרן' ולא שנו', כל מה שיצא מהסוגיה בגמ' בביאור דברי המשנה... (מומלץ לסכם את זה בכתב... כאילו אתה כותב כעת פירוש על המשניות...)

ומעתה: אם למדת כעת משניות ב"ק והסברת כל משנה על פי מסקנת הגמ' הנה לך ה-חזרה **השנית** על ב"ק!!! אז נכון, שחמש החזרות הראשונות השתרעו על 55 דפי גמ'... אבל החזרה ו' הייתה לא מול הגמ' אלא מול המשנה... אה... מה אתה אומר על הנוסחה הזו??

אני חוזר: חזרה על משניות בבא קמא, נחשב גם חזרה על בבא קמא. **המשפט הזה מקובל עליך?? ממש לא!!** המשפט הזה בקושי מקובל עלי... כי גם אני בעצמי... עדיין באמצע לשכנע את עצמי... **ו... וכעת תן לי סיבה אחת למה לא?? נראה אנתון...**

מה ההיגיון שגמר בבא קמא זה כן נקרא ללמוד את כל המסכת... ואילו ללמוד מסכת ב"ק משניות על פי מסקנת הגמ'... למה זה לא??

תסביר לי מה ההבדל ביניהם?? בבקשה תסביר... (מילא יהודי פשוט שלומד משניות בין מנחה למערב... זה 'מארי משנה', הוא כמעט ולא מבין מה כתוב... אבל אני מדבר פה על אחד שבקי בגמ' ישר והפון!!! והוא כעת לומד משניות עם מסקנת הגמ')

הרי אל תשכח... כל עניינו של ה'תלמוד' וכל מטרתו זה מטרה אחת ויחידה, לבאר את טעמי המשנה ולהשוות אותם עם ברייתות אחרות כדי לברר ולהוציא סולת מנופה לאמיתתה של תורה... (כמבואר בראשונים בכמה וכמה מקומות) נ... אז זה בדיוק מה שאני עושה... אחרי שלמדתי את כל גמ' ב"ק... כעת אני חוזר ומשנן אותה מול המשנה!! מה לא טוב??

למה לימוד גמ' ב"ק זה נקרא חזרה... ומשניות ב"ק בעיון לא???

את השאלה הזו שאלתי והצקתי להרבה אנשים... הצמדתי אותם לקיר ולא ויתרתי... תסבירו לי מה ההבדל... ואחרי שהם נצמדו לפינה... בסוף בסוף

כולם ענו את אותה תשובה... **תן ניוחש מה כולם ענו ל???**

כולם בסוף ענו לי... הוי באמת... נראה לך שאפשר לעשות על זה **סיום??**

איפה שמענו שאפשר לעשות סיום על מסכת **משניות** אחת **בודדת??**

מצינו שאפשר לעשות סיום או על **סדר** משניות... או על מסכת **גמ'** שלימה... אבל לעשות סיום על מסכת משניות אחת בודדת?? איפה שמענו...

ואתם צודקים מאה אחוז!!! על מסכת משניות אי אפשר לעשות סיום!!!! (כי סיום זה כמו שהחיינו, כמו שהחיינו אומרים רק על דבר שהוא מזמן לזמן, ככה סיום עושים רק על חומר משמעותי שמשלימים מזמן לזמן...)

ואז מה??? אז אי אפשר לעשות סיום... **לכן מה???**

אז מה וא"א לעשות על זה 'סיום'?? מי דיבר על סיום... סליחה... מה זה המילה סיום?? מה זה מילת הקסם הזו?? מה... זה סוג של חלופית קידושין? יש כזה דין שנקרא 'סיום'?? תבין: אני מדבר איתך פה על מ"ע דידיעת התורה ולכן צריך לחזור ולשנן כדי שיהיה מונח בקופסא, ואני כעת מסביר לך שמאוד מומלץ לעשות חזרה באמצעות לימוד המשניות, נו... אז למה זה לא טוב? למה אתה לא מוכן להחשיב את זה כחזרה?

כי... כי אי אפשר לעשות על זה 'סיום' ??? !

ואז מה... אז מה ואי אפשר לעשות על זה סיום? אתה דואג לבכורים של ערב פסח... מי יעשה להם סיום ויתיר להם לאכול?? תבין: אני רוצה ללמוד משהו... ולא מרשים לי!! למה כי אי אפשר לעשות על זה סיום... ואז מה... אז לא תוכל לאכול בשר בתשעת הימים??

הנה לך דוגמא מאוד דרמטית לאן ה'ניראות' התורנית הובילה אותנו...

כן!! יש דבר שנקרא 'סיום מסכת'!! זה מעמד מאוד גדול!! מעמד שאנחנו חולמים עליו... הרבה פעמים התחלתי ללמוד מסכת רק בגלל שהצבתי לעצמי יעד ותאריך של סיום... ברור שה'ניראות' הזו חשובה לאין ערוך...

אבל הההלו... זהו?? מעכשיו כל לימוד וכל חזרה חייבת להיות מתואמת עם המגירה של סיום?? מה הקשר?? מה זה הקבעון הזה?

אתה קולט מה מפריע לי?? כשחז"ל אמרו ששונה פרקו צריך לחזור אפילו 101 פעמים... מה חז"ל רצו?? הם רצו שתשנן את השמעתתא, שדברי תורה יהיו מחודדין בפין... שה'נושא' יהיה מונח אצלך בקופסא... יש פה משימה!!!! יש פה נושא שנקרא 'שמעתתא דשבת' זה צריך מסודר אצלי בראש!!! שזה אומר שכל המשניות והברייתות ותקנות חז"ל והתכנים שלמדנו אותם במסכת שבת... כל זה צריך להיות מונח בראש!

וקדימה... תדאג למיין... לסווג... להקיף את הנושא מכל הכיוונים כדי שיהיה מונח בקופסא... ותכל'ס... הגיע קוד הניראות שנקרא 'סיום' והצמיד אותנו למבנה מאוד מסוים של לימוד!! החזרה שלו צמודה לטקסט מסוים!!! למספר דפים מסוים!! למבנה

מאיפה הרמב"ם ידע לאסוף לנו מימרות מכל קצוות הש"ס ולהשחיל אותם בתוך פרק אחד בהלכות מכירה?? מה... גם הוא למד רמב"ם?? אלא מאי?? מישהו פה ישב מול מסכת ולא רק עבר עליה לפי הסדר, אלא הוא גם ליקט ומיין וסיווג לפי נושאים... ובא נעצור כאן... בקיצור: אני מקווה שהבנת את הרעיון- העסק חייב לנושאים!!!

מי שילמד ככה את המסכת מאה ואחד פעמיים לא יצא לו קרניים כמו שיצא לי בשעתו... כי זה לא לעשות סיום 101 פעמים... אלא לנשום את העסק ולהיכנס לעסק יותר ויותר... ומאה ואחד פעמים...

ואגב: יש לי וורט חמוד... כולם שואלים: למה באמת אינו דומה שונה פרקו 100 ל-101...?? חשבתי להסביר: 100 זה מספר יותר מידי עגול!! מי שלמד את המסכת 100 פעמים אפס אפס!! מה המשמעות?? שהיא רצה לעשות מאה סיומים!! זה יפה מאוד... זה בהחלט הישג מרשים... אבל אנחנו עוד יותר נשמח לשמוע שיצא בטעות יצא לו בטעות 101... 98... 16... בקיצור: שהחזרה תהיה נושמת!! כי מי שסימן לעצמו את המספר מאה... אם הוא אוזח כעת רק במספר 12 אני מאוד מרוחם עליו, כי יש לו עוד הרבה מידי דרך... אנחנו לא מחפשים כזו חזרה... ואם כבר... אז עוד קנייטש... חזרה זה תרתי משמע!! גם **לחזור** ולשנן את הלימוד... ובמקביל... **שיהיה לך לאן לחזור!** מי שחזר 100 פעמים וזה יצא לו מאזניים... אז חזרת 100 פעמים, אבל אין לך לאן לחזור... אתה לא מסוגל להסתכל על הגמ'... אז אנא, תהיה מתואם עם הפעם 101... שיהיה לך לאן לחזור... לא חכמה לחזור ולהשאיר אדמה חרוכה...

וכעת נעשה סיכום... אם אתה זוכר מה כתבתי בשבוע שעבר... המאמר הזה הוא ההיפך הגמור, שם כתבתי שצריך להיצמד לתלמוד בבלי, ולא לדלג, והנה פה, פתאום ההיפך הגמור... שהחזרה תהיה נושמת... אל תצמד לכל שורה בגמ'... ומאידך... בא נחזור לקונפליקט שהוזכר בתחילת המאמר... אני כעת באיזשהו מקום מדבר נגד סיומים, אבל זה לא נכון!! כי כן צריך סיומים! וחשוב מאוד להציב יעד, ולעשות עסק מסיומים! (אני לא מסוגל להתחיל מסכת, עד שאני לא מתוכנן מראש איזה טיול ועוגת גבינה תהיה בסיום) ותכל'ס... מי שמבין עניין יודע שזה בכלל לא סתירה!! הכל נכון... מצד אחד צריך להיצמד לגמ' מהשיקול שהוזכר בשבוע שעבר, שזה המולטי ויטמין שבלול בו כל תוספי תזונה של כל חלקי התורה, מאידך יש חזרה, והחזרה צריכה להיות נושמת, והיא לא יכולה להיות צמודה לסיום, ומצד שלישי צריך גם תאריכי יעד, ואי אפשר לדאוג ולהתעלם ולהדחיק את הצורך הרגשי שלנו בהצבת יעדים, והניירות הרוחנית שאני אעשה סיום מסכת בדיוק ביארציט של הסבא... ובשילוב יום הולדת... ונשמת כל חי בכותל המערבי... אם זה מה ש'עושה לך את זה' ונותן לך כח ברגעים קשים, אלא תדא את זה... זה חשוב!! בקיצור: ללמוד תורה זה עסק! ובשביל לנהל עסק צריך לדעת למשוך בחכמה בכל החוטים... אן ברירה!! חייבים ראש אוניברסלי...

כעת לקראת חזרה 13... אנחנו מעבירים הילוך!! כעת אשתף אותך בחזרות קצת יותר יצירתיות, יש לי חזרה מעניינת שתשמע לך די מצחיקה, (זה פחות מתאים לחזרה של פרק, יותר מתאים למסכת שלימה) זה סוג חזרה שאני קורא לה **'שמות הצדיקים'!!!** ובכן: כעת שוב תסגור את הגמ' ותפתח משניות... וכעת משימה מאוד פשוטה!!! על כל קטע של משנה תציין מי הוא התנא של הקטע הזה!! ואז תגלה שכמעט כל משנה זה 'מני ר"א היא' או 'הא מני ר"מ היא' ולפעמים רישא ר"מ וסיפא ר"י, ולפעמים בחדא סבר לה כר"י וכו'... בקיצור: לעבור על כל המסכת ולציין אותה לפי 'שמות הצדיקים'!! (מי צריך מבחנים... פשוט לשבת מול משנה פתוחה ולמתוח קו 'מי אמר למי') הנה לך סוג של חזרה יותר משעשעת... אבל זו חזרה משמעותית ביותר!! זה סידור מדפים שמאוד מטריד את הגמ'... ב הלאה... סיימנו את החזרה של 'שמות הצדיקים', כעת אנחנו עוברים לחזרה מזוית אחרת לגמרי... בא ניקח לדוגמא את מסכת ב"ק... הגמ' כידוע- נועדה לבאר את המשנה!!! אבל אני מקווה שאתה יודע שהמשנה היא **לא** התחנה הראשונה!! סו"ס משניות ב"ק זה תורה שבעל פה שנועדה לבאר כמה פרשיות בתורה שבכתב!!! ואי לך, עוד לפני שהתחלתי מסכת ב"ק, פתחתי את פרשת משפטים ועברתי על הפרשיות של נזקי ממון והתחלתי לספור מילה מילה!! כמה מילים יש בדיבורא דבור, א. כ. ב. ב. יפתח, ג. איש, ד. בור, ה. או, ו. כ. ז. יכרה, ח. איש, ט. בור, וכו' וכו'... ככה ספרתי גם את פרשת, שור שנגח אדם, שור שנגח בהמה, שן ורגל, ואדם המזיק... יצא לי בערך 150 תיבות!!! יפה מאוד!!! כעת סימנתי לעצמי יעד מראש... היות ויש 150 מילים ב'דיבורא דב"ק', אם ככה אני אמור לתור ולחפש וללש ולסדר 150 יתורים ומיעוטים והיקשות ודרשות ב"ק (זה לא לגמרי מדויק, כי לא לגמרי עובד ככה, אבל בערך...) וככה יצאתי למשימה וכל פעם שהגמ' הביאה דרשות, הכנסתי את זה למחברת, ולהגיד לך שיצאתי עם 150 דרשות?? לא!!! אבל יש לי כבר יותר ממאה!!! זה רשום ומסודר וצמוד לכל מילה בדיבורא דנזיקין, **הנה לך עוד סוג של חזרה...** אתה כעת עובר לחזרה מסוג של סריקה... לסרוק את כל הדרשות של המסכת, ואוגר אותם אחד לאחד לפי התיבות, (ואגב: זה אחד מדרכי הלימוד העיקריים ביותר אם לא הפיסגה שבהם!! פשוט לשבת מול הספר התורה שקיבלנו מסיני!!! ולדרוש כל תיבה בתורה כפי מה שקבלנו מחז"ל במסכת ב"ק...) אה... מה אתה אומר על זה???

מה דעתך על חזרה מושלמת על כל ב"ק, אבל לא מול ששים דפים!! אלא מול שמונה פסוקים? כן... זה חזרה ולגמרי לגמרי!! והלוואי!!!!!!

ואח"כ שוב תחזור על הגמ' שקלא וטריא, סו"ס הספקנו לשכוח... וכעת אנחנו שוב עוברים לסוג החדש של חזרה... חזרה מסוג של סריקה ומיון, נתחיל מזרעים... אתה כעת אוגר את כל המימרות המפוזרות בגמ' ששייכות לזרעים, ואח"כ טהרות... (זה דילי בכל מסכת לגופה, איזה סדר דומיננטי בה, נניח בשנים אוחזין זה זרעים, וביומא זה קדשים) ובאופן כללי נניח הלכות מלווה ולוה שזה תופס בחו"מ כמעט 100 סימנים!!! ואין לך על זה גמ' מוגדרת כי זה מפוזר בכל הש"ס... אז בשביל זה אתה פה, שאחרי שהשלב של המסכת כבר מונח לך בקופסא, כעת אתה מתחיל למיין את המימרות היותר מפוזרות, אתה מלקט כל מימרא שעוסקת במלווה ולוה, או הלכות מכירה... ונותן להם את המחברת שלהם... והנה לך עוד חזרה... זה כבר חזרה מסוג של מלאכת 'מעמר'!! כן... מה אתה חושב??

מסוים!! ולמען ה': מה זה קשור?? אני צריך לדעת את הנושא... הההלו... צא מהמוסכמות... תבין את הסיפור... אתה מחויב לדעת את התורה... כן סיום לא סיום... יש פה תורה שהיא צריכה להיות מונחת בראש שלך!!! תכל'ס, עד עכשיו אמרתי מה לא... כעת בא ניגש לפרקטיקה...

רצה מדגם חלקי מה זה חזרה נושמת של 101 פעמים??

קח דף ועט... ובא נתחיל את החזרות... בהתחלה, בארבע פעמים הראשונות, אתה כן צמוד לגמ'... למדת את כל שנים אוחזין ארבע פעמים... פעם אחר פעם... כעת אתה יודע פחות או יותר את המבנה של הגמ'!! **כעת בפעם החמישית וששית** אתה חוזר על זה שוב, והפעם מול המשניות כנ"ל!! **זה עקרונות!!** ולמה?? היות ועיקר המטרה של הגמ' לבאר את המשנה, והרי בשינון של הגמ', שינתת את ההו"א ונתת לה תשומת לב בדיוק כמו המסקנה (ובדרך כלל גם יותר), אין שום סיבה בעולם שתזכור ביום פקודה מה המסקנה ומה נשאר הו"א... ולכן מוכרחים להכפיל את החזרות של המסקנה הסופית!! לפחות כפול ממספר הפעמים שלמדת את ההו"א... כדי שד"ת יהיו מחודדים בפין שאם אני אקריא לך משנה אתה תוכל מיד להגיד 'במאי אוקימנא' (ולא רק תחייך ותזכר בערגה שיש על זה הרבה יריעה... אני לא לגמרי זוכר את המסקנה, 'אל תגמגם')

הלאה... סיימנו לשנן את המשנה עם מסקנות הגמ' לפחות פעמיים...

כעת אתה פותח רמב"ם!! קח את הארבע חמש פרקים שמפוזרים ברמב"ם שמדברים על הנושא של הפרק הזה... אתה כעת קורא רמב"ם בלי הנושאי כלים!!! כי אתה מנסה להבין כוחות עצמך איך הרמב"ם הוציא כל קטע ממסקנת הגמ' (המבחן שלך יהיה, אח"כ להסתכל האם הנושאי כלים גם תמהו איפה שתמהת על הרמב"ם וכו'... הנה לך החזרה השביעית...

אח"כ אאפפפסס... כעת הייתי מציע לך שוב לעבור על כל הפרק... שוב שקלא וטריא צמוד לטקסט... כי אולי הספקת קצת לשכוח... כעת בחזרה השמינית אתה עובר לר"י!! כל הרי"ף על הפרק, ושוב מנסה להבין לבד איך הוא הגיע לכל מסקנה, ואח"כ אתה עובר לרא"ש... (מיותר לציין שלבתיים המשכת ללמוד גמ' אחרת... כי זה רק בתור חזרה...) סיימת ללמוד ר"י על הסדר, רא"ש על הסדר, ורמב"ם על הסדר... כעת הגענו לחזרה מספר 11... כעת אתה פותח טור, ואתה לומד אותו פעם ראשונה בלי ב"י... ולמה?? כי שוב, כעת אתה בעצמך מנסה להיות הבית יוסף בעצמו... כן!! אתה מנסה להבין כל קטע של טור... שואל את השאלות הנכונות... למה הטור השמיט מימרא זו, ולמה לא פסק כבתראה, כעת אחרי שסיימנו ללמוד טור בעיון, כעת אנחנו עוברים לחזרה מספר 12... הלא הוא לימוד הטור עם!! עם הבית יוסף כפי שהזכרתי מקודם... (ושוב: זה אחד מהמבחנים הכי אידיאליים... אחרי שלמדת טור בעיון והערת מה שהערת, כעת אתה פותח ב"י כדי לבדוק עד כמה זכית להיות מתואם איתו!!!)

עד כאן ברור?? הבנת איך חזרה יכולה להיות נושמת? חיה??

הוא בורח... הוא בורח... שליחי בי"ד פתחו במרדף ולא תפסו אותו.

ולפתע!!!!!! הס הושלך במגרש הענק של הגורן... כל בעלי השדות הפסיקו בבת אחת את הדישה בשור... ועיני כולם נשואות לפתח המתחם של הגורן... הנה!!! ר' חצקל הגיע עם השור... כן... כבר לפני חצי שעה הגיע השמועה שר' חצקל בדרך לכאן וכולם להיערך... והנה הוא הגיע... כולם מפלסים לו דרך ביראה... ומפנים לו את השטח... ר' חצקל התמקדם... ו... ולאט לאט כולם משתדלים להמשיך בשגרת עבודה... אבל עדיין... האוירה קצת מתוחה... מה יש? מה קרה? מה כ"כ מיוחד בר' חצקל?? למה הוא זוכה לכבוד הזה? אז זהו שלא!!! דווקא זה לא ר' חצקל... ר' חצקל עצמו הוא בסה"כ איש יקר... בעל חסד... בעל מידות טובות... אבל דווקא **לא הוא** פה הנושא!!! מסמך האירוע זה דווקא השור!!! השור הוא האובייקט...

מה קרה? מה הסיפור?? אוי אוי... אל תשאל... זה סיפור ארוך... ארוך מידי... קשה לי להאמין שאצליח בשורות קצרות אלו להתחיל ולסיים את הסיפור... אבל אני יכול להגיד לך במילה אחת... זוכר את ידידנו פישל זכרוננו לברכה?? כן... פישל שנפטר בשלהי חודש שבט?? הנה!!! זה הוא!!! הוא השור שהרג את פישל!!! מה...?? אני לא מאמין... לא מבין... אם זה השור שהרג את פישל... אז מה הוא עושה פה?? הוא שור הנסקל!! הוא היה אמור ממזמן להיסקל ולהיקבר כדין איסורי הנאה... אז מה הוא עושה פה חיי??

אז זהו!!! שיש פה רקע שלם... כידוע: השור הזה היה שייך לאהרלה החוירש... בסח!! אהרלה, עד השנה האחרונה, היה אחד מהדמויות הבולטות ביותר בתקופה של הקציר (וגם החריש)... במשך שנים כל הפרנסה שלו מגיעה מהעונה הזו!!! הוא היחיד בכל הכפר שלנו שמגדל שור!!! כי הוא מתפרנס מחרישה בחורף, ודישה בקיץ... (רקע קצר: עקרונית לא כ"כ שווה לגדל שור, כי עדיף כבר פרה שמביאה חלב וולדות לעומת שור שלא רק שהוא שאין לו חלב וולדות, הוא גם מתפרנס נוגח ונוגף ומביא הוצאות מיותרות... אלא מאי? יש שתי עונות בשנה שצריך שור!! בחרישה בחורף ובדישה בקיץ... ולרוב האנשים, בשביל זה בלבד לא שווה להם לגדל שור, ומסמיל בתקופה הזו יש מחסור חמור בשוורים, ביקוש אדיר והיצע קטן... וכתוצאה מזה להשיג שור בעונה הזו לגורן זה... זה כמו לשכור רכב בחו"מ, פי שלוש במחיר - בהזמנה חודש מראש, אבל!!! אהרלה שלנו, זה גופא מקור ההכנסה שלו!! הוא מגדל שור כל השנה בשביל העונה הבעורת הזו שממנה הוא מתפרנס לכל השנה כולה, יש מבין?) כל החורף אהרלה מתפרנס מהחרישה של השור בחשוון וכל הקיץ הוא מתפרנס מהדישה של השור בחודש איר סיון, והנה!!! החורף האחרון היה כנראה חם במיוחד... ובחודש שבט לפתע השור של אהרלה ראה את השקדיה פורחת והוא נכנס לאורות יצא לביצוע... לפתע נשמעו צעקות... מתברר שהוא נגח את הפרה של ליבל... מיד למחרת קראו לו עם השור לבי"ד, לקריאה ראשונה! והבהירו לו שהיות ושור תם משתלם מופו והחצי נזק יצא פחות או יותר חצי משווי השור, אז מהיום ליבל הולך להיות שותף שלך בשור... **לא לא!! זה לא מצא חן בעיני אהרלה**... אתה רוצה להגיד לי שבעוד חודשיים כשיגיע הגורן... אנחנו נתחלק!! יום אחד אני, יום אחד ליבל... לא!! זה לא בא בחשבון... אהרלה רץ מהר הבייתה... הביא את הסכום המדויק... זה יצא 150 זוז... קח ליבל והעיקר תסתלק מהשור שלי...

אבל השור של אהרלה כנראה נהנה מהתשומת לב... ולא חלף שבוע והוא שוב יצא לפעימה נוספת... ושוב בי"ד מזמינים את אהרלה... הפעם זה היה הפרה של פייביש... בנס הפרה של פייביש לא שווה הרבה... החצי נזק לא יצא הרבה כסף... אבל גם אז בי"ד הבהירו לאהרלה, היות והשור שלך שווה 400 והנזק שעשית לפרה שווה 150... אז חצי נזק זה 75!! זה אומר שמהיום לפייביש יש זכיינות של חמישית בשור שלך... בעזה"ש בגורן אל תשכח, על כל ארבע ימים שאתה עובד בשור, תתן לפייביש יום אחד!! פייביש דווקא ממש התלהב מהמתווה... הוא כבר התחיל לדבר על השגחה פרטית... כן... זה ממש התאים לו ככפפה ליד!! זה בדיק מה שאני צריך... אני צריך שור ליום אחד בשבוע בעונת הדישה... לא יותר!!

אהרלה מאוד כעס... וניגש לפייביש... ההלו... ההתלהבות שלך מוקדמת... כי אני ממש לא מתלהב מהרעיון, רק 75 זוז ותסתלק מהשור שלי שממנו הפרנסה שלי לכל השנה... (אתה מבין לבד ששכירות של שור ליום אחד בעונת הגורן זה כבר יותר מ-75 זוז...) ושוב חלף שבוע ימים, השור של אהרלה לא הספיק לחזור בו מניגוחותיו, ושוב!!!! שוב הוא נגח עוד הפרה של האלמנה רוחמה... אהרלה כבר הרים ידיים... די... כמה כסף אני צריך להוציא על השור הזה?? די!! הוא גמר לי את כל הכסף של החורף!!! לא נשאר לי כלום... עבדתי עם השור בחודש חשוון... עשיתי קופה, הייתי אמור להישאר עם משהו... ותכל"ס, לבנתיים כל הכסף הלך על השטויות שהשור הזה עשה, ואני עוד כל הזמן מחפה עליו! אני מכבה את השריפות שלו בקנאות כדי שהוא ישר אצלי... ודי... אני כבר לא בטוח שזה ריווחי... אבל אהרלה נתן צ'אנס אחרון ושילם את כספו האחרון לחצי נזק שמגיע לאלמנה רוחמה... וזהו!! אין לי יותר כסף!! **תכל"ס... בי"ד הודיעו לאהרלה חגיגית!!!** אהרלה, אתה יודע!! השור שלך נהיה מועד!!!! עד עכשיו זה היה חצי נזק מופו, ומכאן ואילך זה נזק שלם מהארנק שלך... קח את זה לתשומת לבך... אל תקל ראש... אהרלה הלך הבייתה... התחיל לחשוב מה עושים... די... זהו!! אין לי כסף!! אם השור כעת נוגח מישהו... אין!! אין לי מאן!!! אני באמת אלץ לסכור אותו...

אהרלה לא הספיק להתבשל עם עצמו מה עושים... ושוב!!!! השור יצא והפעם זה היה דרמטי במיוחד!!! הפעם זה היה שתיים במכה אחת... השור דבר ראשון נכנס לחצר של זלמן האביון... מדובר ביהודי שיש לו בנים וביתו ריקם... וכל הפרנסה שלו מגיע מהפרה היחידה שר' קלמן הגביר נתן לו ב'שלחו מנות לאין נכון לו' בראש השנה... ור' קלמן הפתיע, וכשר' זלמן חזר מהתפילה בר"ה, הוא פוגש פרה גדולה בחצר הבית, מה זה? ר' קלמן שלח את זה... משלחין בהמה וחיה ועוף בי"ב... אם תרצה תשחט את הפרה לצורך יו"ט ואם תרצה תשאיר אותה לעצמן... א"א לתאר את גודל השמחה בביתו של זלמן, בני המשפחה החליטו להשאיר אותה, לחלוב אותה מידי יום, וזה רומם את כל המשפחה)

ובדיוק השור של אהרלה... לא מצא על מי ליפול אלא על הפרה של זלמן ונגח אותה למוות!!! שוד ושבר!!! אבל חכה... זה עוד כלום... כי משם הוא המשיך לעוד לקוח מרוצה... והוא ראה את פישל הישיש והגלמוד יוצא מהמכולת, השור דהר לכיוונו ונגח אותו למוות!!! ה' ישמור ויציל... מיד הזעקו שלוחי בית דין וקשרו את השור והכניסו אותו לתפיסה... אנייע מעשה... כל העיר כמרקחה יש פה שור מועד לנזקים!! ותם להריגת אדם!! המשמעות היא שאהרלה חייב נזק מביתו לזלמן, ובמקביל צריך לסקול את השור על הריגתו של פישל... אבל ראש בית דין, בבטיעת עין חדה מיד הבין את האירוע!!! מיד הצליב נתונים, הוא כינס אסיפת חירום דחופה עם שליחי בי"ד ועם הנוגעים בדבר... פרטי השיחה חסויים!!! ומיד לאחמ"כ אהרלה הזמן לבי"ד... ראש הסנהדרין קטנה ר' אבייתר, הודיע: יש לנו פה שתי תביעות, תביעת נזיקין על הפרה היחידה של זלמן... ותביעת סקילה על השור שהרג את הנפש... והיות ולכלב החי טוב הוא מן האריה המת', ונכון שדמו של פישל זועק אלינו מן האדמה... וצריך לסקול את השור... אבל סו"ס יש פה משפחה עניה שאיבדה את מקור פרנסתה ולכן אני מעוניין לדון קודם כל בחיובי הנזק שלם שאהרלה חייב לשלם על הפרה של זלמן ואח"כ נעבור לשור!!! הגיעו עדים והעידו... השמאי חזר עם השומא של ה'מנוחה'!! 450 זוז!!! יצא הפסק-חייב אתה ליתן לו וצא תן לו... אהרלה פכר ידו ביאוש... אין לי שקל... אבל זו בעיה שלך... אתה חייב!!! וכעת דפק הנשיא על השלחן, ובכן: אנחנו כעת עוברים לדון על השור שחייב סקילה, ולפתע!!!! מהומה... אה... אה... הוא בורח... אהרלה לפתע פתח במנוסה פתאומית... שליחי בית דין רודפים אחריו... כל הכפר רודף אחריו... הוא בורח... **ההמשך בשבוע הבא**... רק סוד אחד אני אגלה לך בשקט: אהרלה לא סתם ברח!! זו הנחיה שהוא קיבל... זה היה בתיאום מוחלט עם שליחי בי"ד שאתה יברח ואנחנו 'לא נצליח' לתפוס אותך... נפגש בשבוע הבא.

(נספח למאמר הכתוב בעמוד 6)

לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי

רשב"י עורך את שלחנו הטהור...

לפניך כמה עשרות גופי תורה וכללים בש"ס מתומצתים קצרים וקליטים ומתאימים לדברי תורה על השלחן כציווי של רשב"י ומסוגל להמשיך שפע עצום של פרנסה על השלחן במטבח ביתי...

לפניך רשימה חלקית ואקראית של דברי תורה ב-4 מילים.

- א. אמירתו לגבוה כמסירתו להדיום,
- ב. אין עונשין מן הדין.
- ג. דבר הגורם לממון כממון.
- ד. מת מצוה קנה מקומו.
- ה. שומר שמסר לשומר חייב.
- ו. מצוה בו יותר מבשלוחו,
- ז. מודה מקצת הטענה ישבע.
- ח. אין שליח לדבר עבירה,
- ט. אין עד נעשה דיין.
- י. המקדש במלווה אינה מקודשת,
- יא. דבר תורה מעות קונות,
- יב. קים ליה בדרכה מיניה,
- יג. המוציא מחבירו עליו הראיה,
- יד. אין עוברין על המצוות,
- טו. עד אחד נאמן באיסורין,
- טז. אין כרמלית למעלה מעשרה,
- יז. אין דיחוי אצל מצוות,
- יח. שיהיו מצוה לא משהדינן,
- יט. הכל הולך אחר החיותום.
- כ. דבר שאין מתכוין פטור,
- כא. שומר אבידה כשומר שכר,
- כב. ממון המוטל בספק חולקין,
- כג. טובת הנאה אינו ממון
- כד. עשה דוחה לא תעשה.
- כה. הספקות נכנסין לדירי להתעשר,
- כו. שלוחו של אדם כמותו.
- כז. קלוטה כמי שהנוחה דמיא,
- כח. עדין בהתומיו זכין לו.
- כט. מורדין קרוב לנכסי שבו.
- ל. כל לא ידענא פשיעותא הוא.
- לא. אין מטבע נעשית בחליפין.
- לב. שתות קנה ומחזיר אונאה.
- לג. תלויה זכבין וזבינה זבינא.
- לד. עבר זמנו בטל קרבנו.
- לה. טעה בדבר מצוה פטור.
- לו. מסייע אין בו ממש.
- לז. מצוות לא ליהנות ניתנו.
- לח. אין מפגלים בחצי מהתי.
- לט. אין שיליא בלא ולד
- מ. ריבית קצוצה יוצאה בדינין.

שמעת את ציווי של הצדיק? התחלת ללמוד ד"ת על השלחן??

חכה לישועות!! לברכה והצלחה בכל העניינים...

ואדרבה... אני מחכה למישהו שיפתח את זה הלאה... תודה לת"ח שעזרו לי... שואפים להגיע לש"ס"ה מימרות כאלו כמנוני ימות החמה.

האם אפשר לקבל שפע וישועה מה' ישירות???

בשבוע שעבר כתבתי כמה מילים על זה שהקב"ה סגר בפנינו את שערי מירון האהובים... ואולי זה חשבון נפש בשבילנו שאולי טיפ טיפה נחשפנו ושמונו את הרבש"ע בצד!!! וכצפוי קבלתי תגובות נזעמות... חלקם מיהודים בברי לבב ושלימי דעת שניגשים לסוגיה זו בראש ישר ובריא ודווקא בגלל זה הם לא הבינו מה אני רוצה, וירבו כמותם בישראל... אבל היו כאלו שהגיבו בצורה מידי חריפה, שזה רק נתן לי להבין עד כמה איבדנו את האיוון... כי כשטעיתי ביחס לרבש"ע (והרבה פעמים טעיתי) לא קבלתי איומים של ה' ירחם, אתה משחק באש... ומה אתה חושב, לקחתי את זה ללב כי גם אני קצת... קצת כוה... גם אני מזהה שיש לי פחד איומים להעזי להגיד משהו בהקשר של הלילא דרשב"י... ומשום מה זה מפחיד אותי הרבה יותר מגופי תורה חמורות שבחמורות, וזה קצת חשוד לי!!!! אבל אני כמצב טוב... כי לפחות זה חשוד לי... זה מעורר לי נורה אדומה ביחס לפרופורציות הנכונות... אני פה בשביל לעורר לעוד כמה אנשים את הנורה הזו!!!

אז אולי כעת זו ההזדמנות לגשת לסוגיה הזו... וקדימה... התקפות!!!
ובכן: בהגדה של פסח כתוב: ויוציאוהו ממצרים לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף... אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו!!!! ובעצמו!!!!

יש פה דגש שבבילי פסח היה משהו שונה משאר המכות... כי בבילי יצ"מ זה היה הקב"ה **בכבודו ובעצמו**... מושא"כ בשאר המכות, זה היה אמנם הקב"ה אבל לא בכבודו ובעצמו!!! **מה הכוונה???**
אז הגאון מוילנא זיע"ל מבאר בזה דבר נפלא!!! (וטוב שהגאון אומר את זה... כי אם היה אומר את זה בעל התניא, המתנגדים היו מרימים קול זעקה, או חשבו להדגיש שאת היסוד הזה אומר הגאון החסיד מוילנא) העניין הוא: בכל עשרת המכות... משה רבינו עושה את המכה!!! הקב"ה מצווה את משה או אהרן להכות במטה ורק אז זה קורה!!! אז כמובן שיש פה גילוי כבוד ה' עצום, אבל עדיין!! זה נעשה על ידי **בח פרטי!!!** כו"ס יש פה איש, שקוראים לו משה וה' עושה אותות ומופתים **דרבנו**... אוה אתה חייב לדאות מה משה רבינו... תשמע... הוא 'רציני'... 'רואים אצלו דברים'... 'כמובן שהכל מה'... בטח... כמובן... אבל אחרי הכל... תשמע... רק אצל משה רואים את זה... בקיצור: ה' פועל דרך כח פרטי!!!
לעומת זאת במכת בכורות... פה לשם שינוי הגישה הייתה שונה...

משה רבינו פונה לישראל ואומר להם: הפעם אני לא בתמונה... במכת בכורות ה' לא פועל דרכי!! ה' רוצה לפעול דווקא דרך כל אחד ואחד!! ולכן אני נותן לכם משימות ו'דרכי הפעלה' מה ה' מצווה שתעשו!!! משכו ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן, תזו על המשקוף ושתי המזוזות... ואם תעשו את זה אז בחצי הלילה ה' יתגלה אליכם **בכבודו ובעצמו!!!!!!** זה לא יגיע דרך כח פרטי!!! זה לא יגיע דרך משה!!! אלא זה יגיע ישירות מהרבש"ע לכל יהודי ויהודי שעשה לפי ה'הוראות' של ה'!!!

(הוספה קטנה: עד עכשיו אתם ישראל- לא עשיתם מצידכם כלום, ישבתם בחיובי דיים כצופים מהצד... לכן אתם לא הייתם רואים שה' יתגלה אליכם בכבודו ובעצמו, אלא רק ע"י כח פרטי, שזה אני!!! אבל כעת... אם תשמעו בקול ה' ותכניסו את עצמכם לעניין ותקיימו את ציווי ה' אז ה' יתגלה אליכם ולא דרכי, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו!!!! הוא יתגלה דרך המשיים טובים של כל אחד ואחד ו'וכך יהיה גם לעתיד לבא... כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות... הישועה לעתיד לבא תהיה שהקב"ה יעשה אותות ומופתים לא באמצעות כח פרטי, אלא ונתתי מופתים בשמים ובארץ... עד כאן דברי הוילנא גאון...)

עכשיו: אם נסתכל על הוורט הזה בראש קטן... זה וורט יפה ונחמד!! וורט מוצלח להגיד אותו בבלי הסדר, וקודם אמרתי את זה בבלי הסדר וכולם נהנו ואגוטעו יו"ט... אבל מי שקצת מבין לעומק... טמונה פה נקודה מאוד טמונה ומורכבת שאני חוזר ואומר: טוב שהוילנא גאון אומר את זה... טוב שזה מגיע מהבית מדרש השינוי של המתנגדים...
הגאון שם מבאר: שברגע שמושה רבינו עושה אותות ומופתים!!! כו"ס יש פה צדיק שהוא!!! הוא עושה את האותות ומופתים... זה מגיע דרכי!! ממילא באופן טבעי הקרדיט הולך אליו... תשמע... הצדיק הזה... זה לא נורמלי... כל הגוים רועדים ממנו... אין על משה רבינו... מילה אחת שלו והקב"ה מיד עושה... בקבלת קהל של משה רבינו יש התעלפויות... כי הוא חותך... כל ברכה שלו מתקיימת... תיק תק... ותגורו אומר ויקם לך...

רגע... ומהרבש"ע אתה גם מפחד כמו משה רבינו?? אאאאפפפסס... לא כל כך... תשמע... אחרי הכל אצל בורא עולם הכל יותר דינמי... אתה מתפלל שחורית, אח"כ מנחה... אם שכחת לבקש בשחרית תבקש במנחה. ואם שכחת להזכיר איזה שם במנחה, אתה יכול להיכנס שוב ליחידות ב'מערבי', אבל אצל הצדיק?? אצל משה רבינו... הוא חותך!!!!

מכיר את השפראך הזה?? מכיר את אלו שמפחדים מהצדיק הרבה הרבה יותר ממבורא עולם?? **כו"ל! לזה קוראים כח פרטי!!!**
ודווקא הוילנא גאון לשם שינוי לא מזדעזע מזה... הוא לא יוצא מכליו ולא רואה בזה שיתוף... אבל הוא כן מגדיר את זה כגילוי שכינה ברמה אחת פחות!!! כי נכון שה' מתגלה... אבל כו"ס זה גילוי דרך כח פרטי!!!

מדובר בצדיק האמת!!! שבאמת ה' שולח דרכו אותות ומופתים... אבל כו"ס הוא כח פרטי!!! כלומר: ה' פועל דרך הכח הפרטי הזה... ולכן מטבע הדברים, כו"ס אנחנו בני תמונה והנטיה הטבעית שלנו שברגע יותר פוגשים פה את הצדיק מאשר הרבש"ע... וההרהור: שלמרות שהצדיק פועל רק בשם ה', אבל בשטח התחושה היא שהצדיק הרבה יותר מפחיד מהרבש"ע והצדיק גם הרבה יותר נדיב ונחמד מהרבש"ע...)

(אגב: במאמר המוסגר, זה לא לגמרי טעות, כו"ס יש מושג, הנני שולח לפניך מלאך... אל תמרו בו, כי לא ישע לפשעכם כי שמי בקרבן, כתוב כאן שהשליח יותר תקיף, כי אין לו רשות לעגל פניות כמו הרבש"ע בעצמו, כמו"כ מצונו שהקב"ה מקפיד על כבוד ה' (יותר מיקר) ממילא אתה מובין לבד שבמחבת' גילוי כבוד שמים' יש הבדל תהומי בין ישועה שה' מתגלה ליהודי 'בכבודו ובעצמו' לבין אם ה' מתגלה דרך כח פרטי... כי ככה ה' מתגלה ומתקדש בבחירות גמורה!!! ואילו כשזה מגיע דרך הצדיק, מאוד מאוד קשה לגמרי לגמרי לזכור שזה רק ה' וזה בסה"כ עובר דרך הצדיק, ויש לנו נטיה כמעט בלתי שליטת לתת קרדיט לצדיק... וזה נורמלי לב זה הטבע שלנו, והוא"ל כבר משהיילים' 'אמרה למרא וטיבותא לשקיא', שלמרות שיש את הנדיב לב שתרגע את היין, אבל את התודה כולם אומרים למי שמוזג להם (והנני גופא מביאה לה מקור משה רבינו שמרעוף חכמת מו"ל ליהושע, וכולם זוקפים את החכמה של יהושע למשה ולא לה'... הו"ל לא רואים בזה כפירה... אבל הם כן רואים בזה חוסר בהירות ואספקלריא מאירה)

תכל'ס... כלפי מה הדברים אמורים???
נוסעים לרבי שמעון... רואים אצל ר' שמעון אותות ומופתים...)

יש שם גילוי שכינה... רואים במירון ניסים ונפלאות... הכל אמת ויציב!!! רשב"י הוא אתפשטותא דמשה רבינו... אבל!!! יש גילוי שכינה אחד ויחיד יותר גדול מההארה של משה רבינו ורשב"י... מה כבר יכול להיות הארה יותר גדולה מההארה של הצדיק??
כשהקב"ה נגלה **בכבודו ובעצמו!!!!!!** כשיהודי זוכה לקבל שפע ישירות מה' ללא כח פרטי שה' השפיע דרכו... הרי יש פה גילוי שכינה בגילוי גמור!!!
אז נכון שביום יום אנחנו לא רואים... ולכן מידי שנה אנחנו כן מעדיפים ללכת להשתטח על ציון הרשב"י... הולכים אצל אתפשטותא דמשה- ושם אנחנו מתפללים לה' שתורתו של הצדיק מגן לנו היא מאירת עינינו... ה'- תשלח לנו ישועה דרך הכח הפרטי!!! בזכות אדונו בר יוחאי...)

אבל נניח בשנה זו שאנחנו לא זוכים לעלות לציון המצוינת... אולי זו הזדמנות... בא נתפוס את עצמנו ונחליט להתחזק בנושא מסוים **במשנתו** של בעל ההילולא... ולעזוק לה'... אנא ה'... תן לי ישועה בכבודך ובעצמך!! תביא לי ישועה שתעבור ישירות דרך יתברך, ללא כח פרטי!!!!... כן... בדיוק כמו שמושה רבינו פונה לעם ישראל לקראת מכת בכורות... הפעם אני נותן לכם שיעורי בית... אני מצווה אתכם לעשות משהו, ואם תעשו את זה... תראו ישועות ישירות מה' ללא כח פרטי...)

אז הנה, בא נלך על אותו מהלך בשנה זו... ניקח מימרא אחת שרשב"י ציווה אותה!! שרשב"י סימן לנו וכיוון אותו שאם נעשה כך נוכח וכו'... ובא נאמין את המימרא הזו של רשב"י ונתחזק בוה... ומכאן ואילך נוכל בזכות זה לקבל את כל הישועות ישירות הקב"ה בכבודו ובעצמו...)

אז קדימה... בא נישא ישר לפרקטיקה... יש לי באמתחתי רעיון נפלא!!! פשוט וזמין! קל ונגיש!! כאן ועכשיו!! ובכן: יש לי אלטרנטיבה... גם אם לא זכית להגיע לציון רשב"י... **יש לי בשבילך משהו הרבה יותר שווה!!!** אני יכול להפעיל קשרים ולאפשר לך להיכנס למישי המיוחד של רשב"י בכבודו ובעצמו!!! **כן... רשב"י הוא הרבי הראשון שערך את שלחנו הטהור!!!** וזה אפילו לא בתורת נסתר... זה משנה מפורשת באבות שפגשנו אותה בשבת האחרונה ברעיון דרעיון, רבי שמעון אומר: ג' שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מבחי מתי, אבל ג' שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משלחנו של מקום שנה': ודבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'!!! זה הטיש של ר' שמעון!!! ובינינו... מעט אנשים זוכים להשתתף בטיש הזה... אתה מכיר מישהו שאומר דברי תורה בארוחת בוקר או ערב שגרתית?? אז יופי!!! הנה לך כרטיס כניסה לשלחנו הטהור של רשב"י... והפעם אני אהיה פרקטי ומעשי עד הסוף!!! הפעם הגעתי מוכין!! אני אתן לך עצה הגונה איך מבצעים את זה בצורה הכי פשוטה: **ובכן: בשנה האחרונה יש לי מין תהיב מזור...** בניתי לעצמי לאהרונה מין מאגר מזור של כללים קצרים ומתוכננים בש"ס לפי **מספרי מוילנא!!!** כלומר: יש לי רשימה של כללים **בשלוש** מילים! עוד רשימה **בארבע** מילים, **חמש**, שש, עד עשר... אז ב-3 מילים יש לי כבר 26 כללים בש"ס... ובארבע מילים יש לי 40 כללים... (עיון במשבצת) בהתחלה זה היה תחביב כזה חמוד... למה לא... ואז פתאום קלטתי שזה רעיון מצוין בשביל ד"ת על השלחן... כשאני יושב בארוחת בוקר או ערב, אני כעת לא בשביל להתחיל לפתוח ספרים וגם לא בשביל להתמקח על הלכות וכ"ש שלא לדבר בלימוד... (יש כאלו שכן... הלוואי עלי...)

אבל אם יש לי רשימה מתומצמת של כמה מילים ספרות מנושאים שפעם למדתי אותם, זה דבר ששווה לכל נפש... לדוגמה: מי שלמד ב"ק יודע ש'אשמו משום חצי' זה שלוש מילים שמגולם בהם סוגיה שלימה... זה 'חתן שלם'!!! (הה' לא כמו 'מים אחרונים חובה' שזה אמנם ד"ת אבל אתה מדקלם את זה בעיקר בשביל לצאת יד"ח... אבל-) אם אמרת **'עדי מסירה ברת'** אמרת את כל גיטין על רגל אחת... זה ממש גופי תורה לכל דבר ועניין... ותחשוב שמצטבר אצלך 8 או 12 מימרות כאלו נשלפים, ואתה אומר אותם והנה לך ד"ת...)

וכבר הפלגתי בדימויו, ויש לי חלום כזה שאם כבר בלאו הכי מדפיסים 'ברכת המזון' לכל איזה חתונה של יוסי ג', ומחפשים לתת ש"י ומוכרת... אז הנה!! אולי הגיע הזמן קצת לרענן... אני מחפש איזה גרפיקאי שיטרף לברכה"ז עוד עמוד אחד או שנים של 100 גופי תורה מתומצמים בתור דברי תורה על השלחן... **או קדימה...** הרי **שלכם לפניכם!!!** הבאתי לכם מיום, רעיון, כל הזכויות **לא** שמורות, במסגרת שבעמודה הבאה אעתיק לפניך מדגם חלקי ואקראי (ולא מספיק מסונן ומעובד...) של מימרות של 3 עד 4 מילים... ואדרבה... קחו את זה הלאה... תכל'ס... הפעם אני מגיש לכם 40 מימרות קצרות של 4 מילים בלבד!! ואתה מוזמן להמשיך לפתח את זה בכוחות עצמך... (אגב: אם אפשר להגיד מאתיים מילים בששים דקות, אז 4 מילים זה אורך בדיוק שניה ועשר מאיות השניה!!) לך על זה, תקבל על עצמך את הקבלה הקטנה הזו לחודש הקרוב, ע"פ ציווי של רשב"י שציווה ואמר שמי שאומר דברי תורה על השלחן כאילו אכל משלחנו של מקום... ואתה תראה ישועות היישר מהרבש"ע שרשב"י ציווה אותנו כך להמשיך שפע על שלחן הטהור... ומכאן ואילך זה השלחן אשר לפני ה'!! אתה כבר יכול להסדיר את הענין ישירות מול ה'...)

כמובן שהרעיון שהבאתי פה הוא נטו מדגמי... כי לא חסרים מימרות של רשב"י... יש מימרא שמאוד מאוד קריטית בדורנו: 'רשב"י אומר: ישב אדם ולא עשה עבירה נחשב לו כעושה מצוה', ישנם הרבה שהיביים לשנן את המימרא הזו עשרות פעמים ביום!! ומי שלא מאמין בזה, הוא לא מאמין לרשב"י... ובינינו... אם יש הבדל ביני לבין רשב"י זה רק ביחס למצוות!! כי מצוות צריך לעשות ויש הבדל תהומי איך נראה מצוה שלי ואיך נראית מצוה של רשב"י... **אבל כשזה מגיע לעבירות??** בעבירות אני 'מייבין' לא פחות מרשב"י... וממילא ב'ישיב' אדם **ולא עשה** עבירה... בזה יתכן שיש לי מה להציע לא פחות מרשב"י... אני 'יושב' טוב!! יושב הרבה, יש לי הרבה הרבה עבירות שאני צריך לשבת!! ולא לעבור אותם... ואם רשב"י מושיב את זה כמצווה... במצוות כאלו אנחנו מאן דאמר לא קטן, ולהאמין בזה!! כי זה לא בידחה!!! זה נכון! זה אמיתי להחריד!!!
ויש עוד כמה מימרות כאלו וחבל שאין מקום ביריעה... (רשימת המימרות- בעמוד5)

גיליון מס' 562 פרשת בהר
תשפ"ד שנה שנים עשרה

לעילוי נשמת 45 ההרוגים
הקדושים במירון
במלאת ג' שנים לאסון
ל"ג בעומר תשפ"א

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - ל"ג בעומר

מענין להקדים תגלחת קטן לל"ג בעומר
נשאל רבינו זצ"ל, הרוצה לעשות תגלחת לבנו בל"ג בעומר במירון, ועדיין לא הגיע לגיל שלש, האם יכול להקדים שמואל ממרן החזו"א לא להקדים, והשיב, לא שמעתי. (מועדי הגר"ח ח"ב סי' רכ"ה, והראתי לרבינו מש"כ בתשוה"נ ח"ב סי' רמ"ו שיש שמועה מהחזו"א שלהקדים התגלחת מזיק לזכרון ואמר שלא שמע מזה, ובס' דרך שיחה ח"א עמוד שע"ג ג"כ השיב רבנו דאפשר להקדים, וכן מובא בס' אורחות רבינו עמוד רל"ג בשם הקהילות יעקב דאין להקפיד להקדים התגלחת וכן בס' פניני שיח סי' שע"ד השיב רבנו שלא שמע זה).

לאחר החלאקה מטעמי נוחות

נשאל רבינו זצ"ל, מעוניינים לערוך את החלאקה שבועיים אחרי היום שנהיה בן ג', מסיבה של נוחות כי בעוד שבועיים יבואו כבר כל בני המשפחה לשמחה משפחתית, וענה רבינו, אם דוחים שיחדו לבר מצוה של הילד, כמו שלכך אין טעם וריח גם לזה אין טעם וריח, (כל משאלותיך עמוד תי"ד).

חלאקה בליל ל"ג בעומר

נשאל רבינו זצ"ל במנהג להקל בנגינה בליל ל"ג בעומר במדורה לכבוד רשב"י האם גם חלאקה לכבוד רשב"י הותר בליל ל"ג בעומר, והשיב, לא, (מעשה שיח מנהגי ימי העומר, וכן השיב רבינו בס' תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשמ"ג שאין גוזז גם בל"ג בעומר עד הבוקר, ובס' מועדי הגר"ח תשובה קע"ו שאל מרבינו האם בימי הספירה מותר לעשות לקטן בן ג' שנים תגלחת, והשיב, לא, ואף לכבוד שבת שקודם לל"ג בעומר אמר דאין להתיר להסתפר ביום שיש לכבוד שבת קדש לגוזז שערות לילדים אלא ביום ראשון בבוקר וטעמו היות והשערות שהוא מספר הם למנהג בעלמא ואין זה בכלל ההיתר של המ"ב לכבוד שבת כמש"כ בס' אלא ד"א של הלכה פמ"ח סי' ט).

נר נשמה וצדקה לעילוי נשמת רשב"י ובנו

נשאל רבינו זצ"ל, האם יש ענין בל"ג בעומר להדליק נר נשמה בבית לעילוי נשמתם של רשב"י ובנו וכן ליתן צדקה או שאין ענין, והשיב, לא שמענו, (עזרת אליעזר הליכות עולם עמוד נ"ה ואמר לי רבינו זצ"ל דמה שעושים מדורות בל"ג בעומר זה כמו נר נשמה גדול לע"נ רשב"י), ונשאל רבינו זצ"ל בענין אם יכול להדליק בל"ג בעומר מדורה משמן של שביעית והשיב לאסור דהוא כנר יא"צ (שיח אמונה מילואים עמוד ל"ח ידון משה ט"ז שאלה קל"ז).

טיוול לילדים בל"ג בעומר

שאלו מרבינו זצ"ל, האם מותר לקחת הילדים לטיוול בספירת העומר, והשיב, בל"ג בעומר, (שמענו כן ראינו ח"ב פ"ז סי' ס', ושמעתי שלקח הילדים בקטנותם למדורות ל"ג בעומר ועי' בס' אלא ד"א של הלכה פמ"ח סי' ט' שאמר שאין שום מנהג מיוחד בל"ג בעומר מלבד מה שלא אומרים תחנון).

אמר בטעות קודם ברכה היום ל"ג בעומר

אם אמר היום ל"ג בעומר' (וספר גם שבועות) ורגיל לומר כל יום 'לעומר', אמר רבינו זצ"ל, דד"ז לחוד לא הוי היכר ששינה מרגילותו ויהיה ראייה שאינו מתכוין לצאת (כמש"כ המשנ"ב סי' תפ"ט סק"ב ברגיל לספור שבועות ואמר לחבירו רק מנין הימים וע"ש בביאור"ל ס"ד ד"ה שאם במי שתמיד סופר בלילה ואמר לחבירו הספירה ביהש"מ) כי מדינא אין מעכב, ויש משנים מבעומר ללעומר, ודעביד כמאר עביד ודעביד כמר עביד, ודוקא בלא ספר השבועות ואין בזה חילוקים, ובמה שלא מ"מ כבר קיבלוהו כל ישראל עליהו ואין בזה חילוקים, ובמה שלא ספר השבועות גילה שאינו רוצה לצאת, אך בהוספת בעומר כיון דאיכא בהא שינויי לשונות חזינן דאמירתו רק לרווחא דמילתא, (מחשבת עם עמוד רצ"ו ועי' גם אני אוך ל"ג בעומר ב' עמוד קל"ג).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוק

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזוז שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה"י:

המשך משפחת גריינמן בני הטאון רבי שמואל זצ"ל | רבי פנחס דה, ובלחטו"א רבי מאיר שליט"א, והתנו רבי שרגא וילמן

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי חיים גריינמן זצ"ל

כבוד התורה

כשנפטרה הרבנית בת שבע ע"ה רעייתו של רבינו (בחול המועד סוכות תשע"ב) ציוה רבי חיים גריינמן שכל ילדיו, גם אלו שנמצאים חוץ לעיר, צריכים לבוא להשתתף בהלוויה משום כבוד התורה של רבינו ולכבודה של הרבנית ע"ה.

בירור הלכות בדעתו של מרן החזון איש

הנה כידוע רבינו היה מעתיק השמועה מתורת דודו ורבו מרן בעל ה'חזון איש', ופסקי הלכות רבים שאמר החזון איש בעל פה היה רבינו מוסר ומעביר הלאה, וחלקם הגדול אף כתב ב'קונטרס הזכרונות', והיו כמה דברים אשר רבינו מסר מה שקיבל משמו של החזון איש, אך הגר"ח גריינמן מסר הוראה אחרת בעניין זה. ומקוצר המקום נעתיק רק אחד מהם:

תרועה מתוך השבר ממש

כתב רבינו ב'קונטרס הזכרונות' (סימן כ"ט סעיף י') שהנהגת מרן החזון איש היתה "תקיעות דמיושב שברים ותרועה בנשימה אחת בלא הפסק כלל, רק מריע מתוך השבר, ובתקיעות דמעומד מפסיק ביניהם פחות מכדי נשימה, ותקיעות שאחר התפילה מקצתן בהפסק פחות מכדי נשימה ומקצתן ללא הפסק".

ומוסיף רבינו שם: כן העיד הר"ר שלמה כהן ז"ל שהיה בעל תוקע אצלו כל השנים, שהזהירו כן, וכן הוא בחזון איש סוף סימן קל"ו, ולא כמו שכתב ר"מ גריינמן דמעומד בב' נשימות, שזה אינו נכון, גם מה שכתב בהוצאה שניה שלא לערב את הקולות אינו כן, אלא דממילא יש משהו הפסק, וע"י שונה הלכות סימן תק"צ דין ו' עכ"ל.

ולכן רבינו רצה שהבעל תוקע יפריד ברווח בין שבר לשבר, וכן בתקיעות דמיושב יריע מתוך השבר ממש בלי שום הפסק, וראה פירוט הדברים בספר אלא ד' אמות פרק נ"ז ס"כ. אמנם רח"ג היה סבור שהחזון איש שגם בתקיעות דמיושב, יש לעשות הפסק משהו, כי על זה אין קפידא, וכמו כן לא הקפידו כ"כ להפריד בין שבר לשבר לגמרי.

ובשנים שהבעל תוקע בבית הכנסת 'לדרמן' לא תקע בדקדוק כדעת רבינו, ביקש רבינו מבנו לאחר התפילה לתקוע שוב. והעידו שבשנותיו האחרונות ביקש רח"ג שיעשו את התקיעות כדעת רבינו בשם החזון איש (וראה גם בספר מנחת איש, ראש השנה, עמוד ס"ד בענין זה).

גליונות מכתב יד רבינו בספרי 'חידושים וביאורים'

הנה הגר"ח ש זכה להדפיס את ספריו 'חידושים וביאורים' על כל חלקי התורה, וכבר נודע שמילדות ועד שיבה היה עמל בתוה"ק, וכל פעם שהוציא לאור כרך נוסף היה ממחר לשלוח לרבינו. ודרכו של רבינו היה לכבדו ומיד כשהיה מגיע הספר היה מעיין בו קצת, ורושם כמה הערות לכבודו של המחבר. ויש בידינו גליונות על יותר מעשר ספרים, אמנם המקום צר מלהעתיק כאן ונביא רק אחד לדוגמא.

ואמנם אין דרכו של רבינו להביא בספריו זולת החיבור 'כלילא דוורדא' שהדפיס הגר"ח ש בצעירותו, ורבינו מזכירו בספר קרית מלך בהלכות בית הבחירה, ובספר דרך חכמה (פ"ג מבית הבחירה בציון ההלכה אות ו', ובפרק ה' הלכה ה' בבאור ההלכה, ובקונטרס בארה של מרים פרק א' מבית הבחירה סוף הלכה ה'; י"ד, כ'). יצוין כי כל הסוגרים המרובעות הם הוספות המעתיק.

אחד הגליונות בכתב יד רבינו

אם חלוקת הארץ בטלה בזמן הזה

כתב בחידושים וביאורים סוטה מ"ט ב' משחרב בית המקדש ראשון בטלו ערי מגרש. אפשר דגם כל חלוקת הארץ בטלה דזכו בה עכו"ם בכיבוש מלחמה, ולעתיד לבוא משמע בשלהי יחזקאל שתהא חלוקה חדשה. ובביאה שניה שהיו מעט לא מצינו שחלקו*.

נב. והכתיב בירמי' [ל"ב י"ד] ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבים והאי קרא בחורבן כתיב, ומבואר דנשאר הזכות. ובעזרא כתיב [ב' ע"ג] וישבו כל ישראל בבתיהם, ופירש רש"י בבבא מציעא כ"ח א' ככתחלה. וגם בזמן הזה כתבו הראשונים שכתבו בהרשאה והקניתי לו ד' אמות משום שיש לו ד' אמות בארץ ישראל, והרמב"ם פרק ג' משלוחין הלכה ז' לא הקשה אלא מי ימר שיש לו חלק בארץ ישראל, וגם שאינו ברשותו, אבל מודה שאם היה יודע זה שלו, ועין כסף משנה שם.

יש"כ לנכד רבינו הגאון רבי אברהם דוד קניבסקי שליט"א על עזרתו בהמצאת גליונות רבינו על חידושים וביאורים

הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל (ר"ח ניסן תרפ"ו - שביעי של פסח תשע"ה) היה מבוגר מרבינו בשנתיים, ולמדו באותה תקופה בישיבת 'תפארת ציון' ואחרי כן בישיבה בפתח תקוה. אחר נישואיו התגורר תקופה בירושלים, ואחרי כן חזר להתגורר בבני ברק ברחוב ירושלים, ולאחר מספר שנים עבר להתגורר על יד שיכון 'חזון איש', והרבה שנים התפללו יחד בבית הכנסת 'לדרמן'.

ורבינו סיפר אודותיו, שבדרך כלל לא היה בא כיתר החברים ללמוד בהיכל הכולל 'חזון איש', כי הרגיש שלומד יותר טוב בביתו, ומרן החזון איש הורה למנהל הכולל, שאברך שמרגיש שיותר תועלת כשלומד בביתו צריך לתת לו תמיכה (א"ה). העידו כי הגר"ח נמנע מלקחת מילגה מכספי הקדש וצדקה ונתמך על ידי חכמי לב שסייעו בידו).

רק קשר תורני

וסיפר בנו רבי יהושע גריינמן, שמילדותו זוכר שכל שיגם ושיחם של שני בני הדודים - רבינו ורבי חיים גריינמן היה אך ורק בדברי תורה. ופעמים רבות כשאביו היה לן בעומקה של סוגיא חמורה במרחבי התורה, ונתקשה בהערה חזקה, היה שולחו אל רבינו, ומיד היה שב עם תשובה מאירה.

וכל ספר שרבינו היה מוציא לאור, הקפיד לשלוח אליו. וכאשר יצא לאור הספר 'קרית מלך' בשנת תשי"ח, הראה רבי חיים גריינמן לבנו בשמחה, שבהלכות בית הבחירה מציין רבינו כמה פעמים לחיבורו 'כלילא דוורדא' שהופיע מספר שנים קודם לכן.

רק קשר תורני

רבינו לוחץ יד בשמחה משפחתית לבן דודו רבי חיים שאול גריינמן

רמו על פטירת אמו

סיפר הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי:

בצהרי יום טוב של חג השבועות שנת תשל"ז הגיעו לבית רבינו שנים מבניו של רבי חיים גריינמן ומסרו כי 'אבא שאל אם אפשר לשאול את הספר 'גשר החיים' על הלכות אבילות. רבינו השיב בחיוב, אך מיד אמר לבנו - גש לביתם לראות מה קרה. הבן הלך ושב כעבור כמה דקות, וסיפר שאמו הרבנית צביה גריינמן ע"ה נפטרה, ורבי חיים גריינמן רצה מאוד ליידע בבשורה את רבינו, אך מכיון שאסור לומר במפורש שהיא נפטרה (עין שו"ע י"ד סימן ת"ב), מצא רעיון מקורי כיצד לרמז...

ניסה לתרץ את הקושיא

סיפר הגאון רבי צבי רוטברג, שלמד עם רבינו לפני שנים רבות לאחר תפילת ותיקין: בוקר אחד למדנו בחצר בית הכנסת 'לדרמן', לפתע עבר שם רבי חיים גריינמן שכנראה היה בדרכו לתפילת שחרית. כשרבינו ראהו הוא סימן שיש לו דבר לומר לו. והחל להרצות לו הערה חזקה שעלתה במוחו באותה עת על אחד מרבותינו האחרונים ז"ל, ורבי חיים האזין ברוב קשב, ומעוצמת הקושיא נשאר לעמוד וניסה להרהר תשובה, אך לא מצא.

ולמחרת השכם בבוקר הוא הגיע לרבינו, ואמר שעלה בידו תירוץ, והחל לומר מהלך חדש בנידון, ורבינו נהנה וקיבל את דבריו

רבינו זכה כי מסר נפשו

פעם התבטא רבי חיים גריינמן: רבי חיים קניבסקי זכה באופן מיוחד שכל נכדיו ינשאו בגיל צעיר, ולא יהיו מעוכבי זיווג. והסיבה היא - מדה כנגד מדה. הוא מסר נפשו כל חייו על גיל נישואין מוקדם, והיה ממריץ את ילדיו ונכדיו להינשא צעירים, ולא להמתין, (וכך גם היה מורה להמוני בית ישראל שצבאו על פתחו, ולמרות שבעולם הישיבות מקובל לא להינשא בגיל צעיר כל כך), לכן זכה שנכדיו אינם מעוכבי שידוך!

רבינו (משמאל) עם רבי חיים גריינמן

אודות הביאור שעל 'ספר הבהיר'

סיפר הגאון רבי אי"ש קניבסקי:

בשנתו האחרונה כשכבר למד תורה מתוך יסורים נוראים, שלח עמי רבינו למסור לרבי חיים גריינמן את 'ספר הבהיר' עם הביאור 'בהיר בשחקים' שכתב, ורח"ג עיין בו בהתפעלות ובמאמץ זמן ממושך, ואחרי כן אמר לאחד מבניו, 'הראית ספר שכזה, הלא רק מי שיועד את כל התורה יכול לחבר ביאור כזה'.